COLECȚIA SFINX

ȘTEFAN BERCIU

ÎNTÎLNIRE ÎN VALEA MORȚII

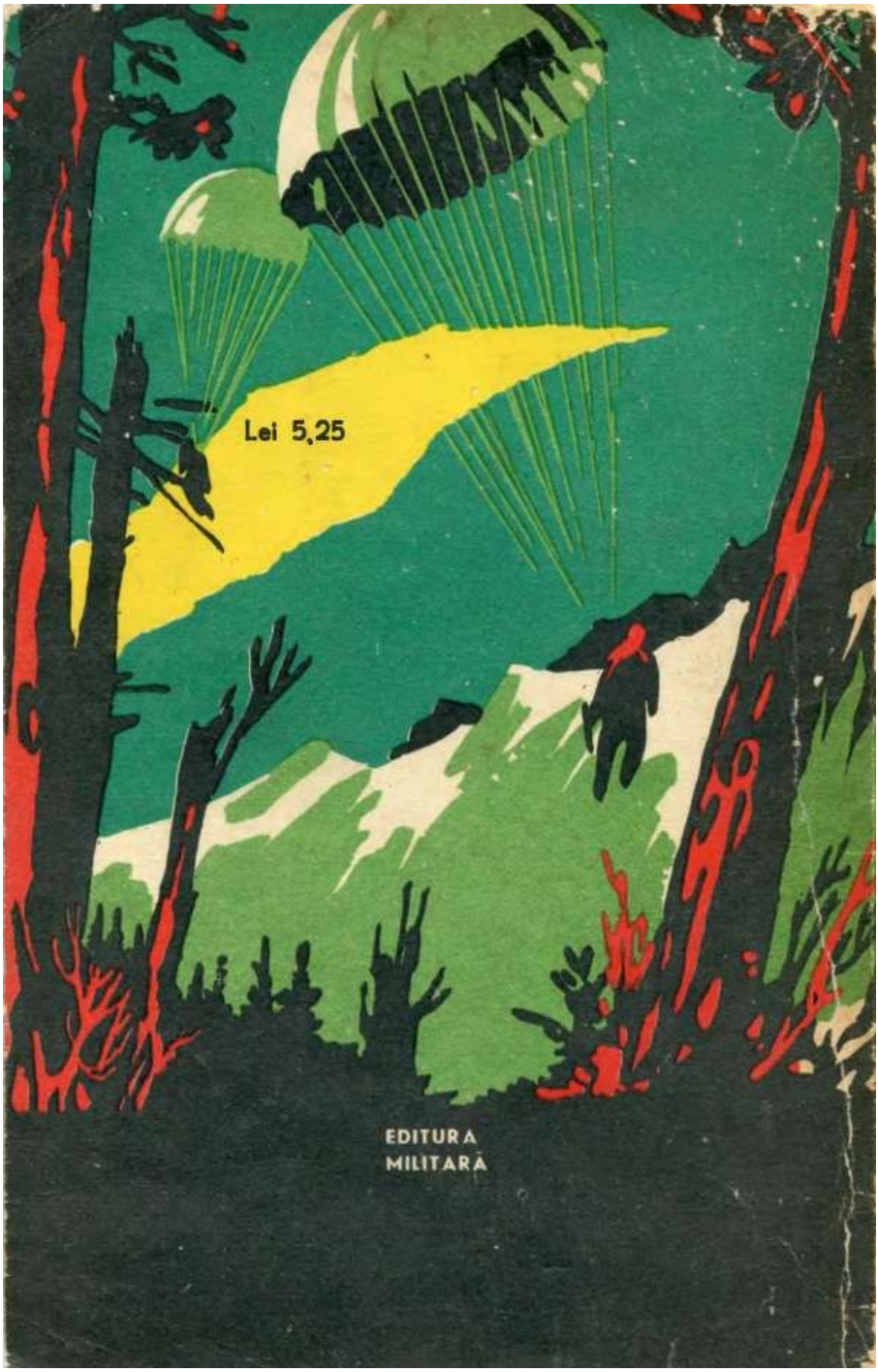
Lei 5,25
EDITURA
MILITARĂ

ŞTEFAN BERCIU

ÎNTÂLNIRE ÎN VALEA MORŢII

roman

EDITURA MILITARĂ 1974
COLECŢIA SFINX

ILUSTRAŢIA COPERTEI: AL. STURDZA

Redactor: Căpitan ION ARAMĂ
Tehnoredactor: GH. COCOŞ
Bun de tipar 30.1.1974. Apărut 1974. Tiraj 63 930 exemplare. Hârtie ziar de 50 g/m^2.
Format 540X840/16. Coli tipar 11. V. 543.
Tiparul executat sub comanda
nr. 40 015 la Combinatul poligrafic
„Casa Scânteii” Piaţa Scânteii nr. 1,
Bucureşti,
Republica Socialistă România

CAPITOLUL I

Ultima oră

În după-amiaza aceea de vară, căldura ameninţa să topească nu numai asfaltul, dar şi răsuflarea oamenilor.

Spre mirarea şoferului, colonelul Ovidiu Cişmaş coborî din maşina care-l ducea de obicei la şcoala unde era profesor şi străbătu pe jos mai bine din jumătatea drumului.

Străzile încinse de dogoarea nemiloasă a soarelui păreau pustii, doar ici şi colo câte un om se-ntorcea acasă de pe la treburile lui sau grupuri de copii se jucau, veseli de bucuria acelei zile luminoase.

Din spatele unui gard, pe lângă care tocmai trecea, colonelul fu oprit de strigătul unui copil:

— Moşule! Moşule, dă-ne, te rugăm, mingea.

Ovidiu privi de jur-împrejur, fără să descopere jucăria pierdută: apropiindu-se de curtea din care se auzise acel „strigăt de ajutor”, descoperi două fetiţe şi un băieţel, cu frunţile lipite de şipcile gardului.

— Voi o vedeţi? întrebă colonelul, vrând să capete un oarecare reper.

— Nu, răspunse trist băieţelul, care nu părea să fi împlinit cinci ani. Dar trebuie să fie lângă marginea trotuarului, că acolo se opreşte.

După câteva clipe, obiectul se afla în mâinile copiilor, care strigară în cor:

— Mulţumim, moşule!

O vreme, Cişmaş le urmări jocul.

Se obişnuise să fie numit „moşule”, încă de pe la douăzeci şi cinci de ani, când, datorită unei întâmplări cu totul deosebite, părul îi albise complet.

Acuma avea patruzeci şi opt de ani. Era înalt, slab, palid la faţă, cu ochi mari şi negri în care se putea citi un amestec ciudat de bucurie şi tristeţe, hotărâre şi bunătate, dar mai ales înţelepciune şi suferinţă. Ştia că elevii îl porecliseră „Bradul cel slab” sau „Zăpada munţilor” ori, pur şi simplu, „Moşul”, datorită părului său alb. Toate aceste referiri la culoarea părului său îi răscoleau o veche şi permanentă suferinţă. Dar el nu se putea supăra pe elevii săi şi, mai mult, îi scuza parcă înaintea propriei lui dureri pe care poreclele lor i-o răscoleau, spunându-şi: „N-au nicio vină. Ei nu ştiu... N-au cum să afle, iar eu nu mă simt în stare să le spun”.

De fapt simţea nevoia, uneori, să le strige în faţă cât îl răneau aluziile lor, pe cât de nevinovate, pe atât de dureroase, dar de fiecare dată îşi spunea că ar fi nedrept să cufunde acele conştiinţe curate în negura sentimentului vinovăţiei. Şi de fiecare dată, renunţa la acea despovărare de care simţea atâta nevoie şi care, poate, l-ar uşura, măcar în parte, pentru tot restul zilelor.

Ajunse în dreptul unei librării. Îşi privi ceasul; mai avea o jumătate de oră până când trebuia să ajungă la şcoală. Privi atent cărţile nou apărute. Deodată simţi că ceva îl apasă pe picior. Văzu un câine mare, lăţos şi murdar. Când se simţi descoperit, animalul îşi puse botul pe un pantof al celui pe care şi-l alesese ca stăpân şi îşi pironi singurul ochi pe care-l avea într-al lui Ovidiu.

Colonelul se cutremură;

— Oof! Mă omoară Aniţa dacă-i mai duc încă unul!

Vru să-şi tragă piciorul şi să plece, dar câinele îl privi cu atâta disperare, încât Ovidiu se aplecă, şi-i cuprinse capul în palme:

— Ţi-a căşunat ţie, aşa, să-mi încurci viaţa, da? Vrei să mă certe Aniţa, hai? Ce să mă fac? Ce să fac cu tine?

Înţelegând parcă supărarea omului şi socotind că tânguirea lui era sinceră, animalul se ridică, îl mai privi o dată şi plecă.

— Hei! strigă colonelul şi porni în urma câinelui, dar când acesta, fericit, se întoarse, Ovidiu se dojeni cu glas tare, ca nu cumva noul său protejat să nu afle; cum dracu' mă găsiţi, toţi... toţi, numai pe mine? Se vede că voi simţiţi cât de colo, omul slab... Da, da, se vede că slăbiciunea mi se citeşte pe faţă, mai spuse el cu năduf şi porni spre şcoală. Din când în când, întorcea capul, vrând să se asigure că animalul îl urma. Se opri în dreptul unei tonete şi cumpără un covrig. Apoi se abătu pe o stradă lăturalnică, rupse covrigul şi-i dădu câinelui, bucată cu bucată.

— Îţi merg fălcile, nu glumă! Tare înfometat mai eşti. Lasă, diseară, după ce ne-o certa bine de tot, o să ne dea Aniţa să mâncăm pe săturate. Acuma, hai!

Mai avea cinci câini, toţi cu câte un beteşug şi adunaţi de pe străzi ori de pe maidane. De fiecare dată când adusese pe vreunul dintre ei, nevastă-sa se arătase nemulţumită, dar de îndată ce el deschidea poarta şi striga noului protejat „Ieşi!". Aniţa se repezea s-o închidă şi-i striga lui: „Lasă! L-ai adus, aici rămâne! De câte ori trebuie să-ţi spun că un animal, odată intrat pe poarta casei mele, nimeni n-are dreptul să-l mai alunge?" Atunci, Ovidiu se prefăcea speriat de dojana soţiei sale, dar când privirile lor se reîntâlneau izbucneau în râs, ca nişte copii care se descopereau păcălindu-se unul pe celălalt.

Când intră pe poarta şcolii, santinela prezentă arma, iar unul dintre elevi strigă „Atenţiune!" Ceilalţi se rânduiră de-a lungul aleii, iar profesorul, urmat de câinele acela lăţos şi murdar, se îndreptă spre curtea interioară, adăpostindu-şi protejatul sub un şopron.

— Să nu te mişti de-aici, până când vin eu.

Câinele se trânti pe cimentul răcoros iar stăpânul său îşi continuă drumul spre clasă. Urma să-şi ţină ultima oră de

curs cu elevii care peste câteva zile aveau să devină ofiţeri de securitate.

Ovidiu intră în clasa cu băncile goale, ca nişte braţe întinse, în aşteptarea unor fiinţe dragi. Se urcă la catedră, se aşeză pe scaun şi privirile sale rătăciră o vreme de-a lungul pereţilor de care aveau să se spargă, pentru ultima oară în acel an de şcoală, glasurile vesele ale tinerilor săi cursanţi şi sfaturile lui omenoase dar poate plictisitoare, pe care avea obiceiul să le dea în ultima oră noii promoţii. Un val de tristeţe îi năpădi sufletul; de fapt, nu se afla acolo ca să-şi încheie cursul cu predarea cheii înţelepciunii şi nici ca să dezvăluie băieţilor aceştia piatra filosofală, ci pur şi simplu pentru a-şi lua rămas bun de la ei.

Îşi cuprinse capul în palme şi închise ochii, vrând parcă să se lase pradă acelei tristeţi, pe de-a-ntregul şi cu un soi de ciudată voluptate. O clipă, îi trecu prin minte să renunţe la acea ultimă oră şi astfel să scape de acel supliciu al sfaturilor şi mai ales al bunului-rămas, pentru că în afară de marea lui taină, nimic nu-l îndurera mai mult decât despărţirile. Apoi îşi spuse că ar fi un act de laşitate sau că, cel puţin în ochii aceia tineri, lipsa lui de la ultima oră ar putea să apară ca o adevărată trădare. Acest gând îl făcu să-şi înfigă unghiile adânc în obraji, vrând poate să se pedepsească pentru acea clipă de slăbiciune sau, mai degrabă, prin durere să se purifice şi să-şi continue, până la capăt, chinul ştiut numai de el.

Soneriile anunţară prelung sfârşitul pauzei şi începutul ultimei ore de curs.

Cei care peste câteva zile aveau să devină ofiţeri se îndreptară spre clasă.

Primul care deschise uşa sălii de curs fu comandantul diviziunii[1]. Când îl zări pe profesor deja instalat la catedră, se gândi că erau în întârziere şi făcu semn colegilor săi, prevenindu-i să intre în cea mai deplină linişte. Băieţii îi urmară îndemnul şi, păşind pe vârfurile picioarelor, îşi ocupară locurile în bănci.

[1] Şeful clasei, într-o şcoală militară.

După o vreme, când atitudinea profesorului începu să-i îngrijoreze, câţiva se apropiară de catedră.

— Tovarăşe colonel...

Ovidiu tresări, îşi descoperi faţa şi ochii săi se opriră în cei ai elevului care-l trezise din gânduri.

— Vă rugăm să ne iertaţi... Am întârziat... încercă şeful diviziunii să se scuze.

Colonelul schiţă un zâmbet:

— Nu, n-ai dreptate. Eu am venit mai înainte de a suna. Mi-era atât de cald, încât nici n-am mai trecut pe la cancelarie, se grăbi el să le explice. Ooo! Aripa aceea e sortită să devină un adevărat cuptor. Ce? Ce mă priviţi aşa? În trei ani de zile v-aţi putut da seama că aripa clădirii unde se află cancelaria este expusă soarelui douăzeci şi cinci de ore pe zi! Aici... aici, la noi, e mai răcoare şi... şi mai vesel. Ei, da! E mai vesel... mai ales pentru un om posac ca mine. Treceţi la loc!

Băieţii făcură stânga-mprejur şi îşi reluară locurile în mare grabă, dar când reveniră cu faţa la el, colonelul desluşi în privirile lor o mare nedumerire.

Profesorul acesta, pe care toate promoţiile îl îndrăgiseră mai mult decât pe oricare altul, nu strigase niciodată la nimeni. Nu pedepsise şi nici măcar nu făcuse o observaţie, fie ea cât de neînsemnată, niciunuia dintre sutele de elevi pe care-i formase – şi astăzi, în ultima oră, lor, tocmai, li se adresase pe ton răstit!

— Aha! V-am speriat! se prefăcu Cişmaş vesel, dar elevii săi îşi dădeau seama că în sufletul „Bradului cel alb” se petrecea ceva cu totul deosebit.

Se sili să râdă. Grimasa lui nu contamina însă pe nimeni; feţele cursanţilor rămâneau împietrite în nedumerirea lor. Atunci, el coborî de pe podium şi, descumpănit în neputinţa de a restabili atmosfera prietenoasă care domnise în clasă timp de trei ani, începu să se plimbe printre bănci, vorbind pe un ton ce se voia cu tot dinadinsul glumeţ:

— O dată... o singură dată am fost şi eu mai milităros cu voi, şi gata... v-aţi bosumflat. Ehei! V-am învăţat prost. Da,

da, numai eu sunt de vină... Am făcut din voi nişte fete ultrasensibile, în loc de militari adevăraţi, parcă vă văd îngrijind pisicuţe bolnăvioare.

— Şi căţeluşii orfani! se auzi un glas, mai de prin fundul sălii de curs.

Câţiva izbucniră în râs, dar atât de reţinut, încât colonelul, fericit că voia bună revenea, fu primul care hohoti, silindu-se să pară foarte vesel.

— Onea! strigă el, am să le spun colegilor tăi...

Hohotea atâta de tare, încât se aşeză pe o bancă; elevii, intuind că aveau să afle ceva plin de haz în legătură cu colegul lor, strigară:

— Spuneţi! Spuneţi-ne despre Onea!

Profesorul se prefăcu că face un mare efort să-şi stăpânească râsul, în timp ce, cu un braţ întins spre elevul pe care avea să-l dea în vileag, continua să arate ameninţător. Într-un târziu izbuti să vorbească:

— Ştiţi ce face cu laptele de dimineaţa? Ei bine... aflaţi că hrăneşte patru căţei, socotind că mămica lor e cam slabă şi n-ar avea destul lăptişor. Onea! Mă simt mic în faţa ta?

Un nou hohot de râs izbucni din piepturile acelea tinere, dar de data asta, atâta de puternic, încât părea să ameninţe cu prăbuşirea bătrânii pereţi ai clasei.

După o vreme, pentru ca totul să reintre pe un făgaş normal şi pentru ca momentul despărţirii să nu-i zdrobească decât abia după ieşirea lui din clasă, colonelul îşi începu ultima oră de curs, pe un ton reţinut şi cât mai firesc:

— Dragii mei, să nu vă aşteptaţi la vreun discurs; nu. O să vină şi rândul discursurilor, şi al cupei de şampanie, dar asta peste câteva zile, o dată cu noii voştri epoleţi. Suntem la ultima oră şi... firesc ar fi să profităm de acest timp, aşa cum se cuvine. Ce v-aş mai putea spune? Ce? Că vă doresc o carieră strălucită!

Se îndreptă spre fereastră şi o deschise larg, continuând să vorbească.

— Aţi fost nişte elevi buni... Aţi învăţat foarte bine şi, vă spun cu toată convingerea, meritaţi o soartă bună. La drept vorbind, ultima oră... această ultimă oră nici n-ar mai trebui să se ţină, pentru că...

Se răsuci brusc spre elevii săi, cu vocea gâtuită de emoţii unei amintiri, zguduitoarea amintire a unui alt sfârşit de an şcolar. Făcu un efort şi continuă:

— Spuneam că ultima oră n-ar mai trebui să se ţină pentru că ea nu înseamnă altceva decât un prilej de bun rămas. Nimic altceva decât o lungă şi poate definitivă despărţire.

Începu să se plimbe din nou printre bănci, murmurând parcă doar pentru el:

— Or, pentru asta, n-ar fi fost nevoie de o temă anume, înscrisă în programul de studiu, ci de confete şi serpentine, de trompete din hârtie colorată şi coifuri vopsite în toate culorile.

În clasă se făcuse linişte. Surprins de tăcerea care se aşternuse, profesorul reveni, cu pas grăbit, la catedră. Privirile sale alunecară pe chipul fiecăruia dintre cei de care avea să se despartă şi abia într-un târziu îşi dădu seama că sufletele acelea tinere se contaminaseră de neliniştea lui.

— Ei, da! N-am dreptate? Răspundeţi!

Şi din nou privirile sale căutată un sprijin, dar nu găsiră în ochii elevilor decât nedumerire şi nedefinită emoţie.

— La urma urmei, trebuie să ne despărţim, dar asta, cred eu, ar trebui să se facă într-un chip vesel, fără discursuri solemne, fără... fără nimic grav, pentru ca în sufletele noastre să rămână o amintire plăcută... cu adevărat plăcută.. Fără urmă, fără nicio urmă de tristeţe. Da, da, e foarte important; pentru oameni, e foarte important felul în care îşi iau rămas bun, când se despart pentru... pentru... în sfârşit, pentru mai multă vreme.

„Aşadar, problema despărţirii îl tulbură pe profesor”, gândiră elevii. Dar de ce? Ce se întâmplase tocmai în acest sfârşit de an şcolar? Cine sau ce anume răscolise în sufletul

lui un asemenea tumult de nemulţumire şi durere nemărturisită?

Băieţii auziseră despre multe acte de bravură puse pe seama „Bradului cel alb” şi chiar din primul an de studii începuseră să-l privească ca pe un erou. Lecţiile lui erau ascultate cu veneraţie, iar exemplele care completau fiecare oră de curs alcătuiau subiecte ale unor vii dispute, ce se prelungeau până noaptea târziu. Oricare dintre ei ar fi făcut imposibilul să-l ştie liniştit, dar nimeni nu îndrăznea să rostească întrebarea: „Cine v-a supărat?” sau „Ce putem face pentru dumneavoastră?”

De data asta, profesorul nu-şi mai privi elevii. Tăcerea lor îl făcu să priceapă cât de mult îi îngrijorează starea lui. Hotărî să pună capăt zbuciumului său, prin acea despovărare de care avea nevoie, atât pentru a dobândi forţă pentru clipa despărţirii, cât şi pentru a explica de ce nu suportă despărţirile. Porni spre fundul clasei, cu paşi mici şi rari, vorbind pe un ton coborât, aproape şoptind:

— Desigur, în asemenea împrejurări, profesorul dă unele sfaturi, atrage atenţia asupra unor dificultăţi ale profesiei, vorbeşte despre îndatoriri, patriotism, spirit de sacrificiu,

Revenind din fundul clasei, Cişmaş se apropie iar de fereastră. O vreme tăcu, părând că are nevoie de un răgaz pentru a-şi aduna puterile. Într-un târziu îşi spuse că dacă ezitarea şi pretinsa lui căutare se vor prelungi, despovărarea îi va deveni cu neputinţă, iar băieţii s-ar despărţi de el stăpâniţi de acea ciudată impresie pe care, fără voia lui, izbutise să le-o facă.

O pală de vânt, ce se iscase doar de câteva secunde, izbi atât de puternic fereastra deschisă, încât geamul cel mare se sparse. Câţiva dintre elevi se ridicară, vrând desigur să fixeze cerceveaua în care se mai aflau bucăţi de sticlă şi să adune cioburile de pe duşumea, dar profesorul, fără să-i privească, ridică un braţ, oprindu-i astfel din elanul lor gospodăresc.

— Aţi învăţat, aici o sumedenie de lucruri, urmă el. Pe lângă cunoaşterea legilor ţării, ştiţi să mânuiţi un aparat de

radio emisie-recepţie, puteţi conduce un autovehicul, iar unii dintre voi, ambarcaţiuni mari şi chiar avioane; aveţi cunoştinţe de cifrare şi de descifrare, vă puteţi descurca în două-trei limbi străine, v-aţi însuşit temeinice cunoştinţe de fizică, chimie şi medicină legală, stăpâniţi mânuirea armelor de foc, într-un cuvânt, aveţi o instruire completă, cum noi, cei care am absolvit şcoala acum mai bine de douăzeci de ani, nici nu visam.

Se întoarse, brusc, spre clasă şi după câteva clipe îşi plecă ochii, cu un aer vinovat.

— Nu, dragii mei, n-am de gând să vă înşir o listă de eroi care s-au jertfit pentru noi toţi, deşi s-ar cuveni a se face asemenea lucru, aidoma unei rugăciuni, de trei ori pe zi. Desigur, vă surprinde elocinţa mea, pentru că în decursul celor trei ani pe care i-am petrecut împreună, nu m-aţi cunoscut ca orator. Vă mărturisesc că nici eu, în patruzeci şi opt de ani, nu m-am cunoscut într-o asemenea postură şi... nici nu doream asta. Nu; din spusele mele doresc să răzbată... acolo, în adâncul sufletelor voastre tinere şi cinstite, altceva. Pentru asta am nevoie nu numai de ascultare ci, mai ales, de îngăduinţa voastră. Vă cer să fiţi răbdători.

Ultimele cuvinte le rostise într-o şoaptă abia perceptibilă, dar glasul lui trăda o asemenea durere, încât inimile tinerilor se înfiorară. În faţa lor nu se mai afla „Bradul cel alb”, ci un alt om, cu totul altul, pe care ei nu-l cunoscuseră până atunci. Le ceruse să fie răbdători iar ei înţeleseră asta nu ca un ordin, ci ca o rugăminte. Aşadar, îi rugase să fie îngăduitori şi să-l asculte cu răbdare. Desigur, era vorba despre ceva foarte important pentru el, ceva ce trebuia ascultat în acelaşi chip în care el avea să povestească.

„Doar din pricina asta ne-a rugat”, îşi spuseră băieţii, pentru că altă explicaţie nu găseau.

Afară începu să plouă iar vântul se stârni şi mai tare.

Profesorul începu să mângâie, distrat, cerceveaua ferestrei. De teamă să nu se taie în cioburile rămase, dar

neîndrăznind să mărturisească asta, Onea se ridică de pe bancă şi spuse pe un ton nesigur:

— Tovarăşe colonel, permiteţi să închid fereastra... Vine furtuna.

Cu totul neobişnuit în atitudinea lui, Cişmaş se răsuci brusc spre cel care vorbise şi strigă:

— Cine se teme de furtună, poate pleca.

Elevul rămase în picioare şi privirile sale rătăciră mirate pe chipurile colegilor săi, căutând cu disperare să priceapă dacă şi ei tot asta înţeleseră din spusele lui. Dar nu află decât nedumerire şi îngrijorare, pentru că niciunuia dintre ei nu-i trecuse prin minte o asemenea interpretare, şi chiar de s-ar fi aflat în faţa unei reale şi mari primejdii, niciunul nu l-ar fi părăsit. Ochii băiatului se opriră, năuciţi, asupra colegului său de bancă. „Nu, Mocanu, fiul ăsta de ţăran din creierii munţilor, n-ar fi în stare să fugă dinaintea niciunei furtuni!” îl privi pe Cojan, un băiat cu umeri largi, faţa arsă de soare şi ochii de culoarea ţiţeiului pe care neam de neamul lui îi slobozise din cleştii pământului şi, răspunsul fu acelaşi: Nu, nici Cojan, nici Berindei, nici Răzvan... Nimeni...

Tulburat peste măsură, Onea îşi pierdu controlul, mărturisindu-şi gândul cu glas tare:

— Nimeni, nimeni...

Colonelul îl privi surprins:

— Ce tot spui?

— Aici, printre noi, nu-i nimeni care s-ar teme de vreo furtună.

Colonelul zâmbi şi se prefăcu mirat din cale-afară.

— Dar ce se întâmplă. astăzi, cu voi? Nu mai ştiţi de glumă?

Ploaia răzbătea prin fereastra deschisă, dar profesorul continua să rămână acolo, lipit de cerceveaua rănită.

— Spuneam, reîncepu el după o vreme, că aţi învăţat foarte multe lucruri, pentru a putea să înfruntaţi un duşman bine pregătit, capabil de cele mai mari rele, inteligent şi perfid, înarmat cu cele mai oribile arme: Ura faţă de orânduirea noastră şi dispreţul pentru tot ce este om şi

omenie. În faţa acestor arme nu se poate rezista nici cu judo, nici cu pistoale şi nici cu cele mai perfecţionate mijloace ale epocii noastre ultra moderne, în afară de dragoste, adevărata dragoste pentru ţară şi pentru om. Ne-au mai rămas doar treizeci de minute, dar nu mă pot despărţi de voi fără să împlinesc programul de studiu. Dacă am făcut apel la îngăduinţa şi răbdarea voastră, asta s-a datorat vinei mele de a fi omis predarea a două lecţii în timpul cât am funcţionat ca profesor în aceasta şcoală. Pentru asta cer iertare tuturor celorlalte promoţii de dinaintea voastră.

Elevii îşi pregătiră caietele, dar profesorul li se adresă în şoaptă, rugându-i:

— Nu... nu luaţi notiţe; aceste două lecţii nu se adresează memoriei, ci sufletelor şi conştiinţelor voastre,

Apoi, începu să se plimbe printre bănci şi când ajunse în dreptul lui Onea îi spuse prietenos:

— Poţi închide fereastra.

Băiatul zâmbi nehotărât.

Atunci, Cişmaş se izbi cu palma pe piept şi spuse:

— Să nu crezi că mi s-a făcut teamă de furtuna aceea. Nu; ci de furtuna care s-a iscat aici, în mine! Îşi privi elevul cu prietenie şi-i mărturisi, aproape murmurând, de parcă doar ei doi s-ar fi aflat acolo: Ştii, adevăratele furtuni nu pot fi oprite prin simpla închidere a unei ferestre.

Ochii elevului păreau umezi şi după câteva clipe renunţară să-i mai fixeze pe cei al profesorului. „Se urni din loc, fără prea mare grabă, închise partea din afară a ferestrei şi reveni în bancă.

Cişmaş se aşeză pe una dintre băncile rânduite în şirul dinspre fereastră şi, după ce se asigură că de-acolo, privirile sale îi poate cuprinde pe toţi, începu să povestească.

— Era vară, ca şi acum, Mă găseam într-o clasă a şcolii de ofiţeri de securitate, dar ca elev. Asta se întâmpla acum douăzeci şi doi de ani. Asistam la ultima oră de curs, înaintea examenului de absolvire. Spun, asistam, pentru că, de

fapt, nu participam. Şi sunt sigur că în aceeaşi stare se aflau mulţi dintre colegii mei, ca să nu spun toţi. Vremea era deosebit de frumoasă, iar noi prea tineri şi visele noastre prea înaripate, ca să nu luăm în seamă freamătul frunzelor şi bucuria luminii. La toate astea se adăuga nerăbdarea noastră de a ne vedea, cât mai repede, ajunşi la posturi, dorinţa de acţiune. Dar acea clipă mult râvnită nu numai că n-avea să se lase aşteptată, ci urma să sosească mai devreme şi într-un chip cu totul nebănuit de noi. Ţin bine minte că până la sfârşitul acelei ultime ore, mai erau doar unsprezece minute; spun asta, cu-atâta preciziune, pentru că mai tot timpul mi-am privit ceasul, incapabil să reţin prea multe lucruri din ceea ce ni se spunea.

Aşadar, în minutul treizeci şi nouă al acelei ultime ore, uşa clasei se deschise iar profesorul, ca şi noi, elevii, dealtfel, rămase surprins, la vederea comandantului şcolii, alături de care se afla comandantul securităţii locale, un bărbat la vreo patruzeci de ani, cu faţa aspră şi mâini butucănoase, care ne ţinuse câteva prelegeri şi despre care se spunea că, suferise o aspră detenţie, din pricina activităţi lui comuniste, în timpul ilegalităţii.

Comandantul şcolii şopti ceva la urechea profesorului nostru; acesta se încruntă şi se grăbi să răspundă, la început tot în şoaptă, iar după aceea destul de tare, încât noi puturăm auzi obiecţia:

— ...Şi-apoi băieţii nici n-au mâncat.

Maiorul Tudor Gozan, căci acesta era numele comandantului securităţii din acea localitate, zâmbi şi preciză liniştitor:

— În privinţa asta, fiţi fără grijă. Spuneţi-mi efectivul şi li se va aduce hrana rece, pe poziţie.

— Patruzeci şi doi, răspunse profesorul.

Gozan ne privi pe toţi, vrând parcă să se asigure de fiecare în parte, că-l putea socoti un adevărat tovarăş de drum. Într-un târziu se opri în dreptul... în dreptul unui

coleg al meu... să-i zicem... Voidin. Scoase din buzunar un carnet, rupse o filă şi notă ceva.

— Telefonează la numărul acesta şi spune aşa: „Şoimul cere patruzeci şi două de cuiburi în calea vântului”.

Voidin luă biletul şi porni în pas alergător să execute ordinul.

Un fior rece străbătu inima fiecăruia dintre noi, învăţasem şi auzisem multe lucruri dar clipa aceea, survenită în viaţa noastră atâta de neaşteptat, şi cuvintele pronunţate de Gozan ne impresionau profund. Omul acela cu faţa dură şi mâini butucănoase rostea fără eleganţă vorbele cu care noi parcă ne jucasem până atunci, imaginându-ne în postura unor mari teoreticieni, maeştri în alcătuire şi dezlegări de şarade. Elanul nostru, înfierbântat de imaginaţia care, cu câteva clipe mai înaintea apariţiei lui, ne purtase spre cele mai ciudate întâmplări, se cam topise în faţa acelei situaţii reale pe care abia o intuiam. Şi, de ce n-aş fi sincer, într-un fel, ne cuprinse chiar teama.

Comandantul şcolii observă îngrijorarea ce se aşternuse pe chipurile noastre, pentru că se grăbi să ne liniştească:

— Oricum, ar fi trebuit să mergeţi într-o aplicaţie.

Dar maiorul Gozan preciză:

— Ceea ce veţi avea de făcut va ţine loc nu numai de aplicaţie, ci şi de examen!

Voidin reveni în clasă tocmai când comandantul securităţii rostea acele cuvinte. Se oprise pe pragul uşii, în poziţie de drepţi, aşteptând clipa prielnică să raporteze de executarea ordinului. Gozan îl observă, şi după o clipă, ca şi când ar fi ştiut ce avea elevul să-i comunice, îi spuse să treacă la loc.

Peste câteva minute aveam să aflăm rostul misiunii care urma să înlocuiască examenul, aplicaţia... dar... mai ales, încheierea acelei ultime ore de curs.

CAPITOLUL II

Agent dublu?

— Una dintre bandele care se constituiseră pentru a lupta împotriva noii orânduiri – abia instituită în ţara noastră – opera de mai multă vreme prin acele locuri, urmă colonelul. În general, asemenea bande alcătuite din foştii legionari, infractori de drept comun şi foşti membri ai partidelor burgheze, se aciuiau prin zonele de munte, unde ascunzătorile erau mai sigure. Misiunea noastră era aceea ca, împreună cu o companie a trupelor de securitate, să acoperim un traseu muntos, de-a lungul căruia, chiar pe la începutul acelei nopţi, urma să treacă banda de contrarevoluţionari condusă de un anume Ene Dolman. În curtea şcolii, maiorul Gozan ne dădu pe scurt toate aceste amănunte. După câteva minute furăm îmbarcaţi în două autocamioane; după mai bine de zece kilometri ne abăturăm pe un drum îngust şi nepietruit. Într-un târziu coborârăm. Ne aflam într-un luminiş. Molifţii erau atâta de apropiaţi unul de celălalt, încât soarele abia putea să răzbată prin desişul lor. Cu o zi mai înainte plouase torenţial, iar pământul mustea de apă. Un căpitan ne luă în primire şi ne călăuzi câteva sute de metri în adâncul pădurii. Acolo, doi soldaţi desfăcură capacul unei marmite, în timp ce un sergent începuse să ne numere.

— Patruzeci şi doi! strigă maiorul Gozan.

Sergentul îşi întrerupse numărătoarea şi se adresă soldaţilor, de parcă s-ar fi aflat cine ştie unde şi n-ar fi putut auzi precizarea:

— Patruzeci şi doi!

Bucătarul trase o prelată ce acoperea lada în care se găseau nişte farfurii de metal şi ne făcu semn să ne apropiem. Mâncarăm, tăcuţi şi fără prea multă poftă. Apoi făcurăm câţiva paşi prin pădure. Din loc în loc erau instalate posturi de observare. Spre seară, căpitanul, despre care aflaserăm că se numea Marin Iliu, ordonă adunarea. Gozan ne spuse câteva cuvinte de îmbărbătare şi apoi ne ură succes. Iliu ne conduse în dispozitiv. Consemnul era să ne adăpostim cât mai bine şi să nu folosim armele decât la semnalul dat printr-o rachetă de culoare verde, sau în cazul unui atac direct. Bandiţii trebuiau prinşi vii. Noaptea era senină şi rece. Către miezul nopţii, ne pătrunseră frigul şi umezeala pădurii. Unii dintre noi se înveliseră cu pături. Aşteptam...

La un moment dat, liniştea pădurii fu tulburată de alergătura cuiva. Colegul meu, Voidin, se ridică din adăpost şi porni în direcţia din care i se părea că venea zgomotul. Într-un târziu, Voidin se opri şi ascultă cu urechea lipită de pământul umed. Paşii celui care alerga răsunau surd, dar destul de aproape. O clipă îi trecu prin minte că s-ar putea să fie vreunul dintre oamenii din dispozitivul nostru şi se mai linişti. După câteva secunde, un foşnet de frunze ude îl făcu să se ridice pe jumătate de la pământ. Se aşeză în genunchi şi îşi roti privirile de jur-împrejur. Ochii lui descoperiră, la numai câţiva paşi, silueta unui bărbat, îmbrăcat ca prin partea acelor locuri, care se apropia de ei. Fără niciun efort de ochire, l-ar fi putut culca din primul foc. Dar ordinul era să nu se tragă. Mai aşteptă câteva clipe, până când omul ajunse la un pas de el, şi, fulgerător, îi apucă picioarele. Omul se prăbuşi aidoma unui copac lovit de trăznet.

— Taci! şopti Voidin, gâtuit de emoţie.

Celălalt părea năucit de întâmplare şi covârşit de durere. Se vede că în timpul căderii s-o fi lovit de ceva, pentru că în

locul oricărei reacţii, gemu destul de tare şi se chirci pe pământ. Voidin profită de acel răgaz şi îşi reluă automatul pe care-l abandonase cu câteva clipe mai înainte.

— Ridică-te! porunci elevul, somându-l cu arma.

Insul păru să facă un efort supraomenesc, pentru a-i asculta ordinul şi în cele din urmă se puse în mişcare, încercând să-i explice:

— Eu sunt Vasile... Bold Vasile...

— Taci!

— Vreau s-ajung la-comandant...

— Taci! Mâinile pe ceafă şi ia-o la dreapta.

Omul icni şi începu să meargă, poticnindu-se. După câţiva paşi se opri şi gemu:

— Nu mai pot; mi-am scrântit piciorul.

— Taci! Mâinile pe ceafă şi ia-o la dreapta!

Elevul îşi spuse că situaţia putea deveni primejdioasă. Din clipă în clipă era posibilă apariţia vreunui complice, şi atunci raportul de forţe s-ar fi schimbat...

— M-am lovit la cap, adăugă prinsul. Mi-e sete...

Voidin îşi desprinse bidonul de apă şi i-l aruncă. Celălalt, se-ntinse cu greu, apucă bidonul, deşurubă capacul şi bău însetat. Apoi îşi turnă apă în căuşul palmei şi îşi tamponă fruntea.

— Mare minune că nu mi-am scos ochii! exclamă el, ceva mai înviorat.

În depărtare răsunară câteva detunături.

— Când o fulgera şi s-o vedea mai bine, să-mi rupeţi o creangă mai groasă, ca să am în ce mă propti; după aceea, putem merge.

— Asta pot s-o fac şi fără lumina fulgerului, spuse Voidin.

Făcu câţiva paşi înapoi, mergând cu spatele, pentru a nu-l lăsa nesupravegheat nici măcar o secundă, se lasă pe un genunchi şi pipăi pământul, amintindu-şi că pe lângă locul de unde îşi pândise prizonierul se împiedicase de nişte crengi. După câteva clipe, strigă:

— Ai grijă să nu te lovească; uite, îţi arunc o bâtă.

Apucă lemnul şi-l zvârli, mai mult târâş.

— Mulţumesc!

Bărbatul se ridică anevoie şi, sprijinindu-se de bastonul improvizat, începu să meargă.

— Bidonul! strigă el, şoptit, după câţiva paşi.

— Mergi înainte; l-am luat eu, îl linişti Voidin.

Prin desişul pădurii începură să se strecoare picături reci de ploaie.

După o vreme, un soldat, cocoţat pe un pom, îi soma:

— Stai! Niciun pas mai departe!

Se opriră.

— L-am prins alergând prin pădure, explică Voidin.

— Unde-l duceţi?

— Cere să meargă la comandant: din câte-am înţeles, l-ar cunoaşte.

Soldatul coborî.

— Vă însoţesc; aşa am ordin să procedez în astfel de situaţii.

Ploaia se înteţise când cei trei ajunseră în faţa lui Gozan.

Maiorul se apropie de ei şi îi privi atent.

— Cine l-a găsit? întrebă el.

Voidin făcu un pas înainte.

Gozan se uită la omul care se sprijinea de bâtă şi apoi spuse celor doi militari:

— Lăsaţi-l aici şi întoarceţi-vă la posturi.

Soldatul salută, făcu stânga-mprejur şi dispăru în bezna pădurii, dar elevul rămase pe loc.

— Am spus că poţi pleca, repetă maiorul.

— Vreau să vă raportez cum l-am prins.

Ochii lui Gozan alunecară spre Bold, şi văzând că abia se mai ţinea pe picioare, îi spuse:

— Îmi pare rău, nene Vasile.

— Rău, bine, asta e! murmură ţăranul şi se grăbi să adauge: Nu-i mai aşteptaţi, tovarăşe maior.

— Şi-au amânat plecarea?

— Nici n-au avut de gând să coboare; au spus aşa pentru că, se vede treaba, n-au destulă încredere nici în mine. M-au ţinut lângă ei până acum două ceasuri.

— Aşadar, au rămas pe loc!?

— Da’ de unde! Şi-au mutat ascunzătoarea tocmai acolo, sus undeva... lângă pisc, unde oricine se-ncumetă s-ajungă, îşi află mormântul fără cruce. Mâine m-aşteaptă să le duc de mâncare... Numai Dumnezeu ştie cum oi putea să urc potecuţa aia, pieptişă şi lată cât palma.

Gozan îşi săltă cascheta de pe frunte, împingând-o spre ceafă şi se depărta câţiva paşi, abătut. După câteva clipe fluieră scurt, de două ori. Un subofiţer se apropie de el, în pas alergător.

— Ordon retragerea din dispozitiv!

— Înţeles!

— În cea mai deplină linişte şi fără grabă.

Acelaşi răspuns scurt.

— Dar până nu se luminează de ziua, precizează Gozan şi adăugă: La ora patru, întregul efectiv în careul de instrucţie al şcolii.

Subofiţerul plecă în grabă să transmită ordinul, iar maiorul reveni lângă Bold şi Voidin.

— Cât timp au de gând să rămână acolo? întrebă Gozan.

— Păi... asta nu mi-au spus. După socoteala mea, pot rezista mult şi bine; muniţii au să se bată şi un an de zile. Acuma... le-a intrat în cap altă treabă: vor un instructor militar că, zic ei, or să le vină ajutoare din afara ţării şi... nu cumva să-i găsească nepregătiţi. De tras ştiu ei să tragă, dar îşi dau seama că n-au tactică de luptă.

Maiorul tresări şi ochii săi luciră straniu.

— Le-om da şi instructor militar.

Ţăranul clătină din cap.

— Dar nu pe oricare. M-a pus dracu’ să le vorbesc despre un nepot de-al meu, de pe la Dunăre, ofiţer de infanterie, care ar fi dezertat din armată.

— Şi n-a dezertat?

— Nu, că nici nu există, dar mi-am zis că poate o să mă înrudiţi dumneavoastră cu cine trebuie s-ajungă printre ei.

Maiorul izbucni în râs; Voidin îşi drese glasul, nerăbdător.

— Ce e, tovarăşe elev? întrebă Gozan.

— Eu sunt chiar de pe malul Dunării. Ştiţi doar, turui el, în continuare: ...instrucţie ştiu, instrucţie de câmp, instrucţia focului...

— De fapt, ce vrei?

Băiatul îşi plecă privirile, oarecum ruşinat şi bâigui:

— Desigur, nu sunt ofiţer... Dacă s-ar putea...

Ceilalţi doi nu putură auzi restul frazei, pentru că o pală de vânt stârni, ca într-un iureş, tot frunzişul pădurii.

*

Ora patru dimineaţa.

Întregul efectiv care urma să prindă banda contrarevoluţionarului Ene Dolman se afla adunat în careul de instrucţie al şcolii.

Ploua. La orizont, zorile păreau să dea ultima luptă cu negurile acelei nopţi reci şi urâte, care băteau în retragere.

Căpitanul Marin Iliu făcu apelul şi dădu raportul.

— Elevii să iasă din formaţie şi să încheie careul! ordonă maiorul Gozan.

Sub privirile pline de admiraţie ale colegilor noştri din anii unu şi doi, aplecaţi peste ferestrele dormitoarelor, executarăm ordinul primit.

Comandantul securităţii şopti ceva şefului şcolii, iar acesta se-ntoarse spre noi, elevii săi, şi ne cercetă cu privirea. Când ajunse în dreptul... în dreptul lui Voidin. Întinse braţul spre el şi spuse:

— Rămâi la dispoziţia tovarăşului maior Gozan. Ceilalţi, imediat la baie! Apoi, somn obligatoriu până la masa de prânz. Executarea!

O clipă, Voidin păru că se clatină pe picioare şi imediat după aceea făcu câţiva paşi spre noul său comandant.

Ceilalţi priveau miraţi şi nedumeriţi acea stranie scenă, care părea ocupată numai de colegul lor şi de ofiţerul acela cu faţa dură şi mâini butucănoase. Era al lor; voiau să ştie ce avea să se întâmple ca el, şi mai ales care era pricina rămânerii lui acolo.

Gozan observă apropierea băieţilor şi pricepu îndată neliniştea lor. Părea, la rândul său, destul de emoţionat; pentru a pune capăt acelei stări se prefăcu că glumeşte, adresându-se celorlalţi elevi:

— Până acum a fost al vostru; acuma e al meu. Să ştiţi că-l primesc pe oricare din voi... pe oricine va dori să vină alături de mine, dar de el am nevoie chiar astăzi. Mi-l daţi?

Băieţii se retraseră.

După câteva clipe, Voidin se urca în maşina lui Gozan.

Odată ajunşi la reşedinţa maiorului de securitate, maiorul îl instală pe elev într-un birou, îi aduse ceva de mâncare şi nişte reviste, după care se retrase într-o altă încăpere, cu ajutorul său – căpitanul Marin Iliu.

Cei doi bărbaţi chibzuiră îndelung asupra modului în care puteau exploata posibilitatea introducerii în banda lui Dolman a unui ofiţer de securitate, cu ajutorul omului lor de legătura, Vasile Bold. Faptul că bandiţii aveau nevoie de un instructor militar şi mai ales acceptarea ofertei lui Bold creaseră o situaţie ce se cerea exploatată de urgenţă dar şi cu mare precauţie.

Pentru alegerea făcută în persoana lui Voidin, Gozan se simţea răspunzător ca pentru propriul său fiu. Tatăl elevului din camera alăturată îi fusese tovarăş de muncă şi luptă, în ilegalitate; îi murise pe braţe, într-o închisoare, cu mai puţin de un an înaintea terminării războiului şi-l rugase să vegheze, pe cât îi va fi cu putinţă, drumul fiului său.

Pe la orele opt, Gozan telefonă la minister, folosindu-se de firul direct; colonelul Valeriu Marinescu aprobă introducerea lui Voidin în banda de contrarevoluţionari condusă de Ene Dolman.

*

Voidin fu condus de căpitanul Marin Iliu într-o comună mai depărtată, unde avea să locuiască la nişte crescători de albine, oameni de încredere. Acolo, Iliu avea să-l instruiască în legătură cu misiunea lui. Voidin trebuia să câştige

încrederea bandiţilor până într-acolo, încât să-i determine a-şi schimba ascunzătoarea sau, cel puţin, să-i convingă a întreprinde o acţiune la care să fi fost necesară participarea tuturor membrilor bandei. Legătura cu Gozan sau Iliu avea s-o ţină prin Vasile Bold.

Bold era un ţăran sărac. Avea opt copii, cel mai mare abia împlinise cincisprezece ani. Locuia într-o comună din apropierea oraşului. De mic copil slujise pe pământurile lui Ene Dolman.

Într-o noapte de februarie, chiar în acel an, fusese trezit din somn de nişte ciocănituri puternice în poartă, ieşi în grabă, dar păşind în vârful picioarelor, de teamă să nu-şi trezească soţia şi copiii. Abia ajunse la poartă când cineva, a cărui figură n-o putea desluşi bine în întuneric, îi şopti dur şi ameninţător:

— la-ţi haine groase şi hai la drum.

Buimac de somn dar bizuindu-se pe puterile lui – căci era un bărbat voinic – vru să-l lovească pe cel care-i poruncea o asemenea treabă nechibzuită în puterea nopţii, gândind că avea de-a face ori cu un beţiv, ori cu un nebun.

— Binişor, Vasile! scrâşni alt individ care răsărise ca din pământ, şi pentru a-l încredinţa că-i vorbise cât se poate de serios, îi propti ţeava unui pistol în obraz.

— Să trăiţi, cucoane! bâigui Bold speriat, recunoscând pe cel căruia îi fusese argat. Ce-ai cu mine? Ce rău ţi-am făcut?

Dolman îşi retrase pistolul numai câţiva centimetri, astfel ca fostul lui argat să priceapă că tot sub ameninţare se afla. Pe urmă îşi drese glasul, anume parcă pentru a-i vorbi mai blând.

— Vasile... mă ştii ce fel de om sunt!

— Ştiu, cum să nu ştiu, cucoane, că cine nu ştie?

— Fă aşa cum ţi-a spus omul ăsta, că altfel, mă bagi în păcat.

— Fac, cucoane, cum să nu fac? Că cine nu face?

Ene băgă de seamă cât îl înfricoşase pe Vasile şi se grăbi să profite de acea stare. Îmbrâncindu-l:

— Hai!

Atingerea aceea brutală avu însă asupra fostului argat un efect cu totul neaşteptat:

— Domnu’ Ene! Cine-i domnul de lângă dumneavoastră?

Boierul râse scurt şi mormăi:

— Cin’ să fie, mă? Un om, na!

— Eu ziceam de nume, preciză Vasile.

Cel despre care întrebase, îşi săltă căciula de pe frunte, şi-atunci Bold îl recunoscu: era unul dintr-o comună mai îndepărtată, pe care oamenii îl ştiau de hoţ şi bătăuş, şi-i spuneau Porcu încă de pe vremea când fusese prins furând un godăcel dintr-o curte. Asta, încă din vremea copilăriei, pentru că mai târziu însoţitorul lui Dolman jefuise la drumul mare, iar printre oameni se spunea că-i omora pe cei care i se împotriveau.

— N-am chef de vorbă multă, se răsti Dolman, după care îşi vârî două degete între buze şi fluieră într-un anume fel, privind spre răspântie. Dinspre stânga apăru o sanie lungă şi îngustă, trasă de un singur cal. În câteva clipe, Vasile putu recunoaşte pe vizitiu: era Vora, fostul ajutor al şefului mişcării legionare de prin partea locului.

— Hai, pregăteşte-te, că plecăm!

Bold îşi trecu palma peste faţă, cu încetineala omului care vrea să se convingă că nu visează.

— Cucoane! Oameni buni! Am opt copii... femeia abia s-a pus pe picioare, după doi ani de boală. Unde să merg? Cum să-i las?

Vizitiul coborâse din sanie şi venise lângă Porcu. Ene se întoarse către ei:

— Luaţi-l!

„Porcu” îl înhaţă zdravăn, Vora îl îmbrânci, iar Ene îi propti pistolul în ceafă şi-l sili să urce în sanie.

Merseră în comuna vecină, unde poposiră la o casă ce părea nelocuită. Vora se îndreptă spre gardul cam părăginit ce se afla în fundul curţii şi lovi cu coada biciului într-un stâlp. De după gard apăru un bărbat, ţinând un felinar aprins. Vora făcu un semn spre Ene, iar cel care deschisese

uşa grajdului se feri cu grabă dar rămase în preajmă să le lumineze calea.

Înăuntru era miros de turţ şi de fum.

Vasile îşi dădu seama, judecând după jarul ţigărilor, că în afara celor patru de lângă el, în grajd se mai aflau încă cinci sau şase oameni.

Cel care îi întâmpinase la sosire coborî fitilul felinarului până când flacăra deveni o biată pâlpâire.

— Băutură! porunci Dolman.

Undeva, într-un colţ, două siluete prinseră a se agita. Vântul sufla destul de tare printre şipcile grajdului şi, din când în când, aducea câte o rafală din zăpada răscolită.

Cineva împărţi căni în care se afla turţ fierbinte şi când ajunse în dreptul lui Vasile, întrebă:

— Şi lui, cucoane?

— Şi lui, răspunse Dolman, pe un ton care nu prevestea nimic bun. Pe urmă, se adresă celui care ţinea felinarul: Luminează-l! Poate că astfel l-o lumina Dumnezeu şi mi-o răspunde cinstit... că altminteri lumânarea o să-i fie singura lumină, de azi’nainte.

Oamenii râseră prosteşte, silit, pentru a fi pe placul boierului de odinioară.

— Acu’, Vasilică, tată, bea şi te veseleşte. Dacă te-oi dovedi cinstit cu noi, cu noi rămâi, dar dacă necuratul te-o purta pe calea cea neagră a minciunii, eu îţi dau sfânta împărtăşanie, de-aici! Şi-i arătă pistolul.

Urmă un hohot de râs silit, apoi linişte.

Într-un târziu. Ene rosti prima întrebare, pe un ton grav, ameninţător:

— Vasile Bold! Ce legături ai cu Securitatea?

Omul rămase atâta de surprins, încât nu fu în stare să răspundă imediat.

— Să-l ajutăm, propuse Vora, bun cunoscător al unor asemenea ritualuri de anchetă, tip „Garda de fier” şi, fără să mai aştepte vreo încuviinţare, îi repezi, celui întrebat, un pumn în ceafă.

Vasile scăpă cana cu turţul din care nici nu apucase să soarbă şi alunecă de pe laviţa pe care fusese aşezat, „Porcu” se grăbi să-i vină, chipurile, în ajutor. Se repezi la el şi-l sprijini până ce-l reaşeză pe laviţă. Apoi se adresă lui Vora, mustrându-l:

— Nu-i da în cap, mă! La lingurică! Şi spunând asta, îl lovi pe Vasile în stomac.

Ene repetă întrebarea iar Vasile răspunse, cu glasul stins:

— Cucoane... n-am... n-am nicio legătură.

Fostul stăpân îşi aprinse o ţigară, goli cana de turţ şi, după ce se căzni să tuşească de câteva ori, pentru a-şi mai atenua din duritatea glasului, reîncepu interogatoriul.

— Măi Vasilică, ai fost văzut împreună cu câinii ăia. Şi oamenii mei şi chiar eu te-am văzut.

Fără s-aştepte vreun răspuns, Dolman îl plesni cu patul revolverului peste bărbie.

Vasile se ridică brusc de pe laviţă şi urlă:

— Destul!

O idee năstruşnică îi fulgeră mintea; năstruşnică şi síngura care-l putea salva din situaţia aceea disperată.

Strigătul acela hotărât îi impresionă pe bandiţi într-atâta, încât larma lor batjocoritoare încetă brusc.

— Dacă mă ţineţi prea mult aici, bine n-o să vă fie.

— Adică... ce vrei să spui? mormăi Ene, al cărui glas trăda, dacă nu teamă, măcar nelinişte.

Bold îşi ridică cana de pe jos şi adresându-se celui care împărţise băutura, răcni autoritar:

— Umple-mi cana!

Electrizat parcă, omul se grăbi să-i împlinească porunca fără a mai aştepta vreo încuviinţare.

Vasile bău şi-apoi îi smulse lui Vora ţigara din gură.

— Gândesc că n-ai boala copiilor, că numai de aia mi-e frică.

Ceilalţi râseră şi fostul legionar se ridică spre el, amenin-ţător.

— Lasă-te jos, frăţioare, că acu’ mi-aduc aminte de datorie şi-ţi plătesc pumnii ăia cu vârf şi îndesat, Ce-am de vorbit, vorbesc cu cine m-a întrebat. Aşa-i cucoane?

— Aşa să fie, se învoi Dolman tulburat.

— Dom’ Ene, eu n-am legături cu Securitatea, spuse Vasile pe un ton liniştit: numai cu şeful Securităţii.

— Cu maiorul?

— Da; cu maiorul! Adică... nici cu el. Ştiţi, el, maiorul, ar cam vrea să mai afle câte ceva de la mine, aşa... cum poate că vrea şi de la alţii.

— De la cine? întrebă. Dolman, gâtuit de furie.

Vasile ridică umerii şi privi ţintă în lumina felinarului.

— Păi... de unde să ştiu? Am zis şi eu aşa, că doar asta e treaba lui; să afle tot ce se petrece pe-aici.

Ene îşi trecu mâna prin păr şi-apoi îşi lovi genunchiul cu palma.

— Bine, lasă-i pe alţii... Răspunde-mi, ce vrea de la tine?

— Pe voi!

Răspunsul fostului argat biciui urechile lui Dolman. Mai înainte, nu-i mai spusese „cucoane” ci „Dom’Ene” iar acuma îl amesteca în aceeaşi troacă, cu prostimea, adresându-i-se şi lui şi celorlalţi cu „voi” .

— Cum vine asta? întrebă şeful bandei, stăpânindu-şi furia.

— Dom’Ene, maiorul ştie că ţi-am fost salariat.

— Slugă! Auzi? Slugă, mă! urlă Dolman, nemaiputându-se stăpâni.

Vasile îşi dădu seama că întrecuse măsura şi se grăbi s-o repare.

— Slugă, cucoane! Aşa cum spuneţi dumneavoastră. Ia, m-am prostit şi eu, de când cu vorbele astea mai noi.

Dolman zâmbi răutăcios şi îşi privi complicii cu un aer de vădită superioritate, după care porunci:

— Acu’ spune ce te-a întrebat maiorul!

— Păi... mai întâi şi mai întâi, m-a întrebat de când nu v-am văzut!?

— Ce-ai răspuns?

— Adevărul: de aproape un an, precizã Vasile pe tonul cel mai firesc cu putinţă.

De fapt nimeni nu-l întrebase, cât priveau relaţiile lui cu şeful Securităţii, nici vorbă de-aşa ceva; îl văzuse o singură dată, la o adunare populară, şi aflase cine era din sporovăielile unor femei.

— Altceva?

— Dacă aveţi arme în casă. I-am zis că aveţi, da’ nu din-tr-alea ca la armată, ci de vânătoare.

Ene ceru plosca şi după ce îşi umplu cana cu turţ, i-o trecu lui Vasile care se prefăcu a nu lua în seamă gestul binevoitor, părând absorbit de efortul pe care-l făcea să-şi amintească cele discutate cu ofiţerul.

— Altă dată, mi-a zis că să vă caut, adică... să merg prin sate şi să aflu pe unde sunteţi. Zicea că trebuie să vă împiedice a lua calea munţilor, fiindcă acolo i-ar fi mai greu să vă dea de urmă. După o vreme, se vede că aflase de răzbunările dumneavoastră; ştiţi... activistul acela înjunghiat, nevasta şefului de post împuşcată lângă fântână şi câte altele. M-a ameninţat chiar cu închisoarea, dacă află că am ştiut şi nu i-am spus adevărul.

— Bine că n-ai ştiut! spuse Dolman batjocoritor.

Ceilalţi hohotiră.

Vasile simţea că pierde teren şi disperarea îl făcu să-şi joace cartea cu şi mai mare curaj. Îndată ce râsetele se potoliră, se adresă tuturor pe un ton liniştit şi grav:

— Ba ştiam, fraţilor! Ştiam unde eraţi atunci.

Spusese asta, conştient de riscul care-l pândea, dacă avea să rostească vreo inexactitate. Până în clipa aceea nici nu-i trecuse prin minte pe unde s-ar fi adăpostit banda, dar acuma trebuia să ghicească. Şi asta, cât mai repede, pentru ca totul să pară firesc. Era un bun cunoscător al acelor locuri, iar munţii îi călcase, pe fiecare, pas cu pas, încă din copilărie, când îşi petrecea verile printre turmele boierului. În câteva clipe, străbătu cu ochii minţii toate crestele munţilor, desişurile pădurilor, văile şi peşterile din împrejurimi şi, spre uluirea bandiţilor, preciză:

— Eraţi pe lângă Râpa ursului, acolo, aproape de pârâu!

Oamenii se priviră, vreme îndelungată, în tăcere.

Vora fu primul care puse capăt acelei stări de încremenire, ce ameninţa să se prelungească.

— Dacă-i aşa, înseamnă că nu ne-a vândut. Iar dacă n-a făcut asta, îl putem lua cu noi.

Ceilalţi aprobară prin strigăte.

— Potoliţi-vă! urlă Dolman şi puse o mâna pe umărul lui Vasile. Omul acesta are opt copii şi femeia lui e bolnavă. Nu putem fi haini; oricât am vrea să ne înmulţim pentru a ne scăpa ţara de comunişti, nu avem dreptul să jertfim vieţile unor copii al căror tată ne poate ajuta şi de aici. Aşa-i Vasile?

Cel întrebat abia îşi stăpânea bucuria; de teamă să nu se dea de gol printr-un strigăt, confirmă spusele şefului bandei printr-o reţinută înclinare a capului,

— Numai că, adăugă Ene înfingându-şi degetele în surtucul fostului său argat, nici tu, Vasilică, n-ai dreptul să primejduieşti viaţa copiilor tăi.

Rostise cu gravitate acel pretins sfat, iar ameninţarea se înfipse ca un jungher în inima lui Bold.

Aşadar, acela era zălogul pentru fărădelegile la care aveau să-l împingă: vieţile copiilor săi! Îşi înfipse dinţii, adânc, în buza de jos şi numai când durerea pricinuită de muşcătură îl mai readuse în fire, izbuti să îngâne:

— Da, cucoane, aşa-i! N-am dreptul să primejduiesc viaţa celor de-acasă.

— Mai ales tu! preciză Ene, şi zâmbi batjocoritor.

— Da, cucoane, mai ales eu.

Dolman îi explică ce avea de făcut. Trebuia să se arate foarte devotat şefului Securităţii, să primească orice fel de însărcinare din partea acestuia, dar imediat după aceea să informeze banda, pentru ca astfel membrii ei să se poată pune la adăpost din vreme.

Pe urmă îi porunci lui Vora să-l ducă acasă, cu sania.

*

A doua zi, pe înserat, Bold ţinu calea maiorului Tudor Gozan.

Ofiţerul trecu pe lângă el, fără să-l ia în seamă. Vasile îl urmări, răbdător, până aproape de piaţa oraşului. Atunci strigă, şoptit:

— Tovarăşe maior!

Gozan nu-l auzi. Mergea liniştit spre casă, urmărind cu grijă poteca foarte îngustă, printre troienele de zăpadă.

Ninsoarea nu contenea.

Vasile îl mai strigă o dată, dar parcă şi mai încet ca înainte.

Maiorul, neauzindu-l, îşi continua drumul. Când ajunse în piaţă se opri în dreptul unui magazin cu jucării. Intră, cercetă atent câteva minunăţii, alese un joc de cuburi şi un căţel de pâslă, schimbă câteva cuvinte cu vânzătoarea care părea să-l socotească client vechi, îşi luă pachetul şi plecă. Tocmai traversa piaţa când pe la jumătatea drumului i se păru că cineva se ţine după el. Întoarse capul şi întâlni privirile lui Bold.

Surprins, urmăritorul se sperie şi se opri.

Gozan nu-şi putu reţine un zâmbet şi asta păru să-l încurajeze pe Vasile până într-atâta, încât zâmbi şi el, stingherit.

Traversară piaţa, aproape umăr la umăr.

— Te ţii după mine, aşa-i? întrebă maiorul, continuând să meargă.

— Aşa-i, răspunse timid, urmăritorul.

— Care-i necazul?

— Dacă nu mă ascultaţi câteva clipe, îmi mor copiii.

Gozan se opri ca fulgerat şi se întoarse brusc spre cel care-i şoptise disperat apelul său. Îl cercetă atent cu privirea şi, când îi întâlni ochii, îşi dădu seama că nu minţea.

— De unde eşti?

— Ia... din vecini, răspunse Bold şi arătă cu mâna în direcţia comunei în care locuia.

— Boala-i necazul?

— Nu.
— Atunci?
— Altceva.
— Pot să te ajut?
— Da; numai dumneavoastră puteţi.
— Cum?
— Aşa... să staţi cu mine de vorbă.

Ofiţerul făcu un pas înapoi, parcă pentru a-l putea observa mai bine.

— Păi, despre ce să vorbim?
— Despre orice.
— Ascultă, n-am vreme de poveşti. Spune-mi limpede, ce vrei de la mine?

Vasile îi privi cu-atâta disperare, încât maiorul regretă cele ce-i spusese mai înainte. Îi puse o mână pe umăr şi-i şopti prieteneşte:

— Pari speriat...
— Foarte.
— Te văd om în putere.
— Sunt.
— Atunci, cum se face că tremuri de spaimă?
— Nu tremur pentru mine; am opt copii! Pentru ei tremur.
— Ai făcut ceva rău?
— Da, tare rău, dar tot ca să nu mă despart de ei.
— Ce rău ai putut face, când ai opt copii?
— Am spus că sunt prieten cu dumneavoastră.

Gozan izbucni în râs.

— Eşti nebun, omule? Pentru asta te ţii după mine? Doar ca să-mi spui că te-ai lăudat cu prietenia mea? Oi fi făcut vreo prinsoare şi acuma oamenii sunt cu ochii pe dumneata. Hai? Uite, îţi dau mâna, îţi zâmbesc şi gata.

— Şi-aşa e bine, bâigui Vasile, strângând mâna ofiţerului şi dădu să plece, dar un val de lacrimi îi năpădiră ochii.

Maiorul îl privi atent.

Ruşinat din pricina acelei clipe de slăbiciune, Bold îşi retrase mâna dintr-aceea a ofiţerului şi porni. Gozan se

tulbură; omul nu părea nici nebun şi nici... băut. Mai degrabă, straniu. Da, da; straniu. Porni grăbit după el:

— Ia stai, cum vine asta? Ce fel de prieteni suntem dacă nu ne spunem când ne vom mai revedea? încercă el să glumească.

Bold îşi ridică privirile bucuroase spre ofiţer.

„De ce se bucură într-atâta omul acesta? se întrebă Gozan: pentru că l-am oprit acuma, sau pentru că i-am oferit posibilitatea de a mă reîntâlni? Oricum, are nevoie de mine.”

— Ştii, astăzi n-am prea mâncat... Treburi multe, alergătură... Nici dumneata n-oi fi avut prea multă vreme, mai ales că nici nu locuieşti în oraş.

Vasile îl privi nedumerit, dar după câteva clipe se încruntă şi-i întinse palmele, atingându-i, aproape, obrajii:

— Ia vedeţi dumneavoastră! Astea-s palme de milog?

Maiorul păli. Nici prin minte nu-i trecuse să-i dea pomană. Demnitatea ţăranului îl făcea să se simtă atâta de ruşinat, că dacă s-ar fi aflat singur, în acea clipă, şi-ar fi tras palme. Dorea să-i explice că el cu totul altceva ar fi vrut să spună, că la mijloc era o neînţelegere, dar gândurile i se tulburară într-atâta, încât nu fu în stare să articuleze nici măcar un singur cuvânt. Dar salvarea avea să-i vină chiar din partea celui care se socotise umilit.

— Poate că n-aţi vrut să spuneţi asta, bâigui Vasile dându-şi seama de suferinţa ofiţerului.

Gozan îl privi cu-atâta recunoştinţă, încât celălalt se simţi dator să se scuze.

— De bună seamă că altceva, altceva aţi spus, numai că eu...

Gozan nu-l lăsă să-şi termine fraza, năpustindu-se fericit asupra lui cu explicaţii.

— Chiar aşa, chiar aşa... Da, desigur, cu totul altceva am vrut să spun. Ştii, mi-am zis că dumneata poate mai aveai ceva să-mi spui şi... dacă am fi mâncat împreună, mai puteam discuta.

Vasile se încruntă din nou, dar Gozan se grăbi să nu mai lase loc niciunei neînţelegeri.

— Ascultă! Mie, crâşma nu-mi place. Doar acasă mănânc liniştit.

— Acasă?

— Da, la mine acasă. Nu stau prea departe. În câteva minute ajungem.

Ţăranul zâmbi mulţumit, dar după câteva clipe de chibzuinţă pe fruntea lui îşi făcură loc nişte cute adânci, trădând o nouă nedumerire, pe care nu întârzie să şi-o mărturisească.

— Păi... soţia? Veniţi, aşa, cu un străin? A mea nu s-ar supăra, dar altele... se mai supără.

Gozan se încruntă, îşi muşcă buzele şi clătină trist capul:

— A mea... nu se mai supără. De doi ani s-a împăcat cu toată lumea.

Vasile îşi plecă privirile şi suspină. Apoi se-ncumetă să mai întrebe, arătând pachetul cu jucării.

— Băiat?

— Băiat. Împlineşte patru ani... E la o soră a mea. Mă vede atât de rar, că ultima dată, ceva mai înainte de Anul Nou, nici nu mi-a mai spus tată; nene! Auzi dumneata? Nene! Tată îi spune cumnatului meu...

Ofiţerul stătea în gazdă la o bătrână, văduva unui miner.

Bătrâna le deschise uşa, îndată ce terminară de urcat cele patru trepte de la intrare. Se vedea că îl aşteptase.

— Acu’ dacă-i zăpadă, nu v-am auzit paşii, aşa că o să zăbovesc până s-o încălzi mâncarea, se dezvinovăţi ea.

Gozan îşi scoase paltonul şi îşi îndemnă oaspetele să facă la fel cu surtucul său, apoi intrară în prima cameră. Era cald. Un butuc nu prea uscat sfârâia în sobă. Masa era pregătită.

După câteva clipe, bătrâna intră cu un castron care răspândea un abur îmbietor. Îl puse pe masă, şi, fără să-şi fi desprins încă mâinile de pe el, se uită la Gozan cu un aer de dojană şi-i porunci:

— Scoală!

Ofiţerul sări de pe scaun şi, pe jumătate în glumă, pe jumătate serios, vru să afle care-i era vina:

— Da’ cu ce-am greşit, mamă Ana?

— Răchia, Tudore! Răchia, să-ţi omeneşti oaspetele.

— Da, mamă Ana! se arătă vinovatul pătruns de dojană şi vru să repare greşeala de mai înainte, dar gazda îl opri:

— Acuma stai şi mănâncă; m-oi duce eu la beci, că nu-i mare lucru, dar am vrut ca oaspetele tău să vadă cine-i poartă cu-adevărat de grijă.

Toţi trei izbucniră în râs.

Apoi, bătrâna le puse mâncare în farfurii şi le ură poftă bună. Vasile se ridică de pe scaun şi se închină. Gestul lui păru s-o contrarieze pe bătrână, poate pentru că niciunul dintre cei care mai veniseră la masă, împreună cu Tudor, nu făcuse aşa ceva.

— Dumnezeu să-ţi ajute după cum ţi-e sufletul!

Maiorul tresări. Altădată vorbele bătrânei l-ar fi lăsat nepăsător, dar împrejurarea în care le rostise şi mai ales sensul lor nedefinit îl tulburară profund.

Vasile o privi drept în ochi, se mai închină o dată şi murmură, de parcă ar fi făcut un jurământ de credinţă:

— Da, măicuţă! Cum mi-e sufletul.

Începură să mănânce, în timp ce mama Ana porni, spre locul în care păstra „răchia”.

Aşadar, bătrâna se îndoia de oaspete. Ori, poate că văzându-l străin de colegii şi prietenii lui, pe care-i cunoştea destul de bine, îşi manifestase în felul ei direct, brutal, dar sincer, fie şi un dram de neîncredere, îşi spuse Tudor. Continua să mănânce şi din când în când arunca priviri cercetătoare musafirului său, dar de fiecare dată îl descoperi cu ochii aplecaţi deasupra farfuriei, din care mânca atâta de încet, încât părea să oficieze un ritual.

Bătrâna reveni în cameră cu un clondir şi două păhărele. Maiorul îi căută privirea şi când i-o întâlni, ea îi citi în ochi neliniştita lui întrebare. Apucă păhărelul în care turnase rachiu pentru Vasile şi i-l împinse mai aproape, gata, gata să-l ciocnească de farfurie.

Oaspetele îşi ridică ochii spre ea, mulţumindu-i astfel, poate, în felul său. Atunci bătrâna îl mângâie pe creştet şi-i spuse:

— Priveşti ca un om de treabă. Mănâncă sănătos, dar nu uita să bei răchia mea. E leac, nu alta!

„Se vede că jurământul acela a liniştit-o” îşi spuse maiorul Gozan fără să-şi dea seama că, de fapt, el fusese cel pe care avea să-l liniştească gestul bătrânei. Simţea nevoia ca nici musafirul lui să nu păstreze în suflet vreo rămăşiţă din îndoiala de mai înainte a mamei Ana.

— Tare mă mai iubeşte, se prefăcu el că se laudă.

— Se uită la dumneavoastră precum câinele în ochii stăpânului.

Duse paharul la gură şi-l sorbi tot. Apoi rupse o bucată o bucată de pâine, o muie în sare şi surprinzându-se observat se grăbi să explice:

— Aşa fac mai totdeauna la terminarea mesei.

Gozan zâmbi şi îl imită.

— Ai dreptate: mă iubeşte cu-adevărat, bătrâna asta. Poate pentru că nu mai are pe nimeni. Ştii, li se întâmplă oamenilor să se agaţe de ceva ori de cineva, în dorinţa lor de a supravieţui dincolo de nenorocirile pe care le-au avut.

Zâmbi silit, îşi trase scaunul mai aproape de masă şi umplu paharele.

— N-ai să crezi când ţi-oi spune, continuă maiorul, dar nu trece o zi în care să nu mă piseze . „Adu-ţi copilul aici! Ţi-l cresc eu”. Ştii, se precipită el, nu-i ajunge cât se trudeşte pentru mine, la cei şaptezeci de ani ai ei; nu! Vrea să vadă şi de fiul meu. În marea ei bunătate, nu-şi dă seama că băiatul are nevoie de...

Vasile îi curmă fraza neaşteptat de dur.

— Băiatul are nevoie de tată; asta, cel mai dintâi lucru. Pe urmă, de toate celelalte. Mulţumesc pentru masă, dar mie unul, de-aş ajunge să-mi spună copii „nene”, mi-aş petrece funia peste gât.

Tudor gemu surd şi îşi ridică privirea. Vasile se sperie citind în ochii lui altă ură.

— Pleacă! şopti dur ofiţerul.

Celălalt făcu câţiva paşi spre uşă şi se opri.

Tudor observă că musafirul continua să rămână şi să-l privească. Nu mai repetă porunca aceea aspră, spunându-şi că, la urma urmei, omul îl judecase fără a cunoaşte toate dedesubturile situaţiei, ci, numai, după spusele lui. Treptat, pe măsură ce durerea i se mai liniştea, îl cuprinse remuşcarea pentru purtarea lui nedreaptă de mai înainte. De fapt, omul acesta n-avea cum să fi aflat de nopţile lui triste, când, după ce privea vreme îndelungată fotografia copilului şi-l dezmierda în fel şi chip, răsucea maşinăria vreunei jucării şi, mai înainte ca ea să se fi pus în mişcare se grăbea să-i explice băieţelului ce urma să se întâmple. Nu, omul acela nu ştia că el îndura supliciul la care îl supunea despărţirea de copil, numai spre a-l feri de primejdiile cărora l-ar fi expus; aflase şi chiar văzuse copii de-ai activiştilor omorâţi de bandele teroriste care se adăposteau prin zonele de munte ale ţării, în acea epocă a primilor ani după instaurarea noii ordini sociale. Altminteri, nu ar fi consimţit pentru nimic în lume să-şi ştie copilul la o depărtare de peste patru sute de kilometri, dar oaspetelui său, desigur, nici nu-i treceau prin minte asemenea lucruri; dacă ar fi bănuit măcar, nu i-ar fi aruncat în suflet acel jungher înroşit la focul dispreţului.

— Mă iartă! murmură Vasile într-un târziu şi dădu să plece.

Gozan se uită la el şi-i văzu umerii gârboviţi şi ochii trişti. Îşi dădu seama că ţăranul acela vânjos nu se prefăcea umil pentru a-i recâştiga bunăvoinţa ci, pur şi simplu, exterioriza o anumită mutaţie de sentimente, petrecută în sufletul său; indignarea fusese înlocuită cu mila, o milă omenească în care nu se întrezărea nimic înjositor.

— Rămâi, şopti maiorul.

Oaspetele nu făcu mofturi; reveni la locul său şi, în tăcere îi atinse, timid, umărul.

Tudor tresări. Era atâta părere de rău în gestul acela omenesc şi sfios, încât simţi nevoia să-i mulţumească.

— Ascultă! şopti, el, într-un târziu, vrei o cafea?

Vasile râse scurt.

— Asta-i masă domnească, se strădui el să dea o explicaţie voioşiei sale. Cafea...

— Să nu-ţi închipui că mie îmi place foarte mult, îl întrerupse Tudor. Doar când am de lucru, noaptea târziu.

Musafirul plescăi din limbă şi îşi frecă mâinile.

— Păi, dacă-i aşa, pentru ce am eu să vă spun, nu trebuie cafea. Nu-s lung la vorbă şi-apoi, am stat destul.

Îşi întinse mâinile înainte şi după aceea îşi lăsă palmele să cadă pe masă, de parcă ar fi vrut să arate tot ceea ce avea să spună. Şi începu să povestească.

Maiorul îl asculta, strângând ori netezind colţul feţei de masă. Din când în când mai cerea câte o explicaţie în legătură cu vreun amănunt care, musafirului, părându-i-se neimportant, îl trecea cu vederea.

Când Vasile termină de povestit. Gozan îşi petrecu mâinile prin păr şi strigă mânios:

— Mi-ai legat şi mâinile şi picioarele, în faţa bandei lui Ene Dolman. Acuma, cum dracu’ să le mai vin de hac, dacă dumneata, nene...

— Vasile! Bold Vasile! se recomandă musafirul, ridicându-se de pe scaun, cu mâna întinsă, silindu-şi gazda să facă la fel.

Lui Tudor îi veni să râdă în faţa acelei situaţii ridicole; vorbise şi mâncase împreună cu omul acela, nu într-un restaurant ci acasă, la el acasă, şi abia acuma ei îşi dădură seama, el – că nu-i ştie numele –, iar oaspetele, că s-ar fi cuvenit să şi-l spună.

— Da, da, reluă discuţia maiorul, mi-ai legat şi mâinile şi picioarele, nene Vasile. Ce mai pot face? Acuma, dacă nu joc aşa cum îmi cântă Dolman, prin dumneata, îşi dă seama că l-ai trădat şi-ţi omoară copiii. Nu-i aşa?

Vasile înclină capul, neîndrăznind să rostească nicio vorbă, de teamă că omul acesta, pe capul căreia căzuse ca o adevărată pacoste, s-ar fi putut supăra şi mai mult. Îşi spuse că lucrurile nu stăteau chiar atât de prost, din

moment ce ofiţerul nu-l dăduse afară, aflând despre ce e vorba; ba mai mult, îi spusese „nene Vasile”, ceea ce însemna că n-avea de gând să se lepede de el aşa, ca de o zdreanţă, ci îi arătase oarecare prietenie. Într-un târziu, bâigui trist:

— Sigur... bine, n-am făcut; vedeţi, dacă aş fi avut lângă mine un om priceput... aşa cum sunteţi dumneavoastră, m-ar fi sfătuit cum să mă port cu ei şi ce să le răspund.

Gozan se încruntă, gândind că Vasile îl punea la încercare. La urma urmei, ce-ar fi putut face un om singur şi neînarmat, răpit în puterea nopţii de oameni ca Dolman şi Vora? Desigur, dacă n-ar fi născocit toată povestea aceea în legătură cu Securitatea, bandiţii l-ar fi luat cu ei; şi asta în cel mai fericit caz. Nu, hotărât lucru, Vasile Bold credea sincer în el şi pentru asta spusese că dacă l-ar fi avut în preajmă în acele clipe, alta ar fi fost situaţia lui. Treptat, începu nu numai să-l aprobe, dar chiar să-l admire pentru isteţimea cu care ieşise din încurcătură.

— Vasăzică, asta vrea Ene Dolman de la dumneata: să te prefaci că ne ajuţi pe noi dar, de fapt, să fii omul lui.

— M’daa...

— Adică, să ne minţi.

Vasile îşi înclină capul.

— Nu, nu mi-a spus chiar aşa, dar m-a îndemnat să vă spun câte ceva despre el şi gloata lui.

— Gloată? întrebă neliniştit maiorul.

— Păi da; zicea că are mai bine de cincizeci de oameni.

Lui Gozan îi veni să râdă; orice i-ar fi spus oaspetele în legătură cu banda lui Dolman, poate că ar fi fost dispus să creadă, dar numărul acela suna de-a dreptul ridicol. Ştia, aproape sigur, că banda aceea număra între nouă şi unsprezece membri, şi, mai sigur, ştia că Dolman căuta cu orice preţ să-şi mărească numărul de oameni. Se stăpâni cu greu să nu pufnească în râs, la gândul că oaspetele său ar putea fi întrebat de bandiţi ce impresie făcuse asupra şefului securităţii numărul atâta de mare al membrilor bandei. Se ridică şi făcu câţiva paşi prin încăpere. Se opri în

dreptul ferestrei, trase puţin perdeaua şi privi afară. Se înnoptase. Străduţa era luminată de câteva becuri ce răspândeau o lumină alb-gălbuie, destul de slabă. Ningea.

— Pe urmă, continuă Vasile, ziceau că ar avea foarte mult armament şi muniţie... şi de-ale mâncării.

Maiorul îşi întoarse faţa spre el, fulgerat parcă de un gând, reveni cu privirea la fereastră. Avusese impresia că cineva se oprise pe stradă, la oarecare distanţă de casa lui. Privi încordat şi îşi dădu seama că pe celălalt trotuar, la vreo zece, cincisprezece metri spre dreapta, se afla un bărbat. Descoperirea păru să-l tulbure. Reveni spre interlocutorul său:

— Vasăzică, au de toate.

— Aşa spuneau...

— Altceva?

— Păi, ziceau să-i aprovizionez eu cu mâncare.

Gozan zâmbi, şi asta păru să-l neliniştească pe Vasile, care se grăbi să precizeze:

— Da, da; Ene spunea că proviziile pentru hrana oamenilor trebuie împrospătate.

— La ce interval de timp?

— De două sau chiar de trei ori pe săptămână.

— Om prevăzător! exclamă Gozan, străduindu-se să pară că-l admiră pe Dolman. De fapt se gândea că banda o ducea foarte prost în privinţa hranei, dacă şeful însuşi a fost nevoit să recurgă la constrângerea aceea disperată a lui Bold, numai şi numai pentru a se asigura de un om care să-i aprovizioneze. Cine dracu’ mai pomenise reînnoirea proviziilor atât de des? Şi asta, pe timp de iarnă!? Era limpede că bandiţii o duceau cât se poate de greu cu hrana.

— Şi, cum o să procedezi? Vin ei la dumneata sau va trebui să te cari cu desagii în spinare, până... cine ştie pe ce coamă de munte?

— Eu... eu merg la ei, dar dumneavoastră trebuie să ştiţi că ei vor veni la mine; adică, nu chiar ei, ci o femeie de-a lor...

— Înseamnă că le cunoşti bârlogul.

— Nu! Şi nici n-am să ajung chiar acolo. Poimâine, un om mă aşteaptă sus, la izvoare. Aşa spunea Ene.

— Altceva? întrebă Gozan, aproape mecanic; îl obseda aşteptarea bărbatului din stradă.

— Mi-au poruncit să vă informez, cum că, din ce am tras cu urechea, ei ar avea de gând să arunce în aer primăria şi căminul de copii.

Ofiţerul nu comentă în niciun fel spusele musafirului său, ci se duse din nou la fereastră. Bărbatul din stradă se depărtase câţiva metri de locul în care stătuse până atunci, dar privirile îi erau îndreptate tot spre casa în care intrase Vasile.

„Desigur, pe el îl aşteaptă” îşi spuse maiorul şi se întrebă de ce. Într-un târziu, îşi puse întrebarea dacă trebuia să-l prevină pe Bold că cineva „îi purta de grijă”. În mintea lui începu să se dea o luptă: pe de-o parte, socotea firesc să-şi avertizeze oaspetele, dar pe de altă parte, ceva nedefinit încă îl oprea. Dacă oaspetele fusese cu totul şi cu totul de bună credinţă, urmăritorul din stradă reprezenta o primejdie, dar dacă toată atitudinea lui nu fusese decât rezultatul unui joc bine condus de către Ene Dolman, pentru a-i strecura o iscoadă? Nu, nu-i va spune nimic, dar nici nu-l va supune vreunui risc. Se întoarse spre el şi îl văzu stând în picioare, rezemat de spătarul unui scaun,

— Tot ce-am avut de spus, v-am spus; şi de-ale mele, şi de-ale lor. Un lucru ar mai trebui să aflu; ce gândiţi despre toate astea?

— Ţi-am spus doar, m-ai legat de mâini şi de picioare. Am să fac tot ce-mi stă în puteri, pentru a te ajuta să-ţi aperi copiii, preciză maiorul, gândind însă că, pe lângă ajutorul pe care i-l dădea lui Vasile, avea să folosească din plin situaţia creată de bandiţi, spre a-i deruta, cu ajutorul propriei lor curse. Altminteri, paza copiilor lui Bold ar fi fost lucrul cel mai simplu dar dacă bandiţii doreau „jocul”, atunci îi va face el să joace.

— Când ne mai întâlnim ca să vă spun ce mai urzeşte banda?

— După ce le duci primul transport cu alimente.

Vasile înclină capul şi se îndreptă spre uşă. Apucă clanţa, se întoarse pe jumătate şi murmură:

— Mulţumesc pentru masă.

Era atâta recunoştinţă în cuvintele acelea banale, încât Gozan înţelese că nu atât mâncarea, cât omenia cu care îl primise îl impresionase pe musafirul său. Şi din nou, un val de remuşcări îi învălui sufletul, gândind cât de mult îl nedreptăţea pe Vasile neîncrederea lui.

Oaspetele ieşi.

Maiorul stinse lumina din cameră şi se postă la fereastră. Voia să vadă dacă omul care pândea avea să facă vreun semn, ori chiar un gest – fie el chiar neînsemnat, îndată ce Vasile apărea în stradă.

Tatăl celor opt copii apucă drumul spre piaţă, mergând în direcţia opusă celei în care se afla pândarul.

Când Vasile dispăru din raza de vedere a lui Gozan, omul de pe celalalt trotuar porni şi el. Mergea încet, Maiorul trecu zorit în vestibul şi îşi luă paltonul. Pipăi buzunarul de la spate, unde-şi ţinea pistolul, arma era la locul ei. Când ajunse în stradă, urmăritorul lui Vasile tocmai traversa. Gozan se lipi de gard şi aşteptă până când omul ajunse pe trotuar şi-şi reluă drumul.

Vasile ajunse în piaţă, mergând ceva mai repede ca până atunci. Deodată se opri brusc; liniştea nopţii fu săgetată de două fluierături scurte.

Urmăritorul se apropie de Vasile care, făcu un pas înapoi.

Maiorul se gândi că gestul lui Vasile putea fi atribuit surprizei pe care i-o produsese întâlnirea dar, tot atâta de bine, prudenţei; se oprise în dreptul unei vitrine luminate din plin şi se retrăsese mai spre întuneric.

Ninsoarea se înteţise, iar perdeaua de fulgi devenise atât de deasă, încât chipurile celor doi abia puteau fi deslușite.

Gozan se-ncumetă să se apropie de ei, adăpostindu-se după un autocamion din care se descărcau nişte lăzi.

Zgomotul produs de trântiturile lăzilor, îl împiedica să prindă fie chiar şi un singur cuvânt din discuţia lui Vasile cu

cel care-l oprise din drum. La un moment dat, urmăritorul porni spre locul unde era maiorul şi îl trase pe Vasile după el. Când ajunseră la numai doi-trei paşi, Gozan crezu că urmăritorul nu era altul decât Marton Iosif zis Porcu, membru al bandei lui Dolman, dar curând îşi dădu seama că se înşelase; nu-l cunoştea. Îşi aminti că Vasile îl prevenise că Dolman avea să-l verifice la tot pasul, aşa încât urmărirea aceasta nu i se părea un lucru nefiresc. Altceva, însă, îl neliniştea: gândul că Vasile ar fi fost înţeles cu privire la întâlnirea aceea. Desigur, dacă i-ar fi dat crezare întrutotul, Gozan ar fi putut socoti apariţia necunoscutului drept confirmare a avertismentului dat de Ene. Dar dacă întâlnirea celor doi era rezultatul unui aranjament stabilit dinainte între Bold şi Dolman? Atunci, în cel mai fericit caz, Vasile Bold era un agent dublu care, făcând parte din bandă dar temându-se, în egală măsură, şi de Securitate, inventase povestea aceea privind relaţiile lui cu Gozan, pentru a sluji la doi stăpâni. „Şi, în cea mai nefericită situaţie, continuă să-şi spună maiorul, am intrat în legătură cu o iscoadă foarte abilă a lui Dolman, care în felul acesta vrea să-mi anihileze orice acţiune”.

Când trecură pe lângă ofiţer, acesta era atât de bine ascuns sub autocamion, încât cei doi nu-l observară şi îşi continuară drumul, depăşiră strada principală şi ajunseră la şoseaua care ducea afară din oraş. Acolo, necunoscutul se despărţi de cel pe care-l acostase, urmărindu-l cu privirea, până când silueta îi fu înghiţită de întuneric. După aceea, porni grăbit în urma lui, şi Gozan socoti că uitase să-i comunice ori să-l întrebe ceva foarte important. Se gândi să abandoneze urmărirea, ţinând seama de risc; şoseaua era pustie şi la prima întoarcere a capului, urmăritorul lui Vasile l-ar fi descoperit. Atunci nu i-ar mai fi rămas decât să dea cărţile pe faţă. Dar dacă Vasile Bold fusese de bună credinţă, atunci lucrurile se complicau şi viaţa celor opt copii ar fi fost cu adevărat primejduită. Nu, n-avea dreptul să joace cartea aceea care nu era numai a lui, dar nici nu se putea hotărî să cedeze. Oare nu recunoscuse chiar în

faţa lui Vasile că prin mărturisirea pe care acela i-o făcuse, îi legase şi mâinile şi picioarele? Da, numai că trebuia să găsească o cale de a se descătuşa; altminteri nu avea să rezolve nimic. Şi nu dorea asta; măcar în clipa aceea să fi fost liber ca să acţioneze. Se întrebă iarăşi dacă nu cumva el îl aruncase pe Bold într-o mare primejdie, invitându-l acasă. Desigur, vizita aceea putea să apară în ochii bandiţilor ca o intimitate nefirească, şi asta ar fi putut să-l coste foarte scump pe bietul om. Poate că necunoscutul urmărea să-l suprime. El, maiorul Gozan, nu avea dreptul să rămână nepăsător...

Intră în ultima curte care mărginea şoseaua şi fluieră scurt, de două ori. Urmăritorul lui Vasile se opri şi zăbovi câteva clipe, căutând a desluşi direcţia din care se auzise acel semnal, identic cu cel pe care îl folosise mai înainte. Apoi vru să-şi continue drumul, dar Gozan fluieră din nou. Cel crezut a fi fost Marton se opri iar şi, după o lungă ezitare, renunţă la urmărire, făcând cale-ntoarsă.

Maiorul se ţinu după el până la autogara din centrul oraşului, de unde urmăritorul luă ultima cursă spre comuna în care Vasile îi spusese că a fost dus, cu de-a sila, de către răpitorii lui. Îl lăsă să-şi vadă de drum, şi reveni acasă, covârşit de mari îndoieli în ceea ce îl privea pe fostul lui oaspete, pe care putea să-l creadă, ori să nu-l creadă, un agent dublu.

CAPITOLUL III

Banda

Voidin se găsea de patru zile în casa acelor crescători de albine, unde, din ordinul lui Gozan, fusese dus de către căpitanul Marin Iliu. Elevul aflase foarte multe lucruri despre banda în care urma să fie introdus cu ajutorul lui Vasile Bold.

În cele câteva luni care se curseseră de când Bold avusese prima discuţie cu şeful Securităţii, acesta din urmă îşi verificase omul în fel şi chip dar îl şi ajutase, prefăcându-se a face jocul dorit de Ene Dolman. Plasase militari în locurile prin care ştia sigur că n-o să treacă, retrăsese vechile posturi, lăsându-i cale liberă şi câte alte asemenea „înlesniri”, toate părând o firească urmare a sfaturilor lui Vasile. Când lucrurile păreau să ia o întorsătură primejdioasă, atunci le contracara acţiunile, chiar din faţă, având grijă ca împiedicarea fărădelegilor să pară absolut întâmplătoare.

La un moment dat, Vasile Bold îl informă pe maior că Dolman intenţiona să-şi facă mari provizii de alimente, pentru că avea de gând să mărească numărul oamenilor din bandă între timp, Gozan îl verificase temeinic pe Bold şi, printre altele, aflase că tatăl său era grav bolnav, undeva într-un sat din Moldova, la câteva sute de kilometri depărtare. Cum singurul om care aproviziona banda cu

alimente era Vasile, maiorul îşi ceru iertare propriei conştiinţe şi făcu să-i parvină omului de legătură o telegramă prin care i se anunţa decesul tatălui său.

Bold îl informă pe Dolman despre nenorocirea care-l silea să întrerupă contactul cu banda, iar acesta oferi fostului său argat o sumă de bani pentru drum, cerându-i să se înapoieze cât mai de grabă.

„Dar o nenorocire nu vine niciodată singură” avea să declare soţia lui Bold unui membru al bandei, pe care Dolman îl trimisese că vadă ce-i cu el de întârzie.

Femeia arătă banditului o scrisoare trimisă de soţul ei, dintr-un spital de prin părţile Sucevei; Vasile o anunţa că tatăl său nu murise încă, dar din pricina ploilor prea multe prin acele locuri, pământul devenise alunecos iar el îşi fracturase un picior. Mai mult, preciza că avea să rămână în spital câteva săptămâni şi sfârşea prin a-i da unele sfaturi în legătură cu copiii.

Trimisul lui Dolman reciti scrisoarea şi studie cu multă luare-aminte ştampila cu data şi localitatea de unde se făcuse expedierea.

Gozan ştia că lipsindu-l de Bold, şeful bandei va ajunge la disperare, şi în consecinţă, luă cele mai severe măsuri de prevenire a unor eventuale atacuri prin surprindere, mobilizând numeroşi cetăţeni de pe cuprinsul întregului raion, blocând trecătorile şi făcând aproape imposibilă aprovizionarea bandei. Curând, avea să afle că Dolman însuşi sugerase unora dintre oamenii lui să încerce a se descurca singuri, iar banda se destramă în scurtă vreme. Singurii oameni care rămăseseră alături de şeful bandei erau doi legionari, urmăriţi pentru executarea unor condamnări: Vora şi Tadeş.

La numai câteva zile după ce se întoarse acasă, Bold se întâlni cu Gozan care îi mulţumi pentru sacrificiile făcute. Omul de legătură se arătă dispus să reînceapă lucrul şi maiorul află că, doar cu câteva ore mai înainte, Vasile fusese vizitat de Marton. Acela îi spusese că el şi alţi trei membri ai bandei se reîntorseseră la Ene, nemaiavând altă sursă de

bani, iar „şeful” îi primise cu braţele deschise. Acuma se punea iarăşi problema înjghebării bandei, iar Dolman le vorbise despre nişte ajutoare din afara ţării.

— Ce i-ai răspuns? întrebă ofiţerul.

Vasile zâmbi complice.

— Păi... că să mai aştepte două-trei zile, până văd ce e pe-acasă.

— Foarte bine.

Situaţia se anunţa din nou îngrijorătoare.

Dolman era un contrarevoluţionar din cale-afară de primejdios, iar Gozan ştia că dacă Vasile avea să întârzie prea multă vreme, era posibil ca banda să-şi găsească alt element de sprijin.

După alte două zile, Bold se afla în faţa fostului său stăpân, într-un bordei părăsit, unde fusese condus de Marton.

Şi vechea „colaborare” cu banda reîncepu, iar Gozan putea căpăta astfel, din nou, importante informaţii.

*

În dimineaţa celei de a cincia zile, Voidin se afla în curtea crescătorilor de albine, plimbându-se cu Iliu, care continua să-l instruiască şi mai ales să repete cu el rolul pe care avea să-l joace faţă de Dolman şi banda lui.

Căpitanul era un bun cunoscător al procedeelor folosite de bandiţi cu ocazia primelor verificări pe care le făceau asupra noilor sosiţi şi mai ales asupra celor ce presupuneau riscuri suplimentare.

Voidin trebuia să intre perfect în existenţa acelui personaj inventat de Bold: ofiţer-instructor de infanterie, care dezertase din armată, datorită unor nereguli de urmările cărora se temea. Pe scurt, „delapidase” nişte fonduri ale unităţii din care făcea parte. Apoi trebuia să cunoască perfect toate neamurile lui Bold. În sfârşit, partea cea mai grea: abandonarea propriei sale personalităţi şi trăirea perfectă a celei noi, inventate.

Noul său nume era Victor Jigău, iar locul naşterii, Brăila. Trebuia să spună că a fugit din Regimentul 214 cavalerie, unde totul fusese aranjat de maiorul Gozan.

De dormit, nu prea dormise, din pricina repetiţiilor pe cât de numeroase, pe atâta de variate. Iliu dorea să-l ştie la adăpost şi îl punea la cele mai felurite încercări. Între altele, îl trezea în puterea nopţii, strigându-l pe adevăratul său nume şi dacă se întâmpla ca băiatul să răspundă, îi spunea trist:

— Băiete, ai murit!

În cea de a şasea zi, căpitanul îi spuse că trebuia să plece de urgenţă şi-l sfătui să rămână în casă. Gazdele erau plecate la câmp.

Voidin îşi reluă programul obişnuit, citind şi repetându-şi rolul. Într-un târziu, auzi ciocănituri în poartă. Dădu perdeaua la o parte şi văzu un bărbat în uniformă de factor poştal. Deschise fereastra, dar numai pe jumătate, pentru a arăta că cineva se găsea acasă, iar poştaşul avea cui să lase ceea ce adusese.

— O telegramă pentru dom' Jigan, sau aşa ceva, strigă omul în uniformă, cu un glas răguşit.

— Nu-l cunosc, bombăni Voidin şi închise fereastra dar, spre surprinderea lui, poştaşul intră în curte, se apropie de geam şi îşi scoase şapca, ochelarii şi mustăcioara „gândac". Era căpitanul Marin Iliu.

— Iar ai murit, băiete! exclamă el, dojenitor. Şi adăugă cu prefăcută ironie: Sunt sigur că dacă te-ntrebam cum te cheamă mi-ai fi răspuns, cât se poate de sincer, nu numai adevăratul tău nume, ci şi motivul pentru care te afli aici.

Îl ţinea într-o încordare permanentă, întinzându-i fel de fel de curse, părând că vrea cu tot dinadinsul să-l extenueze. De fapt, dorea să-l extenueze cât mai mult pe Voidin, pentru a face un loc cât mai comod lui Victor Jigău.

Λ şaptea zi, spre seară, Voidin declara – nu fără oarecare bucurie amestecată cu ciudă – că a uitat cum îl cheamă şi cine este de fapt, aşteptând laude din partea lui Iliu, dar căpitanul îi strigă:

— Numai faptul că te gândeşti la asta, arată că te poţi socoti mort, încă de pe acuma!

Urmă o lungă şi penibilă tăcere, curmată de intrarea năvalnică a lui Gozan.

Cei doi se ridicară.

— Tovarăşi ofiţeri, luaţi loc, se strădui maiorul să pară grav.

— Inutil! spuse Iliu. Băiatul acesta n-o să ţină minte că în faţa lui Bold trebuie să pozeze în locotenent.

Gozan îşi privi locţiitorul pentru a-şi da seama dacă vorbea serios ori nu. Iliu îi făcu un semn discret şi zâmbi.

Voidin le surprinse schimbul de priviri.

— Iliu, cred că ai dreptate; chiar şi conducerea ministerului s-a gândit la asta şi, probabil, ca să evite consecinţele unei asemenea greşeli, l-a avansat la gradul de locotenent.

Apoi se întoarse spre Voidin şi-i spuse:

– Ştii, a fost o chestiune de formalitate... Am raportat ce note bune ai obţinut la cursuri şi singura obiecţie a fost aceea că n-aveai notă la aplicaţie. Le-am spus cum te-ai comportat în misiuni şi mi-au aprobat să-ţi dau eu nota care-ţi lipsea. Asta-i tot.

Gozan îl iubea şi se simţea responsabil faţă de acceptarea acelui risc la care Voidin se oferise.

Dar, spre surprinderea lui Voidin, căpitanul era cel mai emoţionat. Se apropie de el şi, fără să poată a rosti niciun cuvânt, îl îmbrăţişă până aproape să-l sufoce.

— Merge! O să meargă! bâigui Iliu.

— Gazdele-s acasă?

— Acasă, răspunse căpitanul.

— Roagă-i să vină.

Urmă o masă îmbelşugată dar tăcută, fiecare părând covârşit de emoţie, de gânduri şi îngrijorare.

După vreo trei ore, maiorul plecă.

În ziua următoare, Voidin avea să mai înveţe doar trenurile pe care le folosise pentru a ajunge la aşa-zisul său unchi, Vasile Bold.

Pe la amiaza ultimei zile de repetiţie, Voidin părăsi casa în care suferise transpunerile sale în existenţa personajului Victor Jigău.

Gozan îl transportă cu maşina care ducea brichete de cocs până la staţia de cale ferată de unde urma să ia trenul pentru a ajunge în localitatea de reşedinţă a raionului. Acolo, în gară, Voidin avea să fie întâmpinat de Vasile Bold şi soţia acestuia... amândoi instruiţi până în cele mai mici amănunte, chiar de maior. Imediat după sosire, trebuiau să ia masa într-o cârciumă situată la periferia oraşului, toţi trei urmând a da impresia că doreau să evite vreo întâlnire nedorită.

Totul decurse perfect, spre mulţumirea lui Gozan şi Iliu... care erau încredinţaţi că jocul pus la cale de ei putea convinge un eventual urmăritor de-al lui Dolman.

Localul avea două încăperi, despărţite printr-o arcadă sprijinită de nişte bulumaci. În prima încăpere se găseau cinci mese, iar în cea de a doua numai trei. Toate erau scrijelite, arătând ca nişte obraji bătrâni în care anii săpaseră zbârcituri adânci. Aerul era închis şi chiar de la intrare te izbea mirosul de casă veche, unde lucrurile trecuseră prin mucegaiul vremii. Altminteri, feţe de masă curate, pardoseala măturată şi stropită cu apă, iar dinspre bucătărie răzbăteau arome îmbietoare. Cele trei personaje se aşezaseră la o masă din fundul localului. În prima încăpere erau doar două mese ocupate: una – spre uşa de la intrare, unde o fată şi un băiat îmbrăcaţi în costume ţărăneşti mai mult râdeau decât mâncau; la cealaltă masă, aproape de arcadă, stăteau patru moşnegi şi beau bere.

Mai târziu, intră un tânăr care părea cam cherchelit şi ceru o sticlă cu vin. Explicase că nu putea să-şi părăsească prietenii care-l aşteptau în căruţă şi-i păzeau caii. Moşnegii nu vorbeau şi nici măcar nu se priveau, de parcă o stranie întâmplare i-ar fi aruncat la un loc, iar ei n-aveau decât să îndure acel capriciu al soartei. Flăcăul care ieşise să împartă vinul cu prietenii săi reveni, dădu sticla băiatului de la tejghea şi abia atunci îşi plăti consumaţia. Dădu să plece

dar privirile îi fură atrase de tabloul pe care-l alcătuia grupul moşnegilor.

Flăcăul se aşează la o masă, continuând să-i privească.

După o vreme, unul dintre bătrâni se ridică şi ieşi prin uşa care ducea spre curte. Ceilalţi moşnegi schimbară pentru prima dată câteva priviri, ochii lor umezi, care până atunci păreau inexpresivi, prinseră dintr-o dată viaţă, rostogolindu-se de pe un chip pe altul şi apoi spre tânărul care-i fixa cu o insistenţă de-a dreptul necuviincioasă. Abia în clipa când simţi cele trei perechi de ochi aţintite asupra lui, flăcăul îşi dădu seama de atitudinea lui nepotrivită şi, trădând oarecare stinghereală, începu să frământe în mâini coada biciului de care nu se despărţise de când intrase prima oară. Ochii, însă, nu şi-i luă de pe chipurile moşnegilor, până când unul dintre ei lovi cu palma în tăblia mesei. Atunci tânărul se ridică şi porni spre ieşire. Ajuns în stradă, ocoli clădirea şi intră în curte prin dos. Pe urmă îşi continuă drumul spre closet unde, îndată ce intră, dădu la o parte o cărămida şi găsi un bilet pe care era scris: „Vino Vora”. Puse cărămida la loc şi reveni în local, cerând din nou o sticlă cu vin. Când ieşi, privirile lui se-ncrucişară cu cele ale bătrânului care lipsise o vreme. Flăcăul surâse şters iar moşneagul îi răspunse la fel. Prietenii care îl aşteptau în căruţa oprită la intrarea localului, îl întâmpinară zgomotos. Le dădu sticla împreună cu biletul pe care i-l lăsase bătrânul şi le şopti ceva. Unul dintre tineri smuci hăţurile şi caii porniră spre gară. Căruţa se opri lângă o rampă de încărcare. Cel care mânase caii sări pe marginea rampei şi merse grăbit spre o magazie. Acolo, maiorul Gozan îl întâmpină cu oarecare nedumerire.

— Aţi aflat ceva?

Cel întrebat nu răspunse, mulţumindu-se doar să-i dea biletul.

Gozan privi atent petecul de hârtie şi exclamă:

— Moş Hosu! Ştii tu ce minier a fost omul acela? Şi avea o forţă, că până mai acum zece-cincisprezece ani, niciunul

dintre noi, cei tineri, nu-l dovedeam la luptă dreaptă. Cine ştie de când o sta el pe-acolo, prin preajma cârciumii?

Mesagerul clătină din cap şi apoi se grăbi să precizeze:

— Da' de unde, tovarăşe maior! Se află chiar în local, aşezat la o masă, cu alţi trei moşnegi, şi beau bere.

Gozan izbucni în râs.

— Toată viaţa n-a băut decât rachiu; când vedea pe cineva că bea bere, zicea că tare sărac trebuie să fie, iar despre „băutura aia cu clăbuc de săpun" spunea că-i bună la bărbierit şi că dacă l-om vedea vreodată bând aşa ceva, să-i radem mustaţa.

Urmă un hohot de râs, la capătul căruia Gozan spuse cu ostentativă gravitate.

— Pân' aici, ţi-a fost, moşule! Te rad!

Apoi privi din nou biletul.

— Locotenentul Dudaş a rămas acolo?

— Da; chiar în local.

— Să fiţi şi voi pe-aproape. Sunt sigur că nu se va întâmpla nimic rău, cel puţin astăzi, dar să fiţi prin preajma lui.

— Am înţeles!

— Da, da, continuă Gozan, părând să-şi urmărească doar propriile gânduri, se vede că Dolman îl trimite pe Vora ca să mai afle câte ceva. Să nu vă arătaţi alături de Dudaş; el e singurul pe care Vora nu-l cunoaşte.

— Am înţeles!

— Vedeţi cu cine discută Vora, ori dacă se ţine după cineva. Dacă iese din oraş, încetaţi urmărirea.

— Iar îl lăsăm? întrebă tânărul fără să-şi poată ascunde ciuda.

— Da, iar îl lăsăm. Şi-acuma, du-te. Cine ştie? S-ar putea ca Dudaş să aibă nevoie de tine.

Rămas singur, Gozan îşi aprinse o ţigară şi porni de-a lungul unei linii ferate care ducea la triaj. Era linişte. Nici curse, nici manevre; nimic. Îşi privi ceasul şi îşi spuse că liniştea aceea avea să mai dureze aproape două ore. În acest răstimp Voidin, devenit locotenentul dezertor Victor

Jigău, trebuia să ia calea muntelui, până la noua şi aproape invulnerabila ascunzătoare a bandei lui Dolman. Desigur, Dolman voia să fie sigur că Vasile nu-i întinsese o cursă şi ceea ce putea face, pentru moment, era să verifice prin Vora dacă cei doi nu fuseseră depistaţi de Securitate sau, şi mai rău, urmăriţi spre vizuina lui. Era convins că Vora avea ordin să tragă în Vasile şi în locotenent, la cel mai neînsemnat incident, ivit pe drum, şi din cauza asta interzisese urmărirea. Cea mai mică greşeală de tact putea compromite acţiunea aceea, atât de migălos pregătită.

*

Îndată ce se înnoptă, soţia lui Bold părăsi localul.

Vora pândea în stradă, ascuns după un colţ.

Peste câteva minute aveau să treacă, destul de aproape de el, Vasile şi dezertorul Victor Jigău.

Legionarul îi lăsă să se depărteze mai bine de e sută de metri şi numai după aceea le luă urma.

Locotenentul Dudaş se urcă în căruţă, alături de colegii săi şi „vizitiul”, care era şeful acelei grupe de acţiune, hotărî ca supravegherea lui Vora să ia sfârşit.

*

După un drum foarte anevoios, prin văi şi râpe, prin desişuri de pădure şi peste coame de munţi, folosind poteci late cât palma, urcând şi coborând povârnişuri abrupte, agentul şi proaspătul ofiţer ajunseră într-o vale mică, înconjurată de munţi. Valea semăna cu un cazan din care ieşirea părea imposibilă şi poate de-aceea i se spunea „Valea morţii”.

Vasile fluieră de două ori scurt şi de două ori prelung. Ecoul fluierăturilor se înălţă şi se pierdu dincolo de zidul circular al văii, înalt de zeci de metri, şi după câteva clipe, reveni. Vasile repetă semnalul. Iar linişte, şi numai într-un târziu urmă semnalul de răspuns: două fluierături scurte.

— Putem urca, şopti agentul.

Îşi continuară drumul, tăcuţi, apucând pe o potecă ce şerpuia pe lângă un pârâu. Noaptea era răcoroasă. De acolo, din înălţimi, se zăreau luminile oraşului, care pâlpâiau în zarea umedă.

Oamenii din oraş aveau să mănânce la masa lor, să doarmă în paturile lor şi să se trezească a doua zi printre ai lor, aşa cum li se întâmpla de obicei, şi nimeni nu avea să se gândească la drumul spre jertfă pe care un flăcău de douăzeci şi doi de ani îl urma pentru liniştea lor, gândi Voidin. Dar, după câteva clipe, avea să se ruşineze, când privirile sale se întâlniră cu cele ale lui Vasile şi îşi spuse că, de fapt, acel tată a opt copii făcea cu adevărat un sacrificiu şi nu el, care se oferise să îndeplinească o atribuţiune de serviciu. „La urma urmei, asta mi-e meseria”, îşi mai spuse el şi grăbi pasul.

Din spate, cineva călca, apăsat, apropiindu-se de ei. Voidin se opri.

— Nu-ntoarce capul, şopti grav agentul şi-l înghionti, îndemnându-l să-şi continue drumul.

Poteca, dreaptă o vreme, cotea brusc spre stânga. Când ajunseră în acel loc, de după o stâncă, apăru un bandit cu o arma întinsă spre ei, dar pe care nu o ţinea într-o poziţie regulamentară.

Vasile se dădu înapoi, speriat, dar „dezertorul” se apropie de omul înarmat şi-i porunci:

— La picior, arm’!

Banditul privi chipul celui despre care ştia că avea să le fie instructor militar şi, impresionat de statura lui atletică, părul tuns foarte scurt – ceea ce, în bătaia lunii părea să-i dea aerul unui ins din cale afară de milităros – se fâstâci şi făcu nişte mişcări dezordonate, mânuind greu puşca aceea, cu patul retezat.

De după cotul potecii răsunară hohote de râs.

Voidin se gândi cu recunoştinţă la chinuitoarele încercări simulate de Iliu, care-l extenuase cu neîncetatele antrenamente, puneri în situaţie şi repetiţii. „Aşteaptă-te la orice probă! Nu-ţi pierde firea! Curaj! Domină-i prin tupeu

împins dincolo de obrăznicie. La nevoie, ia-te de piept cu oricare dintre ei! Nu discuţi decât cu Dolman! Celorlalţi le porunceşti!”

O luară la stânga şi după câţiva paşi se aflară dinaintea lui Dolman, înconjurat de câţiva oameni. Toţi aveau pistoale automate.

— În ordine! strigă Vora, care-i ajunse, gâfâind.

— Nimic? întrebă Dolman.

— Absolut nimic!

— Bună seara, cucoane! îl salută Vasile pe fostul său stăpân.

— Da’tu, n-ai limbă? se adresă Ene lui Voidin, pe un ton răstit.

— Ba am, domnule... dar am aşteptat ca unchiul meu să vă salute cel dintâi.

Dolman păru descumpănit de acea subtilă punere la punct. Tuşi încurcat şi, de teamă ca nu cumva să pară ridicol, îl întrebă cum îl cheamă.

— Aşteptam să vă fiu prezentat, domnule; de felul meu, n-am întins niciodată mâna superiorilor mei.

Dolman zâmbi satisfăcut. Aşadar, tânărul acela care vorbea atâta de politicos, cu toate că el îl ţinea la oarecare distanţă, îl recunoştea ca şef. Totuşi, nu-i dădu mâna.

— Te-am întrebat cum te cheamă.

— Nu-mi convine felul dumneavoastră de a mă trata; eu sunt ofiţer.

Şeful bandei se sili să râdă, batjocoritor.

— Dezertor, mă! Dezertor!

— Ofiţer, domnule! Aşa mă consider, aşa mă simt şi tot aşa vă rog să mă consideraţi.

— Cine mă obligă?

— Situaţia noastră; gândiţi-vă că pe dumneavoastră ei vă socotesc bandit, dar dumneavoastră vă simţiţi patriot tot aşa şi eu mă simt ofiţer, cu toate că aparenţele mă prezintă drept dezertor. Da, da! Eu sunt ofiţer. Dacă nu-mi acordaţi preţuirea cuvenită, regret. Doar în aceasta calitate am venit să mă pun la dispoziţia dumneavoastră.

Derutat, Ene se recunoscu, în sinea lui, înfrânt. Se sili să zâmbească şi-i întinse mâna.

Voidin i-o strânse cât putu de tare şi, pe un ton înrăit, strigă:

— Locotenent Victor Jigău!

Dolman îşi murmură numele şi pe urmă se adresă celor care-l însoţeau.

— Acuma să vi-l prezint şi vouă pe instructorul nostru, despre care v-am vorbit.

— Îmi daţi voie! interveni Voidin.

Şeful bandei îl privi contrariat.

— Nu pe mine mă prezentaţi lor, ci pe ei, mie. Asta, dacă vreţi cu adevărat să instaurăm ordinea şi disciplina. Eu vreau să-i învăţ tot ceea ce ştiu, dar pentru asta am nevoie de o disciplină absolută. Cât privesc relaţiile mele cu ceilalţi domni, aş dori să se rezume doar la acelea de la instructor la instruiţi... iar ordinele să le primesc numai de la dumneavoastră.

— Mă, tu îmi pui mie condiţii!

Ca şi când nu l-ar fi auzit, Voidin surâse.

— Vai! Uitasem să vă spun, domnule, că nu-mi place să mi se spună nici „tu” şi nici măcar pe nume. M-ar bucura nespus dacă şi pentru dumneavoastră şi pentru ceilalţi, aş fi numit „domnul locotenent”.

Luă poziţie de drepţi, îşi înclină capul în semn de salut şi adăugă, aproape în şoaptă:

— Vă mulţumesc!

Dolman era vădit impresionat de atitudinea „dezertorului” care avea să-l slujească şi, pentru a-l impune oamenilor săi pe care îi dorea cât mai bine pregătiţi de luptă, petrecu un braţ pe după umerii lui Voidin şi-i spuse:

— Aşa va fi, domnule locotenent!

Pe urmă se-ntoarse spre Bold şi-l privi lung.

— Halal nepot, Vasile!

— Cam nestăpânit, cucoane, bâigui fostul argat, năucit de cele văzute şi auzite în timpul acelei întâlniri, dar mai

ales de felul în care se terminase: cu izbânda tânărului ofiţer.

— Acuma, te poţi duce acasă.

— Noapte bună, cucoane, răspunse Vasile şi plecă, urmărit de privirile celorlalţi.

După câteva minute, şeful bandei ridică o mână şi Vora porni pe urma lui Vasile.

— Ţi-o fi foame, domnule locotenent, spuse Ene.

— Niciodată nu mănânc în toiul nopţii.

— Noi mâncăm când ne e foame, chicoti Marton.

„Instructorul” îl fulgeră cu o privire de reproş şi se adresă lui Dolman, de parcă el ar fi făcut precizarea de mai înainte:

— Domnule! Asta nu-i bine; am să vă supun spre aprobare un program complet în care voi include şi orele de masă.

— Ca la cazarmă! tună batjocoritor Marton.

— Poate că ai dreptate, spuse Ene, ca şi când nu auzise remarca făcută de complicele său. Totuşi, în noaptea asta putem face o excepţie, mai ales că trebuie să discut unele lucruri cu... dumneata.

Grupul se puse în mişcare, urmându-l pe Dolman, până aproape de ascunzătoare. Acolo, pe un mic platou, de formă aproape rotundă şi cu un diametru de cinci-şase metri, doi oameni frigeau carne la un jar din vreascuri. Într-o parte a platoului, aproape lipită de stâncă, se afla o masă improvizată, în jurul căreia erau nişte lăzi vechi, în chip de scaune.

Se aşezară. Oamenii care frigeau carnea aduseră la masă nişte farfurii de tablă, puseră carnea pe o scândură de fag şi aduseră o strachină mare cu mămăligă.

— Vin! strigă Dolman.

Marton se ridică de la masă şi după câteva clipe reveni din ascunzătoare cu o canistră şi câteva căni de pământ.

Se scursese mai bine de o oră când şeful bandei ridică mâna în semn că cina a luat sfârşit. Râgâi de câteva ori, îşi şterse degetele soioase de pieptar şi, după ce-şi răsuci o ţigară, prinse a vorbi:

— Dom’le locotenent, că parc’aşa mi-ai poruncit să-ţi spun, vreau să te-ntreb câte ceva.

Voidin tresări. Nu, omul acela băuse decât foarte puţin şi nici înaintea mesei nu părea să fi fost beat. Atunci, ce însemna acel ton zeflemitor, acea schimbare bruscă de atitudine? Ce fel de om era Dolman? Cel cu care părea să se fi înţeles, ori fiara pe care o trădau lucirile stranii ale ochilor lui, în clipa aceea? Şi iar îşi aduse aminte de sfaturile căpitanului: „Cu ăia să nu te simţi niciodată în siguranţă. Te poţi aştepta la orice! Totul este să nu pari speriat. Auzi? Chiar dacă plesneşti de frică; totul este să nu pari speriat!”

La început vru să protesteze, dar îşi dădu seama că n-ar fi avut niciun rost. Dolman ştia bine că el nu-i poruncise nimic, dar se exprimase astfel pentru a insinua o ameninţare, socotind că acel procedeu avea să micşoreze rezistenţa morală a interlocutorului său.

— Vă ascult, domnule, şi sunt gata să vă răspund.

Şeful bandei îl privi cu superioritate şi-apoi îşi lăsă ochii să alunece pe chipurile complicilor săi, de parc-ar fi vrut să-i anunţe că avea de gând să-şi ia revanşa de la tânărul acela care nu se arătase slugarnic cum ar fi dorit el.

— Asta-i foarte bine, continuă Ene, vorbind rar. Dealtfel nici nu văd ce-ai putea face, mai ales că te-ai oferit s-asculţi de ordinele mele.

Voidin îşi dădu seama că Dolman abia începuse jocul cu el şi îşi spuse că, la rândul său, trebuia să joace tare.

— V-am asigurat de buna mea credinţă şi v-am cerut, în schimb, preţuirea de care am nevoie. Eu am venit la dumneavoastră pentru că alţii m-au umilit. Omul uită mai repede o palmă, decât o vorbă de ocară.

Dolman se ridică de pe ladă.

— Pare înţelept tânărul nostru ofiţer. Acuma ne mai rămâne să vedem dacă vorba şi fapta sunt totuna pentru el.

Îl pălmui pe Voidin, atâta de puternic, încât îl răsturnă cu capul peste Ciuran, un bandit înalt şi slab, om între două vârste, fostă căpetenie a ţărăniştilor de prin acele locuri.

Şeful bandei aşteptă, până când Voidin îşi reveni din buimăceală şi-i întinse mâna:

— Linge! C-aşa ai spus.

— Am spus că omul uită, dar n-aţi avut răbdare să-mi sfârşesc gândul: uită, dar nu se umileşte.

Cu o repeziciune care-i ului pe toţi bandiţii, Voidin smulse arma din mâna lui Ciuran şi, amenințându-i, se retrase câţiva paşi, strigând:

— Nu vă temeţi, domnilor! N-am de gând să trag în voi. Nu! În mine! Eu nu-mi ucid fraţii, nici măcar pe cel care m-a lovit. Dacă şi-aici tot lovit sunt...

Dolman se apropie de Voidin, spunându-i:

— Dacă vrei, trage! Dar eu îţi cer iertare.

Ofiţerul zvârli arma şi veni spre el.

— Vă mulţumesc, domnule!

Ştia că în spatele lui se aflau doi bandiţi, gata să-l împuşte ori să-l imobilizeze şi, tot atâta de bine, intuia că puşca pe care i-o smulsese lui Ciuran n-avea cartuş pe ţeava.

Şeful bandei îi întinse mâna şi ofiţerul i-o strânse, exagerând într-o atitudine militărească. Dolman umplu două pahare şi-i spuse, aproape în şoaptă:

— Poate că am greşit. Oricum dumneata, ca militar, poţi pricepe ce înseamnă pentru noi această permanentă aşteptare a unui atac prin surprindere. Ştii, cu toate că îmi pare rău pentru gestul de mai înainte, trebuie să-ţi spun că nu pot avea încredere în primul venit.

— Bine, dar nu m-aţi luat de pe drumuri; v-am fost adus de unchiul meu. Din moment ce m-aţi primit, înseamnă că aveţi încredere, aşa că nu-mi dau seama de rostul încercării la care m-aţi supus.

Din depărtare răsunară câteva împuşcături.

— Auzi? întrebă Dolman. Uite, cu toate că mi-a fost slugă şi-l ştiu de multă vreme, cu toate că m-a ajutat şi mă mai ajută, chiar în clipa asta, şi el e supus la o probă.

— În legătură cu mine?

— Bine-nţeles! Cu dumneata şi cu Securitatea.

Voidin îl privi cu un aer tâmp.

— Domnule, trebuie să vă declar că nu mă pricep la asemenea treburi dar, poate că şi în domeniul acesta ar trebui căutate soluţii mai economice şi, oricum, mai discrete. Aa! Desigur, e de efect când foloseşti o armă automată dar, gândesc că şi mai de efect ar fi un tun. Imaginaţi-vă! Ce puternic l-ar impresiona pe cel supus unor „probe”, cum spuneţi dumneavoastră, dacă s-ar găsi în faţa unei guri de tun.

Câteva minute, Ene îl crezu nebun, datorită convingerii cu care spusese inepţiile acelea, dar după ce se mai linişti, îşi dădu seama că ofiţerul îşi bătea joc de el.

— Dumneata vorbeşti serios?

— La fel de serios, pe cât mi se par de înţelepte metodele dumneavoastră.

Ene îl bătu prietenos pe umăr.

— Ei, n-or fi ele dintre cele mai izbutite, dar să ştii că nu dau greş,

Voidin îşi plecă privirea şi îşi petrecu mâna prin păr, aşa cum făcea Gozan când trebuia să rezolve o situaţie mai dificilă.

— Domnule! şopti el, abia perceptibil, acordaţi-mi un raport confidenţial.

Şeful bandei îl luă de braţ şi se depărtă împreună cu el mai bine de cincisprezece metri de locul pe care se aflau ceilalţi.

— Vreau să vă cer o favoare.

— Te ascult.

— Daţi ordin să nu-l mai chinuie pe unchiul meu.

Ene zâmbi şi dezaprobă cererea, clătinând de la dreapta la stânga un deget.

— Mai înainte de orice, nu-i omeneşte să se aplice asemenea tratament de forţă unui element de sprijin, despre care, singur aţi mărturisit, că v-a ajutat vreme îndelungată. Şi-apoi, ce urmăriţi să aflaţi de la el?

— Ia, mai nimica toată; s-ar putea ca pricina caznelor prin care trece Vasile să fie doar un capriciu de-al meu dar, dacă ai şti ce curios sunt, poate că m-ai înţelege; sunt al naibii de curios, şi când începe să mă macine dorul de cunoaştere devin capabil de orice. Gândeşte-te că asta a fost cauza pentru care Adam şi Eva au renunţat la paradis. Da, da, chicoti fostul moşier. Au schimbat bunătate de trai, pentru satisfacerea curiozităţii. Şi-acum, pe mine, de ce nu vrei să mă înţelegi?

Voidin se cutremură de cinismul tonului pe care Dolman rostise această din urmă întrebare dar se hotărî să persevereze în încercarea de a-l salva pe Vasile, străduindu-se să-şi alunge gândul că aceeaşi soartă putea să-l aştepte şi pe el, dacă agentul ar fi mărturisit.

— La drept vorbind, ce urmăriţi?

Şeful bandei îl privi de parcă atunci l-ar fi auzit vorbind pentru prima oară şi făcu o mutră mirată, ca şi când s-ar fi aflat înaintea unui idiot.

— Cum? Tot n-ai priceput?

— Nu.

— Sunt convins că faci pe prostul, dar tot n-am altceva mai bun de făcut până se-ntoarce Vora; aşa că, am să-ţi răspund. Ei bine, vreau să aflu – şi ţi-am mai spus asta – de ce Vasile mi-a băgat pe gât un om de-al Securităţii?

Ofiţerul se încruntă şi, de data asta, el fu cel care avea să se minuneze la auzul scopului urmărit de Ene.

— Dar, domnule, nici vorbă de-aşa ceva. Şi-apoi, chiar dacă ar fi aşa, m-aţi putea întreba pe mine.

Dolman râni:

— O să te-ntreb: nu-ţi pierde răbdarea...

— Domnule! Din moment ce eu mă aflu aici, la ordinele dumneavoastră, sub ochii şi sub ameninţarea armelor dumneavoastră, nu văd ce rău v-aş putea face, chiar dacă aş fi

omul Securităţii. N-aţi avea decât să câştigaţi, folosindu-mă ca momeală ori ca piesă de şantaj. Iar în ceea ce-l priveşte pe bietul meu unchi, ar trebui să-i fiţi recunoscător, dacă v-ar fi adus o asemenea pasăre, direct în colivie.

— Vezi!? Ai pus degetul pe rană; tocmai asta doresc să aflu de la unchiul dumitale: dacă... şi mai ales, cât îi sunt de obligat. Nu de alta, dar ca să nu vă nedreptăţesc, nici pe dumneata şi nici pe el, când va trebui să-mi arăt recunoştinţa.

— Aşadar, nu ştiţi care-i adevărul.

Dolman îşi desfăcu braţele, zvârlindu-şi-le brutal, în lături, semn că era nevoit să recunoască.

— Ei bine, sunt gata să recunosc un neadevăr pentru a-l salva pe unchiul meu, şi să vă declar că lucrez pentru Securitate şi că am venit să vă spionez. Dar, în ultimă instanţă, cui aş putea să comunic ce văd sau aud, aici? Şi-apoi, eu abia am sosit, iar nenea Vasile, dacă ar fi avut de gând să vă trădeze, atunci fiţi sigur că nu v-aţi mai afla, în clipa asta, chiar atâta de nestingheriţi.

Dolman părea să fi intrat într-o mare derută. Chibzui o vreme şi-apoi strigă spre grupul bandiţilor.

— Iosife!

Marton făcu câţiva paşi spre el.

— Du’ de-l adu pe Vora, Argatul e liber să plece acasă, dar mâine să vină cu cele de trebuinţă, tot acolo, la bordeiul părăsit.

— O clipă! interveni Voidin. Să cumpere câteva hărţi şi câteva busole. Le va obţine foarte uşor de la orice librărie unde se vând rechizite şcolare.

Şeful bandei părea şi mai îndoit de presupunerile sale, şi îşi spuse că tânărul ofiţer era, cu-adevărat, pus pe treabă.

— Vreau să începem chiar de mâine un curs de orientare tactică şi topografică, preciză locotenentul.

— Ai auzit, mă? îl întrebă Dolman pe Marton.

— Auzit, răspunse acela, după care porni la drum.

Undeva, în depărtare, se auzi cântecul cocoşilor, semn că zorile n-aveau să întârzie prea mult.

— La culcare! porunci Ene. Îl privi lung pe Voidin şi-i spuse pe un ton, oarecum jenat:

— Ştii, aici... dormim toţi laolaltă.

Ofiţerul clipi nervos şi răspunse pe un ton insinuant:

— De murit, murim singuri.

Apoi se retraseră spre gura aceea căscată în munte, pe unde dispăruseră bandiţii.

Înăuntru, ardea un opaiţ. În lumina lui firavă descoperi nişte laviţe aşezate una lângă alta, pe care membrii bandei se şi culcaseră, îmbrăcaţi aşa cum erau.

Dolman se afla în spatele lui. Îl bătu pe umăr şi-i oferi o pufoaică. Pe urmă îi arătă o laviţă mai spre fundul văgăunei şi-i şopti:

— Acolo e mai cald.

Voidin îi căută privirea şi când i-o întâlni, îşi duse mâna la nas, ostentativ.

— Prefer aici, lângă intrare; sper să pută mai puţin. Celălalt ridică din umeri şi porni el spre laviţa care-o socotea mai adăpostită de frig.

*

Se treziră pe la prânz.

Dinafară răzbătea până în fundul grotei un miros de carne arsă. Cerul părea să se fi întunecat şi singurul zgomot, în afara murmurului pârâiaşului din apropiere, era acela al ploii.

Ieşiră din grotă. Dolman fu întâmpinat de trei vlăjgani care făceau de strajă.

— Nimic! şopti unul dintre ei.

— Bine! răspunse şeful bandei; după aceea se întoarce spre Voidin şi-l invită la masă.

— Domnule! Mi-aţi aprobat să încep programul de instruire, chiar din această zi.

Ene îl privi nedumerit şi sfârşi prin a confirma, dând din cap.

Voidin se depărtă de el, fulgeră cu o privire circulată pe toţi cei din jurul său şi ordonă:

— Dezechiparea! începând să-şi scoată hainele de pe el.

Urmă o clipă de linişte; oamenii păreau nedumeriţi.

Primul care se dezbrăcă complet, fu Dolman. Ceilalţi făcură la fel.

— În flanc, câte unul, după mine, marş!

Bandiţii îl urmară, în monom, până la pârâul aflat la câţiva zeci de metri de ascunzătoare.

— Spălat, obligatoriu! strigă tânărul ofiţer, atâta de tare, încât oamenii îngenuncheară lângă apă şi prinseră a se spăla, până la brâu.

„Trebuie să pari cât mai obişnuit la comanda trupei; foarte autoritar, puţin ironic, cu ochii ageri, fără să scapi din vedere nici cei mai neînsemnat gest prin care s-ar nesocoti ordinul tău...”

— Drepţi!

Oamenii se ridicară şi, fără prea mare grabă, se întoarseră cu faţa spre el.

Voidin se adresă celui mai tânăr dintre bandiţi:

— Ascultă, băiete! De ce crezi că ţi-am ordonat să te dezechipezi complet?

Flăcăul, un pierde-vară de prin partea locului, urmărit pentru niscai furtişaguri mărunte, despărţit numai prin doi sau trei ani de timpul când făcuse armata, luă poziţia de drepţi şi, cu toată seriozitatea, răspunse:

— Raportez: m-am dezechipat pentru spălare!

— Atunci de ce te speli ca mâţa, numai pe vârful nasului?

Un hohot unanim de râs, izbucni din piepturile oamenilor.

Grav şi important, Voidin nici nu zâmbi măcar. Aşteptă ca larma să ia sfârşit şi îi trimise din nou, să se spele. Apoi le arătă câteva mişcări de înviorare, îi puse să alerge şi să sară coarda.

După „echipare”, tânărul ofiţer se apropie de Dolman:

— Începând de mâine, vă rog să hotărâţi orele deşteptării, stingerii şi ale celor trei mese.

Şeful bandei păru de-a dreptul năucit. Pe urmă, îşi spuse că ordinea pe care o reclama nepotul fostului său argat, avea să-l ajute la instruirea oamenilor. Intrase în legătură cu nişte legionari fugiţi din ţară, care lucrau pentru diferite servicii de spionaj, interesate să sprijine asemenea bande, în vederea unor acte de sabotaj şi diversiune. Aştepta, în scurtă vreme – aşa cum i se promisese – un însemnat ajutor, în arme, bani şi oameni pregătiţi în şcolile speciale din occident. Dorea ca trimişii acelor oficine de spionaj să-l găsească în capul unei bande cât mai bine instruite, şi doar pentru asta se afla „dezertorul" acela acolo, în bârlogul lui.

— Ai mână liberă, spuse Dolman. Şi-apoi, asta-i treaba dumitale şi nu a mea. Pentru asemenea chestiuni, chiar şi eu mă voi supune la tot ce vei hotărî. Când n-o să-mi convină ceva, am să te anunţ din vreme. Şi cu asta, am terminat; toţi trebuie să-ţi dăm ascultare.

Voidin era mulţumit. Autoritatea lui, în faţa bandiţilor, fusese impusă, în mod categoric.

Curând avea să i se prezinte pentru inspecţie armamentul şi muniţia. Apoi, fie Dolman, fie Vora, îl plimbară prin împrejurimi, pentru ca el să aleagă locurile cele mai potrivite în vederea exerciţiilor tactice. Noaptea, până la ceasuri târzii, când toţi ceilalţi dormeau, el discuta cu Dolman planurile zilelor următoare. Apoi, de fiecare dată când Vasile sosea cu provizii, la locul convenit, el îl însoţea pe Dolman, acolo, şi astfel putea examina foarte atent cele aduse, descifrând, fie în numărul unor cumpărături, fie în calitatea, mărcile ori culorile creioanelor, plicurilor, mosoarelor de aţă şi câte altele, instrucţiunile trimise în acel mod, de maiorul Gozan. La rândul său, Voidin îşi informa şeful, tot prin Vasile, cu ajutorul listei scrise chiar de Dolman, în care erau menţionate lucrurile pe care omul de legătură urma să le procure.

Într-o seară, Vasile scoase din sac nişte conserve şi o cutie de format foarte mic, cu piese de şah. Dolman o întoarse pe toate părţile, cercetând-o adânc. Voidin asista pasiv.

— Ce-i cu asta? întrebă şeful bandei.

— De la mine, cucoane; un dar.

Ene zâmbi şi-l bătu pe umăr.

— Te-o fi mustrat cugetul să mă jefuieşti la cumpărături.

Agentul se dădu un pas înapoi, cu un aer foarte supărat, iar Dolman se grăbi să-l împace:

— Hai, mă Vasile! Nu mai ştii de glumă?

— Ba, de glumă ştie, dar se vede că adevărul supără pe om, interveni Voidin.

— Bravo! Bravo, nepoate! se arătă Vasile şi mai supărat. Cu alte cuvinte, mă faci hoţ!

Îşi îndreptă privirile către şeful bandei şi-i spuse grav:

— Apăi, cucoane, să te fereşti şi de el, dacă aşa ne este neamul!

Oamenii râseră iar ofiţerul îşi îmbrăţişă „unchiul”.

La câtăva vreme după plecarea lui Bold, pe când se întorceau spre ascunzătoare, Voidin îi spuse lui Dolman, printre altele, că ar trebui să facă un examen amănunţit al posibilităţilor şi al aptitudinilor oamenilor; aşa îi ordonase Gozan, prin trimiterea acelui mic joc de şah: „Studiază calităţile fizice şi psihice ale fiecărui bandit”.

Şeful bandei nu se arăta prea dispus faţă de „fantezia” ofiţerului, dar acesta insistă:

— Domnule! În occident se practică asemenea teste... Dumneavoastră sunteţi un om cult; nu se poate să neglijaţi asemenea examene. Tot ce este armată modernă, foloseşte astfel de probe...

Şi câte alte asemenea argumente, nu mai invocă Voidin, până când consimţi să-i facă pe voie, gândind că rezultatele aveau să producă o deosebită impresie asupra emisarilor pe care-i aştepta din afara ţării. „Desigur, îşi spuse şeful bandei, paraşutiştii aceia vor vedea că au de-a face cu un conducător adevărat care, tocmai pentru că nu lucrează la întâmplare şi foloseşte metode moderne, poate organiza o mişcare contrarevoluţionară de mari proporţii, şi pentru asta trebuie ajutat!”

De unde până atunci Voidin era însoţit fie de Ene, fie de Vora, în drumurile sale pentru alegerea locurilor de aplicaţie, acuma îşi alegea el însoţitorul, cu o abilitate de care nu s-ar fi crezut capabil. Folosind aceste drumuri prin singurătatea pădurii, tânărul ofiţer pătrundea până în cele mai tainice ascunzişuri sufleteşti ale interlocutorului său. Pe lângă studierea aptitudinilor fizice şi de orientare, asupra cărora insista exagerat de mult, pentru a-l deruta atât pe cel supus examenului cât şi pe cel care ar fi vrut să afle de la cel examinat natura întrebărilor puse de instructor, Voidin tatona cu mare grijă moralul care păşea alături de el. Astfel, află că cei mai mulţi dintre bandiţi nu erau nişte duşmani inveteraţi ai noii orânduiri ci, pur şi simplu, mai mult sau mai puţin, nişte declasaţi social, oameni fără căpătâi ori urmăriţi pentru tot felul de infracţiuni, toţi, absolut toţi, îngroziţi de consecinţele pe care le-ar avea de suportat, dacă s-ar lăsa prinşi de autorităţile comuniste. Aşa îi prelucrase Dolman şi nenorociţii aceia credeau şi îl slujeau cu riscul vieţii, ba chiar şi cu recunoştinţă, pentru că îi adăpostea. Desigur, nu în aceeaşi situaţie se afla Vora, Marton şi alţi câţiva, care aveau motive mai importante să se teamă.

Într-o zi, pe când se afla împreună cu fostul şef al mişcării naţional-ţărăniste de prin acele locuri, Ciuran, tânărul ofiţer avea să treacă printr-o mare încercare. Se scurseseră aproape două săptămâni de când se afla printre oamenii lui Dolman şi socotea că dobândise, pe lângă simpatie, şi încrederea lor. Într-o mare măsura. În ziua aceea, avea de gând să verifice aptitudinile lui Ciuran. După o bucată de drum, banditul se opri şi se aşeză pe trunchiul unui copac doborât.

— Aţi obosit, domnule Ciuran?

Lunganul nu răspunse în niciun fel. Suspină, îşi scotea o tabacheră de bachelită pe care monograma sa era ţintuită în pietricele sclipitoare şi îşi răsuci o ţigară.

— Ce vă supără? insistă ofiţerul.

Fără să-l privească, banditul îşi trânti arma de pământ şi gemu:

— Nu mai pot!

Voidin se aşează lângă el.

— Vă doare ceva? Sunteţi bolnav?

— Da, bâigui Ciuran şi se izbi cu pumnul în piept. Aici mi-e boala! În suflet. Dumneavoastră, domnule locotenent, n-aveţi familie şi nu puteţi înţelege ce-nseamnă să duci viaţa asta de câine, fără nicio veste de la ai tăi. Şi-apoi, nu mai pot spune că sunt un om tânăr; am cincizeci de ani şi sunt ros de multe beteşuguri. Într-un cuvânt, mi-e greu; din zi în zi mai greu.

— Şi totuşi, aveţi o consolare; vă aflaţi printre prieteni

Ciuran ridică privirile pentru prima dată, de când se aşezase pe trunchiul acela de pom. Se uită spre cer, apoi îşi roti ochii în jur şi sfârşi prin a şi-i pironi în cei ai lui Voidin.

— Să nu mai fie nicio scăpare pentru mine?

— Singura noastră scăpare, e lupta.

Fostul ţărănist îşi cuprinse capul în palme şi spuse înfundat:

— Doamne! Dă-mi putere s-ajung la ai mei.

— O să vină şi clipa aceea, murmură ofiţerul, insinuând o teribilă ameninţare.

— Vedeţi, domnule locotenent, sufletul omului e câteodată atâta de năpăstuit, încât se deschide chiar şi unei fiare, disperat şi dornic să afle o cât de mică alinare.

Tânărul ofiţer tresări. Oare, omul de lângă el, era cu-adevărat prăbuşit pe plan moral? Era reală suferinţa lui? Simţea nevoia să-i facă destăinuiri? Ce anume? Ce anume voia să-i mărturisească şi mai ales, de ce? Îşi aduse aminte că Gozan îl prevenise: „Ascultă orice, cu răbdare! Nu comenta şi aşteaptă să afli în ce scop ţi se spun lucruri mai deosebite. Caută să descoperi de ce ţi se arată, fie prea multă bunăvoinţă, fie prea multă încredere. Auzi? Asta să te preocupe”. Banditul spusese cu disperarea îl îndemna să-şi deschidă sufletul chiar şi dinaintea unei fiare. Enunţase asta ca o generalitate, ori făcuse o referire directă la el? Îşi

spuse că tălmăcirea acelor vorbe ar putea să-i aducă răspunsul la chinuitoarea lui întrebare şi, după o vreme, când tăcerea interlocutorului ameninţa să se prelungească cine ştie câtă vreme, ofiţerul îi întrebă pe un ton glumeţ:

— Şi fiara sunt eu, domnule Ciuran?

Celălalt îşi ridică brusc privirea spre el.

— N-am spus asta. Oricum, oricine-ai fi, trebuie să merg până la capăt. Lasă-mă să dispar!

Ofiţerul păru de-a dreptul năucit.

— Dumitale n-o să ţi se întâmple nimic, îl asigură lunganul. Ene te simpatizează şi are nevoie de dumneata.

— Domnule Ciuran, strigă ofiţerul, desigur numai starea dumneavoastră disperată vă duce către asemenea gânduri. Departe de mine intenţia de a vă ţine discursuri sau măcar a vă face fie şi cel mai mic reproş, dar trebuie să vă împiedic a proceda nechibzuit.

— Cum? întrebă lunganul prăbuşit.

— Cu ajutorul dumneavoastră; înapoiaţi-vă! Eu vă susţin doar paşii înapoi, spre oamenii alături de care aţi jurat să luptaţi. Vă asigur de toată discreţia mea, dar vă rog să nu mai insistaţi. M-aţi pune într-o situaţie poate tot atâta de disperată ca aceea în care vă aflaţi.

Banditul se ridică şi îşi învălui interlocutorul într-o privire în care teama se amesteca cu dispreţul. Apoi îşi reluă locul şi îşi cuprinse din nou capul între palme.

Printre membrii bandei despre care îi vorbise Gozan, era şi fostul şef al ţărăniştilor. Voidin aflase că este un caracter josnic, o lichea şi o pacoste atât pentru prietenii săi, cât şi pentru propria-i familie, dar inteligent şi foarte cult.

— Ţi-e frică! şopti lunganul, fără să-l privească.

Voidin tresări; tocmai se gândea: „De ce m-o fi ales tocmai pe mine, drept confident şi mai cu seamă complice la evadarea lui din bandă?” Îşi spuse că acuzaţia pe care Ciuran i-o adusese direct era cât se poate de binevenită şi se hotărî să se folosească de ea.

— Da; mi-e frică! recunoscu el.

— Vasăzică, nu fidelitatea faţă de cauză, ci teama te-a îndemnat să-mi vorbeşti aşa, ca mai înainte.

— Şi una şi cealaltă.

— Omule! strigă înfundat lunganul, pricepe că nu ţi se poate întâmpla nimic.

Se ridică în picioare şi prinse a face câţiva paşi. Apoi reveni spre Voidin şi-l cercetă cu privirea, silindu-l să-i răspundă:

— Domnule Ciuran, altceva ar trebui să pricep; şi asta, înainte de orice.

Banditul îl trase de mână, îndemnându-l să-şi reia locul lângă el şi cât mai aproape.

— De când mă aflu printre dumneavoastră, mi-am dat seama că toţi, dar absolut toţi, dispuneţi de o mare libertate de mişcare. Chiar aveam de gând să-l previn pe domnul Dolman, că starea asta de fapt poate dauna foarte mult grupului nostru. Apoi mă gândesc la intenţia dumneavoastră de dezertare şi sunt aproape sigur că ea nu s-a născut aici şi acum.

— Ce vrei să spui?

— Ceva cât se poate de simplu: n-ar fi trebuit să aşteptaţi prilejul de a fi alături de mine şi să vă complicaţi cu destăinuiri sau riscuri. Ieri, sau chiar astăzi de dimineaţă, v-aţi fi putut face nevăzut.

Lunganul îl ţintui cu o privire disperată, ca aceea a condamnatului la moarte.

— Domnule locotenent... domnule Jigău... dacă aş fi procedat aşa, cineva ar fi trebuit să moară. Libertatea noastră de mişcare e doar aparentă; n-aveţi cum să ştiţi, dar fiecare dintre noi răspunde de altul, fără ca acela să ştie în grija cui a fost dat.

Voidin se arătă impresionat în egală măsură de cele aflate ca şi de groaza pe care o exprima atitudinea celui care-i strângea mâinile, gata să i le frângă.

— Acuma, poate că o să pricepeţi mai exact nevoia mea de evadare.

Tânărul ofiţer îşi smulse mâinile dintr-ale interlocutorului său, se ridică şi murmură, cu vădită sinceritate în glas:

— Într-adevăr, e un lanţ greu de înfrânt, dar se grăbi să precizeze: Va trebui să-l acceptăm aşa cum este. Cine l-a urzit a avut cap, nu glumă.

Răspunsese cam în doi peri, arătându-şi înţelegerea faţă de suferinţa lui Ciuran – dacă era sinceră, – dar şi admiraţie pentru ingenioasa modalitate prin care Dolman îşi ţinea oamenii legaţi de el.

— Pot pleca? întrebă lunganul într-un târziu, pe un ton demn de cel mai de vază dintre cerşetori.

Voidin se întoarse spre el şi-l privi fără să-i răspundă.

Ciuran se apropie de ofiţer şi-i strigă ameninţător:

— De ce mă priveşti aşa? Eu am poruncă să răspund de tine, nu tu de mine. Eu, eu puteam să te omor, aşa să ştii! Puteam să te omor şi să spăl putina fără dureri de cap, dar sufletul meu nenorocit mă împiedică să-ţi iau zilele. Şi tot din cauza acestui blestemat suflet, n-am plecat nici până acum. Ţine minte asta! Ca să nu moară cineva, pentru mine.

Tânărul îi luă arma de jos şi-l somă:

— Mâinile pe ceafă şi înainte, marş!

Lunganul, departe de a-i da ascultare, izbucni în râs.

— Dobitocule! Credeai că m-aş fi despărţit de automat, dacă aveam măcar un singur cartuş în încărcător?

Voidin îndreptă propriul său automat spre Ciuran.

— Eşti de-a dreptul ridicol! Vrei să cred că ai cartuşe?

Ofiţerul apăsă butonul care acţiona resortul susţinător al încărcătorului din arma lui Ciuran. Încărcătorul căzu pe pământ, făcând un zgomot de tinichea: era într-adevăr gol. Aşadar, se afla singur şi dezarmat, în faţa unui bandit care, cu certitudine, avea asupra lui o armă de foc. Distanţa dintre ei era prea mare ca să rişte o imobilizare a celuilalt. Îşi spuse că cel mai important lucru pe care-l avea de făcut, era să câştige timp; asta, pentru a se apropia cât mai mult de potrivnicul său, până când acela nu-l va ţine sub directa

ameninţare a armei, de care era sigur că avea să se folosească.

— Ce-nseamnă toată povestea asta, domnule Ciuran?

Lunganul făcu un gest larg, spre ascunzătoare.

— Vezi şi dumneata! Încrederea pe care Dolman o are în noi, răspunse banditul şi râse din nou.

— Nu înţeleg.

— Poate că ai dreptate să-mi spui asta, pentru că nu ţi-am mărturisit din capul locului, pricina, adevărata pricină a dorinţei mele... de „dezertare” cum spui dumneata.

Dădu la iveală, neaşteptat de repede, un pistol „Beretta” calibrul 9 mm, scurt, şi-i porunci locotenentului:

— Rămâi pe loc şi aşază-te!

Voidin se supuse, prefăcându-se indiferent. Îşi dădea seama că adevăratul joc al banditului abia începea şi că trebuia să fie tare răbdător, până ce avea să afle răspunsul exact la acel „de ce?” de care maiorul Gozan îl sfătuise să nu se despartă niciodată.

— Cât timp stai liniştit, nu păţeşti nimic, îl asigură lunganul, pe un ton batjocoritor, iar dacă o să-ţi vină mintea la cap, s-ar putea să scapi teafăr.

Tăcu o vreme, retrăgându-se mai bine de zece paşi. Se aşează, rezemându-se de trunchiul unui brad tânăr, îşi scoase tabachera. Fără să-şi slăbească interlocutorul din ochi, puse pistolul alături şi îşi răsuci o ţigare. Apoi, după ce şi-o aprinse şi trase câteva fumuri, se ridică şi veni mai aproape de ofiţer.

— Domnule locotenent, după cum bine vezi, întâmplarea prin care trecem nu-i opera mea. Nu. Aici a lucrat mintea înfierbântată a lui Dolman, făuritorul acestui lanţ al morţii, în care ne zbatem şi noi doi. Aseară, unchiul dumitale – dacă ţi-o fi unchi cu adevărat – a fost condus o bucată de drum, chiar de fostul lui stăpân. Ei bine, de remuşcare, de teamă... ori şi de una şi de alta, Vasile i-a mărturisit lui Dolman că, de fapt, dumneata eşti ofiţer de securitate.

— Cum, îl întrerupse Voidin, şi nu i-a spus tocmai esenţialul? Nu i-a precizat dacă este sau nu, unchiul meu? Asta era lucrul cel mai important.

— Ori eşti nebun, ori eşti inconştient. Nu-ţi dai seama că rostul meu, aici, alături de tine este să te lichidez?

Locotenentul îşi spuse că toată înscenarea de mai înainte avusese drept scop să-l determine la mărturisiri, fie prin acceptarea fugii lui Ciuran, fie din cauza spaimei pe care sperau să i-o transmită prin jocul cu încărcătoarele fără cartuşe. Deci, acesta era răspunsul la chinuitoarea şi obsedanta lui întrebare: voiau să afle dacă era sau nu omul Securităţii.

— Cum vezi, nu prea mai ai de ales; mergi cu mine sau rămâi aici, pentru totdeauna.

Banditul trase un fum lung din ţigară, părând că avea să aştepte, răbdător, hotărârea ofiţerului. După o vreme, văzând că celălalt continua să tacă, reîncepu:

— La urma urmei, dumneata nu ai de ce să refuzi. Desigur, ai putea fi dojenit că ţi-ai părăsit postul, că nu ai dus la bun sfârşit misiunea, dar argumentul zdrobitor, pe care îl vei putea aduce în apărarea dumitale, tot eu ţi-l pot furniza.

Voidin continua să tacă şi să-l privească, oarecum derutat de sfârşitul acelei situaţii care putea deveni tragică din clipă în clipă. Căută să-şi dea seama cât de aproape sau departe se afla acel sfârşit, străduindu-se să nu se gândească la felul în care putea să se producă.

— Dacă te-ntorci la Dolman, niciodată n-ai să mai poţi reveni printre ai dumitale.

Tonul pe care banditul rostise această frază, nu suna nici pe departe ca o ameninţare. Era o implorare pe care Ciuran i-o adresa firesc şi sincer.

— Aşadar, aş mai putea să mă întorc la grupul nostru?

— Da, se precipită lunganul, dar asta numai dacă bunul Dumnezeu m-ar împiedica să trag în tine. Şi asta ar însemna pierzania mea. Nu mă sili să te omor! Nu vreau să

fac asta! Nuu! se tângui Ciuran şi îşi trecu mâna în care-şi avea ţigara, peste ochi, de parcă şi-ar fi şters nişte lacrimi.

O clipă locotenentul fu gata să facă o imprudenţă care l-ar fi costat viaţa, fără doar şi poate; un acces de copilărească curiozitate îl îndemnă să-şi întrebe interlocutorul: „Dacă eşti atât de sigur că sunt ofiţer de securitate, cu siguranţă că îmi cunoşti adevăratul nume. Spune-mi-l şi te voi crede!” Deschise gura şi buzele i se arcuiră pentru rostirea – indirectă – a propriei sale sentinţe de condamnare la moarte, dar celălalt nu observase asta şi insista pe linia gândurilor lui.

— Poate că tinereţea dumitale nu-ţi îngăduie să cântăreşti prea bine situaţia în care ne aflăm amândoi şi, nici măcar pe a dumitale. Dar nu ne-a mai rămas prea multă vreme, şi, din cauza asta, cu riscul de a-ţi părea meschin şi interesant, am să-ţi mai fac o ultimă mărturisire. Am nevoie de prezenţa dumitale acolo, jos, în oraş. Am tot interesul să ajung viu. La început, când te-am rugat să nu-mi împiedici evadarea din banda asta de care m-am săturat, aveam de gând să-ţi anunţ eu colegii ori superiorii că te afli într-o mare primejdie şi în felul acesta să dobândesc o oarecare bunăvoinţă. După aceea, însă, când am văzut cât eşti de dornic să-ţi împlineşti misiunea, mi-am zis că dumneata nu poţi fi un simplu pion pe tabla de şah, ci o piesă de valoare. Dacă te salvez, aş putea obţine în schimb iertarea. Pricepi?

Locotenentul îşi înfipse unghiile în pământul umed pe care şedea, pentru a-şi astâmpăra un uşor tremur al mâinilor. Erau nişte insinuări, aluzii directe la codul ştiut doar de Gozan, el şi Vasile, ori simple coincidenţe? Trebuia să se stăpânească şi să aştepte; iar să aştepte!

— Gândeşte-te! Nu-ţi cer nimic altceva decât ce-ţi pot oferi; ba chiar mai puţin. În schimbul absolvirii mele de câţiva ani de detenţie, te scap de la moarte.

Ciuran părea atât de sincer, încât Voidin se simţi dispus să-l creadă într-o oarecare măsură, mai ales că în clipa următoare avea să se producă un fapt, prin care, banditul

putea asigura pe oricine, de totala sa bună-credinţă: aruncă pistolul la picioarele ofiţerului, spunându-i resemnat:

— Până acuma, puteam să-mi hotărăsc singur soarta; din clipa asta, dumneata va trebui să hotărăşti pentru amândoi.

Această nouă schimbare, abandonarea aceea disperată, nu mai părea să aibe nimic de-a face cu un joc. Totul părea acuma grav şi impunea o hotărâre pe cât de judicioasă, pe atâta de grabnică.

— Mai rămâne, doar, să verific încărcătorul, spuse ofiţerul, şi apucă pistolul pe care lunganul îl aruncase la o jumătate de metru spre picioarele sale.

Încărcătorul era plin; avea şase cartuşe.

— E armat?

— Nu.

Voidin controlă şi văzu că Ciuran spusese adevărul.

— Gloanţele-s bune?

— Încearcă!! Numai să nu mă omori.

Celălalt trase în sus.

— Toate gloanţele-s bune?

— Toate.

Ofiţerul trase într-un pom dar, când se urni din loc pentru a verifica efectul împuşcăturii, lunganul îl întrebă cu un glas tremurând de disperare:

— Domnule locotenent, acuma o să-mi pot revedea copiii?

Voidin tocmai ajunsese lângă copacul împuşcat, când Ciuran îşi sfârşi întrebarea. Se-ntoarse brusc, de parcă ar fi simţit un jungher, în spate. Banditul vorbise despre revederea copiilor, dar Gozan îi precizase că fostul ţărănist nici nu fusese căsătorit, vreodată. Da, da, maiorul îi precizase că din toată banda lui Dolman, numai Iosif Marton avea copii. Vasăzică, fusese la un pas de moarte; nimic din spusele, tânguielile şi disperarea jucată perfect de Ciuran, nu era adevărat. Totul fusese o inteligentă şi abila înscenare. Vasile nu trădase. Dolman continua să-l suspecteze şi să-i mai întindă câte o cursă, dar nu ştia nimic precis. De altfel, ar fi putut să-şi dea seama de asta, chiar de la începutul

discuţiei sale cu Ciuran, când banditul îi spusese: „Dolman ştia că eşti ofiţer de securitate iar misiunea mea este să te ucid”. Dacă şeful bandei ar fi ştiut cine este, l-ar fi împuşcat pe loc, în faţa oamenilor săi. „Dar acuma, la ce bun toate aceste gânduri?” îşi spuse Voidin şi întorcându-se spre Ciuran, îi răspunse:

— Nu, trădătorule! N-ai să-ţi mai vezi copiii. Am să-i cer lui Dolman ca eu şi nu altul, să te execut. Ridică-te! Mâinile pe ceafă! Or fi bune sau nu, celelalte cartuşe, dar să ştii că la cea mai mică nesupunere îţi arunc pistolul în ţeastă. Marş!

Urmă un foşnet care trăda prezenţa mai multor oameni în imediata lor apropiere. De după nişte desişuri şi tufe apăru Dolman însoţit de Vora şi alţi doi banditi, mai tineri. Şeful bandei părea impresionat din cale-afară; asistase la o scenă tare, aşa cum îi plăcea lui, cum nu se aşteptase!

— Lasă-l! porunci el lui Voidin dar văzând că acela ezită, continuă: Am văzut şi am auzit totul. Împăcaţi-vă!

CAPITOLUL IV

Alarma

Printre „informaţiile” pe care Vasile Bold le furnizase fostului său stăpân în legătură cu şeful Securităţii locale, lui Dolman i se părea foarte importantă aceea referitoare la îndelungata văduvie a maiorului.

În ciuda faptului că îl ştia pe Vasile „omul casei” în ceea ce priveau relaţiile acestuia cu Gozan, banditul folosi şi alte iscoade şi din toate părţile căpătă date care îl făcură să ajungă la concluzia că maiorul lucra prea mult datorită unor preocupări de natură nu numai să-i înfrumuseţeze viaţa, dar să-i mai ocupe şi o bună parte din timp. Şi-apoi, veştile primite în ultimele zile, prin care i se confirma apropiata sosire a unor elemente ce urmau să fie paraşutate, pentru a-l ajuta şi finanţa în realizarea intenţiilor sale contrarevoluţionare, îl îndemnau să purceadă, cât mai repede, la reducerea timpului de acţiune al celui de care se temea cu adevărat.

Într-o dimineaţă, pe când Voidin se afla cu oamenii la instrucţie, în „Valea morţii”, sosi Dolman. O vreme acesta asistă la exerciţii. Apoi îl chemă la el pe ofiţer şi-i ceru să ordone repaus. Voidin se supuse. Dolman se apropie de grup şi îşi privi oamenii într-un chip straniu. Se scurseră astfel, lungi clipe de încordare, la capătul cărora, Dolman înaintă spre ofiţer şi-i puse o mână pe umăr. Se uită lung în

ochii lui şi numai după ce păru că s-a asigurat de ceva anume, îi spuse:

— Sper că după toate probele la care mi-ai supus oamenii, ai ajuns să-i cunoşti perfect.

Voidin se nelinişti; Dolman era încruntat şi tonul pe care-i vorbea nu prevestea nimic bun.

— Da, domnule. Aşa sper.

Şeful bandei îşi mută privirea spre armele aranjate stivă. Imediat după aceea, zâmbi unui gând şi continuând să se sprijine de umărul lui Voidin, porunci celorlalţi:

— Aşezaţi-vă!

Oamenii şovăiră câteva secunde; apoi se lăsară să cadă pe pământul umed, îndoindu-şi genunchii şi strângându-şi picioarele sub ei. Unii începură să-şi caute ţigările prin buzunare, alţii să-şi roadă unghiile ori să deseneze aiurea, cu degetele, pe pământ; fiecare căuta să-şi astâmpere nelinişte a produsă de o ciudată presimţire.

— Vora! şopti Dolman, fără să-l privească.

Legionarul sări în picioare.

— Rămâi aşa!

Aghiotantul şefului bandei încremeni.

— Bagă cartuş pe ţeavă!

Vora îşi armă automatul.

— Nu de alta, dar să fie cineva pregătit să ne apere, cât timp vom discuta, se prefăcu Dolman că îşi motivează ordinul şi rânji. Apoi se întoarse cu faţa spre Voidin. Aşadar, nicio rezervă faţă de oamenii mei.

— V-am spus, domnule. Aşa cred... aşa vreau să cred.

— Cu aceeaşi convingere, că te numeşti Victor Jigău?

— Da.

— Atunci, teme-te! S-ar putea să ai surprize.

Ce voia să insinueze Dolman? Iar neîncredere? Abia îşi trecuse proba aceea, prin care Ciuran îl adusese la un pas de moarte, şi Voidin socotea că făcuse din plin „dovada” bunei sale credinţe. Nu! Neîncrederea şefului bandei nu se oprise acolo. Vorbele sale nu mai păreau o simplă insinuare acum şi ofiţerul îşi dădu seama că Dolman îl ameninţa; da,

da, îl amenința direct, fără cea mai mică umbră de echivoc. Şi ceea ce-l tulbura mai mult era referirea la numele lui fals, ceea ce nu făcuse Ciuran, în tot timpul acelei cumplite încercări la care-l supusese. Nu! Îşi amintea foarte bine că fostul ţărănist insistase numai pe faptul că ar fi ofiţer de securitate, pe când Dolman se referise la ceva mult mai precis: numele! Şi-apoi, sosirea lui Dolman acolo, în Valea Morţii, şi acea punere în scenă care semăna cu organizarea unei execuţii... Şi tonul insinuant, grav şi amenințător... Dar ceea ce îl tulburase în cea mai mare măsură pe Voidin, fusese întrebarea pe care i-o adresase şeful bandei, în legătură cu încrederea în oamenii lui. O rază de speranţă străbătu negura amenințării în care se simţea învăluit; îi fulgeră prin minte că Dolman avea o răfuială cu altcineva şi că, pentru a-şi da importanţă atât faţă de el cât şi faţă de ceilalţi, făcuse acea aluzie la numele lui... Ba mai mult, poate că aruncase vorbele acelea tocmai cu scopul de a-l înfricoşa, silindu-l să coreleze ceea ce avea să vadă, cu eventuala sa stare de intrus.

— Pe care-l socoţi mai credincios mie? întrebă Dolman, strângându-i umărul.

Ofiţerul tresări. Îşi spuse că nu se cuvenea să răspundă imediat. Numai după ce se prefăcu a gândi temeinic, ridică un braţ şi descrise în aer un semicerc.

— Oricare, domnule! Toţi, dar absolut toţi, după ştiinţa mea, vă sunt devotaţi trup şi suflet.

Ene îşi desprinse mâna de pe umărul lui Voidin şi porni spre grupul bandiţilor. Se aplecă, examinând pe fiecare dintre ei de parcă ar fi vrut să se încredinţeze că spusele locotenentului erau adevărate şi numai într-un târziu reveni între Voidin şi aghiotantul său.

— Tu ce crezi? se adresă Dolman legionarului.

— Să vedem faptele, răspunse Vora, zâmbind complice, şi făcu un semn cu ochiul, ca toţi ceilalţi să vadă că el ştia „jocul”.

— Auziţi, mă? strigă şeful bandei. Fapte! Ei, tare aş fi curios să aflu, care dintre voi ar fi gata să-şi dea viaţa pentru mine. De pildă, dumneata, domnule locotenent!

Voidin simţi cum un fior rece îi lunecă de-a lungul spinării. Îşi spuse că trebuie să rămână calm, şi, la rândul său, să joace cât mai tare.

— Nu!

Un murmur de surprindere se făcu auzit în rândul bandiţilor. Dolman însuşi rămase cu gura căscată, de parcă nu-i venea să creadă că cineva i se împotrivea atâta de făţiş, indiferent că era vorba de viaţa ori moartea aceluia. Ofiţerul profită de această stare, dându-şi seama că n-avea să dureze prea multă vreme; temându-se de o reacţie violentă a şefului bandei, se grăbi să dea o explicaţie refuzului său, care să reabiliteze prestigiul lui Dolman.

— Cred că nici dumneavoastră n-aţi cere vreunuia dintre noi, un sacrificiu gratuit, numai de dragul unei toane. Sunt absolut sigur că răspunsul meu v-a mulţumit, dar tot atâta de sigur, îmi dau seama că am izbutit numai pe jumătate.

Ene clătină capul şi rânji încurcat, neştiind ceea ce avea să mai spună ofiţerul.

— Continuă!

— Repet, domnule: pentru dumneavoastră personal, mi-aş jertfi viaţa doar în luptă, apărându-vă. Pentru cauză, însă...

— Destul! strigă Dolman, mulţumit de întorsătura lucrurilor şi temându-se de alte încurcături. Foarte bine! Mă bucur că ai înţeles exact, întrebarea mea. Toţi, toţi ar trebui să înţelegeţi aşa.

Voidin nu mai ştia ce să creadă. Noua atitudine a şefului bandei era de natură să-l liniştească pe de-a-ntregul, dar labilitatea de comportament a aceluia continua să-l ţină sub tensiune.

Dolman îşi aprinse o ţigară. După o vreme, strigă neaşteptat de tare, ca şi când ar fi vrut să se elibereze de orice obstacol ce l-ar mai fi împiedicat să făptuiască, acolo, în plină zi, în faţa oamenilor săi.

— Vine ziua cea mare!

Toţi îl priviră cu un aer tâmp şi lui nu-i scăpă asta, pentru că, imediat se porni să le explice câtă nevoie aveau ei de reducerea vigilenţei cu care Gozan îi supraveghea, mai ales în acea perioadă, când trebuia să sosească, din afară, un grup de sprijin, ce urma să fie paraşutat.

— M-am gândit, spuse el într-un târziu, că n-ar fi rău să-l însurăm, ori măcar să-l încurcăm cu vreo muiere. N-are ce face şi din cauza asta se ţine de capul nostru. Dar pentru o astfel de treabă, e nevoie de o muiere care ştie să fie muiere şi chiar din primul ceas să-i pună fustele-n cap... dar aşa, ca maiorul să nu şi le mai poată scoate.

Bandiţii hohotiră vesel; cel mai tare râdea unul tânăr, care se prinsese cu mâinile de burtă. Îl chema ori numai i se spunea Brâncă.

Voidin discutase cu el în timpul „testărilor” pe care le făcuse şi aflase că acela ajunsese printre bandiţi, datorită unui straniu şi nefericit concurs de împrejurări.

Brâncă avea aproape treizeci de ani. Nu-şi cunoscuse părinţii şi fusese crescut la un orfelinat. Pe la doisprezece ani, nemaiputând îndura bătăile şi foamea, profită de clipa când porţile orfelinatului se deschiseseră larg pentru a primi trăsura doamnelor dintr-o societate de binefacere şi fugi. Cioban, argat, băiat de prăvălie, îşi dusese zilele printre oameni fără suflet şi asta îl înrăise. Înfometat, pe când slugărea la băcănia unui mare negustor, apucă o scrumbie, dintr-o ladă şi se apucă s-o mănânce pe furiş. Surprins de patron, fu dat pe mâna poliţiei unde, din pricina chinurilor şi a curentului din beci, căpătă o brâncă de care să nu mai poată scăpa niciodată. Din vremea aceea, se jură să nu mai trăiască decât din furtişaguri. Desfigurat, urmărit pentru mărunte dar repetate infracţiuni, se pripăşea pe la vreo stână de unde, însă, nu fura nimic. „Eu, domnule locotenent, avea el să-i declare lui Voidin, sunt hoţ, dar nu tâlhar. Niciodată n-am luat, fie şi un capăt de sfoară din bordeiul în care am fost adăpostit. Pentru mine, când omul te primeşte în casă, e ca şi cum ţi-ar deschide sufletul şi eu,

unul, niciodată nu mi-am bătut joc de sufletul nimănui, că am văzut ce rău este din câte-am mai pătimit pe lumea asta". Nu numai vorba lui ca de bătrân, ci întreaga sa atitudine faţă de lume trăda blazarea prea timpurie în care se cufundase. O vreme, vorbea de parcă ar fi vrut să se elibereze, printr-o sinceră şi totală spovedanie, de tot ceea ce se mai afla încă rău în el, dar nu mult după aceea, negura fricii îi cuprindea pornirea spre bine şi-i întuneca gândurile curate. „Aşa slut cum mă vedeţi, se lăudă el, am şi o iubită. Dacă aţi vedea-o, domnule locotenent! Să mă bată Dumnezeu dacă nu mă crucesc, ori de câte ori mă duce gândul la ea. Cum dracu' s-o uita mândreţea aia de femeie la un pocit ca mine? Că e frumoasă, de s-ar face război mondial pentru una ca ea". Voidin îşi dădea bine seama că Brâncă exagera în privinţa sluţeniei sale şi îşi spuse că făcea asta doar pentru a pune în valoare, cât mai mult, frumuseţea iubitei lui. Mai târziu, însă, avea să constate că tânărul bandit era, cu-adevărat, complexat din pricina acelei infirmităţi. „Nu-i de prin părţile astea, îşi continuă Brâncă, destăinuirea, la înapoiere spre ascunzătoare. E de departe. S-a pripăşit pe-aici, gonită de ai săi; cică i-ar fi făcut de râs, iubindu-se cu unul şi cu altul, dar eu spun că asta nu-i adevărat. Cum să vă spun, eu dam târcoale pe lângă casa unde stă ea, în gazdă, că se apropia crăciunul şi porcul din curtea aia se cam plângea că nu-l bagă nimeni în seamă. Mi-am zis că de ce să se ostenească altul să-l „plimbe" şi să nu-l scot eu la plimbare. Ea, tocmai venea acasă. A băgat de seamă cam ce treburi aveam eu pe-acolo şi m-a întrebat dacă n-aveam de lucru. Am râs şi am dat să plec, dar nu ştiu ce m-a făcut de-am mai întors odată capul şi acolo mi-au rămas şi ochii şi sufletul; la Viga!

Când ajunse la bârlog, Voidin îi reproduse lui Dolman, cât mai exact, discuţia purtată cu Brâncă, aşa cum făcuse şi în urma celorlalte testări. Pe urmă, când îi comunică şi impresiile lui personale în legătură cu cel examinat, şeful bande? părea ca nu-l mai ascultă; zâmbea unor gânduri numai de

el ştiute şi privea în gol, fix, încordat, către cineva numai de el văzut. Într-un târziu, murmură:

— Oare o fi chiar aşa de frumoasă?

Voidin se prefăcu neîncrezător şi asta păru să nu-i placă lui Dolman, pentru că în clipa următoare se lovi cu palma pe un genunchi şi şopti:

— Dar dacă o fi cum zice Brâncă?

Cu toate că în acea clipă, nici nu bănuia consecinţele care aveau să urmeze, Voidin căzu pradă unor cumplite remuşcări pentru indiscreţia făcută. Apoi, continuând să se zbuciume, căută să priceapă ce ar fi putut face spre a îndrepta lucrurile şi sfârşi prin a-şi mărturisi neputinţa. La urma urmei, atitudinea lui Dolman putea fi tot o încercare, al cărei scop nu-l pricepea; ar fi fost prea riscant să-i ascundă lui Dolman, fie chiar şi acel detaliu din viaţa lui Brâncă, pentru că n-avea cum să ştie dacă relatările bandiţilor nu erau avizate şi cenzurate de şeful lor, dacă nu chiar născocite de el.

Acuma, însă, Voidin privea gloata aceea pestriţă şi căuta să ghicească ce avea să urmeze hohotelor de râs, stârnite de trivialităţile rostite cu atâta emfază de Dolman.

— Ei, găsim muierea ori lăsăm să hotărască sorţii, ca în povestea meşterului Manole?

Cei mai mulţi nu pricepură mare lucru dar, ca să-i facă pe voie, se siliră să râdă din nou.

— Măi, Brâncă! Văd că dintre noi toţi, tu te veseleşti cel mai tare, observă Dolman.

— Mă veselesc, cucoane! răspunse omul, cum îi plăcea lui Dolman să i se adreseze toţi.

— Păi, asta-i bine, dar şi mai bine ar fi dacă ne-ai da o mână de ajutor.

Brâncă se ridică şi îşi privi şeful cu oarecare nelinişte. Apoi, pe un ton nu prea sigur, se arătă dispus să se înhame la vreo treabă despre care bănuia a nu fi prea uşoară.

— Dau cucoane, chiar şi amândouă mâinile, dacă-i vorba de noi, aşa cum a spus şi domnul locotenent.

— Nădejdea ne este la tine. Oi vrea, ne-oi ajuta; nu, cum ţi-o fi obrazul.

Râsetele amuţiră. Ochii tuturor erau îndreptaţi spre Dolman iar urechile aşteptau cu încordare, să afle despre ce era vorba. Oamenii păreau încremeniţi, fiecare presimţind ceva din cale-afară de rău. La un moment dat se gândiră că şeful lor avea să dea o pildă, pedepsind cu moartea vreun vinovat. Mai văzuseră asemenea stări de lucruri. Marton, infractor versat, care trecuse prin multe încercări, se vede că intuise cel mai bine situaţia, pentru că, după ce privi lung spre armele adunate în piramide se ridică. Dolman, care îl urmărise tot timpul, descoperind direcţia privirii acestuia îi strigă:

— Porcule!

Marton se întoarse spre el.

— Rămâi pe loc!

— Cucoane... aveam nevoie...

— Fă pe tine! urlă şeful bandei, apoi se întoarse spre Vora şi-i porunci: De-acuma-n colo, tragi! Nimeni n-are voie să se urnească din loc.

Situaţia devenise de-a dreptul îngrijorătoare şi oamenii păreau că abia în clipa aceea, îşi dăduseră seama. Alte ori, când avea de făcut o judecată, Dolman le cerea sfatul, fie chiar şi numai de formă. Vinovatul era adus în faţa lor şi niciodată nu li se ceruse să-şi lase arma. De data asta însă, nu rostise nici numele vinovatului şi nici vina pentru care ar fi făcut judecata; vasăzică, oricare dintre ei putea să fie năpăstuit cu moartea.

— Ascultă mă, umflatule! i se adresă Ene lui Brâncă, privind la ceilalţi, pentru a vedea ce efect avea să producă vorbele lui.

Nimeni nu râse şi nici măcar nu schiţă un zâmbet.

— Ce ţi-oi cere eu, nu-i pentru mine şi nici pentru altul dintre noi, continuă Dolman; pentru ţară, mă! Auzi!

— Aud, cucoane!

— Bravo! Ei... acuma să vedem dacă şi priceperea ţi-o fi tot atâta de bună, cum ţi-e auzul. Îşi aprinse o altă ţigara şi pufăi de câteva ori.

— Frate dragă, continuă Dolman, nu-ţi cer nici mâinile, nici picioarele, şi nici măcar un dinte. Adică... vreau să-ţi spun că nici n-ar prea fi vorba despre tine. Uite, ce să mai lungim vorba? Am să-ţi spun pe şleau, aşa... ca între bărbaţi şi...

Dar încă nu spuse ceea ce oamenii aşteptau cu sufletul la gură. Simula că ar fi fost împiedicat să-şi termine fraza, datorită ţigării care i se stinsese. Se prefăcu enervat, trăgând încă de câteva ori, deşi văzuse că nu mai ardea. Apoi, îşi căută altă ţigară şi iar se prefăcu a nu izbuti s-o aprindă decât cu al patrulea chibrit. Numai după aceea se uită iar spre Brâncă. Îi făcu semn să se apropie şi banditul veni lângă el, fără prea mare grabă.

— Treci lângă Vora! îl îndemnă Ene. Voi, ceilalţi luaţi-vă armele.

Voidin îşi spuse că subiectul jocului, de data asta, avea să fie doar Brâncă. Se duse împreună cu ceilalţi şi îşi luă automatul. Marton îi aduse lui Brâncă puşca retezată pe care acela o primise, la intrarea în bandă. Ene îi tăie calea şi-i spuse supărat:

— Păstreaz-o tu. S-ar putea ca lui să nu-i mai fie de trebuinţă.

Marton îl privi încruntat.

— Nu-ţi fie teamă! îl linişti Dolman pe un ton zeflemitor. Pe el îl apăr eu.

Se întoarse spre Brâncă şi-l întrebă:

— Dacă te apăr eu, mai ţi-e teamă de careva?

Banditul nu-i putu răspunde; părea că are un nod în gât şi-l privi cu ochii holbaţi de spaimă. Într-un târziu izbuti doar să-şi clatine capul, de câteva ori, semn că nu se temea de nimeni.

— Mă bucur, domnule locotenent, că deşi te afli de puţină vreme aici, la mine, ai izbutit să-mi cunoşti atâta de bine oamenii. Iată, prima dovada de încredere pe care mi-o

acordă, în mod absolut, unul dintre oamenii mei. Te felicit! Crezi că şi ceilalţi se-ncred, tot atâta de mult, în mine?

— În situaţia asta, da.

Şeful bandei râse din toată inima. Ceilalţi nu prea auziră răspunsul ofiţerului şi-apoi, ceea ce îi interesa atunci, era ca Dolman să pună capăt scenei cât mai repede. Numai că şeful părea să nu se grăbească; ba, dimpotrivă, dacă judecai după paşii rari pe care prinse a-i face în jurul banditului dezarmat, îţi puteai da seama că avea de gând să prelungească, însă, starea de incertitudine a aceluia. Într-un târziu, când socoti şi el că spaima înlocuise orice alt sentiment în sufletul lui Brâncă, Dolman se opri brusc dinaintea lui şi-i spuse pe un ton ca de rugăciune:

— Ajută-ne! Tu... numai tu ne poţi ajuta; scapă-ne de şeful securităţii!

Brâncă îl privi cu un aer tâmp.

— Roag-o pe Viga... pe ţiitoarea ta să se dea bine pe lângă el. Uite... şi domnul locotenent este de părerea asta.

Tânărul bandit se întoarse spre Voidin, fulgerându-l cu o privire în care ura se amesteca cu reproşul şi dispreţul.

Ofiţerul pricepu că Dolman dorise să îndrepte ura lui Brâncă împotriva sa, pentru ca astfel să câştige, cât de cât, încrederea banditului, în favoarea lui.

Dolman observă că Voidin tresărise şi, temându-se că l-ar putea contrazice, i se adresă pe tonul cel mai prietenos cu putinţă:

— Nu trebuie să-ţi pară rău că mi-ai vorbit despre legăturile lui Brâncă cu acea femeie, deosebit de frumoasă şi mai ales, isteaţă. Dimpotrivă! continuă el adresându-se celorlalţi, domnul locotenent mi-a dat o dovadă de încredere şi mai ales, de ataşament faţă de cauza pe care noi o slujim. Aici... nu trebuie să avem secrete unul faţă de celălalt.

Pe urmă reveni spre Brâncă, întinzându-i o hârtie şi un creion.

— Scrie-i femeii tale!

— Ce? întrebă banditul cu glasul sugrumat de nelinişte.

— Păi... ce te-am rugat: să-i pună poalele în cap maiorului Tudor Gozan.

— Viga n-o să facă asta niciodată.

— Taci bă, prostule! Femeia-i femeie. Crezi tu că stă ea, aşa... de când te-adăpostesc eu?

Brâncă făcu un pas spre Dolman... Atitudinea lui trăda nu numai indignare, dar şi intenţia de a pune lucrurile la punct într-un mod foarte discret. Vora îi tăie calea, ameninţându-l cu arma. Dolman sări între ei, apucă ţeava automatului, o abătu spre altă direcţie şi-i spuse lui Brâncă:

— N-ai teamă! Am spus doar că eu te apăr. Acuma, ia de scrie-i femeii să nu-şi irosească farmecele de pomană. Zău aşa! Ori, poate că doreşti să ţii sfat cu ea? Spune! Dacă asta-ţi trece prin minte, eu vreau să-ţi fac pe voie; numai să te ştiu liniştit. Vrei să te vezi cu ea, mai înainte să iei o hotărâre, ori te încrezi în spusele mele?

Brâncă se dădu câţiva paşi înapoi şi se întoarse spre zidul care împrejmuia, ca un cerc înalt, de stâncă, aceea Vale a morţii. Într-un târziu, îşi cuprinse faţa cu amândouă mâinile şi se întoarse spre Dolman, vorbindu-i, fără să-l privească, ruşinat de cele ce avea să spună.

— Da... Vreau să ţiu sfat cu ea. Lăsaţi-mă să merg şi să-i vorbesc.

Vora izbucni în râs iar Dolman după câteva clipe făcu la fel.

— Mă, slutule, prinse a vorbi şeful bandei, ori tu te crezi prea deştept ori pe mine mă socoţi prea prost; oricum, dacă ţi-a trecut prin minte să fugi, vreau să spun că, mai întâi... nu se poate, şi-apoi, nici n-ar fi frumos din partea ta. Dar eu nu mă supăr şi, mai mult decât atât, am să-ţi vin chiar în ajutor, La ce să te mai duci până la ea, când tot atât de bine ar putea veni ea aici? Ce spui?

— Nu! strigă Brâncă.

Dolman se arătă mirat de atitudinea lui şi arătându-i din nou hârtia şi creionul, îl îndemnă blând:

— Atunci, scrie-i! Sigur, ce să caute Viga într-o adunare de bărbaţi? Şi-apoi... aşa flămânzi de dragoste, s-ar putea

năpusti asupra ei iar eu, neputincios, ar trebui să renunţ la a te mai apăra. Da, da, te-ai gândit foarte bine! Ea n-are ce căuta aici, aşa că... scrie-i!

Banditul se apropie de Dolman şi-i şopti, implorându-l:

— Cucoane! Cere-mi orice, numai asta, nu!

— Atunci să fie adusă Viga! porunci Ene, fără să-l privească.

Vora vru să plece dar şeful bandei îl opri.

— Stai! Mai înainte... leagă-l! Şi uitându-se spre Brâncă se scuză pe un ton de batjocură: N-aş putea să vă văd îmbrăţişându-vă... Ştii, vreau să mă feresc de ispită...

Voidin tresări la auzul hohotului de râs care izbucni din piepturile celorlalţi bandiţi. Îi privi atent şi observă în ochii lor sclipiri sălbatice.

— Vezi? îl întrebă Dolman pe Brâncă, vezi cum l-a întărâtat gândul că va fi adusă aici, Viga? Uite, să ţii minte, numai tu eşti de vină! Auzi? Numai tu, pentru că te încăpăţânezi.

Legionarul se apropie de tânărul bandit, legănând o frânghie subţire, la vederea căreia, Brâncă se agăţă de Dolman.

— Cucoane!

— Ce-i, mă?

— Scriu! Iaca, scriu!

Dolman îi dădu foaia de hârtie şi creionul şi făcu un semn lui Marton. Acesta se apropie; şeful bandei îl sili să-şi întoarcă spatele şi să se aplece, spre a servi drept masă de scris, după care începu să-i dicteze lui Brâncă:

„Mă aflu în arestul Securităţii. Omul care mă chinuie zi şi noapte este chiar şeful de-aici, maiorul Tudor Gozan. Nu mai pot îndura. Trebuie să evadez. Dacă scap cu viaţă, vreau să te văd mâine seară. Vino la heleşteu”.

Brâncă ezită să scrie ultima propoziţiune dictată iar Dolman se arată nedumerit.

— De ce te-ai oprit?

— Cucoane! şopti banditul, fără a-şi ascunde groaza care í se strecurase în suflet, cine se va duce în locul meu?

Ene îl privi încruntat şi, la rândul său, îl întrebă:

— Păi, cine vrei să se ducă? De al cui îndemn vrei tu s-asculte Viga, dacă nu de al omului pe care-l iubeşte? Numai... să nu te trădezi. Bagă de seamă! Te-om urmări cu răzbunarea noastră până dincolo de mormânt. Şi... nu numai pe tine, ci şi pe femeia ta. Aşa să ştii!

În ochii banditului se aprinseră două luminiţe care mărturiseau fericirea ce-l cuprinsese, în nădejdea că se va întâlni cu Viga. Privirile sale păreau că strigă gândul pe care abia şi-l putea stăpâni să nu se dea în vileag: „Acolo să mă văd eu, că pe urmă oi face după pofta inimii mele! Să credeţi voi că o să-mi vând femeia!” Apoi, spre a-şi deruta şeful şi a-l asigura că avea să i împlinească porunca, îşi spuse că n-ar fi rău să-şi mai arate încă o dată durerea şi-l întrebă:

— Vasăzică... tot va trebui s-o îndemn la...

— Dar cum altfel? se arătă Dolman, supărat.

— Şi, mâine seară voi fi la heleşteu?

— Întocmai.

— Nu care cumva... eu scriu biletul şi s-o duce altul?

Dolman îngenunche şi înălţându-şi privirea spre cer, se închină, murmurând:

— Martor mi-e Dumnezeu că pe tine şi nu pe altul dintre noi, îl va întâlni Viga, mâine seară!

Brâncă adăugă grăbit şi ultima propoziţiune pe care Ene i-o dictase mai înainte. Apoi se iscăli şi, surâzător, întinse hârtia lui Dolman.

— Dacă vrei, poţi pleca chiar acum, dar... armă nu-ţi pot da, spuse şeful bandei. Ştii... femeia trebuie să te vadă lipsit de orice apărare; numai aşa i se va face milă de tine şi va da ascultare îndemnului tău.

— Fie! se învoi Brâncă, dar ceva nedefinit îl pironea locului.

Voidin îşi spuse că ceva nu era în regulă. Ori bucuria obţinerii acelui bilet umbrise judecata lui Dolman, uitând că Brâncă avea s-ajungă la Viga înainte ca ea să fi primit biletul, ori jocul şefului bandei nu luase încă-sfârşit.

— De ce nu pleci? se răsti Dolman, privindu-şi complicele.

Banditul făcu doi-trei paşi spre dreapta şi iar se opri.

— Unde să stau cucoane, până mâine seară? Nici adăpost, nici de-ale gurii!

Ene îşi clătină capul, în semn că avea dreptate, şi într-un târziu spuse, privind spre ofiţer:

— Poate că altul, în locul lui, s-ar descurca mai uşor...

Auzind asta, Brâncă strigă disperat:

— Dar ai jurat, cucoane, că nu pe altul ci pe mine o să mă vadă Viga, mâine seară!

Dolman se apropie de el şi-l privi lung.

Ceilalţi urmăreau scena cu încordare.

— Dacă am jurat, îmi ţin jurământul. Pe tine o să te vadă! Nu pe altul... ci pe tine.

Fulgerător, Dolman îşi scoase pistolul şi descărcă în pieptul lui Brâncă, toate cartuşele. Apoi, întorcându-se spre bandă, le spuse pe un ton trist:

— Altminteri, ne-ar fi putut aduce necazuri... pe când aşa, Viga o să-l creadă cu adevărat.

Oamenii îl priveau încremeniţi, Niciunul dintre ei nu avea obrazul prea curat, totuşi ticăloşia lui Dolman îi tulburase peste măsură. Poate că pentru asta îl şi recunoşteau ca şef.

Ecoul împuşcăturilor părea să revină, din înaltul pereţilor de stâncă ce împrejmuiau Valea Morţii, stins, abia perceptibil, aidoma unor raze de soare care abia se mai zăresc pâlpâind, la ceasul asfinţitului. Apoi, liniştea cuprinse parcă întreaga fire, totul părând cenuşiu în preajma mortului pe a cărui cămaşă se lăţeau încet şase pete de sânge.

*

Lângă heleşteu, Viga fu întâmpinată de Ciuran. Femeia nu l cunoştea, ca de altfel, nici pe Marton – omul care-i adusese biletul scris de iubitul ei – şi nici pe vreun alt membru al bandei.

Ea tocmai iscodea împrejurimile, când auzi pe cineva fluierând. Întoarse capul şi, nevăzând pe nimeni, vru să-şi continue drumul, dar un foşnet de crengi o făcu să renunţe. Dintr-un tufiş, răsună o chemare înăbuşită: „Aici! Aici!”. Sigură că iubitul ei şi nu altcineva o strigase, Viga se îndreptă în direcţia din care se auzise chemarea, dar, spre surprinderea ei, se găsi în faţa unui lungan între două vârste, îmbrăcat ca prin partea locului. Dolman îi alesese pe fostul ţărănist să îndeplinească „delicata misiune” privind atât întâmpinarea femeii cât şi înţelegerea cu ea pentru ceea ce banda dorea să făptuiască.

— Bună seara! murmură Ciuran.

Viga se dădu înapoi, speriată.

— Nu vă temeţi! o asigură banditul în şoaptă. Sunt de-al lui Brâncă.

Femeia îşi căzni ochii până izbuti să străpungă întunericul ce se lăsase de-a binelea şi când întâlni privirea interlocutorului său, îi răspunse în doi peri:

— Nu pricep prea bine despre ce vorbiţi.

Ciuran îi întinse mâna, bărbăteşte şi mormăi un nume, aiurea, de parcă s-ar fi temut să nu-l asculte cineva.

Viga îi strânse mâna, dar nu spuse cum se numeşte.

— Văd că nu prea aveţi încredere în mine. Urmaţi-mă şi totul va fi în ordine.

Femeia rămase neclintită.

— Eu şi cu Brâncă am evadat împreună, insistă Ciuran. Pe-aici, prin apropiere, ne-au dibăcit. Pe el l-au împuşcat.

— Mort? bâigui Viga şi fără să aştepte vreun răspuns, se porni să strige cu disperare: E mort? Mi l-au omorât?

Ciuran îi astupă gura cu palma, şoptindu-i:

— Taci! Pădurea e înconjurată!

— Ce-mi pasă mie? bolborosi femeia şi depărtându-î palma de pe gura ei, gemu: Du-mă la el.

Lunganul o trase spre tufişul din care ieşise.

Când dădu cu ochii de trupul fără viaţă al iubitului ei, Viga se aruncă pe pieptul lui cu atâta disperare, încât banditul care o condusese acolo înmărmuri. Într-un târziu,

Viga se ridică pe jumătate, rămânând îngenuncheată lângă omul iubit.

— Aţi fugit, mai mulţi?

— Da...

— Atunci luaţi-mă şi pe mine, în locul lui.

Ciuran se prefăcu că ezita, şi numai după o vreme destul de îndelungată, în timpul căreia păru să fi chibzuit atent, răspunse pe un ton nu prea hotărât:

— Cumva... poate că ne-aţi fi de vreun folos, numai că...

— Ce? Ce anume? insista ea să afle chipul în care ar fi putut răzbuna uciderea lui Brâncă.

— Ştiţi... mi-e greu să vă spun... Mai bine-zis mă tem ca nu cumva să vă supăr...

— Fac orice! şopti dur, Viga.

Lunganul îşi întoarse privirea de la ea şi, cu un aer ruşinat îi spuse:

— Dacă-i aşa, atunci ajutaţi-ne să scăpăm de şeful Securităţii raionale.

Femeia se ridică în picioare şi se repezi la Ciuran.

— El mi-a omorât omul?

Celălalt ezită şi numai când ochii săi îi întâlniră pe cei ai femeii, răspunse de parcă ar fi fost silit s-o facă:

— El!

— Îl omor! strigă ea şi se grăbi s-adauge: Cu orice-mi cade la îndemână! Auzi? Cu orice!

Ciuran o mângâie pe păr şi ea tresări.

— Dă-mi voie să te consider ca pe copilul meu; am şi eu o fetiţă... cam tot de seama dumitale, preciză el şi se prefăcu a-şi şterge o lacrimă.

Viga păru impresionată de suferinţa pe care omul din faţa ei o simula aşa de bine.

— Dacă-l omori, te vor prinde.

— Nu-mi pasă! Nu-mi mai pasă de nimeni şi de nimic!

— Dar nouă, nouă celorlalţi, fraţi de cruce cu el, n-ai să ne fii de niciun folos, omorându-l pe acest şef. Altul îi va lua locul. Trăind, însă... alături de dumneata... gândurile lui n-ar mai fi stăpânite numai de ură împotriva noastră şi... încetul

cu încetul... ne-am putea retrage şi noi pe la casele noastre...

După o scurtă vreme, femeia avea să dea un răspuns de-a dreptul surprinzător pentru Ciuran:

— Înţeleg, domnule... Toţi bărbaţii ziceţi că-i ceva al naibii de urât, dar asta... numai când e vorba despre noi, femeile.

Râse cu amărăciune şi-apoi, privind spre Brâncă, şopti de parcă i-ar fi cerut iertare:

— Acuma, însă, e vorba despre altceva.

După aceea îşi ridică privirile spre Ciuran şi spuse trist:

— Păcat că nu mă lăsaţi să-l omor cu mâna mea!

— Poate că o să vină şi ziua asta, că noi aşa ne-am jurat, numai că moartea lui trebuie făptuită la timpul potrivit şi mai ales... după o dreaptă judecată a noastră, a tuturor celor care am pătimit, după urma lui. Atunci da! Acuma însă trebuie să-i zădărnicim vrerea şi asta, am socotit noi că se poate, doar îndreptându-i gândurile spre altceva, decât spre ceata noastră. Şi să mai ştii, fata mea, că de l-ai face să te iubească, aşa cum te-a iubit Brâncă, durerea i-o fi şi mai mare, când o vedea din ce mână i se trage sfârşitul. Pedeapsa lui trebuie să fie durerea, mai mult decât moartea.

— Durere, ca şi durerea mea! gemu Viga, de parcă ar fi rostit un jurământ.

Îngenunche şi îşi îmbrăţişă iubitul, după care porni tăcută, urmată îndeaproape de Ciuran. Pădurea era liniştită; nicio adiere, niciun foşnet. Se depărtară de heleşteu, apucând-o pe o potecă, spre poalele muntelui. Din când în când, răzbăteau până la ei orăcăitul broaştelor.

Târziu, după o bună bucată de drum, lunganul se porni să-i explice iubitei lui Brâncă, ceea ce avea de făcut şi mai ales, cum trebuia să procedeze.

— În seara asta e o adunare populară în preajma primăriei; după aceea urmează o petrecere... Acolo va fi şi maiorul Gozan. După ce-l afli, te dai pe lângă el şi-i şopteşti că ai avea să-i spui ceva de mare însemnătate, dar că în

locul acela, ţi-ar fi cu neputinţă; şi asta, pentru că ţi-e teamă. Pricepi?

Viga înclină capul şi lunganul continuă:

— Caută să-l atragi în locuinţa dumitale. Acolo, te descurci mai uşor.

— Dacă n-o să vrea să intre?

— Spui că peste câteva minute vine Brâncă şi vrei să i-l dai legat, fiindcă ţi-e teamă de el. Maiorul nu ştie pe care dintre noi a împuşcat şi nici măcar dacă a lovit de moarte pe careva.

— Să-i arăt biletul?

— Doamne păzeşte! exclamă Ciuran, dându-şi seama că la vederea acelui înscris, Gozan şi-ar da seama că toată povestea cu Brâncă este o cursă de-a lui Dolman. Chibzui câteva clipe şi pe un ton care exprima o adâncă tristeţe, supuse femeii două alternative, fiind sigur că Viga avea să renunţe la folosirea biletului:

— Fată dragă, scrisoarea lui Brâncă l-ar convinge să te urmeze în casă, dar nu uita că îşi va da seama cam pe unde se află şi găsindu-i leşul, noi nu l-am mai putea îngropa, iar răzbunarea dumitale, ca şi liniştea noastră, s-ar duce de râpă.

— Adevărat! exclamă Viga. La asta nu m-am gândit.

— Vezi bine, planul nostru rezistă atâta timp cât şeful Securităţii nu află că Brâncă a murit.

Viga tăcu îndelung.

— La ce te gândeşti? întrebă Ciuran.

Femeia tresări şi răspunse buimăcită, de parcă atunci s-ar fi trezit din somn:

— Dacă m-o întreba când şi unde am aflat că Brâncă o să vină la mine?

— Păi, se arătă el şovăitor, spune-i că te-a căutat mai acu’ vreo oră sau două; ba... chiar ţi-a vorbit şi te-a ameninţat cu moartea dacă-l denunţi. A aflat el de prin vecini, că vrei să te lase în pace şi pentru asta ai fi în stare de orice. Înţelegi? Din cauza asta ţi-e teamă şi-l rogi pe el să te apere.

Viga îşi luase rolul în serios. Durerea ei era atâta de mare, încât locul tulburării îl luă judecata, iar voinţa ei de răzbunare o mâna spre îndeplinirea acelui plan criminal, aşa încât mai ceru un detaliu. Voia să evite orice umbră de îndoială din partea celui despre care lunganul îi spusese că i-a ucis bărbatul.

— Dacă mi-o da pe careva dintre ai lui, în loc să meargă el?

— Îi spui că n-ai încredere în nimeni altul, pentru că ai aflat chiar din gura lui Brâncă, cum că el are un prieten din copilărie, printre cei de la Securitate, care-l ţine la curent când se porneşte vreo poteră mare, dar că nu-i ştii numele, şi din pricina asta ţi-e teamă de oricare altul în afară de el, de maior. Pricepi? O ţii aşa, iar dacă vezi că nu se arată prea hotărât, atunci spui că vei cere apărare de la regiune. Să vezi ce-o să-i mai tremure nădragii şi-o să te roage el pe tine să-l primeşti în casă, ca nu cumva să-i ia altul pleaşca din mână. Ehe! Îi cunosc eu foarte bine. Fă aşa cum te-nvăţ şi să vezi cum o să meargă totul ca pe roate.

După ce stabiliră felul în care aveau să-şi comunice lucrurile mai deosebite ori stări de primejdie, prin punerea anumitor flori în fereastră, acoperirea geamurilor cu hârtie colorată ori cu simple foi de gazetă, iar corespondenţa zilnică – prin bilete ascunse într-o spărtură a stâlpului din dreptul casei de bilete de la gară, se despărţiră.

*

Petrecerea populară organizată de primăria oraşului era în toi. Veniseră şi oameni de prin comunele învecinate şi printre aceştia se afla şi Vasile Bold.

Vasile se ţinea prin preajma ofiţerului fără sfială, întrucât legătura aceasta îi era poruncită chiar de şeful bandei. Abia venise de la întâlnirea cu Dolman şi, ca de obicei, căuta un prilej favorabil ca să-i strecoare maiorului lista cu cele trebuincioase bandiţilor, listă care de fapt cuprindea veşti de la Voidin.

Lui Gozan i se păru oarecum exagerat zelul omului de legătură. Pândi clipa în care Vasile avea să-şi îndrepte din nou privirile spre el şi se întoarse brusc, plecând spre biroul primăriei. Celălalt îl urmă în grabă. După câteva clipe fu lângă el, şi-i dădu lista scrisă chiar de Dolman.

— Măi, nene Vasile, ce-i cu Dolman? Vrea să cumpere iconiţe pentru toţi? Te pomeneşti că doreşte să-i aducă pe calea cea bună, de-acum încolo!

Vasile nu făcu haz ci, cu un aer grav, întinse un deget spre lista de cumpărături şi întrebă:

— Dar, câte anume, aţi băgat de seamă?

Gozan reexamină nota şi văzu că numărul iconiţelor era mai mic cu unul, decât cel al membrilor bandei, cum ştia el:

— Vasăzică, un suflet mai puţin! şopti maiorul. Dar cine anume?

Continuă să privească lista scrisă de Dolman dar concepută în mare parte de Voidin. Printre cele de trebuinţă bandiţilor, găsi „făină de in” şi ca loc de procurare în dreptul acestei cumpărături, era menţionat „farmacie”, „12 plicuri a 20 de grame”.

— La ce naiba s-o fi întrebuinţând făina de in? bâigui maiorul.

— Ca leac, atunci când omul are umflătură şi coptură ei întârzie. Şi eu am pus unuia din copiii mei, când a avut brâncă.

Gozan rămase pe gânduri, întrebându-se ce anume o fi vrut să-i comunice Voidin. Asta nu era în codul lor, ca de altfel multe altele, dar până în clipa aceea se descurcase. Era gata să abandoneze ideea că blestemata cumpărătură ar fi avut vreo semnificaţie deosebită, spunându-şi că pur şi simplu, era de trebuinţă lui Dolman, dar, cum nu-şi putea deslipi ochii de pe listă, observă că hârtia prezenta două adâncituri de parcă cineva ar fi tras cu unghia: una, în dreptul iconiţelor, iar cealaltă chiar de-a lungul cuvântului „farmacie”. Aşadar, cutele acelea îi atrăgeau atenţia că trebuie să asocieze semnificaţia celor două cuvinte şi că avea obligaţia să ţină seama la cea dintâi cumpărătură – de

natura ei, iar în privinţa celeilalte – de explicaţia pe care urma s-o capete la farmacie.

— Nene Vasile, izbucni Gozan după o vreme, i-ai văzut pe toţi?

— Drept să vă spun, şovăi omul, când vin eu, cam toţi se-adună prin preajma mea.

Ofiţerul nu se arătă prea mulţumit de explicaţia agentului şi prinse a recapitula, cu glas tare, numind pe fiecare dintre bandiţi:

— Dolman!?

— Era...

— Vora!?

— Era...

— Ciuran!?

— Era! Când am venit era, dar la plecare... la plecare... nu l-am mai văzut. Da, da, când am plecat, dispăruse...

— Marton!?

— Şi ăsta era De cum m-a zărit, mi-a şi strigat „Ţigări ai adus, mă slugă?”

— Brâncă?!

— ...

— Brâncă era? insistă Gozan, ridicând oarecum tonul.

— Nu l-am văzut! Sunt sigur! Nu l-am văzut...

— Zaviec?

— Era

— Hodor?

— Era.

După ce termină „apelul”, Gozan rămase pe gânduri. Într-un târziu îl privi cu atâta insistentă pe Vasile încât acesta crezu că nu se simţea prea bine şi curmă tăcerea.

— Doriţi ceva?

Maiorul confirmă printr-o uşoară înclinare a capului.

— Ce anume?

— Cum se numea boala de care ai lecuit pe unul dintre copiii dumitale cu făină de in?

— Brâncă! răspunse Vasile.

„Şi pe cel care lipsea din bandă, tot Brâncă îl chema”, îşi spuse ofiţerul. Pe urmă se gândi la numărul plicurilor şi la greutatea fiecăruia. Ce semnificaţie puteau avea acele cifre? Judecata firească părea ilogică şi curând fantezia îşi luă zborul, purtându-i prin minte cele mai năstruşnice idei. Sfârşi prin a-l prinde de umăr pe Vasile şi a-l întreba, pe un ton de mare taină:

— Nene, în câte suntem astăzi?

— Două’ş’unu!

— Atunci, ieri s-a întâmplat ce cred eu. Îţi spun şi ora: douăsprezece!

Bold pricepu rostul vorbelor şi ochii lui se abătură asupra listei pe care se aflau înscrise cele de trebuinţă bandei lui Dolman. Lovi cu un deget hârtia şi spuse, hâtru:

— Vedeţi, dară, că nu v-am minţit; făina de in se leagă la brâncă, dar ora şi ziua... nu-mi clădeau prin minte.

— Aşadar, ieri, ieri, la amiază, l-au ucis pe Brâncă. Dar de ce oare mă anunţă băiatul meu cu atâta insistenţă?

Omul de legătură căuta să-i liniştească temerile în fel şi chip, după care plecă.

O vreme, Gozan se lăsă pradă remuşcărilor ce-l chinuiau în mai toate nopţile lui reci, de om singur, încă din clipa când obţinuse aprobarea ca Voidin să se infiltreze în banda lui Dolman. Uneori îşi mărturisea îngrijorarea, dar asta numai căpitanului Marin Iliu, care îi răspundea invariabil: „Un om care a cerut o asemenea misiune şi mai ales, unul care a rezistat atâtor încercări, nu trebuie să vă mai facă probleme”. Asta părea să-l mulţumească pe maior, dar numai pentru o clipă; imediat după aceea, avea s-asculte o avalanşă de reproşuri: ba, că el avea datoria să-l oprească la timp, că Voidin nu era decât un băieţandru şi el, Iliu, care a stat în preajma lui o săptămână încheiată, putea să-şi dea seama că trimiterea lui Voidin în bandă era pur şi simplu o imprudenţă, şi câte altele, sfârşind, însă, de fiecare dată, cu o şi mai mare îngrijorare. „Nu vezi, îi spunea el ajutorului său, că Voidin nu izbuteşte să-l convingă pe Dolman că ascunzătoarea aceea trebuie schimbată? Asta ce

înseamnă? Ce altceva decât că Dolman nu are încredere în el? Şi neîncrederea înseamnă primejdie; da, da, băiatul este într-o permanentă primejdie şi starea asta de lucruri se va menţine, dacă nu chiar se va agrava odată cu sosirea ajutoarelor pe care şeful bandei le aşteaptă din afara ţării. Atâta timp cât Dolman nu părăseşte ascunzătoarea de acuma, eu nu pot întreprinde nimic, pentru că asta ar atrage sfârşitul lui Voidin... Şi-apoi, mai e vorba şi despre necăjitul acela de Vasile, care mi-a aruncat dinaintea sufletului pe cei opt copii ai săi...”

Pornise spre locul de petrecere, chinuit de gânduri negre şi păreri de rău, când, se auzi strigat de glasul unei femei, întoarse capul şi descoperi, la numai câţiva metri de el, lângă o tufă de trandafiri ce străjuia colţul aleii din faţa primăriei, o tânără frumoasă, îmbrăcată într-o rochie neagră.

Femeia se apropie de el şi schiţă un zâmbet.

— Domnule maior, mă numesc Viga... Viga Haneş.

— Bună seara! murmură Gozan.

— Trebuie să vă comunic ceva foarte important, se grăbi ea să-i suscite interesul şi prinse a întoarce capul, privind de jur-împrejur.

Gestul ei trăda faptul că s-ar teme de un urmăritor, dar lui Gozan i se păru că acea măsură de precauţie ar fi fost marcată şi de oarecare ostentaţie.

— Vă ascult, doamnă.

Femeia repetă gestul de mai înainte şi răspunse aproape şoptind:

— Aici mi-e teamă.

— La birou meu, vă convine?

— Nu!

— Atunci, unde? Unde doriţi să discutăm?

Cu un aer jenat, Viga îşi aplecă ochii şi abia murmură:

— La mine acasă.

— Desigur, teama dumneavoastră e foarte mare... Poate că n-ar fi rău să-mi spuneţi motivul temerii; asta m-ar ajuta să iau o hotărâre cât mai potrivită.

Viga îşi ridică brusc ochii spre ei; privirile ei exprimau groaza.

— Domnule maior, vrea să mă omoare.

— Cine?

— Prietenul meu... iubitul meu.

Ofiţerul o privi atent şi încercă un sentiment de milă pentru femeia aceea tânără, frumoasă şi atât de înspăimântată.

— Dacă vă iubeşte cu adevărat, n-o să vă omoare, încercă el să glumească.

Când îşi coborî privirile asupra femeii, văzu că ochii ei erau înecaţi în lacrimi. Îşi spuse că vorbele lui sau poate tonul pe care le rostise au supărat-o, şi căută să repare ceea ce stricase fără să vrea, dar nu găsea să spună nimic potrivit.

— M-a iubit! bâigui femeia, într-un târziu.

Gozan tresări. Era atâta tristeţe în glasul ei, de parcă revenirea acelei dragoste ar fi fost cu neputinţă. Lacrimile, mai ales lacrimile ei îl tulburară, aşa cum i se întâmpla ori de câte ori vedea pe cineva plângând. Avea el amărăciunea lui, moartea femeii pe care o iubise, a singurei femei pe care o iubise şi de la care avea un copil; avea el lacrimile lui, pe care nu-şi îngăduia să le verse şi care îi inundau sufletul ori de câte ori trebuia să-i spună fiului său „Mămica noastră e bolnavă”, când copilul întreba: „De ce nu vine mămica? Am supărat-o?” Lacrimile altora îl îndurerau chiar mai mult decât ale lui; nu mai voia să ştie pe nimeni nefericit şi ar fi făcut orice ca oamenii să nu mai lăcrimeze.

— Mergem? întrebă Viga după o vreme.

— Unde? se arătă surprins Gozan, trezit din gândurile lui.

— La mine; v-am cerut să mă apăraţi.

— Haideţi să-l căutăm pe şeful Miliţiei; o să vă dea el pe cineva care să vă apere.

Porniră spre capătul aleii, dar când ajunseră la podul de lemn de peste râu, Viga se opri.

— Uitasem să vă spun că omul acela vă interesează direct pe dumneavoastră.

Maiorul se-ntoarse spre ea şi o iscodi cu privirea. Chipul ei, până atunci contractat de teamă, părea destins, iar în ochii ei, viclenia luase locul lacrimilor.

— De ce credeţi asta?

Femeia îl privi răutăcios şi răspunse pe un ton în care duritatea şi ironia se găseau deopotrivă:

— Pentru că se numeşte Brâncă!

Gozan îşi stăpâni emoţia. Făcu câţiva paşi în tăcere. Femeia insistă:

— Numele vă este cunoscut?

— Da.

— Ei bine, el crede că eu l-am denunţat ori aş avea de gând să fac asta, pentru a pune capăt legăturii noastre.

— Dar n-aţi făcut-o...

— Vedeţi şi dumneavoastră. El zice că a aflat prin vecini despre ceea ce aş avea de gând şi mi-a zis că mă omoară.

— Când?

— În seara asta.

— În seara asta? insistă Gozan.

Viga se sperie la gândul că maiorul ar fi aflat de moartea lui Brâncă şi adăugă, fâstâcită:

— Da, mai acum două-trei ore; e rănit şi din cauza asta mi-o fi strigat că numai eu am trimis poterele pe urmele lui.

Precizarea femeii, în legătură cu faptul că Brâncă era rănit, îl derută pe maior. Dacă până în clipa aceea Viga îi trezise grave suspiciuni, spunând că-l întâlnise pe Brâncă cu numai câteva ore mai înainte, contrar informaţiilor trimise de Voidin, precizarea că banditul era rănit completa perfect intenţia lui Dolman de a-l suprima pe iubitul acestei femei. Atâta doar că asasinatul nu se împlinise, Brâncă reuşind să scape cu viaţă, prin cine ştie ce împrejurări. Gozan se întrebă de ce şeful bandei ar fi dorit moartea lui Brâncă. Nu, n-avea cum să afle asta, decât din gura banditului care, hăituit de ai săi până pe pragul morţii, cu siguranţă că ar fi vorbit. Şi-apoi, ar fi putut afla despre banda lui Dolman o sumedenie de lucruri pe care Vasile nu le ştia, iar Voidin n-

avea cum să i le comunice. Dar pentru toate acestea, trebuia să-l prindă pe Brâncă.

— Atunci, să mergem la dumneavoastră acasă.

Viga era mulţumită; aşadar, maiorul nu ştia că iubitul ei murise. Îşi spuse că lunganul acela care o întâmpinase în pădure şi i-l arătase pe Brâncă mort avusese dreptate. Nici prin minte nu-i trecu că maiorul n-ar fi acceptat să o însoţească acasă, dacă ea n-ar fi minţit că fostul ei iubit era rănit.

Ajunseră la locuinţa ei. Ceasul unui turn bătu unsprezece lovituri. Femeia deschise, răsuci comutatorul şi camera fu inundată de o lumină mult prea puternică pentru încăperea aceea destul de mică. Ofiţerul îşi recapitulă drumul parcurs; nu-i urmărise nimeni, dar asta nu însemna că prezenţa lui acolo n-ar fi fost observată de Brâncă sau de vreun complice al lui, aflat undeva la pândă. Odaia era sărăcăcios mobilată, dar curăţenia domnea până şi în cele mai ascunse unghere. Câteva fotografii, reprezentând peisaje, atârnau pe unul dintre pereţi.

— O dulceaţă? întrebă Viga îndemnându-l să se aşeze.

— Da. Şi apă multă, v-aş ruga.

Femeia deschise uşiţa unui bufet şi dădu la iveală două borcane, farfurioare de sticlă şi nişte linguriţe.

— De trandafiri sau de agrişe?

— Din amândouă!

Viga râse şi se apucă să scoată dulceaţa pe farfurioare.

— Ce bine că nu sunteţi mofturos! Desigur, soţia dumneavoastră e foarte mulţumită.

Când termină de aşezat farfurioarele pe tavă, îşi privi atent musafirul pe chipul căruia se aşternuse o umbră de tristeţe.

— Am spus ceva nelalocul lui?

— Aa! Nu, nimic, o asigură oaspetele, nimic rău.

Gozan mâncă dulceaţa cu lăcomie. Viga observă musafirul cu luare-aminte şi îşi spuse că nu trebuia să mai aducă vorba despre viaţa lui de familie, dându-şi seama că

asta îl nemulţumise. Şi-apoi ea se afla acolo, alături de el, pentru cu totul altceva decât pentru a-i asculta necazurile.

— V-am dat dulceaţă şi nu v-am întrebat măcar dacă aţi mâncat. Pot să vă pregătesc ceva imediat.

— Vă mulţumesc! Nu mi-e foame.

Femeia îşi reluă locul, părând mulţumită că scăpase de corvoadă.

Se scurseseră doar cincisprezece minute de când se aflau în încăperea aceea, fiecare căutând să-şi stăpânească încordarea. O vreme se priviră tăcuţi, el gândindu-se la modul în care Brâncă ar fi putut să apară, ea căutând să găsească calea cea mai potrivită ca să nu dea greş.

Într-un târziu, Viga râse încet.

— Ce s-a întâmplat? întrebă maiorul.

Femeia nu răspunse şi îşi repetă jocul.

— Mă rog, dacă nu se poate spune...

— Să nu vă închipuiţi cine ştie ce; mi-a trecut mie ceva prin cap, dar mi-e teamă că vă supăraţi.

— Nu mă supăr.

— Ştiţi, m-am gândit că poate sunteţi obosit şi acuma v-am mai căzut şi eu pe cap, cu necazul meu. La urma urmei, aţi putea să staţi pe pat. Oricum, e mai odihnitor decât aşa, proţăpit pe scaun.

— Nu cumva vă e somn?

— Păi... dacă vă-ntindeţi dumneavoastră, aş veni şi eu, pe o muchie de pat.

Gozan privi spre fereastra acoperită doar pe jumătate cu nişte perdele din tifon.

— Nu vă temeţi! Sting lumina, îl asigură ea; întunericul o să ne apere mult mai bine.

Aşadar, patul era punctul final al drumului pe care-l atrăsese femeia. Dar scopul? În ce scop? Voia să-şi înspăimânte amantul? Nu, îşi răspunse maiorul după numai câteva clipe de cumpănire. Nu acesta era motivul ispitirii pe care femeia se străduia s-o exercite asupră-i. Dar care? Răzbunarea? Poate, însă n-avea niciun temei să creadă asta. Nu! Nici asta. Şi-apoi, când o femeie se teme, ea însăşi, de

răzbunarea amantului ei, recurge la orice, numai la o provocare nu. Mai mult, femeia părea prea liniştită pentru o asemenea trădare a iubitului ei, pe care o dorea fătişă, sfidătoare. Or! era de un cinism care friza cruzimea, vrând să-şi desfiinţeze moral iubitul, arătându-i nu numai că-l înşeală, şi l-a dat şi pe mâna Securităţii, ori teama ei de mai înainte, ca şi lacrimile care-i înecaseră ochii, nu fuseseră decât elemente de recuzită pentru scena pe care ea abia dorea s-o înceapă!? Prea era liniştită şi prea sigură de liniştea ei! Nu cumva aflase de moartea lui Brâncă? Atunci pentru ce îl chemase la ea acasă, implorându-l s-o apere? Îşi rememora fiecare clipă pe care o petrecuse până atunci în preajma ei şi ceea ce-i reţinea atenţia, cu un soi de ciudată încăpăţânare, erau lacrimile pe care i le văzuse lucindu-i în ochi. Îşi spuse că este un sentimental iremediabil şi se dojeni aspru pentru slăbiciunea lui, care într-o zi avea să-l piardă. Dar lacrimile continuau să-i persiste în amintire şi simţi nevoia să-şi amintească momentul când le văzuse. Viga urmărea, atentă, neliniştea pe care chipul lui începu s-o trădeze, şi atribui noua lui stare tulburării provocate de ispititoarea ei propunere. Îşi pândea încordată prada, pe care începuse s-o considere aproape sigură.

Gozan îşi aminti că ea plânsese atunci când el încercase să glumească spunându-i „Dacă vă iubeşte cu adevărat, n-o să vă omoare”. Da, da, atunci izbucniseră lacrimile acelea cărora le urmase un răspuns atât de îndurerat: „M-a iubit”. Aşadar, ea ştia că prietenul ei n-o va mai putea iubi, şi deci avea cunoştinţă de moartea lui. Dar ştia cine anume îl omorâse? Poate că ştia, şi-atunci ademenirea lui, acolo, avea drept scop să şi-l facă complice la răzbunare. I se făcu milă de acea nefericită care se gândea că, oferindu-i graţiile ei, va putea fi mai sigură de ajutorul dorit. De bună seama că după ce i s-ar fi dat, femeia i s-ar fi destăinuit întru totul, gândi maiorul şi zâmbi acelei manevre copilăreşti. Mentalitatea ei o îndemna să şi-l apropie, socotind că numai după aceea se putea încrede în el, şi fu gata să-i spună că el nu cerea niciun preţ pentru ajutorul pe

care urma să i-l dea. Deodată, îi trecu prin minte un alt gând: nu cumva îl socotea pe el vinovat de moartea iubitului ei? Atunci totul lua altă întorsătură. Poate că iubita lui Brâncă uneltise chiar cu Dolman să-l atragă, fie pentru a-l compromite, fie chiar pentru a-l suprima. Căută să pară cât mai stăpân pe sine şi întrebă:

— Doamnă, când l-aţi văzut ultima dată?

Viga socoti că maiorul se temea de revenirea lui Brâncă şi căută să-l liniştească:

— Dacă din pricina asta nu vă culcaţi alături de mine, aţunci aflaţi că Brâncă nu prea umblă noaptea. Poate mai spre ziuă să vină. Până atunci mai este. Oricum, n-o să mă lăsaţi fără apărare în puterea nopţii.

Se întinse pe pat, lăsându-şi pulpele dezgolite, şi închise ochii.

— Vreţi să stingeţi lumina? murmură ea, acoperindu-şi pleoapele cu un braţ.

„Cu siguranţă că ştie de moartea lui”, îşi spuse Gozan.

— Ce îmi ascundeţi şi în ce scop? strigă el.

Viga sări de pe pat şi se fâstâci.

— Nimic! Ce s-ascund? N-am nimic de ascuns.

— Atunci, de ce mi-aţi spus că l-aţi văzut chiar în seara asta? Doar ştiţi că a murit. Ar fi fost mai cinstit să-mi spuneţi de la bun început că vreţi să-i răzbunaţi moartea cu ajutorul meu.

— Cu ajutorul dumneavoastră?

— Da, aşa cred. Sunteţi o femeie tânără şi foarte frumoasă, dar eu nu vreau nicio recompensă, nicio plată, pentru că lupt împotriva acelora care v-au lovit atâta de greu. Mă bucur să vă ştiu alături de mine, aşa cum mă bucur când ni se alătură oricare om cinstit.

Viga se clătină pe picioare. Aşadar, banda îi omorâse iubitul, şi nu cei de la Securitate! Apoi, când îşi mai reveni, căzu prada unei chinuitoare îndoieli: dacă maiorul o minţea? Dacă, totuşi, el îl împuşcase pe Brâncă şi acuma se temea de răzbunarea ei?

— Nu cred o iotă din tot ce spuneţi, se năpusti Viga. Voi l-aţi omorât, pentru că izbutise să evadeze.

În clipa aceea, lui Gozan îi apăru totul limpede: Dolman îl ucisese pe Brâncă pentru a se folosi de dorinţa de răzbunare a Vigăi. Deci în ochii ei el şi nu altcineva apărea vinovat de moartea banditului. El şi nu altul era cel împotriva căruia Dolman îndreptase răzbunarea Vigăi. Îşi spuse că n-avea altceva de făcut, decât să-i mărturisească femeii toate gândurile sale. Efectul fu neaşteptat pentru el; nu numai că Viga îşi dădu seama că fusese unealta bandei, dar îi destăinui scopul în care asasinii iubitului ei doreau să se folosească de ea.

Discuţia luă sfârşit cu un hohot zdravăn de plâns. Impresionat dar şi nepriceput, maiorul rămase locului o vreme, fără să ştie cum să aline zbuciumul femeii care-l chema parcă, din nou în ajutor. Se smulse din locul pe care părea să fi împietrit, se apropie de ea şi-i mângâie părul. Viga tresări. Îşi pironi ochii într-ai lui şi murmură aidoma unui jurământ:

— Să ştiţi că nu sunt dintr-alea... Credeţi-mă!

— Te cred, o asigură Gozan şi vru să plece.

— Atunci, de ce nu-mi daţi mâna?

Ofiţerul îi întinse mâna.

— Să mă iertaţi, bâigui Viga şi lacrimile prinseră a şiroi din nou. Doare, domnule maior!

— Ştiu...

— Al naibii de tare!

— Ştiu... bâigui Gozan şi plecă.

Când ajunse acasă, era ora patru. Îşi aprinse o ţigară şi se aşeză dinaintea fotografiei băieţelului său. Tocmai începu să-şi imagineze o „ceartă”, chipurile, pentru că micuţul îl privea oarecum zeflemitor, când la geamul dinspre stradă se auziră câteva ciocănituri. Tresări. Se ridică, merse spre fereastră, trase perdeaua şi-l văzu pe căpitanul Marin Iliu. Deschise şi-l întrebă din priviri.: „Ce s-a întâmplat?”. Răspunsul n-avea să întârzie:

— A fost interceptat un avion străin; am ordonat stare de alarmă şi am raportat la Minister. Îşi privi ceasul şi adăugă: Peste două ore, colonelul Valeriu Marinescu va fi aici.

Gozan îşi îmbrăcă haina, stinse lumina şi ieşi. Din depărtare, zorile soseau însoţite de nori întunecaţi. Străzile erau încă pustii. Câţiva stropi de ploaie le udară feţele, de parcă ar fi vrut să-i învioreze după o noapte de nesomn. Avea să urmeze o zi grea.

CAPITOLUL V

Prima lecţie

Alarma avea să dureze câteva zile şi nopţi, dar avionul străin nu-şi mai făcu apariţia. Gozan şi subordonaţii săi erau siguri că avusese loc paraşutarea elementelor de sprijin, promise lui Dolman. Abia pe la mijlocul săptămânii ce urmă, Vasile duse cumpărăturile pentru bandă şi Gozan primi cu întârziere confirmarea: Ene îşi aştepta noii complici paraşutaţi.

Scotocirea pădurilor, controalele la punctele obligatorii de trecere, organizate de colonelul Valeriu Marinescu împreună cu maiorul Gozan, nu conteneau zi şi noapte. Totul părea, însă, zadarnic. În cea de a cincia zi de la alarmă, ofiţerul de serviciu raportă maiorului Gozan că un tânăr doreşte să-i comunice, de urgenţă, ceva deosebit de important. Maiorul ordonă ca vizitatorul să fie condus în biroul său şi după câteva minute îl avea în faţă. Îl invită să ia loc, dar noul sosit refuză, gesticulând dezordonat. Abia după câteva minute, Gozan desprinse din bâiguiala lui ceva care-l făcu să se simtă emoţionat.

— Eu şi ei... am fost paraşutaţi.

Aşadar, în faţa lui se afla unul dintre cei aşteptaţi de Dolman. Cum, unde, când şi cine-i paraşutase? Ofiţerul se apropie de noul sosit şi, aproape silindu-l, îl aşeză pe scaun. Tânărul era atâta de palid iar mişcările lui atâta de

nesigure, încât lui Gozan îi fu teamă că din clipă în clipă avea să-l vadă prăbuşindu-se. Îşi luă scaunul de la birou şi se aşeză dinaintea musafirului său, cât mai aproape, pentru a-l putea susţine dacă va da semne de ameţeală.

Se scurseră lungi minute de tăcere, la capătul cărora tânărul murmură:

— Sunt dintr-o comună vecină... Mă numesc Ion Ormazu...

Părea să fi făcut mari eforturi pentru a-şi spune numele, fiindcă pe frunte îi apărură mari broboane de sudoare iar mâinile, deşi erau sprijinite de braţele scaunului, începură să-i tremure.

— Ascultă! se prefăcu Gozan supărat, ce ai de te biţii ca un paralitic? La urma urmei, te afli în ţara ta. Şi apoi lasă că ştiu eu de ce tremuri; credeai că mai înainte să te interoghez, o să te jupoi de piele; aşa-i?

Tânărul înclină capul.

— Asta ai fi meritat! continuă Gozan, numai că eu nu am suflet să fac aşa ceva.

Ion îşi ridică privirea şi spuse pe un ton mai liniştit:

— Să ştiţi că mămuca ar fi făcut-o, de n-aş fi venit aici: cu tătuca-i altă treabă, dar ea... ea-i fiară pentru dreptate. „Nu mergi de bună voie, te belesc de viu şi-ţi dau pielea la câini” mi-a spus, îndată ce i-am mărturisit cu ce gânduri am fost trimis în ţară. Şi cu ea nu-i de glumă!

— I-ai spus tot?

— Ca la spovedanie, domnule maior.

— Atunci, poate că îmi spui şi mie...

— Spun, cum să nu spun, că altminteri ştiu ce mă aşteaptă din partea mămucăi.

Tăcu o vreme, părând nu numai că îşi punea ordine în gânduri, dar şi că îşi căuta forţa de care avea nevoie pentru acea mare şi tristă destăinuire. Într-un târziu îşi acoperi chipul cu palmele, de parcă i-ar fi fost cu neputinţă să se mai lase privit, şi se porni pe mărturisiri.

*

În noiembrie, cu trei ani mai înainte de cel în care avea să se afle dinaintea maiorului Tudor Gozan, tânărul Ion Ormazu, pe atunci în vârstă de numai optsprezece ani, se înhăitase cu un băiat cam de-o seamă cu el, pe nume Gore Cioplea. Acesta, având de executat o pedeapsă pentru că jefuise într-o noapte nişte bătrâni, dorea să se pună la adăpost pentru totdeauna, fugind din ţară. Ormazu, dornic şi el de aventuri, îl urmă, trecând împreună cu el frontiera ascunşi într-un vagon de marfă. Drumul dură câteva zile, Europa fiind pe vremea aceea abia dezmeticită după război. Coborâră în gara de destinaţie a vagonului de mărfuri, undeva în occident. Înfometaţi şi înfriguraţi, căutară ceva de lucru. Săptămâni de-a rândul se hrăniră cu resturi de alimente azvârlite prin lăzile de gunoaie. Lucrară la o fermă apoi la un terasament de cale ferată. Venea iarna. Nici hrană, nici adăpost. Ormazu mărturisi lui Cioplea că dorea să se întoarcă acasă.

— Ai să înfunzi puşcăria! îl înspăimânta Gore Cioplea, ori de câte ori Ion aducea vorba despre asta. Ion se speria şi continua să-şi urmeze prietenul.

Într-o seară, cam pe vremea când oamenii fac târguieli pentru sărbătorile de iarnă, Gore îi spuse:

— Ioane, acuma e mare înghesuială prin magazine.

Ormazu tresări, pricepând intenţiile celuilalt.

— Nu fac eu de-astea!

— Măi frăţioare, dacă nu vrei, nu prăduieşti tu. Barem, ţine tira.

— Ce-i aia?

— Ce să fie? se grăbi Cioplea să-i explice, eu şparlesc şi tu te zgâieşti primprejur. Dacă e pericol, îmi faci un semn. Asta-i.

— Nu, răspunse hotărât Ion. N-am să fac asta pentru nimici în lume.

— Atunci ai să crăpi de foame! Pricepi? Să moară mama, dacă ţi-oi da vreo îmbucătură din ce-oi agonisi!

Se smulse de lângă Ion, pornind hotărât spre uşa unui magazin de mezeluri. După câteva minute, reveni cu un salam şi câteva cornuri, dar nu se opri lângă Ormazu ci îşi continuă drumul până la capătul străzii. Ion îl urmă, spunându-şi că prietenul său nu se oprise lângă el, doar din prudenţă. Când ajunse la colţul străzii, Gore stătea rezemat de burlanul unei case, în faţa căreia trotuarul fusese curăţat de zăpadă.

— Dă-mi şi mie! îl imploră Ormazu.

Celălalt îl privi batjocoritor şi îl scuipă.

— Măcar un corn...

Gore muşcă din salam şi începu să mestece leneş. Nemaiputând răbda, Ion se repezi asupra lui, îi înşfăca salamul şi muşcă lacom. Abia apucă să facă asta; în clipa următoare Cioplea îl izbi cu piciorul în stomac, doborându-l. Când îşi reveni, îşi văzu prietenul aplecat deasupra lui, frecându-l cu zăpadă pe faţă. Îşi spuse că, desigur, regreta purtarea de mai înainte şi cu un glas aproape stins îl rugă din nou:

— Dă-mi măcar un corn.

Gore scoase un corn din buzunar şi începu să mănânce, plescăind.

— Frăţioare, mor! se tângui Ormazu.

— Uite... îţi dau, vorbi Cioplea, continuând să mănânce, dar jură-te că te duci p-ormă la „treabă”!

— Jur! încuviinţă Ion.

Cioplea îi dădu ce mai rămăsese din cornul început de el.

— Dă-mi şi o bucată de salam.

Celălalt izbucni în râs.

— Băi, şmecherie! Ce interes am? Dacă te saturi, ţi-e greu să „lucrezi” şi-mi rămâne gaură-n gestiune. Hai, mână măgarul, că prinzi igrasie şi dacă te ia cu rău, să nu-ţi închipui că o să-ţi ţin lumânarea până te-oi înzdrăveni. Hai, n-auzi?

Ion se ridică cu greu şi-l urmă. Când ajunse în dreptul mezelăriei, Gore se opri. Îi făcu semn să intre, dar el mai ezită câteva clipe, privind aiurit spre cerul din care

începuseră să cadă fulgi mari. Ochii i se umplură de lacrimi; atât din pricina asta, cât şi a forfotei din jurul său, îl cuprinse o ameţeală teribilă. Cineva îl susţinu, dar picioarele nu-l mai ţineau şi căzu chiar pe pragul magazinului. După mai multe zile, avea să afle de la o soră care-l îngrijea că fusese adus la un spital. Era atât de slăbit, încât se ţinea de pereţi, când încerca să facă câţiva paşi. Femeia îl rugă să coboare de pe pat, pentru a-i schimba aşternutul. În camera aceea se mai afla doar un singur pat. Se sprijini de marginea lui şi izbuti astfel s-ajungă la fereastră. Era o zi mohorâtă, cu cerul acoperit de nori plumburii. Dinaintea lui, cât putea cuprinde cu privirea, doar pomi cu crengile încărcate de zăpadă. Părea că spitalul se afla în inima unei păduri sau într-un imens parc. Se îndreptă spre uşă, dar sora îl reţinu:

— Nu aveţi voie să părăsiţi camera. Toaleta se află alături, preciză ea. Dacă doriţi altceva, sunaţi.

— Aş fi vrut să ies la aer...

— Numai cu aprobarea domnului Rudi.

Ormazu ridică din umeri, în semn că habar n-avea cine era acel domn Rudi.

— Este de la poliţie, explică, sora.

Nu mai ţinea minte dacă furase ceva din mezelăria spre care-l condusese Gore. I se părea că şi memoria îi slăbise, ca şi puterea de a se mai ţine pe picioare. Făcu câţiva paşi înapoi, urmând s-ajungă la patul său, dar slăbiciunea îl doborî în dreptul patului vecin şi se aşeză pe el. Îşi ridică ochii spre soră:

— Am să cer iertare celui care doarme în patul acesta.

— Nu-i nevoie; puteţi sta liniştit. Aţi rămas singur.

Abia în clipa aceea îşi dădu seama că femeia vorbea româneşte şi gândul că s-ar afla acasă, în ţară, îl tulbură.

— Unde mă aflu?

— La spital, răspunse sora, privindu-l nedumerită.

— În ce oraş! În ce ţară? insistă Ormazu.

— Fii pe pace! Eşti într-o ţară liberă.

— Sunteţi româncă?

Femeia confirmă printr-o înclinare a capului şi continuă să deretice prin cameră, dându-i a înţelege că n-avea de gând să-i dea prea multe relaţii.

— Doamnă, eram împreună cu un prieten; îmi amintesc perfect. Când mi s-a făcut rău, prietenul meu era lângă mine.

— Aţi fost aduşi, aici, împreună. El e sănătos, aşa că...

Şi femeia îşi curmă explicaţia.

— Dar unde-i acuma? insistă Ion.

— Nu ştiu exact. Oricum, e la adăpost şi nu duce lipsă de nimic. Nu-i duce grija. Cu dumneata o să fie mai greu, până ţi-oi reveni. Când te-am adus, ne-am temut cu toţii că ai avea o congestie pulmonară. Pe urmă, ne-am dat seama că te sfârşeai din pricina foamei şi a frigului. Of! Of! Cum de nu v-a trecut prin minte să vă adresaţi primului comisariat de poliţie? Copii fără minte...

Spre seară, Ion fu trezit din somn de glasul răguşit al unui bărbat care-l striga pe nume:

— Ormazu! Ion Ormazu!

Se ridică în capul oaselor şi privi spre cel care-l trezise – un bărbat între două vârste, scund şi puternic, roşcovan la faţă şi cu ochi spălăciţi.

— Am auzit că ţi-ai venit în fire.

— Da... mi-e mai bine, bâigui Ion.

— Mâncarea, sper... îţi ajunge!?

— Prea multă, chiar prea multă.

— Să mănânci tot ce ţi se dă; numai aşa vei prinde forţe.

— Da, domnule doctor; aşa am să fac.

Celălalt zâmbi viclean, îşi închise ochii pe jumătate şi cu glasul coborât până la şoaptă, murmură:

— Eu nu sunt medic.

Ormazu se dezveli, aruncând pătura de pe el, de parcă ar fi vrut să evite o sufocare.

— Atunci, cine sunteţi?

Vizitatorul îl bătu pe umăr, dar nu se grăbi să-i răspundă.

Ion coborî de pe pat şi, ca să spună ceva, se plânse de căldură. Grăsanul se grăbi spre cuier, luă un halat gros şi i-l

petrecu peste umeri. Apoi deschise fereastra. O boare de aer rece şi proaspăt năvăli în odaie.

— Desigur, sunteţi de la poliţie, îl încercă Ormazu.

— Da.

— Prietenul meu se află la dumneavoastră?

— Exact. Dealtfel, în curând veţi fi împreună.

— De ce? De ce l-aţi luat, domnule... Rudi?

Vizitatorul exclamă cu prefăcută mânie:

— Cu siguranţă că numai sora ţi-a destăinuit numele meu! Ce-am să-i fac! Ce-am să-i fac! Ori... s-o iertăm?

— S-o iertăm, domnule Rudi.

— Mă bucur că eşti un bărbat inimos. Uite, acuma îmi dau seama că necazurile ţi-au venit numai şi numai din pricina faptului că eşti prea bun. Sunt sigur că, fiindu-ţi mila de prietenul dumitale, văzându-l tare înfometat, ai apucat drumul hoţiei.

La auzul acestor cuvinte, mintea lui Ormazu se întuneca. Părea că un val de sânge îi inundase creierul iar judecata lui fusese înghiţită şi înecată pentru totdeauna. O senzaţie de haos luase locul firescului ce-l înconjura şi pe dinaintea ochilor începu să i se perinde un vălmăşag de imagini. După o vreme, îşi trase pătura peste picioare şi gemu. Se vede că frigul ce răzbătea în odaie, prin fereastra larg deschisă, îl ajută să-şi vină în fire. Mintea i se mai limpezi, reuşind chiar să-şi amintească ce anume îl tulburase în timpul acelei discuţii. Se strădui să-şi facă ordine în gândurile sale, răzleţe încă, şi după o vreme, se simţi în stare să spună:

— Dar domnule Rudi, eu n-am furat nimic, niciodată! Celălalt se arătă mâhnit, părând, însă, că nu vrea să mărturisească de ce.

— Credeţi-mă! N-am furat nimic! repetă Ion.

Rudi îl privi cu şi mai mare tristeţe.

— Doar n-ai să laşi ca prietenul tău să suporte consecinţele unei fapte pe care n-a săvârşit-o! Nu, sunt sigur că un om atât de bun ca tine nu va primi un asemenea sacrificiu.

Aşadar, Gore aruncase vina pe el şi grăsanul era dispus să-l creadă. Asta însemna că el avea să suporte urmările faptei prietenului său. Cuprins de ameţeală, se întinse pe pat şi închise ochii. După câteva clipe, auzi un zgomot: vizitatorul închisese fereastra. Îl auzi din nou umblând şi deschise ochii. Grăsanul ajunsese lângă patul vecin.

— Eşti foarte slăbit, îmi dau seama, dar trebuie să-ţi iau o declaraţie scrisă, în legătură cu cele petrecute la mezelărie. Nu eşti obligat să recunoşti; nimeni nu te va sili să faci aşa ceva. La noi, omul declară numai ceea ce vrea. Atâta doar, este de datoria mea să te previn că martorii, precum şi patronul mezelăriei, au văzut asupra dumitale lucrurile furate.

Poliţistul se scotoci prin buzunare şi dădu la iveală un pacheţel în care se aflau câteva bucăţi de gumă de mestecat.

— Vrei?

Ormazu refuză. Celălalt desfăcu o bucată şi începu să mestece.

— Pari speriat, dar să ştii că situaţia dumitale nu-i chiar atât de rea cum îţi închipui. Ascultă-mă pe mine! Şi ştii ce îţi va uşura vina într-o mare măsură? Două lucruri: mai întâi, faptul că vii dintr-o ţară în care oamenii mor de foame şi singurele modalităţi de a-ţi procura hrana sunt cerşitul şi hoţia.

— Domnule Rudi, eu am o familie modestă, chiar foarte modestă; n-avem mobilă scumpă, lucruri de preţ şi nici măcar un singur bănuţ economisit, dar crăpelniţă! să dăm şi la câinii vecinilor!

Grăsanul se arătă foarte supărat:

— Ascultă, dacă n-ai să declari că e mizerie în România, la ce bun să-ţi mai arăt şi cel de-al doilea argument care te poate ajuta la proces?

Ormazu se sperie de strigătul poliţistului şi îşi spuse că, măcar în clipa aceea, trebuia să pară cât mai supus. Şi-apoi dorea să afle, până la capăt, planul de apărare pe care Rudi i-l comunica cu atâta insistenţă.

— Vă cer iertare... Se vede că boala mă face să spun prostii; poate că mai am febră.

— Eram sigur că ai să învingi suferinţa prin care treci. Acuma, ia aminte: ai un prieten nemaipomenit! Mi-a spus că pentru dumneata n-ai fi fost în stare să furi niciodată, dar ai făcut asta pentru el. Gândeşte-te ce importantă va fi o astfel de declaraţie la proces!

— Aşadar, voi fi judecat?

— Bineînţeles, însă tribunalul va avea în vedere toate câte ţi le-am spus. Ei, sigur... dacă ai avea ceva bani, ţi-ai putea lua un avocat, şi dacă ai avea mai mulţi bani, nici n-ai păşi pragul închisorii, în schimbul unei cauţiuni. În sfârşit, soluţiile acestea sunt imposibile în situaţia ta. Deocamdată, va trebui să-mi scrii declaraţia.

Ormazu nu mai putea şi nici nu mai dorea să facă vreo opoziţie. Singurul lucru care-l dorea cu adevărat, în acea clipă, era să se vadă la capătul acelui simulacru de interogatoriu şi să se culce. Rudi îi aduse la pat mapa în care se afla foaia de observaţie, aşternu pe ea o foaie de hârtie şi-i dădu un stilou. Apoi începu să-i dicteze şi Ion scrise totul, aşa cum dorea poliţistul.

Maiorul Gozan avea să mai afle de la Ion Ormazu că după cinci-şase zile de la acea declaraţie, un poliţist îmbrăcat în uniformă îl condusese la un comisariat, unde îl reîntâlni pe Rudi. De data asta, însă, tonul anchetatorului nu mai păstra nimic din amabilitatea primei discuţii.

— Autorităţile din ţara noastră au examinat toate posibilităţile acordării unui azil politic, dumneavoastră şi prietenului dumneavoastră.

— Dar n-am cerut azil! precizâ Ion.

Poliţistul scoase din birou un formular gata completat, cu toate datele personale ale lui Ormazu şi dându-i-l, îi porunci:

— Semnează! Am făcut eu această cerere, în numele tău, ca să-ţi uşurez situaţia. În felul acesta, s-ar putea ca grupul compatrioţilor dumitale să te scape de puşcărie, depunând cauţiunea de care ai nevoie.

Înspăimântat de perspectiva unei perioade de detenţie, Ion semnă iar Rudi îi smulse, grăbit, hârtia:

— Asta, aşa... ca să te ajut. În ceea ce priveşte furtul însă, trebuie să închei dosarul.

Urmară întrebări privind situaţia lui militară şi când răspunse că abia peste doi ani ar fi trebuit să se prezinte la încorporare, anchetatorul se arătă nemulţumit. Apoi, i se ceru să precizeze ce ofiţeri cunoaşte, funcţiile şi chiar adresele lor. Îl chestiona dacă prin apropierea comunei sale se găsesc amplasate unităţi militare, îi ceru să aprecieze efectivele şi tipul de armament folosit la instrucţie. Când văzu că nu se pricepe la descrierea armamentului, îi prezentă un soi de album în care se aflau fotografii şi desene ale tuturor tipurilor de arme. După aceea, îi ceru să vorbească despre organizarea instituţiilor publice, despre întreprinderi – incluzând obiectul fabricaţiei, numărul muncitorilor şi felul utilajelor folosite în producţie – pentru ca în cele din urmă să insiste asupra aprovizionării populaţiei şi stării de spirit. Un deosebit interes arătă Rudi faţă de activitatea organelor de securitate şi miliţie, cerând ample detalii asupra relaţiilor cu populaţia ale acestor instituţii, abia înfiinţate pe atunci.

Ormazu nu se sfii să-şi manifeste teama că asemenea informaţii echivalau cu o trădare de patrie, dar Rudi îi preciză:

— Dimpotrivă! Aceste relatări alcătuiesc o primă dovadă de ataşament faţă de noua patrie pe care ţi-ai ales-o. Numai aşa vei putea îndupleca autorităţile să-ţi acorde azil politic, iar pe ceilalţi fugari din România, să te ajute ca să nu faci puşcărie. Dacă vrei să te întorci acasă, n-ai decât, numai că asta ar fi posibil după ce-ţi ispăşeşti pedeapsa. Oricum, nu te pripi. Întotdeauna e bine ca omul să cântărească riscurile mai înainte să se arunce în apă. Ce te-ar aştepta în România? Mai întâi, închisoarea, fiindcă ai trecut fraudulos frontiera. Apoi, cei care te-au îngrijit ar cere statului român plata pentru spitalizare şi medicamente. Desigur, tu ţi-ai plătit toate astea prin

informaţiile pe care ni le-ai dat, preciză Rudi, şi-i arătă noua declaraţie pe care abia se uscase cerneala, dar... ştii cum sunt oamenii! Când vor vedea că îi părăseşti, după ce te-au ajutat, s-ar putea răzbuna pentru lipsa ta de recunoştinţă şi-atunci... cine ştie? Ar trimite această declaraţie autorităţilor româneşti. Nici nu vreau să mă gândesc la situaţia în care ai fi pus! Cu siguranţă că nu ţi-ar accepta nicio explicaţie şi te-ar socoti trădător, spion... Hai să nu ne mai gândim la toate astea. Uite, afară s-a înseninat; e o zi frumoasă! Ce-ar fi să facem o plimbare?

Năucit de spaimele pe care poliţistul i le strecurase în suflet, Ion se ridică de pe scaun şi porni spre uşă. Paşii îi erau nesiguri.

— Ţi-o fi foame? se arătă îngrijorat, grăsanul.

Ormazu bâigui ceva de neînţeles.

— Imediat vom pleca; numai să-mi strâng lucrurile de pe birou. Pe drum, ne vom opri undeva şi-am să-ţi dau să mănânci. De altminteri, nici eu nu am băut ceaiul de dimineaţă.

Ieşiră din birou. În stradă îi aştepta o dubă al cărei aspect era destul de jalnic. Şoferul, un bărbat de vreo treizeci de ani, blond, slab şi mic de statură, aştepta pe trotuar, rezemat de gardul comisariatului. Pe maşină era scris, cu litere mari, de culoare portocalie, „LORI”. Ion îşi spuse că, desigur, aşa se chema firma a cărei proprietate era duba. Rudi îl chemă pe şofer şi i-l arătă pe Ion.

— Unul nou? întrebă slăbănogul.

Poliţistul confirmă printr-un gest şi se grăbi să-l prezinte. Ion află că şoferul era tot din România, sosit acolo cam în aceleaşi condiţii în care ajunsese şi el. Îl chema Mareş Petre şi era de prin Transilvania, judecându-l după accent.

— Pufoaica! ceru poliţistul.

Mareş se repezi, deschise uşa din spate, lăsă o scăriţă de metal cu două trepte şi preciză:

— Am adus-o; e pe bancă.

Rudi se urcă cel dintâi şi Ormazu îl urmă. În dubă era foarte frig. De afară se auzi o izbitură. Şoferul se urcase la

volan şi închisese uşa. Imediat, în dubă se aprinse un bec. Grăsanul îi întinse lui Ion o pufoaică.

— Nu-i nouă, dar o să-ţi ţină cald. Pune-o pe tine.

Maşina demară. O vreme, drumul păru drept. Urmă un viraj la stânga şi apoi duba îşi mări viteza. Dinăuntru nu se mai zărea nimic. După un timp. Ion avu impresia că maşina părăsise oraşul, judecând după faptul că mersul devenise neîntrerupt. Se scurseră, astfel, cam două ore, când duba se opri. Coborâră.

Se aflau pe un maidan imens şi înzăpezit. În spatele lor, doi oameni, îmbrăcaţi tot cu nişte pufoaice ca aceea căpătată de Ormazu, se chinuiau să închidă nişte porţi. În fund, spre dreapta, se zărea o baracă mare. Ion crezu că fusese adus la vreo închisoare şi, cu glasul tremurând, întrebă;

— Aici o să-mi fac pedeapsa?

Grăsanul râse şi-l bătu, prietenos, pe umăr.

— Fii pe pace! Avem noi grijă să nu înfunzi puşcăria, dar asta... atâta timp cât vei fi un băiat de treabă. Ascultă! Dosarul tău rămâne închis dar, la cel mai mic semn de neascultare, îi dăm curs. Apoi, după ce-ţi faci pedeapsa, desigur, numai având încredere în tine, te vom trimite în România. Acolo... te descurci tu.

Râse şi îşi iuţi mersul spre baracă.

— Domnule Rudi! strigă băiatul. Aş vrea să ştiu, unde maţi adus?

— Printre români ca tine şi ca prietenul tău. N-o să-ţi lipsească nimic.

— Dar eu aş fi vrut să fac ceva... să lucrez undeva...

— Ei, ce atâta grabă? N-ai să rămâi aici o veşnicie! Şi-apoi, cel mai important lucru este să-ţi refaci forţele. Oricum, trebuie să stai o vreme în carantină, dar tu ai fost examinat foarte amănunţit, la spital, aşa că asta o să-ţi scurteze rămânerea aici. După aceea vei fi repartizat, ca şi ceilalţi, să munceşti undeva.

Îşi continuară drumul până la baracă. Acolo fură întâmpinaţi de un tip bărbos, înalt şi cu un spate lat cât uşa

dublă de la intrare. Bărbosul îl salută pe Rudi şi imediat după aceea aruncă o privire piezişă lui Ion.

— Unde-s oamenii? întrebă poliţistul.

Bărbosul arătă, cu mâna, spre dreapta.

Ocoliră baraca şi se aflară pe un teren deszăpezit. Vreo cincisprezece bărbaţi şi patru femei păreau că se distrează, aruncând cuţite în nişte panouri de lemn. La vederea grăsanului, o tânără şuieră printre dinţi şi toţi ceilalţi se întoarseră spre el. Printre cei care aruncau cuţitele era şi Gore Cioplea. Zărindu-l pe Ormazu, Gore se avântă spre el dar se opri în faţa lui Rudi.

— Ţi-am adus prietenul! Cum vezi, s-a însănătoşit. Apoi, întorcându-se spre Ion: Ai stat destul în camera aceea de spital, aşa că n-o să-ţi strice o perioadă sportivă, în aer liber,

Întinse un braţ spre un tip de atlet; un bărbat frumos, oacheş, care în ciuda gerului, purta, peste cămaşă, doar o flanelă destul de subţire.

— Budei! Apropie-te!

Cel strigat veni în pas alergător.

— Ia-l, şi vezi la ce-i bun, porunci grăsanul, arătându-l pe Ion. Îl cheamă Ormazu! Pare să ştie destul pentru vârsta lui. Te fac atent doar că nu mi se pare suficient de călit pentru... viaţă.

Pufni în râs şi Budei făcu la fel, după care îi întinse mâna.

— Radu Budei!

— Os de boier! preciză poliţistul şi plecă.

— Continuaţi! ordonă cel cu înfăţişare de atlet, adresându-se celorlalţi, şi oamenii reîncepură să arunce cuţite.

Trecuse aproape o oră de când Ormazu privea acel spectacol trist. Dacă la început i se păruse o joacă, acum totul căpătase aspectul unei munci forţate. Chipurile trădau numai teamă şi încordare. Nimeni nu zâmbea şi nu rostea măcar un singur cuvânt. Îi privi atent, vreme îndelungată, doar o recunoaşte pe careva şi, spre mâhnirea lui, îşi dădu seama că singura lui cunoştinţă era Gore Cioplea. Dar nici

cu acela nu copilărise şi nici nu se simţea legat de el prin duioşia vreunei amintiri. Îl cunoscuse întâmplător, pe când fugise de-acasă, de gura maică-si, care-l dojenea necontenit pentru că nu-şi prea vedea de învăţătură, şi se înhăitase cu el, vagabondând, o vreme, împreună. Apoi fuga din ţară, lipsurile îndurate şi acuma... situaţia în care acela-l aruncase, minţind şi aruncând vina pe el. Tare l-ar mai fi dat uitării pe Gore, dar prea era singur printre oamenii aceia care, deşi se cunoşteau, poate, păreau tot atâta de singuri ca şi el. Dangătul unui clopot îl trezi din gândurile lui negre. Oamenii îşi încetară activitatea şi porniră spre baracă, mergând cu paşi rari. Când Budei ajunse în dreptul lui Ormazu, îi strigă, răutăcios:

— Astăzi nu eşti în porţie, aşa că ai destulă vreme să aduni cuţitele, să le ştergi şi să cureţi panourile. Sau poate că prietenul tău o să-şi împartă mâncarea cu tine... Atunci se schimbă treaba, preciză el şi privi spre Gore Cioplea care, prefăcându-se a nu fi auzit aluzia, îşi continuă drumul.

— E în regulă! se arătă Ion bucuros să împlinească acea corvoadă, gândind că va câştiga bunăvoinţa „şefului”.

Din grup, se desprinse un tip înalt şi osos care-l înşfăcă pe Ion de mână.

— Vino, frate! Mănânci cu mine!

Budei se repezi dinaintea lui şi, pe un ton ameninţător, îi spuse:

— Tihon! E a doua oară, astăzi, când dai dovadă de indisciplină. Firesc era să-mi ceri voie.

— Aoleu! exclamă celălalt batjocoritor. Cum vine asta? N-am voie să fac ce vreau cu porţia mea de mâncare? Ia vezi, că eu n-am plecat din ţară ca să-mi plâng moşiile! Eu sunt hoţ, bă! Şi să nu mă împingi să fac mortăciuni, că tu o să fii primul. Hai, cară-te!

Budei se sili să zâmbească şi se dădu de-o parte.

În baracă domnea un aer închis şi miros de mucegai. O fată de vreo douăzeci de ani împărţea mâncarea, dând fiecăruia câte un polonic dintr-o fiertură de cartofi şi came.

— Mănâncă până te saturi, îl îndemnă Tihon pe Ormazu. Nu-mi duce grija; eu am biscuiţi. Şi-aşa, lăturile astea îmi omoară stomacul.

Ion apucă lingura şi începu să mănânce, urmărit de zâmbetul batjocoritor al lui Budei. După câteva minute, Gore Cioplea se ridică de la locul lui şi veni lângă Ion, oferindu-i un sandviş.

— E cu lebăr, şopti el şi plecă, grăbit, să-şi continue masa.

Noul sosit abandonă lingura şi muşcă lacom din sandviş. O clipă mai târziu alerga spre uşă, să verse; Gore îi adusese pâine unsă cu chit. Budei hohotea, şi câţiva, din preajma lui, se arătară tot atât de amuzaţi, poate ca să se pună bine cu el.

Când isprăviră de mâncat, fata care îi servise strânse farfuriile şi tacâmurile, ducându-le undeva, prin fundul sălii, unde o altă fată tânără le spăla, pe toate, de-a valma, într-un hârdău. Unii se apucară să joace cărţi iar alţii barbut. Fumau nişte ţigări lungi, al căror tutun duhnea îngrozitor. Cineva adusese o sticlă în care se afla lichior de ouă şi o puse pe masă, cu ostentaţia aruncării în joc a unei mize deosebit de însemnate. Curând, glasurile jucătorilor prinseră a răsuna din ce în ce mai tare. Spre seară, vacarmul fu curmat de şeful barăcii, care nu era altul decât bărbosul. El îşi făcu remarcată apariţia printr-o puternică izbitură în uşă. După ce se asigură că larma încetase cu adevărat, îşi roti o privire iscoditoare peste chipurile tuturor, oprindu-se asupra lui Ion. Impresionat şi intimidat de insistenţa privirii lui, Ormazu se ridică în picioare.

— Vino, şopti grav şeful barăcii şi ieşi zorit.

Ion îl urmă. Pe coridor, bărbosul îl opri şi-l bătu pe umăr încurajator.

— Ai grijă ce, şi mai ales, cum răspunzi. Te cheamă un ofiţer. A mai venit pe-aici şi pentru alţii, dar nu chiar în ziua când au fost aduşi. Dacă-i placi, s-ar putea să-ţi meargă bine. Bagă de seamă! Când tipul acesta se interesează de cineva, la scurtă vreme îl şi scoate de-aici.

Deschise o uşă pe care se afla, agăţată o plăcuţă cu inscripţia *„Ocupat”. „Nu deranjaţi”,* şi-i făcu loc să treacă.

În clipa următoare, Ion se afla în faţa unui bărbat trecut de cincizeci de ani. Nu-şi putu da seama dacă era înalt sau scund, pentru că stătea pe un scaun, în spatele unui birou imens; nici privirea nu i-o putea zări prin sticlele groase şi întunecate ale ochelarilor.

— Bună seara.

— Bună seara, domnule Ormazu, răspunse militarul. Am citit declaraţia pe care ai dat-o poliţiei; drept să-ţi spun, nu-i cine ştie ce, dacă judec valoarea cunoştinţelor dumitale despre economie şi armată, dar ai o scuză, poate, în faptul că eşti foarte tânăr şi preocupările vârstei nu ţi-au dat prea mult răgaz să observi mai atent unele aspecte.

Ormazu îşi făcu un calcul, dându-şi seama că pe ofiţer l-ar fi interesat un om pe care să-l preocupe în primul rând, culegerea de informaţii şi nu preocupările tinereţii. Citise el, pe undeva, într-o carte, că spionii sunt un fel de „super-oameni”, că sunt incapabili de vreun sentiment ori slăbiciune, şi se grăbi să răspundă:

— Poate că nu din pricina tinereţii mele cunosc atât de puţine lucruri, ci pentru ca nu ştiu cum să le aflu.

— Şi te-ar interesa să înveţi meşteşugul acesta?

— Domnule, curiozitatea... eu sufăr de pe urma curiozităţii. De mic copil, mi-am iscodit părinţii, rudele, prietenii, dar de multe ori mi-am atras neplăceri, fiindcă mă prindeau.

— Când te prindeau, ce atitudine luai? Dădeai explicaţii?

— Nu.

— Cereai măcar scuze?

— Asta era egal cu o recunoaştere, ori eu n-am recunoscut niciodată, nimic din ceea ce am greşit. Vedeţi, cei care se spovedesc spun că fac asta pentru a-şi uşura sufletul, mărturisindu-şi păcatele, dar eu mă simt fericit numai când pot păstra în mine o taină. Şi-apoi, din ce am mai auzit, ori citit... mai totdeauna tainele se află, numai şi numai pentru că un om nu şi-a ţinut gura. Oamenii sunt naivi, mărturisesc

nişte lucruri grave, socotind că cel căruia îi încredinţează taina lor n-o să latre. Latră, domnule! Şi încă faţă de primul pe care-l întâlneşte.

Celălalt îşi clătină capul, în semn că nu l-ar aproba întru totul, dar Ion îşi dădu seama că nu făcea asta cu prea mare convingere, ci poate voia doar să-l încerce.

Oricum, el era hotărât să pară cât mai ticălos şi mai sigur pentru omul care l-ar fi putut scoate din lagărul acela în care spectrul mizeriei era singura condiţie umană.

— Nu, nu cred că ai dreptate, murmură ofiţerul într-un târziu, părând că priveşte undeva, aiurea, prin fereastra murdară a biroului. Iată, de pildă... un frate...

Ion interveni brusc:

— N-am fraţi, nici surori, şi chiar dacă aş avea, nu m-aş încrede în ei.

Ofiţerul zâmbi, îşi drese glasul şi după ce notă ceva într-un caiet, continuă:

— Bine, dar nici părinţilor nu le-ai acorda încrederea dumitale? Dumitale ţi-ar conveni, ca nimeni să nu-ţi acorde încredere?

Cel întrebat tăcu, dându-şi seama că răspunsul putea să-i hotărască soarta. După o vreme, bâigui:

— Domnule ofiţer, poate că ceea ce vă voi mărturisi o să vă nemulţumească, dar eu... eu n-am nevoie să creadă nimeni în mine. Îmi este suficient că eu însumi mă cred capabil să-mi păstrez tainele şi asta mă linişteşte.

Răspunsul păru mulţumitor şi interogatoriul continuă cu întrebări privind cu totul alte aspecte.

— Iubeşti vreo femeie?

— Nu...

— Dar ai iubit?

— Nu...

— Mă rog... Dar îţi plac femeile?

— Nu ştiu... Am auzit şi chiar am văzut unele nenorociri pricinuite numai şi numai de femei.

— Ţi-e teamă de ele?

— Poate... Nu... nu-mi dau seama.

— Să-ţi fie! Auzi? Să-ţi fie teamă; mai mult ca de orice altceva, să-ţi fie teamă de femei.

— Da, domnule ofiţer.

— În prieteniile bărbaţilor, te mai poţi încrede, dar în femei...

Se ridică de pe scaun şi îşi scoase ochelarii.

— A... n-aş vrea să-ţi închipui că sunt un misogin, continuă ofiţerul, dar în meseria pentru care vei fi pregătit, femeile trebuie privite doar ca nişte unelte. Totul este să le mânuieşti cu grijă.

Prinse a măsura încăperea cu paşi rari, şi după o vreme se opri în dreptul lui Ion, căutându-i privirea.

— La noapte vei pleca de-aici, la o şcoală. Eu îţi voi fi profesor... unul dintre profesori. Ceilalţi nu trebuie să afle pentru ce anume vei părăsi lagărul. Numele meu este Igi Ignat Drin. Nici asta nu trebuie să afle ceilalţi.

— Da, domnule ofiţer.

— Locotenent-colonel.

— Da, domnule locotenent-colonel.

— În maşina care te va lua de-aici, vei găsi o valiză cu tot ce-ţi trebuie.

— Vă mulţumesc.

— Poţi pleca.

Ion părăsi biroul, năucit de emoţiile prin care trecuse, dar bucuros pentru că avea să părăsească lagărul. Când reintră în sala de mese, abia se mai ţinea pe picioare Ceilalţi observară asta şi se apropiară de el, dar nimeni nu îndrăzni să-i pună vreo întrebare. Într-un târziu, Budei îl chemă deoparte:

— În mine poţi avea încredere. Ţi s-a întâmplat ceva rău?

— Cred că da. Mi-a spus că nu are încredere în nimic din ceea ce am declarat la poliţie.

— Păi... cine ştie ce năzbâtii oi fi spus pe acolo. Bagă de seamă! Ăştia verifică totul, cu viteza sunetului. Mai gândeşte şi dacă vrei să faci vreo completare ori să schimbi cu totul declaraţia, spune-mi mie. Auzi? Numai mie, că eu te pot ajuta. N-am să te las să dormi la un loc cu porcii

ăştia. Ştii ce? Am să te culc în dormitorul femeilor. Ai loc destul: cinci paturi şi numai unul ocupat.

— Dar celelalte?

Budei chicoti vesel:

— Alea pe care le-ai văzut în poligon, dorm cu noi.

— Cum? Cu toţi bărbaţii?

— Bine-nţeles. Fete de viaţă, frăţioare.

Privindu-l mai bine, Radu Budei izbucni în râs.

— Nu-ţi fie teamă; aia din camera unde vei dormi tu, e borţoasă. Trebuie să nască din zi în zi. Din cauza asta a ajuns pe-aici. Da, da, i-a fost frică de-ai ei; zice că tat-su, dacă ar fi văzut-o cu burta la gură, băga cuţitu-n ea. Tâmpită!

— Vai de capul ei! exclamă Ormazu, cu toate că îşi propusese să nu-şi mai mărturisească sentimentele faţă de nimeni. Ştii, domnule Budei, căută el să-şi motiveze compasiunea, mă gândesc la situaţia în care se află, mai ales că e într-o ţară străină.

— Ce, mă? Ce-i lipseşte? Slavă domnului! De câteva zile, toate celelalte fete o slugăresc.

— Desigur, vina cea mare o poartă cel care a batjocorit-o.

— Băăă, dar ageamiu mai eşti! Cum vine asta a „batjocorit-o”! Că ea s-a lipit de om, pentru nişte ciorapi şi alte chestii. Gagiul era străin, venit cu afaceri. Omul, milos, de! a mascat-o în portbagaj, c-avea o maşină babană, şi p-ormă a pierdut-o pe drum, când a văzut că avea de gând să-i arunce un copil în braţe. Am dreptate, când zic că e tâmpită?

Ion ridică o mână, semn că se dădea bătut, şi îl rugă să-l primească în dormitorul bărbaţilor.

— Bine, mă!

Masa de seară fu servită pe la orele douăzeci şi unu; câte o cutie de conserve, în care se aflau două-trei bucăţele de carne amestecată cu morcovi, şi ceai.

O oră mai târziu, Tihon aducea un braţ de lemne iar una dintre fete îl opri şi luă doi butuci, privind speriată spre

Radu Budei care tocmai se angajase într-o partidă de cărţi. Fericită că acela n-o văzuse, fata se grăbi să iasă. Dar abia apucă clanţa, că o farfurie azvârlită cu mare precizie o pocni în cap şi fata se prăbuşi. Tihon întoarse capul în direcţia din care fusese aruncată farfuria şi privirile sale le întâlniră pe cele ale lui Budei.

— De ce? întrebă el.

— Aşa! Aşa am hotărât eu, preciză Budei. Târfa aia nu merită să stea în căldură.

Celălalt se lăsă pe un genunchi, puse lemnele pe duşumea şi, fulgerător, repezi o cioată, drept în capul frumosului atlet. Budei se prăbuşi cu capul pe masă.

— Nimeni nu se mişcă! Cine pune mâna pe el, are de-a-face cu mine! urla Tihon, ameninţându-l cu lemnele de lângă care nu se mişca. Lăsaţi-i să crape!

Ion se apropie de Tihon şi-i spuse şoptit:

— Iartă-mă! Dumneata te-ai purtat cel mai frumos cu mine şi nu vreau să te supăr, dar e păcat...

Arătă spre Budei şi apoi îl imploră cu privirea. Tihon părea împietrit în atitudinea lui neîndurătoare. Ormazu porni, cu pas hotărât, spre locul unde se afla atletul. Tihon îi strigă:

— Ai grijă! Nu faci bine! El o să ne omoare pe toţi!

Ion luă o cană cu apă, săltă capul lui Budei şi, sprijinindu-i pe pieptul său, îi spălă sângele.

— Uite ce i-ai făcut!

Fata pe care Budei o lovise se ridică de pe jos şi ea fu cea dintâi care se apropie de agresorul ei. Îşi acoperi ochii cu palmele şi strigă înăbuşit şi cu disperare, spre Tihon:

— L-ai sluţit, idiotule!

Budei avea obrazul drept adânc brăzdat, de parcă lovitura nu i-ar fi fost dată cu cioata de lemn, ci cu sabia.

Slăbănogul îşi luă lemnele de pe jos şi porni cu ele spre dormitorul bărbaţilor.

De îndată ce Tihon dispăruse, şi odată cu el, ameninţarea, Gore Cioplea veni lângă Budei care tocmai deschisese ochii.

— Mulţumesc! bâigui atletul şi puse o mână pe Gore, în semn de recunoştinţă.

Pe urmă, îşi ridică ochii şi privi de jur-împrejur.

Ion tocmai apucase cei doi butuci care fuseseră pricina discordiei, vrând să-i ducă în camera gravidei, când se auzi strigat. Întoarse capul şi-l văzu pe Budei.

— O! Mă bucur că ţi-ai revenit!

— Bucură-te mai puţin şi respectă ordinul meu. Târfa aia trebuie să doarmă în frig. Până o crăpa.

Ormazu se prefăcu a nu fi auzit şi înaintă spre dormitorul femeilor, dar un cuţit i se înfipse în omoplatul stâng, Se prăbuşi, dar nu-şi pierdu cunoştinţa. Din camera cealaltă, apăru Tihon, care se îndreptă spre ei. Hoţul îngenunche şi prinse a-l dojeni:

— Ţi-am spus, frăţioare, ţi-am spus să nu-l ajuţi.

Îi smulse cuţitul din omoplat şi, cu el în mână, se îndreptă ameninţător spre Budei.

Speriat, acesta căută să-l îmblânzească:

— Măi... măi Tihon, lasă prostiile... Vezi bine ce mi-ai făcut şi eu nu mă supăr... Între noi, e cu totul altceva... Dar împuţitul ăsta abia a venit... Nu, nu trebuie să calce peste autoritatea noastră...

Vorbea, retrăgându-se înspăimântat iar Tihon, care părea să nu-l audă, îl urmărea, de la oarecare distanţă, fără grabă dar cu o hotărâre ce părea de nestrămutat.

Ceilalţi priveau scena cu oarecare indiferenţă.

Într-un târziu, Ion se ridică de pe duşumea şi se interpuse între Tihon şi Budei, strigând:

— Oameni buni! Destul!

Nu putea suporta violenţa şi cursa aia în care moartea se rostogolea, ameninţătoare, când spre unul, când spre celălalt, îl înnebunea. Glasul său exprima o asemenea disperare, încât slăbănogul cedă, dar se menţinu în gardă. Apoi, pentru a pune capăt definitiv acelei stări, Ion apucă mâna în care Tihon ţinea cuţitul, i-o împinse în jos şi pentru a-i înfrânge orice rezistenţă, îl imploră:

— Te rog, domnule Tihon! Uite, eu cel lovit, îl iert pe domnul Budei; sigur, l-a enervat gestul meu, şi pentru asta sunt gata să-i cer scuze. Sunt convins că şi el regretă că m-a lovit.

Impresionat de spusele lui Ion, hoţul renunţă la răzbunare şi, mai mult, îi întinse cuţitul lui Budei.

Ne-ncrezător, atletul îi făcu semn lui Gore Cioplea şi acela luă cuţitul din mâna slăbănogului.

În secunda următoare, Budei răsturnă masa peste picioarele lui Tihon şi-i porunci lui Cioplea:

— Arde-l!

Gore lovi, năprasnic, în spatele lui Tihon, care nu se mai putea apăra. Budei se apropie de cel căzut şi-l izbi, vreme îndelungată cu tocul bocancilor, în cap şi coaste.

Nimeni nu interveni.

Într-un târziu, două fete aduseră apă şi-l spălară pe Tihon.

— Cred că a murit! bâigui, îngrozită, una dintre ele.

— Atunci, scoateţi-l de-aici, tună Budei.

Cineva alergă după şeful barăcii, care, de-ndată ce-l examină pe Tihon, ridica braţele spre tavan, semn că viaţa aceluia se sfârşise.

— Să rămână aici până mâine, când vine domnul Rudi! porunci uriaşul şi plecă.

Budei o luă de mână pe fata care se arătase atât de îngrijorată pentru rana lui şi o târî în dormitorul bărbaţilor. Apoi plecară şi ceilalţi.

Ion rămase singur. Omoplatul continua să-i sângereze. Porni spre fundul sălii de mese, în speranţa că va găsi vreo cană de apă să-şi spele rana, dar se împiedică de cei doi butuci care pricinuiseră moartea lui Tihon. Privi cadavrul celui ucis mişeleşte şi îşi spuse că numai el, numai slăbiciunea sa îl împinsese pe slăbănogul acela, revoltat de nedreptatea lui Budei, să moară atât de tânăr. Îngenunche şi se porni pe plâns, cerându-i iertare şi mulţumindu-i pentru că-şi împărţise îmbucătura cu el, dar mai ales că îşi dăduse viaţa pentru a-l apăra. După o vreme se ridică de lângă cel

mort şi, uitând parcă de propria-i durere, apucă butucii uitaţi acolo, ducându-i în camera în care i se spusese că se afla femeie gata să nască.

Odaia era mare şi luminată din plin. Aerul părea închis. Domnea un frig, de parcă n-ar fi existat nici uşă şi nici ferestre. În mijloc, se afla o sobă mică, de tinichea, a cărei plită era crăpată în mai multe locuri. Câteva paturi de campanie stăteau aliniate de-a lungul pereţilor. Într-un ungher, două tinere, învelite cu mai multe pături, stăteau îmbrăţişate, poate din cauza frigului.

— Bună seara, murmură Ion şi se apropie de ele. Pe una dintre fete o recunoscu; era cea care spăla vasele.

— Să nu mă baţi, gemu cealaltă şi îşi aruncă pătura de pe ea, vrând să-i arate că este gravidă.

Ion clătină capul, vrând s-o asigure că n-avea de gând să-i facă vreun rău, dar ea continuă:

— Nu vreau lemne! Nu-mi trebuie lemne. Pleacă! Vine Radu şi-mi omoară copilul. Dacă vede foc, îmi omoară copilul. Dacă vine Radu, mă bate... ne bate pe toţi.

Fata care spăla vase se ridică şi veni spre Ion. Îi luă butucii din braţe şi-i băgă în sobă. Apoi căută o hârtie şi aprinse focul.

— Stai aici! Am să-ţi aduc apă şi o cârpă curată.

Ormazu se aşeză pe marginea unui pat. Cea care plecase reveni cu o găleată şi un prosop de o curăţenie îndoielnică.

— Nu te speria! îl asigură fata pe Ion; mai întâi am să spăl bine prosopul şi apoi am să-ţi îngrijesc rana.

După ce îşi termină asistenţa „medicală”, tânăra luă două pături şi-l sili să se culce alături de ea.

— Tu eşti altfel decât ceilalţi. Te-am auzit cum vorbeşti şi am văzut că nici tu, la fel ca mine, nu suporţi cruzimea. Să ştii că sunt fată cuminte; din cauza asta m-au pus să le fiu servitoare, la vase...

Începu să-l mângâie şi să-l sărute. După o vreme, coborî din pat şi stinse lumina. Apoi reveni lângă el.

După trei ore, în toiul nopţii, o maşină luxoasă, condusă de un şofer îmbrăcat în uniformă militară, trase în curtea

lagărului. Şeful barăcii alergă în întâmpinarea şoferului şi acesta îi înmână un plic. Bărbosul îl deschise, citi conţinutul redus la câteva rânduri şi porni spre baracă.

Toată lumea dormea.

Uriaşul deschise uşa şi-l strigă pe Ormazu, care, auzindu-se chemat, ieşi din cealaltă încăpere.

— Unde te-ai ascuns? se arătă supărat bărbosul.

În spatele lui Ion apăru fata care-l îngrijise.

— Ai să pleci de-aici, murmură şeful barăcii.

— Când? întrebă Ormazu.

— Chiar acuma.

Fata se repezi la pieptul lui Ion şi începu să plângă. Apoi bâigui, disperată:

— De ce mi-l luaţi? De ce?

— Nu-i purta de grijă! Merge la mai bine; el a scăpat de aici, o linişti celălalt cu oarecare nostalgie.

Tânăra îşi privea, năucită de durere, iubitul de o noapte, primul ei iubit. Îi luă capul între palme, aplecându-i-l până când putu să-i şoptească, la ureche:

— Să ştii că n-am să mai iubesc pe nimeni. Aşa să ştii!

Se întoarse cu faţa spre uşa dormitorului şi rămase aşa până când paşii bărbosului şi ai lui Ion se pierdură.

Şoferul se grăbi să deschidă portiera, în maşină se afla o valiză mare.

— Mai luăm pe cineva? întrebă Ion; arătând valiza.

— Nu, răspunse şoferul. E valiza dumneavoastră; aşa mi-a spus domnul colonel.

După mai puţin de o oră, timp în care lui Ion i se păru că străbătuseră oraşul de la un capăt la celalalt, maşina se opri în dreptul unui parc, a cărui poarta era străjuită de un soldat înarmat.

La vederea maşinii, soldatul aprinse de câteva ori o lanterna, îndreptată spre clădirea ce se zărea în fundul parcului. Dintr-acolo răspunseră alte semnale luminoase.

Se scurseră astfel, câteva minute de încordată aşteptare, până când un alt soldat apăru dindărătul porţii de fier. Atunci, şoferul coborî şi-i făcu semn pasagerului să-l

urmeze. După ce predă valiza celui din parc, îl salută pe Ion şi-l părăsi. Santinela deschise o portiţă şi-l lăsă să intre. Ostaşul care venise să-l ia în primire, examină valiza, la lumina lanternei sale. Abia în clipa aceea, noul sosit, observă că valiza pe care i-o trimisese Ignat Drin, era sigilată. După ce se asigură că sigiliul era intact, soldatul îl conduse spre clădirea din mijlocul parcului. Acolo îi aştepta un ofiţer, căruia ostaşul îi înmână plicul. Ion îşi luă valiza şi pătrunse în casă. Fu condus într-un birou, la cel de al doilea etaj, într-o cameră prevăzută cu gratii la ferestre, mobilată doar cu o măsuţă şi două scaune. Pe măsuţă se afla o călimară, două tocuri şi câteva foi de hârtie. Lângă un perete, era un pat din fier, de colţurile căruia atârnau nişte curele, unele având catarame. Deasupra patului, atârnau nişte bastoane de cauciuc şi câteva bandaje care păreau puse la uscat.

— Domnule Ormazu, ţin să te felicit.

Ion se arătă nedumerit, şi ofiţerul continuă:

— Aţi abuzat de ospitalitatea ţării noastre şi, de ce n-aş mărturisi, ne-aţi indus în eroare o vreme.

Făcu câţiva paşi în jurul lui Ion.

— Când se uită omul la dumneata, nu-i vine să creadă. Da, da, bombăni el, nu pari să fii un spion atât de abil.

— Domnule ofiţer... cine, cine ar putea spune asta despre mine?

Anchetatorul râse silit şi se lovi cu palma peste faţă.

— Ce tupeu! Ascultă! Vrei să mărturiseşti, de la bun început, scopul venirii dumitale în această ţară? Uite, eu n-am să te amăgesc prin a-ţi promite că dacă vei fi sincer, vei fi absolvit de pedeapsă, dar te pot asigura că scapi cu pielea-ntreagă. Altminteri...

Ormazu îşi dădu seama că omul acela n-avea de gând s-amâne rezolvarea cazului său şi nici măcar să stea mult la taifas cu el. Dar, oare, colonelul Igni nu ştia unde-l trimite? Nu, cu siguranţă că nu ştie. Dar valiza? De ce era sigilată? Soldatul care-l luase în primire controlase foarte atent sigiliul... Poate că aşa se obişnuia.

— Te-ai hotărât să vorbeşti? strigă ofiţerul.

— Da... desigur...

— Atunci, ia loc şi notează întrebările la care trebuie să răspunzi în scris.

Ormazu se aşeză şi cu o mână tremurândă, apucă un toc. Celălalt nu părea prea grăbit, fiindcă mai zăbovi câteva minute, timp în care se uită pe fereastră, undeva, în beznă; din care părea să-şi găsească vorbele.

— De unde vii? întrebă el într-un târziu.

— Din România, răspunse Ion.

Ofiţerul îi făcu semn să noteze întrebarea, dând semne că nu-l interesa promptitudinea răspunsului.

— Unde, şi cât timp ai fost instruit?

Ion notă, în mod mecanic, fără să înţeleagă foarte exact la ce anume se referea această nouă întrebare.

Anchetatorul urmărea atent febrilitatea cu care fugarul scria cele dictate de el, când uşa biroului se deschise. Un soldat prezentă ofiţerului o mapă de culoare cenuşie, după care salută şi se făcu nevăzut.

Ofiţerul deschise mapa, răsfoi câteva file şi, oprindu-se asupra uneia dintre ele, păru să citească cele scrise acolo, cu mare insistenţă. Apoi, ridicându-şi privirea spre Ion, îi spuse pe un ton care marca o vădită tristeţe:

— Câtă imprudenţă!

După aceea, reluă citirea paginii şi bombăni, parcă numai pentru el:

— Sau, pur şi simplu, vor să se răzbune.

Ormazu era atâta de tulburat şi mai ales descumpănit, încât nu mai fu în stare să se stăpânească.

— Domnule ofiţer, cine şi pentru ce să se răzbune?

Anchetatorul murmură ceva, într-o limbă pe care Ion n-o înţelegea, şi închise mapa. Pe urmă, ca şi când n-ar fi auzit întrebarea, răcni arătându-i foaia de hârtie pe care ti poruncise să-şi noteze întrebările:

— Cine te-a instruit? Numărul cursanţilor, adresa şcolii şi numele instructorului!

Tulburarea îl făcea pe Ion să scrie din ce în ce mai încet. Văzându-l că, la un moment dat, se oprise, anchetatorul repetă întrebarea:

— Scopul!

Ormazu sări de pe scaun, fulgerat, la auzul acelui cuvânt care însemna o acuzare directă. Dar, poate că nu simpla enunţare a acelei acuzări îl înspăimântase într-atâta, cât tonul anchetatorului, care vădea nu numai importanţa întrebării, ci şi convingerea lui asupra vinovăţiei celui pe care-l cerceta.

— Scop? Despre ce scop e vorba?

Cel în uniformă se sili să râdă.

— Asta-i bună! exclamă el. Vasăzică, celelalte întrebări le-ai găsit mai fireşti, dar când am pus degetul pe rană, ai şi ţipat. S-au cam înşelat cei care au avut încredere în dumneata; nu ştii să te stăpâneşti. În sfârşit, dacă ţii cu tot dinadinsul să faci pe prostul am să-ţi explic. Prin scop, mă refer la ceea ce trebuia să afli din ţara asta. Pricepi? Adică ce urmăreau aceia care ţi-au înlesnit să treci frontiera României, chipurile în mod nelegal? Şi mai simplu: Pentru ce ai fost strecurat aici? Ce ţi s-a spus să faci, să observi?

Ion se clătină pe picioare.

— Nu vă pot răspunde la niciuna dintre întrebările pe care mi le-aţi pus.

— Desigur, desigur! exclamă anchetatorul. Evident, nu-i frumos să-i trădezi pe stăpâni; bravo! Dacă aşa ţi-au spus, aşa să faci!

Se repezi la uşă, o deschise şi chemă pe cineva. În câteva clipe apărură doi soldaţi voinici care, fără nicio poruncă, se năpustiră asupra lui Ion, îl târâră pe pat, îi legară mâinile şi picioarele şi începură să-l bată.

...Nu ştia cât timp trecuse, când se trezi din leşin. Avea tălpile umflate şi-l dureau toate încheieturile. Soldaţii nu se mai aflau acolo; lângă el, era doar ofiţerul.

— Bea! îl îndemnă anchetatorul, oferindu-i un pahar în care azvârlise două pastile.

Abia putându-se ridica, Ion întinse mâna spre pahar, dar celălalt vru să-i mai spună ceva, aşa încât nu i-l dădu imediat.

— Mare noroc ai avut! Dacă nu intervenea domnul locotenent Ignat Drin, te snopeam în bătaie.

Pe urmă îi dădu paharul.

Ion sorbi conţinutul, din numai două înghiţituri; băutura avea un gust de migdale amare. Efectul avea să fie miraculos; în numai câteva minute, durerile îi dispăruseră ca prin farmec. Coborî de pe patul acela de tortură şi, cu paşi nu prea siguri, ajunse la fereastră.

Afară era ziuă. Un parc frumos, cu alei presărate cu pietriş alb şi străjuite de tufe mici, împrejmuia clădirea. Arbori foarte înalţi, aşezaţi la mică distanţă unul de celălalt, completau decorul. Totul era sobru, corect, impunător; dar, trist. Nicio floare. Reveni spre omul din a cărui poruncă fusese torturat, gândindu-se cu recunoştinţă la colonelul Igi Ignat Drin.

După-amiază, fu chemat la cancelarie. Acolo îl găsi pe Igi. Erau numai ei doi. Colonelul îi făcu semn să nu vorbească; îşi luă şapca şi mantaua şi-l îndemnă printr-un gest să-l urmeze.

Ieşiră în parc. Cerul era întunecat şi ploaia ameninţa să înceapă din clipă în clipă. Dinspre nord, se făcea simţit un vânt rece. Merseră o vreme, tăcuţi. Igi fuma nervos. După vreo jumătate de oră, ajunseră lângă o apă care părea să curgă cu mare greutate printre pietrele ce formau un soi de brâu colţuros de-a lungul ei.

— Băiete dragă, începu colonelul, sunt foarte, foarte mâhnit din pricina celor ce ţi s-au întâmplat. Am dat ordin, imediat, să fii repartizat la clasa mea.

— Mulţumesc.

— Ion Ormazu! Te-am scos din clădirea şcolii, de teamă că cineva ne-ar fi putut auzi.

După ce rosti aceste cuvinte, aproape în şoaptă, Ignat Drin îşi roti privirea jur-împrejur, vrând parcă să fie sigur că nimeni nu s-ar fi aflat prin acele locuri. Apoi scoase dintr-un

buzunar al vestonului câteva foi de hârtie, le despături şi i le dădu lui Ion. Hârtiile purtau titulatura unor autorităţi româneşti şi erau adresate unei doamne din oraşul în care se aflau. Pe una dintre foile scrise la maşină, erau înşirate opt nume, printre care şi acela de Ion Ormazu.

— Pricepi? întrebă colonelul.

— Nu...

— E o listă cu agenţi strecuraţi la noi, în România. Scrisoarea era adresată unei doamne pe care serviciile noastre de contraspionaj o suspectează de mai multă vreme.

— N-o cunosc pe această doamnă.

— Nici nu-i nevoie; nici ceilalţi agenţi, înscrişi pe această listă, n-o cunosc, dar, din moment ce numele voastre i-au fost comunicate, v-ar fi găsit ea, spre a vă călăuzi activitatea pentru care aţi fost trimişi.

Ormazu reciti numele celor înscrişi alături de numele său, şi după o vreme, murmură:

— Vă jur că nu cunosc pe niciunul dintre cei notaţi aici.

Drin zâmbi trist şi-l bătu pe umăr:

— E firesc să nu vă cunoaşteţi între voi, dacă n-aţi plecat în grup; dar ea v-ar fi găsit şi v-ar fi pus la treabă. Nenorocirea ta a fost că această listă fusese interceptată de ai noştri, chiar când te aflai în drum spre şcoală. Vezi bine în ce moment prost ai căzut. Din fericire, însă, am telefonat la şcoală, vrând să ştiu dacă ai fost bine cazat şi cam ce impresie ai făcut. Doar era vorba despre un elev selecţionat de mine.

Îşi aprinse o altă ţigară. Ion privea cursul apei, a cărei oglindă părea împunsă cu sute şi mii de ace, pe care, parcă cineva le azvârlea anume pe luciul ei; începuse să plouă.

— I-am spus ofiţerului care te cerceta, că lista aceea putea să cuprindă numele unor oameni nevinovaţi; se obişnuiesc asemenea acte de răzbunare faţă de fugari. Pur şi simplu, dorind să-i pedepsească pe cei care au izbutit să le înşele faimoasa lor vigilenţă, autorităţile voastre au trimis o asemenea listă, având grijă ca ea să fie interceptată la vreme, şi mai ales, de cine trebuie. Asta, dacă într-adevăr

nu eşti vreun agent strecurat la noi. Făcu o pauză lungă şi conchise: Ascultă, cred că ţi-am dat dovada prieteniei mele.

— Ce vreţi să spuneţi?

— Nimic altceva decât să-ţi fac o rugăminte: dacă te simţi vinovat faţă de încrederea pe care ţi-am arătat-o, încă mai poţi repara... totul. Destăinuie-mi adevărul!

— Nu! Nu mă simt vinovat!

— Uite... vreau să-ţi spun că nimeni dintre colegii mei n-o să-ţi acorde o totală încredere. Aa... nu trebuie să te neliniştească, prea mult... Ştii, aşa-i lumea: când germenul îndoielii prinde să-ncolţească, atunci pare că nimic nu-l mai poate smulge din suflet. Pentru asta te-am luat la clasa mea... Cineva trebuia să-şi asume răspunderea şi, mai ales, să te supravegheze. Ţine minte! Va trebui să dai dovadă de o totală bună credinţă; măcar pentru riscul pe care eu mi l-am luat, ţinându-te alături de mine. Mulţumeşte-le celor din ţara pe care ai părăsit-o!

Băiatul tremura de mânie. Chinurile prin care trecuse şi climatul în care avea să trăiască cine ştie câtă vreme îl făcură să se simtă, pentru prima dată, înstrăinat de ţara lui. Drin izbutise să-i insufle acest josnic sentiment, minţindu-l prin falsele înscrisuri, fabricate de oficina de spionaj pentru care-l recrutase. Dacă până atunci cea mai de seamă suferinţă ce-l rodea era dorul de ţară şi de ai săi, acuma, chinul lui avea să fie gândul răzbunării.

La urma urmei, el făcuse... ce-i drept... un act necugetat, fugind de-acasă şi mai apoi chiar din ţară, dar oamenii aceia n-aveau dreptul să se răzbune astfel pe el. Luă hotărârea să „plătească” pentru acele minciuni referitoare la faptul că el ar fi fost trimis, chiar de ei, ca spion. Va face totul ca să deprindă meşteşugul răului şi-l va folosi împotriva celor care-l nedreptăţiseră, prin acel denunţ mascat sub forma unei imprudenţe...

Colonelul păru să fi intuit noua lui stare, dar prefăcându-se îngrijorat doar de faptul că-l vedea atâta de abătut, murmură abia perceptibil:

— Ioane, să ştii că pe mine poţi conta.

— Şi dumneavoastră pe mine. Din clipa asta, cu adevărat?

Îşi strânseră mâinile şi porniră de-a lungul potecii care ducea spre clădirea şcolii.

Clasa la care Ion Ormazu avea să urmeze cursurile era profilată pe formarea unor spioni de „elită”. Cel puţin, aşa-i califica Igi pe elevii săi. Pe lângă orele de radiofonie, telegrafie şi limbi străine, colonelul Drin punea mare preţ pe cunoştinţe de cultură generală, din cele mai diferite sectoare ale ştiinţei, şi în egală măsură, pe deprinderea celor mai variate comportări, tipice diferitelor pături sociale. „Învăţământul” era organizat pe grupe alcătuite din trei-patru cursanţi, în ceea ce privea predarea limbilor străine şi cunoştinţele de literatură, istorie şi geografie, în funcţie de ţara pentru care era pregătită grupa. În rest, participarea generală, obligatorie.

În celelalte clase, cursanţi de tipul lui Budei şi Mareş se specializau în folosirea explozivilor, furturi prin efracţie, spargeri de case de bani, mânuirea armelor albe şi de foc, diversiuni, provocări, sabotaje şi lupta pe terenuri accidentate.

Spre deosebire de aceştia, cei din „elita” colonelului Ignat Drin se specializau în coruperea tineretului prin instigare la parazitism, oferind bani şi daruri, pentru ca apoi să-i şantajeze şi astfel să capete informaţiile dorite.

„Voi, le spunea deseori Igi, trebuie să vă daţi seama de un singur lucru: tot timpul este nevoie de îmbinarea plăcerilor cu utilul. Destrăbălaţi-vă cât poftiţi, dar nu uitaţi să cereţi plată, pentru „noul orizont” pe care-l veţi deschide partenerilor voştri de afaceri. Ceea ce alţii numesc viciu, pentru voi trebuie să însemne un adevărat mod de viaţă; singurul mod de viaţă, în care să atrageţi pe toţi cei care prezintă, fie şi cel mai mic interes. Nu există refuz, şi asta să vă intre bine în cap! Dacă veţi întâlni rezistenţă, atunci n-aveţi decât să măriţi miza: antrenaţi-l pe viitorul vostru partener în cheltuieli cât mai mari, arătaţi-i că se poate trăi mult mai bine, altfel decât aşa cum ştie şi cum i s-a spus

până atunci, şi veţi vedea rezultatul! Nimeni nu rezistă unor anumite tentaţii; totul depinde numai de abilitatea voastră în aflarea slăbiciunilor. Apoi, căutaţi, şi asta cât mai repede, să obţineţi o scrisoare din partea celui pe care aveţi intenţia să-l atrageţi, nu însă orice fel de scrisoare, preciza Igi, însoţindu-şi vorbele de un surâs viclean. Ştiţi, o scrisoare din care să rezulte vinovăţia lui. O! Dacă obţineţi aşa ceva, vă puteţi socoti stăpâni pe mintea şi pe voinţa partenerului. Da, da; în ţările comuniste, asemenea fapte sunt foarte aspru pedepsite, aşa încât, partenerul va fi mereu sub tensiunea ameninţării. Şi-apoi, nu uitaţi fotografiile!”

Fetele aveau o sală aparte; singurele cursuri pe care le făceau împreună cu băieţii, erau acelea de limbi străine. Uneori, aveau loc petreceri, dar asta se întâmpla cam odată la două sau trei săptămâni. Atunci, Ormazu se întâlnea cu fata pe care o cunoscuse în lagăr, şi care, departe de a mai fi folosită la spălatul veselei, era formată spre a apuca pe drumul prostituţiei de mare anvergură. Discuţiile, în general, erau formale şi se desfăşurau după un plan dinainte stabilit. Profesorii urmăreau, cu mare atenţie, evoluţia elevilor, aşa-zisa reuniune căpătând aspectul unei aplicaţii practice a celor învăţate la curs.

Într-o seară, când avea loc un astfel de „ceai”, şeful şcolii dădu permisiunea ca elevii şi elevele să se plimbe prin parc. Toţi ştiau că parcul era străjuit de paznici înarmaţi şi adăpostiţi în ascunzători de cele mai diferite feluri şi că fiecare şoaptă era captată de microfoanele spânzurate printre crengile copacilor. Ormazu părăsi salonul, împreună cu partenerul său de curs, dar cu privirile aţintite, mai tot timpul, după Ela, fata care, în lagăr, spăla vasele. La adăpostul întunericului se furişă spre ea. Îşi prinseră mâinile şi se sărutară. Porniră spre râu. Era noapte caldă. Cerul înstelat, aerul proaspăt şi ţârâitul greierilor, păreau să fie martorii acelei logodne mute şi înfricoşate. Într-un târziu, se surprinseră privind râul. Se găseau într-un loc unde matca era mai largă şi apa curgea atât de liniştit, încât părea oglinda unui lac. Se apropiată de mal până

când, aplecându-se, îşi putură cufunda mâinile în apă. Se auziră nişte paşi. Nu se întoarseră, nu se mişcară, ci rămaseră pironiţi locului. Apoi, zgomotul paşilor se îndepărtă şi odată cu asta, teama lor. Fără să mai privească în jur, se aruncară unul în braţele celuilalt, strângându-se până aproape să li se curme răsuflarea, şi nu se dezmeticiră decât în clipa în care căzură în râu. Apa le venea până la piept. Se priviră lung, descoperindu-se, parcă, abia atunci, dincolo de stropii de apă care le lunecau de-a lungul chipurilor. Mâinile lor se reîntâlniră iar privirile lunecară până departe, pe luciul apei, în care razele lunii se oglindeau şi dansau graţios, laolaltă cu umbrele mişcătoare ale copacilor care străjuiau malurile. Lumina şi întunericul păreau că se adună şi se despart, că se fugăresc pentru a se regăsi. Jocul acela dintre aurul bucuriei şi negura tristeţii părea o goană a întunericului după lumină, un strigăt mut al disperării către surda nepăsare a fericirii. Şi umbrele, o! umbrele acelea mari şi mici, statornice ori pline de zburdălnicie, dădeau impresia unor făpturi ce se caută neîncetat iar când se întâlnesc, trec unele pe lângă celelalte, indiferente. Abia când o umbră se prăbuşea, rămânând nemişcată mai multă vreme, raza de lumină – după care alergase – se întorcea, se apleca deasupra ei şi-i mângâia chipul, sfârşind prin a o îmbrăţişa, dăruindu-i întreaga ei bucurie. Şi tristeţea negurii pălea, dar umbra se ridica din adâncuri, aproape tot atât de luminoasă ca lumina însăşi.

Într-o asemenea clipă, fascicolul unei lanterne puternice fi cuprinse în conul său de lumină.

Rămaseră acolo, pe loc, împietriţi în înlănţuirea lor disperată. Un hohot de râs se auzi, odată cu stingerea luminii. Apoi, glasul unei femei, deprinsă a porunci, răsună spart:

— Ela! Imediat la dormitor!

Fata păru să nu fi auzit ordinul, pentru că nici nu tresări măcar. Continua să rămână în aceeaşi atitudine, departe de strigătul acelei femei răutăcioase şi dure, în afara lumii în care amăgirea o purtase, transportată într-o lume necunoscută şi nici măcar bănuită de ea până atunci. Nu auzea

nimic în afara bătăilor inimii lui, care se confundau cu cele ale inimii sale, nu vedea nimic altceva decât lumina lunii ce pâlpâia în oglinda puţin nestatornică a râului, şi nu simţea decât trupul lui, de care se agăţase cu atâta disperare.

Ordinul se repetă.

Ela protestă, abia şoptind:

— Nu vreau... nu mai vreau...

Un foşnet repetat, amplificat, ce părea să vină din toate direcţiile, îl făcură pe Ion să privească spre mal. Descoperi mici grupuri de oameni care sosiseră şi alte grupuri care mai soseau, încă, pentru a se uita la el, la ea, la îmbrăţişarea lor, şi mai ales dincolo de această îmbrăţişare, în sufletele lor. Atunci, pentru a-i împiedica să le privească sufletele, îşi strânse iubita şi mai mult în braţe, şi ea făcu la fel, înţelegând că numai aşa se puteau feri de privirile acelea batjocoritoare.

Liniştea parcului fu curmată de răsunetul unei împuşcături.

Cei de pe mal fură tentaţi să creadă că îndrăgostiţii nu auziseră împuşcătura, pentru că, o vreme, busturile lor atâta cât se puteau vedea deasupra apei, rămăseseră neclintite. Apoi, capul fetei se răsuci brusc, într-o parte. Braţele ei căzură ca într-o renunţare definitivă.

El se lupta cu forţa aceea neîndurătoare care-i răpise pentru totdeauna, crâmpeiul de bucurie, descoperit îndărătul gratiilor închisorii în care-şi adusese propria-i viaţă. Mişcările lui dezordonate tulburară jocul razelor lunii cu nestatornicele umbre ale pomilor.

O aduse la mal şi o aşeza pe parapet. Toţi se retraseră câţiva paşi, în afară de locotenent-colonelul Ignat Drin şi profesoara clasei de fete. Ion îi privi cu un aer absent.

— Vasăzică, te-a sfătuit să fugi împreună cu ea!? Bine ai făcut că nu i-ai dat ascultare. O bănuiam, numai, dar acuma am avut dovada trădării, spuse profesoara destul de tare.

Ormazu văzu că femeia ţinea în mână un pistol a cărui ţeava mai fumega încă. Într-un târziu, colonelul îl prinse de mână şi-i şopti:

— Nu m-am aşteptat, din partea ta, la un asemenea act de sfidare a moralităţii! Te credeam un soldat format în armata mea de elită şi când colo, surpriză! Ei, nu-i nimic; de mâine ai să treci la clasa celor vulgari; tu eşti un băiat de încredere şi... n-ar avea rost să renunţăm la serviciile tale. De! Nu oricine-i făcut pentru elită!

Ultimele fraze sunau ca o perfidă ameninţare, deşi, formal, s-ar fi dorit un amestec de renunţare şi mâhnire.

În dimineaţa zilei care urmă, Ion se trezi strigat de Budei:

— Hai bă! că noi avem program matinal. Îmbracă-te! Şi asta cât poţi de repede, că ai multe de învăţat. Gata cu săpunelele parfumate şi ochişorii rimelaţi! Adio, pantofiorii moi şi pedichiura! Bocanci, cuţit, trăgaci şi grenade! Ne facem luptători în haită!

Profesorul clasei din care făceau parte Budei, Cioplea şi Mareş, era un tip scund, îndesat, cu o ceafă de taur şi care, în ciuda unei staturi ce aducea mai mult cu un butoi decât cu un om, era de o vioiciune şi agilitate de neînchipuit: sărea cu prăjina, era un gimnast excelent, se căţăra pe bârne ori pe frânghii, şi câte altele. Elevii păreau să fi deprins multe din trucurile lui de luptă liberă, cu bastonul ori cu armele, dar ceea ce avea să-l impresioneze pe Ormazu din cale-afară, era rezistenţa fizică la care ajunseseră mai toţi.

După masa de prânz, plecară într-un sat, la mai puţin de o oră depărtare de şcoală; acolo se afla un turn din care se simulau lansări cu paraşuta. Tot timpul acelei după-amieze, profesorul se ocupă numai de Ion şi, pentru a se asigura că noul elev avea să-şi dea toată silinţa, nu se sfii să-l prevină:

— Trebuie să-nveţi cât se poate de repede să te lansezi; vei pleca peste patru zile, împreună cu Budei şi Cioplea. E mare nevoie de ajutorul dumitale... Şi-apoi, adăugă el pe un ton mieros, ca atunci când promiţi bomboane unui copil, pentru ai câştiga atenţia, asta se va întâmpla, undeva...

foarte aproape de casa dumitale. Sper că vrei s-ajungi acasă.

Ion surâse şi celălalt continuă:

— Pentru asta trebuie să înveţi lansarea; mai exact, să te obişnuieşti. Desigur, ceilalţi au exersat luni de zile, dar eu pretind că se poate învăţa şi în câteva ore.

Îi explică, în mare grabă, câteva generalităţi, în legătură cu echilibrul, senzaţiile înşelătoare şi poziţia pe care trebuie s-o adopte în timpul lansării. După aceea îl urcă în turn, îl agăţă de o umbrelă enormă şi Ion se trezi, balansând, la o înălţime de aproximativ o sută de metri. Prima dată, coborârea se produse lent; apoi, din ce în ce mai repede.

Gândul că în sfârşit avea să pună capăt acelui coşmar, şi mai ales că într-un timp nesperat de scurt va putea să-şi revadă familia, îi înzecea puterile şi-l făcea să apară în ochii noului său profesor ca unul născut pentru paraşutism.

În cea de a treia zi, fură chemaţi la directorul şcolii patru băieţi şi o fată: Budei, Mareş, Ormazu, Cioplea şi Ana, tânăra care dăduse naştere unui copil, în timp ce se afla în lagăr.

— Misiunea voastră este sprijinirea unui mare grup de contrarevoluţionari, care se bucură de simpatia oamenilor din regiunea Z...

Era vorba de ajutorul pe care fugarii aflaţi dincolo de graniţele României îl promiseseră lui Dolman.

*

Biroul maiorului Gozan părea să fi rămas fără aer, dacă judecai după simptomele de sufocare ale lui Ion Ormazu.

Ofiţerul deschise larg ferestrele şi îşi îndemnă „oaspetele” să meargă într-acolo, ceea ce tânărul făcu, dar cu mare greutate.

După o vreme, Ormazu îşi continuă povestea:

— Mai urmă un singur antrenament, un fel de repetiţie generală. Apoi luarăm masa de prânz; mâncarea ne-a fost adusă chiar lângă turnul de lansare. Spre seară ni s-au

înmânat acte false, bani româneşti, hărţi şi arme. La ora unu noaptea, am fost transportaţi într-o maşină închisă la un aeroport. Un avion – cel care ne aştepta pe noi – avea motoarele pornite. Ne urcarăm toţi patru, însoţiţi de noul meu profesor. Avionul îşi luă îndată zborul. Cam jumătate din timpul cât am zburat, primirăm ultimele instrucţiuni: Budei era şeful grupului nostru, iar noi trebuia să-l ascultăm orbeşte; Mareş urma să fie lansat cel dintâi, apoi Ana. Noi, ceilalţi trei, ceva mai târziu şi foarte aproape de comuna mea. Acolo trebuia să ne despărţim, eu urmând să merg acasă şi să ascund aparatele de emisie-recepţie, până la sosirea lui Budei şi Gore Cioplea.

— Unde trebuia să vă întâlniţi? ceru Gozan să i se precizeze?

— La mine acasă.

— Când?

— După cinci zile. Apoi urma să-i călăuzesc la văgăuna lui Dolman.

— Asta înseamnă că vor veni peste trei zile?

— Exact.

— Nu mi-ai spus nimic despre Ana. Ce misiune trebuie să îndeplinească ea?

— Urma să se „încurce” cu un funcţionar sau muncitor de pe vreun şantier mai aglomerat, unde fluctuaţia salariaţilor este foarte mare, iar legătura trebuia s-o ţină prin co-respondenţă cifrată pe care s-o expedieze la o adresă ştiută numai de ea şi Radu Budei.

— Ana era o fată sigură pentru cei care au trimis-o?

Cel întrebat îşi clătină, trist, capul, dând semne că ar pre-fera să nu răspundă. Totuşi, după o vreme, bâigui: I-au oprit copilul, domnule maior. Aşa că, judecând după valoarea zălogului, pare destul de sigură.

— Ascultă, Ioane, despre Mareş, Petre Mareş, nu mi-ai spus nimic: acesta-i şoferul care te-a transportat de la comisariatul de politie, în lagărul de fugari?

— Da....

— Ei! El ce avea de făcut?

Ormazu se prinse cu amândouă mâinile de cerceveaua ferestrei. ca şi când picioarele nu l-ar mai fi putut susţine. Un val de transpiraţie îi inundă fruntea şi chipul i se crispă de parcă tot trupul i-ar fi fost cuprins, brusc, de o durere cumplită. Maiorul îl susţinu, îl ajută să se aşeze şi căută să-l liniştească într-un fel.

— Doar n-ai să-mi povesteşti ceva care să întreacă ticăloşia celor văzute şi trăite de tine, acolo, şi despre care mi-ai vorbit până acum.

— Ba da...

Într-un târziu, cu un glas nesigur, fără nicio legătură cu ultima întrebare care-i fusese adresată, Ormazu dădu toate datele personale ale membrilor echipei. Ofiţerul notă totul cu exactitate, întrebându-se ce asociaţie de idei se produsese în mintea spionului, dar curând avea să primească un neaşteptat răspuns:

— Budei n-a murit.

— Trebuia să moară?

Celălalt bâigui ceva de neînţeles şi, părând a-şi da seama că Gozan nu pricepuse nimic, îşi completă răspunsul printr-un gest făcut cu mâinile. Pe urmă rămase tăcut o vreme şi numai după aceea izbuti să-şi continue relatarea.

— Trecuseră aproape două ore de când zburam. În avion se aprinse o lumină violetă. Profesorul îi făcu un semn lui Petre Mareş şi acela se ridică de pe bancă. Profesorul îi controlă legăturile. Budei se apropie de Mareş şi-i dădu un fel de portvizit din azbest, cusut de jur împrejur. Privi atent cum Mareş pune portvizitul într-un buzunar interior al vindiacului şi-l sfătui să aibă grijă de acte, implorându-l: „Te rog, predă actele astea părinţilor mei!” Profesorul trase de maneta trapei, care se ridică, lăsând să se vadă un gol imens şi întunecat. Când Mareş era pe punctul lansării, profesorul îi agăţă de paraşută un obiect de forma unui cilindru şi-i porunci: „Sări!” Mareş se avântă spre golul lăsat de trapa ridicată şi în clipa aceea, Budei îl împuşcă în ceafă. Mareş se rostogoli, iar şeful grupului nostru strigă cu ostentativă ironie: „Bieţii mei părinţi! Ce-or să mai plângă

când li se va aduce vestea morţii mele”. Profesorul ridică perdeaua de deasupra unui hublou şi toţi ne repezirăm într-acolo. Mareş Petre cobora vertiginos, învăluit în flăcări.

— Sacrificiul trebuia făcut! exclamă profesorul şi îl întrebă pe omul său de încredere: Nu-ţi reproşez nimic, domnule Budei, dar de ce l-ai împuşcat? Ştiai, doar, că va muri! Radu Budei se grăbi să-i răspundă, părând foarte serios: „Domnule profesor, eu am reţinut ce ne-aţi învăţat chiar la prima lecţie: Băieţi! Sacrificaţi pe oricine, numai pe voi înşivă, nu! şi ne-aţi mai spus ceva: Suferinţa celui sacrificat ar putea să vă impresioneze; sacrificaţi, fără chinuri! Din cauza asta l-am împuşcat, mai înainte să cadă pradă flăcărilor. Omenia, domnule profesor. N-am să uit niciodată prima lecţie!” Avionul luase înălţime şi mai zburarăm câteva minute, până când becul violet se reaprinse. Ana fu lansată, fără niciun incident. Pe urmă, cred că la mai puţin de un sfert de oră, noi: Gore, eu şi Radu Budei. Odată aterizaţi, ne-am strâns paraşutele, le-am ascuns şi ne-am despărţit, după ce Budei îmi atrăsese atenţia să nu uit prima lecţie; despre sacrificarea oricui, numai a ta, nu, şi-apoi... „omenia”.

Ormazu îşi lăsă mâinile să-i cadă pe genunchi, semn că isprăvise tot ceea ce avusese de mărturisit. Maiorul Tudor Gozan continua să-l privească, gândind ce şi câte orori va fi învăţat omul dinaintea lui, dacă asemenea ticăloşii îi fuseseră propovăduite chiar de la prima lecţie.

CAPITOLUL VI

Răzbunări

În timp ce Ion Ormazu se afla în biroul maiorului Gozan, Radu Budei şi Gore Cioplea bătură în poarta casei părinţilor lui Ion.

Bătrâna se afla undeva, prin fundul curţii, iar tatăl abia plecase după nişte târguieli, fiecare căutând câte ceva de făcut, pentru a-şi potoli neliniştea.

Auzind că cineva îşi vesteşte sosirea, femeia se grăbi spre poartă, spunându-şi că poate o fi chiar Ion, dar când văzu doi bărbaţi tineri, neînsoţiţi de el, socoti că aceia veniseră să cerceteze dacă Ion spusese adevărul. Îşi desfăcu şorţul, îşi şterse obrazul şi, cu mâinile tremurânde, înaintă spre poartă.

— Ziua bună, mătuşă! spuse Gore Cioplea.

Femeia murmură un răspuns incert, privind spre cel care nu se învrednicise s-o salute. Înfăţişarea lui sobră, statura aceea înaltă şi sveltă, ca şi hainele sale frumoase, o impresionară într-atât, încât, socotindu-l „mai-marele” celuilalt, îi spuse:

— Intraţi! Vă rog, intraţi...

Radu Budei îi zâmbi şi-atunci bătrâna înlătură zăvorul, îi aşteptă să treacă pragul şi o luă, grăbită, înaintea lor, spre cerdac.

— E cald, tare cald. Poate că vreţi să staţi la umbră, afară... Am să aduc nişte scaune, mai spuse ea şi se grăbi să intre în casă.

Cei doi o urmară, iar când bătrâna se întoarse spre ei, Radu căută s-o liniştească:

— Discutăm înăuntru; nu-i bine să ştie lumea ce căutăm noi, aici, şi nici măcar să ne vadă. Ştii, s-ar putea să nu aveţi cu ce vă mândri, în legătură cu vizita noastră.

— Cum doriţi, cum doriţi, aprobă mama lui Ion Ormazu, gândind că, desigur, era vorba de ruşinea pe care fiul ei i-o pricinuise. Chiar aşa! continua ea să bodogăne, la ce bun să stăm în văzul lumii?

Budei se aşeză şi-i făcu semn lui Cioplea să rămână lângă uşă.

— Cine-i în poza aia mare? întrebă el, privind fotografiile care atârnau pe pereţi.

— Ia, cin’ să fie? Omul meu, când urma să plece cătană.

— Aa! făcu Budei, puteam să jur că-i Ion.

După aceea îşi aprinse o ţigară şi se ridică de pe scaun, îndreptându-se spre uşa care dădea în altă încăpere.

— Cine doarme acolo?

— Acuma... Ion.

— Mai aveţi şi alţi copii?

— Nu, domnule; nu ne-a mai dat Dumnezeu.

— Am vrea să vă vedem locuinţa.

Bătrâna deschise uşa camerei lui Ion şi-i pofti acolo.

Odaia era mică, dar luminoasă şi foarte curată.

Gore Cioplea îşi privi şeful iar acela, ghicindu-i gândul încuviinţă printr-o uşoară înclinare a capului.

— Mătuşico, am vrea să aruncăm o privire prin lucrurile lui.

— Uitaţi-vă, mamă, pe unde-aţi vrea.

Fostul prieten al lui Ion deschise dulapul cu rufe şi începu să le arunce, afară, care-încotro. Gazda, îndurerată parcă de această neglijenţă, începu să adune nişte cămăşi care, aşa cum fuseseră azvârlite, ameninţau să se ghemuiască.

— Nu vă atingeţi de nimic până nu isprăvim percheziţia, porunci Gore.

Femeia se grăbi să pună lucrurile înapoi pe duşumea. După o vreme, Gore ridică cuvertura după pat, aruncă pernele şi cearceaful, sfârşind prin a îngenunchea, ca să se uite dedesubt.

Apoi, făcură acelaşi lucru şi în celelalte încăperi.

— Unde se află bărbatul dumitale? întrebă Cioplea.

— A zis că se duce după cumpărături.

— Dar Ion?

Întrebarea asta avu darul s-o desmeticească pe femeie, care până atunci se crezuse în faţa unor reprezentanţi ai legii. Câteva clipe de buimăceală, apoi răspunse prompt:

— Dacă n-o fi la vreo vădană, atunci, desigur, s-a găsit cu tatâne-su şi cine ştie când or mai ajunge acasă.

Îşi rememora fiecare vorbă rostită şi îşi spuse că oricum, răspunsese bine; dacă vizitatorii nu veneau din partea autorităţilor, bine făcuse că nu le dezvăluise unde, şi cu ce gânduri, plecase băiatul. Şi-apoi, ce treburi aveau ei cu Ion? Se tot frământa să-i întrebe, dar se temea să nu-i supere. O cumplită nelinişte puse stăpânire pe ea; fără să-şi dea seama de intenţiile lor, începuse să se îndoiască de ei.

— Doamnă! spuse Budei, într-un târziu, am vrea să discutăm cu dumneavoastră o chestiune tare neplăcută.

Bătrâna tresări. Prin mintea ei bântuiră fel şi fel de gânduri. cel mai insistent fiind acela că Ion şi-ar fi pus capăt zilelor. Ideea morţii singurului ei copil prinse a-i sfredeli creierul; inima păru să-şi fi încetat bătăile şi picioarele încetară s-o mai susţină. Se prăbuşi, răsturnând un scaun. Câteva secunde rămase cu ochii aţintiţi spre un ungher al camerei în care Ion se aşezase, aidoma unui câine de pripas căruia noul stăpân îi îngăduia să intre, pentru prima dată, în casă. Îl vedea stând acolo, pe jos, cu mâinile petrecute în jurul picioarelor, cu genunchii strânşi şi cu bărbia sprijinită de genunchi, ascultând dojana şi îndemnul ei. Acum îi părea rău că se purtase prea aspru cu el...

— Da, ceva foarte neplăcut, repetă Budei.

— A murit Ion?

— Nu. Dar ca să nu se întâmple asta, el va trebui să fie foarte sincer, adică... să mărturisească totul. Înţelegeţi? Absolut totul.

— Fiul dumneavoastră v-a spus cine l-a ajutat să revină în ţară? întrebă Cioplea, părând că intenţiona să nu-i lase prea mult răgaz la meditare.

Bătrâna deschise ochii mari, de parcă atunci, în clipa aceea, aflase năstruşnica veste. Jucase din instinct şi tot astfel avea să-ntrebe:

— La ce bun să-l ajute, că doară tot timpul a fost acasă.

Cei doi se priviră şi surâseră, mulţumiţi.

— Doamnă, se avântă Radu Budei, noi am socotit că vom găsi mai multă înţelegere la dumneavoastră, decât la Ion, cu toate că el, şi nu dumneavoastră, va fi tras la răspundere. Ne-am gândit că anii v-au dat suficientă experienţă de viaţă şi înţelepciunea dumneavoastră îl va ajuta şi pe el.

Nu înţelegea ea, prea bine, toate vorbele acelea dar pricepu ca rostul lor era acela de a o convinge să mărturisească ceea ce, cu siguranţă, Ion le tăinuise şi iar se gândi la discuţia avută cu băiatul ei, numai că, de astă dată, regreta că n-a fost destul de aspră şi mai ales că nu l-a însoţit la Securitate. Ar mai fi avut vreme să-l dăscălească pe drum şi să-l pună să jure că va mărturisi totul. Dar nu făcuse asta, pentru că Ion o rugase să-l lase singur, ca nu cumva să se creadă că a venit împreună cu maică-sa, ca să-i înduioşeze. Şi ea îi dăduse această satisfacţie, gândind că, în sfârşit, îi venise mintea la cap şi începuse să judece ca un bărbat. Cât despre ea, o! ea s-ar fi târât la picioarele lor, şi-ar fi cufundat faţa în colbul străzii şi, desigur, fiindu-le milă de ea, ar fi considerat mult mai mică vina lui Ion. Dar dacă ar fi făcut asta, şi-ar fi umilit copilul şi umilinţa aceea putea şterge, pentru totdeauna, sclipirea de tristă mândrie şi târzie demnitate. Ştia că Ion va trebui să ispăşească pentru încălcarea legii, dar gândul că la capătul acelui drum, bucuria şi liniştea aveau să revină în viaţa ei, îi dădu

puterea să rămână acasă şi să-l lase singur. Dar se vede că el nu o ascultase întru totul, pentru că oamenii doreau să afle de la ea ceea ce Ion le ascundea. Dar dacă vizitatorii socoteau, în mod greşit, că băiatul ei nu mărturisise totul? Îşi spuse că n-avea decât să-i întrebe despre ce era vorba, pentru a-şi da seama dacă fiul său nu se destăinuise pe de-a-ntregul. Da, da, n-avea decât să-ntrebe, numai că ceva nedefinit o oprea să facă asta. Îi era frică să se angajeze într-o discuţie mai amplă cu vizitatorii ei, ca nu cumva aceia să afle că Ion i se destăinuise. Apoi, îndoiala; teama că n-ar avea de-a face cu reprezentanţii autorităţilor. Şi o nouă întrebare prinse a o chinui: dacă cei doi nu erau de la Securitate, atunci, cine puteau fi? Dar, oricine ar fi fost, cei doi ştiau că Ion venise acasă de curând şi, mai ales, că venise din străinătate. Cine putea cunoaşte această taină? Cine altcineva, în afară de cei cărora Ion îi promisese că le va destăinui? Şi iar îşi spuse că „oaspeţii” reprezentau o autoritate, căutând astfel să se mai liniştească. „Doamne! Nu mai vine odată bărbatul meu, gândi ea. Poate că altfel ar vorbi el şi poate că ar şi pricepe mai bine...”

— Doamnă Ormazu, reîncepu Budei, cum puteţi spune că Ion a fost acasă tot timpul, câtă vreme, el a lipsit din ţară aproape trei ani?

— Ca mamă pot spune orice despre copilul meu. N-aveţi decât să-l întrebaţi pe el, iar el n-are decât să vă răspundă ce vrea.

Bătrâna îşi ascunse faţa în palme, ruşinată că îi înfruntase, dar spre surprinderea ei, cei doi izbucniră într-un hohot de râs.

— Nu sunteţi prea sinceră cu noi, o dojeni Cioplea. Am venit cu cele mai bune gânduri, dar se vede că n-am reuşit să vă convingem că tot ceea ce dorim să aflăm este în interesul lui Ion.

— Păi, întrebaţi-mă, oameni buni, şi ce-oi şti, oi spune.

— Dacă dumneavoastră căutaţi să ne amăgiţi că Ion nici măcar n-a lipsit de-acasă atâta vreme, ce încredere mai putem avea că ne veţi răspunde sincer, la întrebări?

Femeia îşi spuse că tot ţinând drumul „Nu ştiu, n-am văzut” oamenii aceia se vor plictisi şi vor pleca. Se va ţine tare şi nu va spune nimic din ceea ce l-ar fi putut supăra pe fiul ei. Dar ceva tot trebuia să spună, mai ales că numai aşa putea să prindă de veste unde anume se poticnise Ion.

— Să zicem că băiatul meu n-ar fi fost, o vreme, pe-acasă, ce-i cu asta? întrebă ea. La urma urmei, este bărbat şi dacă i se pare mai moale alt pat, n-are decât să se culce acolo.

Gore făcu un gest în semn de nemulţumire, iar şeful lui începu să bată, cu degetele, în tăblia mesei.

— Mătuşică, dumneata nu vrei să ne declari nici măcar ce ne-a spus Ion?

— Doamnă Ormazu, gândiţi-vă bine, sunteţi singurul lui martor. Noi nu-l putem crede „pe cuvânt de onoare”, argumentă Budei. Dacă lucrurile stau altfel, atunci spuneţi-ne şi sfătuiţi-l şi pe el să mărturisească adevărul.

Cei doi spioni insistau să afle dacă Ion destăinuise familiei sale scopul revenirii lui acasă. Atitudinea femeii era atât de incertă, încât nu-şi puteau da seama dacă ştia ceva şi mai ales cât anume, despre ceea ce intenţionau ei să făptuiască. Lipsa lui Ion de-acasă îi mulţumise la început, gândind că o vor putea descoase pe ţăranca aceea neumblată după bunul lor plac, dar faptul că el bântuia prin comună, ziua în amiaza mare, îi îngrijoră. La un moment dat, chipul lui Budei se-ntunecă într-atâta, încât mama lui Ion îl întrebă dacă nu se simţea bine. Stăpân pe el, Radu Budei răspunse prompt:

— Nu, doamnă; mă simt perfect de bine. Mă întreb însă dacă soarta fiului dumneavoastră nu vă interesează câtuşi de puţin. Chiar nu-l iubiţi, deloc? Nu doriţi să-l ajutaţi nici spunând că e adevărat ceea ce aţi văzut că noi ştim?

— La ce v-ar folosi dac-aş zice că ce ştiţi dumneavoastră aşa e?

— Dar asta ştim chiar de la Ion.

Budei îşi privi ajutorul cu simpatie, gândind că licheaua era mai abilă decât îşi închipuise el, până atunci.

— Când v-a spus asta?

Bătrâna nici nu bănuise în ce derută avea să-i arunce ultima ei întrebare. Mirată de lipsa vreunui răspuns, îi privi lung.

Budei îşi spuse că dacă Ion lipsea atâta vreme, ziua, cu atât mai mult, noaptea, făcea acelaşi lucru, aşa că răspunse, oarecum indiferent:

— Aseară, doamnă Ormazu! Se vede ca l-a mustrat conştiinţa şi s-a abătut, olecuţă, pe la noi.

Răspunsul lui Budei avusese efectul unei lovituri de măciucă. „Aseară”! Ştia că Ion nu părăsise casa de când se înapoiase din lunga şi nenorocita lui călătorie, până ce ea nu-l îndemnase pe drumul ce-l socotea ca fiind cel al unui om cinstit.

Voiau s-o încerce? Iar s-o încerce? Din moment ce băiatul ei se predase autorităţilor chiar în dimineaţa aceea, ce rost ar fi avut s-o mai amăgească pe ea, spunându-i că au discutat cu Ion aseară? Nu, cei doi vizitatori nu ştiau că Ion ieşise din casă, pentru prima dată de la înapoierea lui, abia în dimineaţa aceea. Şi-apoi, dacă ei ar fi reprezentat o autoritate, şi-ar fi dat seama că fiul său, prin pocăinţa de care dădea dovadă, n-ar fi ascuns tocmai o plimbare de seară. În sfârşit, un om în situaţia lui Ion, ar fi trebuii să fugă de îndată ce şi-a văzut părinţii, ori să stea ascuns până şi de privirile unui şobolan; dar să se mai şi plimbe, pe înserat, printre oameni cunoscuţi? Îşi aminti că Ion era înnebunit de teama reîntâlnirii cu oamenii despre care îi spusese că fuseseră împreună cu el. Cine altcineva ar fi putut şti că Ion a fost plecat în străinătate şi mai ales că revenise în ţară, afară de ea, de soţul ei şi de cei cărora Ion li se predase? Cine altcineva, decât aceia care veniseră cu el, picaţi ca o pacoste pe capul ţării şi al oamenilor? Căută să-şi stăpânească emoţia pe care i-o stârnise descoperirea identităţii celor doi nelegiuiţi. Îţi spuse că cel dintâi lucru pe care doreau să-l afle era propria lor siguranţă.

— Nu cred, domnule, se adresă ea lui Budei, că băiatul meu ar fi trecut, aseară, pe la dumneavoastră, ca să vă

spună trăznăi. Aa! E-adevărat că a plecat de-acasă, de-îndată ce a mâncat... dar nu s-a dus prea departe...

— Cred şi eu! exclamă Cioplea. Se temea să nu-l arestăm.

Bătrâna surâse cu ostentativă viclenie.

— Să-l arestaţi? Dar pentru ce?

Îşi duse mâinile la cap, şi îşi apăsă tâmplele. Trebuia să iasă din casă şi să anunţe măcar vreun vecin, dacă n-o putea s-ajungă până la miliţie. Cum însă? Ce să facă? Ce să spună? Cum să procedeze, ca ei să nu-i ghicească intenţiile? Se uită la ei cu oarecare îngrijorare, apoi îşi spuse că la sosirea bărbatului ei îi va fi mult mai lesne să plece din casă, motivând că pregăteşte o gustare. Dar dacă ticăloşii aveau de gând să se întâlnească cu Ion? La urma urmei, doar pentru asta veniseră. Ce le va putea răspunde, când vor vedea că fostul lor complice nu mai vine acasă? Era, oare mai bine să-i prevină, pentru a-şi salva liniştea şi poate chiar viaţa? Dar dacă făcea asta, cum şi-ar mai fi putut privi sufletul? Adică, toată suferinţa ei de-atâţia ani şi anii de suferinţă care o mai aşteptau, aveau să fie răsplătiţi cu salvarea acelor doi nelegiuiţi? Şi-apoi, Ion! Ce avea să spună copilul ei, pe care ea însăşi îl mânase pe drumul curajului? La o viaţă cinstită nu se poate ajunge decât prin curaj şi asta ea l-a învăţat, ce-i drept, cam târziu, dar el a ascultat-o. Hotărât lucru, nu le va înlesni fuga, fie ce-o fi!

— La ce bun să vă mai prefaceţi că n-aţi şti despre arestarea lui Ion? De fapt, nici nu poate fi vorba de arestare, pentru că fiul dumneavoastră s-a predat de bună voie. Sigur, asta o să-i uşureze situaţia.

Gore Cioplea se holbă la Budei, manifestând o admiraţie atât de mare, încât bătrâna observă. Dar, spre surprinderea lor, femeia nu întrebă când se petrecuse arestarea fiului ei ci pur şi simplu îşi clătină capul, neîncrezătoare, continuând să zâmbească viclean.

— Ca mamă, vă asigur că băiatul meu n-a făptuit nimic, împotriva nimănui şi pentru asta, nu poate fi arestat. Până acuma familia noastră n-a păţit o asemenea ruşine. Dar

poate că dumneavoastră aveţi de gând să ne-o faceţi, luându-vă după cine ştie ce vorbe de duşman.

În clipa aceea, lui Budei îi deveni limpede: ori femeia continua să-l creadă de la Securitate, ori afirmaţia lui de mai înainte, privind autodenunţarea lui Ion, o făcuse să înţeleagă cu cine avea de-a face. Era din ce în ce mai sigur că jocul lui eşuase şi tocmai în clipa în care se pregătea să-şi oblige gazda la mărturisirea adevăratei situaţii, uşa se deschise. Budei scoase un pistol de la brâu.

La vederea celor doi bărbaţi, tatăl lui Ion se opri în prag, încremenit, neînţelegând ce se petrece în propria lui casă.

— Dumnealor sunt de la Securitate, explică femeia. Vor să-l aresteze pe Ion.

— Păi... dacă o fi făcut ceva rău, tot îl vor prinde; mai bine să-l chemi tu, aici, şi poate s-or limpezi lucrurile.

— De unde să-l cheme? întrebă Budei.

— De-aici, a patra curte... E la un fin de-al nostru.

Cei doi spioni se consultară din priviri.

— O să-l aşteptăm, hotărî Gore.

— Da, da, o să-l aşteptăm, întări Budei, şi-i făcu semn lui Ormazu să se aşeze pe un scaun.

Bărbatul nu se obişnuise cu semiîntunericul din cameră şi, neştiind că Budei are în mână un pistol, se răsuci brusc şi-l pocni pe Gore cu palma, peste faţă, doborându-l.

Urmă un pocnet înfundat, însoţit de o flacără scurtă.

Radu Budei îl împuşcase pe tatăl lui Ion.

Disperată, femeia vru să ţipe, dar în aceeaşi clipă, răsună cea de a doua împuşcătură, al cărui zgomot era bine amortizat, de o surdină.

*

Maiorul Tudor Gozan îl privea pe Ion Ormazu, gândind că autodenunţarea lui putea fi, cu adevărat, urmarea îndemnului mamei lui şi a propriilor mustrări de conştiinţă dar, tot atât de bine, se putea găsi în faţa unui joc perfid, pe care Ion să-l fi făcut cu bună ştiinţă, pentru a deruta

acţiunea de prindere a celorlalţi doi spioni. Pe urmă, îşi spuse că tânărul dinaintea lui fusese inclus în calculele oficinei de spionaj care-l formase, aidoma lui Mareş, spionul care fusese paraşutat arzând pentru a trece drept Radu Budei, datorită actelor păstrate într-un portvizit din azbest. Varianta asta i se părea mai verosimilă, dacă acorda încredere celor povestite de Ion.

Curând, însă, îndoielile sale privind sinceritatea lui Ormazu aveau să fie spulberate prin descoperirea celor două cadavre, iar dispariţia aparatului de radio, emisie-recepţie pe care Ion îl ascunsese în podul casei, îi făcu să cunoască identitatea asasinilor. Aşadar, veniseră mai devreme cu două zile, vrând să evite un eventual pericol din partea complicelui pe care, nesocotindu-l prea sigur, poate că l-ar fi suprimat îndată ce i-ar fi călăuzit până la banda lui Ion Dolman; ascunzătoarea bandei era marcată pe harta lui Budei, iar Ormazu avea să afle locul la care trebuiau s-ajungă, abia în clipa când toţi trei vor fi fost împreună.

Din ordinul colonelului Valeriu Marinescu, Gozan extinse zona încercuită şi intensifică măsurile de urmărire a celor doi spioni, de la dispariţia cărora, socotea el, nu trecuseră mai mult de două ore. De asemenea, ordonă verificarea datelor aflate de la Ion în legătură cu foştii săi complici. Când reveni la biroul său, după cercetările făcute acasă la Ormazu, fu anunţat de ajutorul său, căpitanul Marin Iliu, că Viga dorea să-l întâlnească în apropierea unei autobaze. Porni într-acolo, femeia discuta cu nişte mecanici, pentru ca prezenţa ei să nu pară nefirească în acel loc. Îndată ce-l văzu pe Gozan, îi veni în întâmpinare şi, pe un ton care trăda o adâncă nelinişte, îi spuse:

— Am fost pe la gară... ştiţi... corespondenţa cu lunganul acela care se dădea drept prieten de-al lui Brâncă.

— Şi?

Viga scoase din geantă o bucată de hârtie, ce părea să fi fost ruptă dintr-o pungă, pe care era scris:

„Trebuie să te ocupi de el cât mai mult. Nimeni nu vă vede împreună. Răspunde imediat ce se întâmplă”.

Ofiţerul chibzui câtăva vreme şi sfârşi prin a-şi spune că Dolman trebuia neliniştit pe mai multe căi deodată, aşa încât o sfătui pe Viga să răspundă.

„Lucrurile nu merg prea uşor. Aştept sfaturi.”

Gozan se gândea că procedând astfel, şeful bandei ar fi renunţat la ajutorul iubitei lui Brâncă şi ar fi întreprins acţiuni directe împotriva lui, prin oamenii din bandă sau chiar el personal. Dar la capătul acestui ultim gând, maiorul zâmbi, spunându-şi că Dolman n-avea să-şi vândă pielea cu prea mare uşurinţă, aventurându-se într-o luptă directă.

— Du-te, o îndemnă el pe Viga, şi fata plecă.

Ofiţerul porni în urma ei, şi după ce se asigură că nu fusese urmărită de nimeni, se îndreptă spre reşedinţa raionului de securitate.

*

În ziua care urmă acţiunii de încercuire şi scotocire a împrejurimilor, Dolman fu informat că zona în care se afla banda devenise nesigură. Voidin, la rândul său, îl încredinţă că o încercuire mai serioasă i-ar pune în imposibilitate de a se mai aproviziona. Dolman, însă, ştia că dacă avea să părăsească acel loc, spionii paraşutaţi nu l-ar fi mai găsit, poate, niciodată.

— Rămânem pe poziţie până ne sosesc ajutoarele, hotărî el.

— E foarte riscant, insistă Voidin. Am putea lăsa aici unul sau doi dintre oamenii noştri, care să servească drept călăuză noilor sosiţi. Gândiţi-vă, domnule, că toate drumurile sunt păzite, şi asta ar putea să-i întârzie pe cei de dincolo...

— Ascultă, domnule locotenent, pentru ce altceva ar fi făcut ăia atâta tevatură? Asta nu s-a mai întâmplat de multă vreme. Nu cumva îţi închipui că treburile le merg din plin şi au scos oamenii la plimbare, nemaiavând ce face?

Se sili să râdă şi apoi făcu un semn lui Vova. Legionarul veni în pas alergător, aşa cum fusese instruit de Voidin şi cum de altfel îi plăcea nespus de mult şi şefului.

— Boul ăla de Vasile să fie adus până-n seară; numai că cine s-o duce după el, să-l ţină bine de mână. Are dreptate băiatul nostru, arătă Dolman spre ofiţer; trebuie să ne mărim proviziile. Cine ştie când or mai ajunge şi dobitocii ăia, aici! Şi, dacă or mai ajunge. Te pomeneşti că i-o fi şi prins. Hai? Ce zici, domnule locotenent?

— De prins, nu i-au prins încă, preciză ofiţerul şi explică precipitat: Dacă i-ar fi prins, şi-ar fi retras efectivele.

— Bă, strategule! interveni Vova, dar dacă ăla îşi închipuie că or fi mai mulţi?

Voidin făcu un pas spre el:

— Drepţi!

Surprins, legionarul se supuse ordinului.

— Domnule! se adresă Voidin lui Dolman, nu îngădui să mi se vorbească aşa cum şi-a îngăduit domnul Vova.

Ceilalţi priveau încordaţi scena care părea să-i mai absoarbă de la îngrijorarea ce-i stăpânea.

Şeful bandei îl privi încruntat pe omul său de nădejde şi acesta pricepu dezaprobarea lui.

— Iartă-mă, domnule locotenent; se mai întâmplă... între prieteni, şi mai ales într-o situaţie dintr-asta.

Dolman le făcu semn să se apropie unul de celălalt şi cei doi îşi strânseră mâinile. Apoi, o dată pus capăt incidentului, şeful întrebă pe Vova:

— Cine pleacă după Vasile?

Ciuran se desprinse din grup şi venind lângă Dolman, îi dădu un petec de hârtie, pe care se afla răspunsul Vigăi. Mai-marele bandiţilor începu să-şi plimbe limba peste buze, semn că era tare nemulţumit:

— Mama ei de târfă! L-a adus la ea acasă şi încă mai spune că lucrurile merg greu.

— O fi prudent, mai prudent decât ne-am aşteptat noi, interveni lunganul, insinuând că ar fi altă soluţie.

Dolman se răsuci spre el, de parcă tărăgănarea acelor vorbe i-ar fi scrijelit auzul, şi-l întrebă, dur:

— Ştii tu o altă cale?

— Ştiu, murmură Ciuran.

— Atunci, spune!

Lunganul se apropie de urechea şefului, dar acela îl împinse cu brutalitate:

— Vorbeşte tare! Aici, toţi suntem fraţi şi n-avem ce ascunde unul faţă de celălalt.

Ciuran se arătă surprins de ieşirea „şefului”, dar nu se supuse acelei porunci.

— Taci, pentru că ţi-e ruşine să rosteşti cu glas tare nerozia cu care sperai să mă faci praf.

— Greşeşti, coane, dacă mă judeci astfel. Mă tem că dacă ţi-oi da ascultare, tot dumitale o să-ţi pară rău.

Ene Dolman se apropie de el şi îşi aplecă urechea, ascultând răbdător, până ce lunganul termină tot ce avusese de spus. Chipul lui iradia de bucurie şi adresându-se lui Vora, îi spuse vesel:

— Nu mai trimite pe nimeni după Vasile; o să-l aducă Ciuran.

Pe urmă, prefăcându-se că-l roagă pe Voidin, ceru zi de odihnă pentru oameni, scutindu-i de instrucţie.

— În repaos, fuga, marş! ordonă locotenentul, dar el nu se desprinse de pe loc.

Taina aceea care-l privea direct pe Gozan, şi pe care el nici măcar nu şi-o putea imagina, îl preocupa intens. Era sigur că lunganul îi propusese şefului bandei un plan eficace, pentru că altminteri, Dolman n-ar fi trecut cu atâta uşurinţă de la deprimare la optimismul pe care nici măcar nu şi-l putea stăpâni. Îl chinuia gândul că Vasile avea să vină în seara aceea, iar el nu va fi în stare să-l prevină, fie şi cu aproximaţie, pe cel care îi arătase atâta încredere. Se străduia să găsească un motiv ca să se menţină în preajma lui Dolman.

— Domnule! Dacă tot vine unchiul meu, v-aş propune să întocmim o listă cât mai completă, în care să înscriem

numai şi numai alimente de strictă necesitate şi cu o valoare nutritivă cât mai mare.

Ene îi zâmbi şi luându-l pe după umăr, porni pe poteca ce ducea spre „Valea morţii”.

Soarele se înălţase destul de mult ca să cuprindă în dogoarea lui mai tot muntele. Era o dimineaţă frumoasă şi liniştită; nici forfota păsărilor, nicio adiere de vânt şi nici măcar vreun zgomot, oricât de slab şi de îndepărtat, nimic în afară de încremenirea pereţilor de piatră ce străjuiau şi închideau valea. Când ajunseră pe fundul acelui uriaş cazan, Voidin îşi înălţă privirile de-a lungul parapetului şi descoperi silueta unui bărbat care stătea aplecat spre ei.

— Vora, exclamă Dolman, mândru de devotamentul celui care-o păzea cu-atâta străşnicie.

Se aşezară pe pământ.

Locotenentul scoase câteva foi de hârtie şi se pregăti de scris. Ene părea cufundat în gândurile lui.

— Domnule! murmură Voidin, într-un târziu. Îmi îngădui să vă întreb, ce vă nelinişteşte?

Ene zâmbi trist.

— Ce ştii dumneata despre femei?

Aşadar, la asta se gândea banditul; desigur, îl obsedau spusele lui Ciuran, iar ceea ce îi spusese acela era în legătură cu vreo femeie.

— Mai ştiu şi eu câte ceva, căuta ofiţerul să se insinueze în taina şefului bandei. Dar credeţi că acuma e momentul să vă gândiţi la fidelitatea ori infidelitatea vreunei femei?

Dolman izbucni în râs.

— De ce crezi că asta mă frământă?

— N-aş vrea să mă consideraţi indiscret, n-aş vrea să credeţi...

— Hai, lasă prostiile şi spune odată!

— Domnule, când v-a arătat Ciuran un bilet, dumneavoastră aţi înjurat şi aţi calificat pe cineva, drept târfă. Mi-am zis că nu poate fi vorba decât despre o femeie necredincioasă faţă de dumneavoastră. Să vă fi necăjit...

pentru infidelitatea femeii altuia, iertaţi-mă, mi s-ar fi părut absurd.

— Ai dreptate! Ai dreptate! Infidelitatea femeii altuia trebuie să ne bucure, nu să ne întristeze. Eşti o lichea simpatică! Abia acuma îmi dau seama că dacă nu te scoteau din armată, pentru delapidare, tot dezertor ajungeai, din cauza femeilor!

După o vreme, redeveni grav şi murmură:

— Acuma e rândul dumitale să râzi; ei bine, sunt supărat că o femeie anume nu s-a dovedit destul de imorală. Nu râzi?

— Nu, domnule. Dacă un asemenea lucru nemulţumeşte un om ca dumneavoastră, trebuie să fie vorba despre ceva foarte important.

— Târfa aia a lui Brâncă, s-a dovedit o incapabilă. O idioată! Pricepi? Uite pentru cine mi-am curăţat eu un om!

Îşi trecu palmele peste faţă, de parcă ar fi vrut să gonească o imagine care-l înfricoşa, apoi îşi ridică ochii spre cer. Rămase aşa, privind tăcut, spre înălţimi, multă vreme. Deodată, trăsăturile feţei i se destinseră şi nădejdea în reuşita nelegiuirii pe care miza în clipa aceea i se reîntipări pe chip.

— Vezi dumneata, domnule Jigău, slăbănogul ăsta de Ciuran pretinde că o femeie se răzbună cu mai multă bucurie direct decât pe căi ocolite, aşa cum ar fi normal pentru o fiinţă slabă.

— Greşeşte! exclamă Voidin.

— Aşa cred şi eu. Ştii, nici nu se putea altfel; de unde să cunoască sufletul femeii unul ca el, care nici măcar n-a fost însurat?

— Domnule, acuma greşiţi dumneavoastră: cei care nu s-au însurat până la vârsta domnului Ciuran, au avut timp să observe femeia, pe când ceilalţi au crezut, doar, că o cunosc.

Ene îl privi nedumerit:

— Vorbeşti serios?

— Da, desigur.

— Crezi că Ciuran ar fi în stare să-şi dea seama cum să fie folosită o femeie, într-o chestiune foarte importantă?

— Este un om abil.

Dolman se întinse la soare. Îşi desfăcu toţi nasturii cămăşii, îşi puse mâinile sub cap, închise ochii şi păru să se abandoneze liniştii care domnea în jurul său.

Lui Voidin îi devenise cât se poate de limpede faptul că şeful bandei avea să îndrepte un atac direct şi deosebit de periculos împotriva maiorului Gozan, folosindu-se de fosta iubită a lui Brâncă. Aşadar, calea corupţiei se dovedise ineficace; acuma trebuia procedat direct! Dar cum? Ce mijloc aveau să folosească oamenii bandei, spre a scăpa de acela care le încurca, permanent, socotelile? Mai ales acuma, când erau ameninţaţi de încercuire şi din pricina asta riscau să nu mai primească ajutoarele promise?

Dincolo de aparenta lui nepăsare, Ene Dolman se gândea tot la acest pericol pentru că, nu după multă vreme, se ridică puţin, sprijinindu-se într-un cot, şi-i spuse ofiţerului:

— Tot stăm degeaba; mai bine-am face lista cu cele de trebuinţă.

Locotenentul abia aştepta un prilej pentru a-şi preveni şeful. Se grăbi s-aducă hârtiile mai aproape de Dolman, dar acesta îi făcu semn că n-avea de gând să scrie. Voidin se arătă nedumerit, pentru că şeful bandei nu făcuse asta niciodată.

— Notează! Notează dumneata, că după aceea, controlez eu.

Nu scăpa nicio ocazie ca să precizeze că nu-i acorda prea mare încredere, cu toate că de foarte multe ori lăsa impresia că-i cere sfaturi şi chiar se dovedea că i le asculta. Voidin se obişnuise cu tertipurile bandei, aşa încât nu mai dădea nici cel mai mic semn de surprindere ori nemulţumire, faţă de permanenta lui suspectare.

Alcătuiră lista cu lucrurile pe care Vasile urma să le aducă chiar a doua zi. Printre cumpărături, locotenentul înscrise „o pungă cu făină de in”, sugerându-i astfel lui Gozan că noul pericol ce-l pândea avea să vină de la cineva

legat de Brâncă, dar faptul că nu precizase numărul plicurilor şi niciun fel de cantitate, însemna că primejdia putea surveni oricând.

Dolman verifică nota, socoti preţurile şi pe urmă plecară să mănânce.

*

În după-amiaza aceleiaşi zile, Viga sosise acasă mai târziu ca de obicei. Gazda o întâmpină cu un aer vesel:

— Ţi-a sosit un neam! Zice că ţi-ar fi unchi, după un văr de-al maică-ti. L-am poftit la mine, că doar nu era să-l las în stradă.

Femeia rămase pironită locului, întrebându-se cine ar putea fi acela, pentru că mama ei nu avea veri, iar cât despre unchi, nu ştia să mai fi trăit vreunul. O clipă, fu tentată să creadă că ar putea fi vorba despre maiorul Gozan, dar gazda adăugă:

— Pare un ţăran cumsecade; cred că vine de departe, pentru că e tare prăfuit. Ştii, am încercat eu să-l mai descos, ba de una, ba de alta, că de! m-am temut să nu-ţi fi adus vreo veste proastă ori să-ţi stea pe cap, cine ştie câtă vreme, dar nu s-a arătat prea vorbăreţ.

Viga descuie uşa camerei sale şi-i făcu semn gazdei să-l trimită pe musafir la ea. După câteva clipe, în cadrul uşii, apăru Ciuran.

Femeia se nelinişti, dar căută să se stăpânească şi-i făcu semn să intre şi să închidă uşa. Oaspetele se supuse îndemnului, îşi trase un scaun şi zâmbind, îşi ceru iertare pentru că se încumetase a-i trece pragul.

— Domnişoară, ne-am sfătuit cu toţii. Ne pare rău că n-aţi izbutit, aşa cum ne-am înţeles, ca să dobândim şi noi o brumă de linişte.

— Nu merge; nu ştiu ce are, de se fereşte... De prins, îl prind eu, dar dacă zoresc lucrurile, bate la ochi. De-aceea vă spun că totul este s-avem răbdare.

— Vedeţi, şopti Ciuran, prefăcându-se oarecum încurcat, tocmai asta e; n-avem timp. A făcut el ce-a făcut, de ne zbatem, aproape prinşi în capcană. Ne-am gândit ca tot dum-neavoastră ne puteţi ajuta, numai că în altfel.

Deci cei care-i omorâseră iubitul doreau s-o împingă pe cine ştie ce drum, împotriva omului care nici măcar nu se arătase supărat faţă de nimicnicia ei, faţă de josnicia gândului ei din noaptea când îl atrăsese le ea acasă. Acuma nu mai era vorba doar de propria ei răzbunare, ci şi de obligaţia pe care o avea faţă de Gozan. Nu putea uita privirea aceea tristă şi glasul care trăda o adâncă suferinţă, când, la întrebarea ei disperată „Cât o să doară?" el îi răspunsese „Poate, chiar toată viaţa". Vorbele acelea nu sunau nici a viclenie – ca cele ale lunganului aşezat dinaintea ei, dar nici a resemnare; nu, ele însemnau durerea unui om care nu se lăsase înfrânt, ci lupta cu propria lui durere. Şi, mai mult decât toate astea, Gozan nu-i strigase, în faţă, dispreţul pentru viaţa ei uşuratică de mai înainte, aşa cum făcuseră mai toţi cei din jurul său, el socotea că dragostea ei pentru Brâncă o purificase, iar suferinţa pe care i-o pricinuise moartea lui o aşezase în acelaşi rând cu oamenii adevăraţi. Ea nu putea să uite mâna aceea mare şi vânjoasă care, în loc s-o fi lovit pentru purtarea ei nedemnă, îi mângâiase părul, în semn de înţelegere şi mai ales, de iertare. Nu numai că n-avea de gând să dea ascultare bandiţilor, dar se simţea capabilă de orice pentru a-l apăra pe bărbatul acela demn şi înţelegător. Căută să-şi stăpânească indignarea faţă de noua ticăloşie în care Ciuran voia s-o atragă, spunându-şi că dacă voia cu adevărat, să-şi manifeste recunoştinţa faţă de ofiţer, atunci trebuia mai întâi s-asculte uneltirile uciga-şilor lui Brâncă, pentru a afla noua capcană care i se pregătea maiorului.

— Sunteţi obosită? întrebă Ciuran.

Ea tresări şi răspunse fără să ezite:

— Deloc! Aşteptam să aflu ce trebuie să fac pentru a vă ajuta şi, mai ales, pentru a-mi împlini răzbunarea.

— Nimic mai mult, decât să-l omorâţi!

În ochii tinerei femei se aprinseră văpăi de ură; tare ar mai fi dorit să-i crape ţeasta acelui slăbănog perfid, dar din nou se străduí a-şi frâna pornirile, pentru că deocamdată aflase doar ce i se cerea, doar ce i se cerea şi felul în care urma să împlinească vrerea bandei. Şi tocmai ceea ce nu ştia, i se părea a fi fost lucrul cel mai important.

— Cum? se arătă ea, nerăbdătoare.

— Oricum!

Viga îşi dădu seama că bandiţii se găseau într-o situaţie disperata, dacă recurgeau la o asemenea măsura fără a-i da niciun sfat, oricât de neînsemnat, cum să acţioneze. Revolta ei crescu şi mai mult, gândind că prin uciderea lui Brâncă şi-au croit drumul spre ea şi acuma, îndemnând-o la crimă, căutau să-şi deschidă o altă cale. Dar cum? Sacrificându-l pe Gozan? Nu: sacrificând-o pe ea. O aruncau orbeşte într-o acţiune sortită unui eşec sigur. Poate chiar asta şi doreau: să abată atenţia Securităţii pe cu totul alte căi. Iar dacă doreau cu adevărat ca să-l suprime pe Gozan, faptul că îi dădeau mână liberă însemna că n-aveau altă soluţie. Ea şi numai ce era singura lor unealtă; aşa încât maiorul nu era ameninţat, cel puţin deocamdată. Dar dacă situaţia bandiţilor era cu adevărat disperată, atunci ea şi-ar fi putut împlini răzbunarea. Chibzui cu febrilitate, căutând un pretext care l-ar fi putut convinge pe lunganul acela s-o ducă chiar în bârlogul lor, pentru că numai astfel putea ajunge să stea faţă-n faţă cu asasinul lui Brâncă. Îi ştia numele – Dolman – dar nu-l văzuse niciodată. La el trebuia s-ajungă; dar cum? Într-un târziu, îşi ridică ochii spre interlocutorul ei şi, cu un glas nesigur, simulând o oarecare teamă, îl întrebă:

— Domnule, să zicem că izbutesc; dar după aceea? Ce fac? Unde m-aş putea ascunde? La cine?

— La noi, răspunse Ciuran, fără prea multă convingere.

— Dar cum ajung acolo? Nu cunosc drumul.

— O să vă ajut eu, de-ndată ce primesc veşti de la dum-neavoastră.

Femeia îl privi cam neîncrezător:

— Îmi cereţi ceea ce ştiţi bine că şi eu doresc, numai că nu-mi prea arătaţi a-mi fi cu-adevărat prieteni. Cum să înţeleg vorba asta, „Vă ajut eu”? N-ar fi mai sigur pentru mine dacă aş cunoaşte drumul?

— Da, bine-nţeles, se repezi Ciuran s-o aprobe.

— Atunci, ce aşteptăm? Să mergem! se arătă Viga entuziasmată şi sări de pe scaun.

Lunganul se ridică şi el, încurcat: n-avea încuviinţarea lui Dolman ca s-o aducă în bârlogul lor. Zâmbi şi îi spuse:

— Acuma nu se poate. Când s-o înnopta.

Se îndreptă spre uşă.

— Unde să vă aştept? stărui ea.

— Păi... acolo, unde l-am găsit pe Brâncă, mort. Mai ţineţi minte?

Vasile sosi la locul de întâlnire îndată ce se înseră. Dolman îi dădu lista şi îi porunci să se întoarcă chiar în seara zilei următoare.

Ceea ce îl surprinse pe Voidin, fu faptul că unchiul venise singur şi nu însoţit de Ciuran, cum ordonase şeful. Ba, mai mult, fostul ţărănist sosise cu vreo două ore înaintea lui Vasile – pe care, desigur, doar îl anunţase, fără a-l mai aştepta şi însoţi. Lunganul se retrăsese de-o parte, cu Dolman şi discutaseră, în mare taină, vreme de câteva minute. Apoi, Ciuran apucă iar poteca ce ducea la poalele muntelui.

— Măi Vasile, ce-i zarva aia, acolo jos? întrebă Dolman, arătând spre luminile îndepărtate ale oraşului.

— Ce să fie, cucoane!? Oamenii vorbesc de nişte paraşutişti. Se vede că îi caută.

Vestea sosirii ajutoarelor mult aşteptate păru să-i fi năucit pe bandiţi. Fără să-şi dea seama ce face, Vova apucă ţeava automatului cu dinţii, Marton era gata să-nghită capătul de ţigară stinsă pe care-l morfolea, iar ceilalţi se strânseră cât mai aproape de şef. Dolman, încercă să

domolească tulburarea oamenilor săi. Îşi îndreptă privirile spre Vasile şi pe un ton glumeţ, se prefăcu a-l preveni:

— Fii cu băgare de seamă, dacă se aciuiesc pe la casa ta, ţi-a pus Dumnezeu mâna-n cap. Au bani.

Bandiţii se siliră să râdă.

— Ascultă! interveni Vora, nu cumva să-ţi treacă prin minte să-i denunţi.

— Nu-ţi face griji, Vora, mârâi Dolman, atâta lucru i-o trece şi lui prin minte. Ăia au arme şi nu le-ar lăsa din mâini numai de dragul celor opt copii ai săi. Apoi se-ntoarse spre agent şi-l întrebă: Aşa-i, Vasile?

— Aşa-i, cucoane! Chiar aşa!

— Bravo! Acuma, nici tu nu trebuie să te înspăimânţi prea tare de cele ce ţi-am spus noi. La urma urmei, sunt şi ei oameni.

Vasile plescăi tare şi dădu din cap, neîndrăznind să-l contrazică în vreun fel.

— Ce-i mă? Ce te scuturi?

— Apăi, cucoane, n-am eu nevoie să vină oamenii ăia cu bani în casa mea. Aud că s-au depărtat de nu li se mai bănuie nici urma.

Cei câţiva bandiţi care se aflau în imediata apropiere a şefului lor se priviră între ei. Păreau mulţumiţi de insuccesul Securităţii, dar şi îngrijoraţi de faptul că ajutorul primit din afara ţării putea să mai întârzie cine ştie cât.

— Încotro or fi apucat-o? se interesă Dolman.

Vasile îşi jucă rolul, aşa cum fusese instruit cu câteva ore mai înainte de Gozan. Tresări şi, părând a nu putea să vorbească de teamă că divulgă cine ştie ce secret, arată spre partea opusă celei din care venise el şi unde se afla singura potecă de acces spre bârlog.

Voidin se agită ostentativ.

— Ce ai? întrebă Dolman.

— Dacă mi-aţi îngădui... o întrebare.

Ene îndreptă un braţ spre Vasile, semn că încuviinţa.

— Nene! se adresă ofiţerul omului de legătură, vorbind aproape în şoaptă, de unde ştii că s-au îndreptat spre cealaltă parte a muntelui?

— Păi... dacă aş judeca după locurile cercetate şi observate de militari, nu s-ar zice, dar dacă paraşutiştii n-ar fi apucat-o încotro zic eu, până acuma erau cu lanţurile de mâini şi de picioare. N-aveau cum să scape.

— Bine, nene; atâta am vrut să ştiu.

Voidin pricepu din spusele lui Vasile, că maiorul Gozan intenţiona să forţeze scoaterea bandei din ascunzătoare, profitând de situaţia creată şi ispitind banda să apuce drumul spre cei paraşutaţi.

— Cucoane, eu m-aş duce, dacă nu mai aveţi ce-mi porunci.

— Du-te, Vasile, du-te, încuviinţă Dolman, şi omul plecă.

După câteva minute, Dolman porni înapoi, spre Valea Morţii, urmat de cei câţiva oameni care se ţineau în imediata lui apropiere. Ceilalţi, care se aflau răspândiţi prin pădure, spre a-i asigura retragerea în cazul unui eventual atac, îşi părăsiră posturile. Curând, banda se adună în cazanul cu pereţi de stâncă. O vreme, oamenii tăcură, fiecare părând că se gândeşte la acelaşi lucru, dar nimeni n-avea curajul să înceapă.

— Ce-ai spune, domnule locotenent, să încercăm a trece dincolo de munte?

Vodin îl corectă:

— Adică să-l forţăm?

— Zii şi-aşa, dacă aşa se zice. Ei, ce părere ai?

Locotenentul se cufundă într-o meditaţie care părea fără de sfârşit, pentru că, într-un târziu, nerăbdător, Ene îl bătu cu palma pe spate şi-l întrebă grav:

— Încercăm?

— Domnule, în principiu, aş spune că da; în fapt, nu pot da nicio asigurare, pentru că nu cunosc cealaltă parte a versantului. Hărţile pe care le avem sunt mai mult de orientare, n-au destule amănunte despre teren... În sfârşit, n-aş vrea să vă antrenez într-o aventură... E vorba de viaţa

oamenilor şi chiar de a dumneavoastră... Să mergem, de-ndată ce s-o crăpa de ziuă, şi să vedem cum arată locurile.

— O! făcu Ene, asta-i cel mai simplu lucru. Şi-apoi, părăsirea acestei văgăuni a fost chiar ideea dumitale. Aduţi aminte că m-ai contrazis când ţi-am lăudat poziţia noastră.

— Vă contrazic şi acum. Nu e o poziţie prea sigură.

— Să zicem; dar am putea îndrepta lucrurile.

— Vom încerca. Însă vă reamintesc că la data când eu v-am prevenit, nu eram încercuiţi şi ne-am fi putut deplasa pe orice drum. Dar, vom încerca. În ceea ce mă priveşte, vă asigur...

Două fluierături scurte curmară această ultimă frază a lui Voidin. Şeful bandei ridică un braţ şi totul păru să amuţească în jurul lui. Dolman îşi ridică ochii spre cer, de parcă dintr-acolo răsunaseră fluierăturile al căror ecou se izbea de stâncile din depărtare. Toţi aşteptau ca semnalul să se repete, aşa cum erau obişnuiţi, şi numai după aceea să-i răspundă. În afara celor care făceau de strajă, nu lipsea decât Ciuran. Altcineva n-avea cum s-ajungă, viu, până acolo. Dar de ce îşi anunţa sosirea? se întrebă Voidin. Asta se întâmplase doar când fusese adus el. Aşadar, Ciuran nu era singur. Adusese pe cineva? Prinsese pe cineva? Cu siguranţă că dacă nenorocirea mânase vreun om prin acele locuri, bandiţii aveau să-l ia drept iscoadă. Semnalul se repetă. Atunci şeful îi făcu un semn lui Vora şi legionarul se grăbi spre locul unde poteca făcea un cot spre dreapta. Ofiţerul ştia că acolo era locul de întâmpinare a noilor sosiţi.

— Aduceţi-o, aici! strigă Dolman, în urma lui Vora.

Valea era în bătaia lunii. Oamenii aşteptau cu încordare. Dolman îşi lăsă privirile s-alunece pe feţele lor aspre şi chinuite, zâmbind cu superioritate:

— Tot eu vă scot din încurcătură!

Se întoarse spre Voidin şi-i şopti, puţin ironic:

— Tot eu! Auzi, domnule locotenent?

Ofiţerul nu mai avu timp să-i confirme, pentru că Vora şi Ciuran apărură de după cotul potecii, încadrând o femeie tânără şi frumoasă.

Dolman îi ieşi în întâmpinare. O luă în braţe şi îi sărută zgomotos fruntea. După aceea o strigă:

— Fii bine venită, surioară!

Apoi, şeful bandei se adresă oamenilor săi:

— E sora mea şi sora voastră! E văduva fratelui nostru. Brâncă!

Urmară câteva clipe de uluială, după care oamenii veniră spre ea, dar nimeni nu îndrăzni să se apropie prea mult, părând că prin distanţa la care se ţineau, ar fi vrut să manifeste un soi de veneraţie pentru durerea ei şi pentru imaginea zbaterii lui Brâncă, a cărui imagine era destul de proaspătă în ochii lor.

Voidin cercetă cu luare aminte chipurile bandiţilor şi îşi spuse că, în acea clipă, la cel mai mic gest al femeii, oricare dintre ei l-ar fi împuşcat pe Dolman. În faţa lor nu se afla târfa despre care Dolman le vorbise, ci o fată tânără şi frumoasă, ai cărei ochi păreau întunecaţi, poate pentru totdeauna, de marea durere pe care o încercase.

Ene observă starea oamenilor săi şi, pentru a-i recâştiga, le strigă:

— Aflaţi că sora noastră a venit aici să ne ajute. Ca şi noi, ea doreşte să-l răzbune pe Brâncă. Ca şi noi, ea ştie cine l-a ucis: şeful securităţii raionale! Am poftit-o aici, şi ea a venit, continuă Dolman, pe un ton şi mai patetic, ca s-o cunoaşteţi şi să ştiţi pentru a cui sănătate vă veţi ruga, de-azi înainte. Surioară! se adresă el femeii, prinzându-i umerii şi ţintuindu-i privirea. Surioară! Omoară-l! Ştim că vrei să-ţi răzbuni iubitul, dar fă-o cât mai degrabă, aşa cum ar fi făcut-o şi el. Tare mult te-a iubit! Şi dacă-l omori, ne ajuţi pe noi, prietenii lui! Orice zăbavă înseamnă pieirea noastră şi omul tău n-ar fi dorit asta, cum nici noi n-am dorit pieirea lui.

Viga se desprinse din strânsoarea mâinilor lui Dolman şi porni, cu pas măsurat, spre ceata bandiţilor. Se opri în

dreptul fiecăruia şi-i privi drept în ochi, de parcă ar fi vrut să afle câtă vină avea unul şi altul, când Dolman i-a ucis iubitul. După această stranie trecere în revistă, femeia reveni lângă şeful bandei, şi privind spre ceilalţi, spuse aproape în şoaptă, ca un jurământ:

— Am să-l omor! Dar aşa cum cred eu că trebuie să moară unul care trage ca un laş!

Scoase din poşetă o sticluţă cu gura foarte largă, plină cu un praf gălbui. O destupă şi în secunda următoare se întoarse fulgerător spre Dolman, azvârlindu-i praful peste faţă. Dolman îşi duse mâinile la ochi şi urlă îngrozit.

Bandiţii erau atât de uimiţi, încât nimeni nu se clinti de pe locul său.

După câteva secunde, şeful bandei îşi luă mâinile de pe ochi şi, dându-şi seama că nimic nu i se întâmplase, şi mai ales că se umilise în faţa oamenilor săi, scoţând acel urlet şi arătându-se fricos, căută să-şi refacă prestigiul; se postă dinaintea femeii şi o întrebă:

— Ce-a fost asta?

Viga îl privi trist.

— N-aţi înţeles? Te-am omorât.

Dolman se sili să râdă, dar femeia puse capăt prefăcutei lui veselii:

— Am jurat, doar, să-l omor pe laşul care mi-a ucis dragostea, dar să le şi arăt oamenilor tăi cât eşti de viteaz.

— Şi... cum l-ai omorât? întrebă Ene, cu un aer tâmp.

— I-am aruncat în faţă zece grame de mălai. Ce-i drept, cam puţin pentru un porc.

Câţiva râseră, dar cei mai mulţi păreau foarte impresionaţi, nu atât de curajul acelei tinere, cât de felul în care-l desfiinţase pe cel ce se credea atotputernic faţă de ei.

Dolman se clătina pe picioare.

O! Dacă femeia s-ar fi năpustit asupra lui cu vreun jungher, cu vreun pistol sau măcar cu pumnii, ar fi fost cu totul altceva, dar o asemenea umilinţă!!! Mai auzise el despre asemenea întâmplări, dar pe vremea aceea făcuse haz. De data asta, însă, totul era grav şi tragic. Chiar mai

grav şi mai tragic decât felul în care murise Brâncă. La urma urmei, acela murise strigându-şi demnitatea şi mândria, în timp ce, el, Dolman, îl împuşcase pe la spate. „Laş şi fără luptă!” îi răsunau în urechi acel scurt şi definitiv rechizitoriu pe care i-l făcuse Viga, celui care-i ucisese iubitul. Îi spusese asta, ca mai pe urmă, şi el şi oamenii lui, să ştie pentru ce avea să-l pedepsească în acel mod şi nu într-altul.

Într-un târziu, Dolman îşi scoase pistolul şi ochii lui prinseră să iscodească printre bandiţi, în căutarea unuia care, desigur, el îl socotea vinovat de cele întâmplate.

— Ciuran?

Lunganul se apropie.

— Numai tu m-ai trădat. Ţi-a pus poalele-n cap şi ţi-ai pierdut minţile.

Celălalt încercă să răspundă ceva, dar o împuşcătură îi curmă răsuflarea.

La o oarecare distanţă, Vora şi alţi trei legionari stăteau cu automatele îndreptate spre ceilalţi bandiţi, gata să tragă asupra oricăruia dintre ei, pe care nenorocirea l-ar fi mânat să intervină în timp ce Dolman „făcea dreptate”.

După aceea, mai-marele bandiţilor se întoarse spre Viga şi-i rânji galeş:

— Tu ai văzut cam în ce fel stau lucrurile pe-aici. Dacă vrei să nu crăpi, trebuie să faci ce ţi se spune.

Se-ntoarse spre oameni, strigându-le:

— Haideţi, măi! Care-i mai nerăbdător, să-nceapă! şi arătă cu mâna spre femeie.

Se gândea că astfel îi va recâştiga şi totodată va plăti Vigăi umilinţa, tot cu o umilinţă.

Dar nimeni nu se urni din loc. Mai mult, unii îşi aplecară privirile, scormonind parcă în adâncul pământului, până la mormântul lui Brâncă.

Se scurse astfel o vreme, la capătul căreia Vora înaintă spre tânără.

— Bravo! Bravo! îl încurajă Dolman.

Ceilalţi doi legionari veniră mai aproape de ceată. Vora ajunsese lângă femeie. Întinse o mână şi, dintr-o smucitură, îi despică rochia, de la piept până la poale.

Viga îl scuipă.

O rafală pornită din automatul lui Vora puse capăt scenei. Viga îngenunche şi curând se prăbuşi. Părea o pasăre albă cu aripile negre şi zdrenţuite.

— Oricum, n-ar mai fi putut pleca de-aici, îşi motivă legionarul fapta, adresându-se lui Dolman. Ştia că noi l-am curăţat pe trădătorul acela de Brâncă.

Dolman se întoarse spre Voidin.

— Cum vezi, domnule locotenent Jigău, dacă aşa te-oi fi numind cu adevărat, cei de jos ştiu tot ce se petrece la noi. Uite, m-a prins remuşcarea faţă de Ciuran; dacă nu i-o fi destăinuit el, femeii, că Brâncă şi-a găsit moartea aici?

Ofiţerul îşi dădu seama că insinuarea era mai mult decât o dovadă de neîncredere; era aproape o acuzare directă. Îşi spuse că Dolman mai avea încă nevoie de serviciile sale, pentru că, odată cu moartea Vigăi, forţarea muntelui se impunea şi mai mult. Dar asta, deocamdată.

CAPITOLUL VII

Întâlnire în Valea Morţii

A doua zi, dis-de-dimineaţă, Dolman îl trezi pe Voidin într-un mod nu prea prietenos: pur şi simplu îl înghionti cu vârful bocancului în coaste şi-i strigă şoptit:

— Mişcă!

Ofiţerul sări de pe laviţa care-i servea drept pat, şi, încă buimac din somn, îl privi nedumerit câteva clipe. După aceea îi reveniră în minte cele petrecute cu Viga şi mai ales ameninţarea pe care Dolman o insinuase împotriva lui.

Afară, cerul era acoperit de nori şi prin căscătura ce servea de intrare în bârlog, se făcea simţit un vânt rece. Trecură câteva minute, timp în care locotenentul se îmbrăcă şi apoi porni în urma lui Dolman.

— Domnule, ar trebui să luăm cele de trebuinţă.

— Adică? se răsti Ene.

— O hartă... busola...

— Ia mai lasă-mă cu şmecheriile astea; m-ai prostit destulă vreme şi uite unde-am ajuns.

Voidin căută să-i întâlnească privirea, dar mai-marele bandiţilor îl evită, pentru că nu se opri din drum şi nici măcar nu îşi întoarse capul spre el. Ofiţerul îşi aminti unul dintre sfaturile căpitanului Marin Iliu: „Dacă faci o concesie, să n-o faci şi pe a doua, în aceeaşi zi! Riscă şi te vor crede!” Îşi spuse că prima concesie i-o făcuse în primele secunde

de la deşteptare: nu i-a reproşat felul în care-l trezise din somn, arătând înţelegere pentru starea pe care i-o pricinuise umilinţa la care-l supusese Viga. Era destul pentru ziua de azi. O acţiune atât de serioasă ca recunoaşterea traseului îi dădu prilejul să se arate cât mai pătruns de importanţă, şi cât mai hotărât pentru reuşită. Se opri, silindu-l pe Dolman să facă acelaşi lucru, şi spuse mustrător:

— Este de datoria mea să vă atrag atenţia că, pentru ceea ce aţi hotărât, trebuie să operăm cu o precizie absolută.

Ene îl privi cu vădită ironie, dar ofiţerul se prefăcu a nu fi observat, şi insistă:

— Măcar pentru pâinea şi adăpostul pe care mi l-aţi oferit.

Asta păru să-l descumpănească pe şeful bandei, fiindcă zâmbi,

— Uneori mă întreb cât trebuie să cred din toate câte mi le-ai spus, până acuma?

— Puteţi crede orice, despre orice altceva, în afară de ceea ce v-am spus acuma.

— Adică... despre faptul că vrei să-ţi plăteşti ospitalitatea?

— Şi asta, dar în primul rând, seriozitatea situaţiei în care ne găsim şi mai ales, meticulozitatea cu care trebuie să ne pregătim. Daţi-mi voie să mă-ntorc. Vreau să-mi iau busola şi harta...

— Te rog spuse Dolman binevoitor. Nu văd cine te-ar putea opri; la urma urmei sunt sculele dumitale.

În câteva clipe, Voidin se şi înapoie cu o hartă, riglă, compas, busolă şi câteva creioane. Dolman îl bătu pe umăr şi, fără să-l privească, murmură:

— Păcat că nu întotdeauna îmi inspiri prea multă încredere. Oricum, pari un băiat serios. Ceea ce mă face uneori să încerc un sentiment de admiraţie faţă de dumneata, este faptul că ştii să vrei, dar mai ales, cum!

Tânărul ofiţer trimise un gând de recunoştinţă lui Iliu şi îşi jură că de-ndată ce se va fi eliberat de bandă, se va ţine cât mai multă vreme în preajma celui care cunoştea atâta de bine sufletele oamenilor, până şi pe acelea ale celor mai ticăloşi dintre ei. Nu, n-avea să se mai despartă de Iliu şi nici de Gozan; mai ales de Gozan, care-i arătase atâta încredere, lui, un începător. Maiorul mersese până acolo, încât îi dăduse propriile sale aripi, mânat de dragostea ce i-o purta, dar şi încrezător că va putea zbura. Deocamdată, aripile acelea îl purtaseră până acolo, sus, pe crestele munţilor, ajutându-l să planeze peste atâtea şi atâtea capcane. Acum, însă, era vorba de a ajunge înapoi, dincolo de crestele munţilor, pe un drum mult mai aspru; acuma trebuia să zboare în jos, având de înfruntat primejdii şi mai mari decât cele de până atunci, cu riscul de a-şi scrijeli mâinile şi picioarele ori chiar de a-şi fărâma ţeasta, dar aripile acelea trebuiau s-ajungă acolo, la cel care i le încredinţase, întregi şi fără nicio pată; albe, puternice şi neîntinate, aşa cum i le dăduse Gozan.

Porniră tăcuţi spre crestele munţilor, dincolo de care se căscau hăurile fără sfârşit. Într-un târziu, Dolman se opri şi-i oferi o ţigară.

— Ştii, mă tot gândesc la nenorocita aia... Păcat! N-ar fi trebuit s-o împuşte Vora.

Locotenentul ridică din umeri, semn că nu era prea convins dacă legionarul procedase bine ori nu. Apoi, simţind că Ene îl privea insistent, dorind astfel să-l silească la o mărturisire, şi dându-şi seama că nişte vorbe de alinare nu i-ar putea decât sluji, Voidin murmură:

— Domnule, eu cred că este o chestiune de temperament, spre deosebire de dumneavoastră care aţi fost victima directă a unui act de violenţă.

— Simulat! strigă Ene, pierzându-şi controlul.

— Evident, confirmă Voidin şi se grăbi să motiveze. Dar, cum nu aveaţi de unde să ştiţi asta, aţi trăit din plin emoţia firească a unui atac şi cu atât mai mult eraţi în drept să reacţionaţi tot prin violenţă; însă, spre surprinderea mea şi

a celorlalţi, cred, v-aţi stăpânit... v-aţi putut stăpâni. Domnul Vora n-a izbutit să facă asta, dar faţă de credinţa ce v-o poartă, n-ar trebui să-l judecaţi prea aspru.

Şeful bandei zâmbi mulţumit, la gândul că interpretarea aceasta nu era de natură să afecteze demnitatea lui.

— Poate că ceilalţi n-au înţeles lucrurile tot atât de limpede ca dumneata.

Voidin pricepu îndată că şeful se îndoia de aprobarea unanimă a conduitei sale faţă de iubita lui Brâncă, dar ar fi dorit asta, aşa că se grăbi să-l asigure:

— Dacă n-au înţeles, am să le explic eu.

Dolman îl privi cu recunoştinţă şi îl îndemnă iarăşi la drum.

Curând, ajunseră pe o coamă stâncoasă, de un vânăt închis care, în bătaia ploii ce începuse să cadă, părea aproape neagră, îngenunchează şi merseră târâş până la marginea unei creste aride şi colţuroase, de unde putură vedea o prăpastie înfricoşătoare. Ceva mai la dreapta, însă, peretele părea mai puţin drept. Se târâră într-acolo. Într-adevăr, panta avea o înclinaţie mult mai lină, iar după vreo douăzeci de metri, în jos, apăreau nişte trepte, tăiate grosolan în stâncă.

— Seamănă cu o scară, se entuziasmă Dolman.

Voidin bâigui ceva de neînţeles, părând să-l contrazică.

— Chiar este o scară, insistă şeful bandei.

Celălalt nu-i răspunse şi se târî mult, spre dreapta, de-a lungul parapetului îngust şi colţuros.

— Adevărat, strigă ofiţerul, se pare că treptele duc până la poalele muntelui, numai că ar trebui făcute câteva încercări. Dolman se aplecă şi mai mult decât ofiţerul, peste parapet, şi văzu că după o vreme, şirul treptelor prezenta unele neregularităţi.

— Priveşte atent, îl îndemnă el pe Voidin. Nu ţi se pare că scara se pierde din loc în loc?

— Pe mine asta mă bucură; s-ar putea ca în locurile acelea, să existe poteci. O să facem nişte încercări; păcat că nu avem o frânghie!

Îşi scoase harta, făcu câteva însemnări şi apoi, desenă pe o altă hârtie nişte curbe, deasupra cărora puse cifre.

— De-ndată ce vine unchiul meu, va trebui să-l trimiteţi înapoi; avem nevoie de mai multe funii. Dacă ar găsi de cânepă sau de Manila; sunt mai rezistente.

Făcură cale-ntoarsă spre bârlog.

Ploaia se înteţise. Din vale, şuieratul unei locomotive răzbătu până la ei. Urmăriră şerpuirea drumului pe care-l străbătea trenul şi care, fiecăruia, din alt motiv, li se păru inaccesibil, poate pentru totdeauna.

*

A doua zi, Vasile Bold îl informă pe maiorul Gozan că bandiţii vor să cumpere frânghii, ceea ce însemna că peste puţină vreme aveau să iasă din ascunzătoare. Maiorul se bucură că lucrurile se apropiau de deznodământ. Nesiguranţa în care se afla tânărul ofiţer îl chinuia nespus. Pe deasupra, mai venise şi parazitarea spionilor din afara ţării şi asasinarea părinţilor lui Ion Ormazu, evenimente care stârneau îngrijorarea populaţiei. Scotocirile întreprinse zi şi noapte nu dădură niciun rezultat, de parcă cei paraşutaţi intraseră în pământ. În schimb, investigatorii îi aduseră o veste care avea să-l bucure: ajutaţi de semnalmentele lui Radu Budei şi Gore Cioplea, pe care Ion Ormazu îi descrisese cu minuţiozitate, ei stabiliseră că spionii se aciuaseră într-o mică localitate balneară, situată la numai câţiva kilometri de reşedinţa raionului.

Gozan însoţit de Iliu, porni într-acolo. Dorea să revadă împrejurimile, pentru o cât mai eficientă încercuire.

Era după-amiază. Ploaia răcorise pietrişul aleilor şi zidurile caselor dar oamenii – turişti şi localnici – ieşiseră la plimbare, pe potecile care duceau fie la izvoarele termale, fie spre parcul din centrul comunei. Parcul era cocoţat în trepte, pe o mare ridicătură de pământ, şi se întindea pe vreo două-trei pogoane: în mijloc, la adăpostul unor copaci bătrâni, dispuşi în cerc, se afla o mică estradă pe care, la

ora aceea, în mai toate zilele, cânta o fanfară a minerilor. Muzicanţii tocmai sosiseră şi oamenii se adunau în jurul lor. Unul dintre spectatori strigă dirijorului: „Până-n seară începeţi, măi Toadere?” Şi omul strigat se-ntoarse şi răspunse blând: „Ba şi mai degrabă, numai că tinerii ăştia or găta de strunit, ca să nu vă zgârie auzul!” Ceilalţi râseră, laolaltă cu „tinerii” din fanfară, toţi – oameni de peste cincizeci de ani, cu feţe aspre, cu mâini şi mai aspre, cu ochi întunecaţi de praful cărbunelui şi cu suflete de copii. „Strunitul” se termină în câteva minute. Pe urmă, dirijorul ridică un braţ; la încheietura mâinii se vedea o şuviţă albă din manşeta cămăşii, care răzbătea de sub mâneca hainei de culoare închisă. Muzicanţii veneau acolo, îmbrăcaţi cu tot ce-aveau mai bun; era marele lor spectacol, pe care-l cinsteau cum se cuvine, în fiecare după-amiază de vară. Braţul dirijorului se lăsă în jos şi în aceeaşi clipă toba răsună profund, odată cu răsuflarea de uşurare a trompetelor care aşteptaseră atâta vreme, încordate. Şi sunetele se năpustiră într-un iureş năprasnic, până în înaltul cerului, ecoul lor venind înapoi, lin şi duios, suprapunându-se altor sunete care abia se năşteau, interferându-se şi armonizându-se cu ele; era un marş. Apoi, urmă un vals cântat cu-atâta duioşie, de parcă muzicanţii voiau să mângâie sufletul muntelui pe care-l izbeau de-o viaţă, pentru a-i smulge şi cărbunele, şi pâinea. Asistenţa răsplăti cu aplauze strădania fanfarei, iar dirijorul se-ntoarse spre lume şi se descoperi.

Undeva, într-un colţ mai retras, doi bărbaţi, cu mâinile sprijinite de un copac, îşi întâlniră privirile.

— Îi cunosc, Marine... Ştii... Toader ăsta m-a învăţat şi pe mine să cânt la trompetă...

Căpitanul Iliu se prefăcu a nu fi observat emoţia lui Gozan, şi pentru a-l ajuta să-şi depăşească starea se întoarse spre fanfară:

— Nu mi-aţi spus până acuma. O! la prima petrecere, am să-i spun nevesti-mi; n-o să scăpaţi prea uşor.

— Marine! Să isprăvim cu netrebnicii ăştia şi, dracu’ să mă ia dacă nu-mi cumpăr o trompetă. Dar să nu-ţi închipui că am să fac asta ca să te distrez pe tine ori pe nevastă-ta! Nuu... Am să mă duc la ai mei, acolo, la mină, şi-am să cânt laolaltă cu ei. Ştii ce dor mi-e să mai cânt împreună cu ei? Măcar o singură dată, Marine, şi tot merită să-mi cumpăr o trompetă.

Se depărtară, însoţiţi de acordurile fanfarei. Înconjurară mica staţiune balneară, trecură şi pe lângă mină, şi pe lângă alte locuri. Seara, se înapoiară la reşedinţă, făcură planul unei încercuiri mai largi, urmând să strângă laţul, treptat, odată cu minuţioase controale şi scotociri. Pe la miezul nopţii, subordonaţii maiorului Gozan intrau în noul dispozitiv.

Împrejurimile micii localităţi balneare fură minuţios cercetate. Cercul se strângea cu băgare de seamă, pentru că bandiţii erau înarmaţi şi Gozan nu dorea o acţiune deschisă, care să se termine cu victime din rândul populaţiei.

Consemnul era categoric: „Nimeni nu părăseşte poziţia”.

Înfruntând arşiţa soarelui şi frigul nopţii, Gozan şi Iliu se aflau permanent printre oameni, într-o continuă deplasare de la un post la altul, de la o patrulă la alta.

Se scurseră două zile şi două nopţi, de cumplită încordare.

Prinderea celor doi spioni, care urmau să sprijine banda lui Dolman, părea sigură.

*

Se înserează.

Forfota străzii atinge apogeul: localnicii se-ntorc spre casele lor după o zi de muncă; viligiaturiştii ies la plimbare.

Budei şi Cioplea socotesc acest moment ca foarte potrivit pentru a se strecura în afara micii localităţi balneare. Îşi iau armele şi părăsesc bârlogul în care nu se simt deloc în siguranţă. Pornesc spre partea dinspre sud a staţiunii, socotind că pe acolo, aglomeraţia fiind mai mare, vor putea

scăpa neobservaţi. Izbutesc să ajungă până la marginea unui mic râu, ale cărui ape spumegă într-o luptă voinicească cu nişte bolovani ce le stau în cale. Cei doi spioni îşi încordează auzul, dar zgomotul apei îi împiedică să asculte altceva în afară de freamătul ei. Atunci iscodesc cu privirile. După câteva secunde, Gore Cioplea prinde mâna complicelui său, strângându-i-o până la durere; vrea să-i spună ce a văzut, dar emoţia îi gâtuie vocea şi face un gest, cu capul, spre stânga. Budei priveşte într-acolo şi deosebeşte silueta unui soldat, la numai două sute de metri de ei. Apoi, silueta altui soldat. Bandiţii se privesc îngrijoraţi; au înţeles că drumul acela devenise inaccesibil. Fac cale-ntoarsă spre centrul staţiunii. Budei se opreşte din când în când, spre a verifica dacă sunt urmăriţi. Ajung în dreptul parcului. Aici, se strecoară prin puzderia de oameni şi răzbat până în partea de vest, unde parcul e străjuit de un zid înalt şi stâncos, dincolo de care se află o vale ce-i drept nu prea prietenoasă, dar sigură pentru a ajunge într-un drum mai ferit. Budei a studiat poziţia, chiar din prima zi a sosirii.

Acuma îşi îndeamnă complicele să-l urmeze, dar celălalt ezită, ştiind la ce mare primejdie va trebui să se expună. În cele din urmă, Cioplea porneşte după el, urcând o potecă foarte îngustă, agăţându-se de pomi şi chiar de buruieni. La un moment dat, urcuşul devine pieptiş şi spionii sunt nevoiţi să-şi continue drumul târându-se. Ajung pe coama zidului de stâncă. Abia mai pot respira. După o vreme privesc spre valea care se cască aidoma unei gropi, pe cât de neagră, pe atât de adâncă. Soarele a apus cu totul, iar vizibilitatea foarte redusă le îngăduie să-şi dea seama doar că povârnişul pe care voiau să coboare e abrupt, iar copacii destul de rari.

— Acolo, jos, pe un drum neumblat... murmură Budei, dar nu-şi sfârşise bine vorba că din vale şi răzbat luminile farurilor mai multor maşini şi uruitul motoarelor. Se-ntoarce spre Gore: Înapoi!

— Nu mai avem pe unde. Ai văzut asta, încă de ieri.

— Fii pe pace! Ieşim noi din cursa în care vor să ne prindă. Important este că avem ce ne trebuie.

Cioplea e năucit de situaţia în care se află şi pare să nu fi înţeles gândurile lui Budei. Apoi, fără să-i mai pese încotro are s-ajungă, începe să coboare.

*

Luminile micii staţiuni balneare pâlpâie timid, în aerul umed şi rece. Ici şi colo, scâncetul unui copil ori lătratul vreunui câine. Mai toate ferestrele caselor şi-au coborât pleoapele negre ale somnului. Prin parcul în care cu numai câteva ore mai înainte răsunau, când vesele, când triste, când duioase, acordurile fanfarei minerilor, acuma se aud doar greierii. Locul luminilor l-au luat licuricii, iar pe cel al forfotei mulţimii, paşii rari ai câtorva perechi de îndrăgostiţi.

Străzile par pustii.

De după un colţ, răsar două umbre care se strecoară de-a lungul zidurilor, părând lipite de ele. Aleargă spre marginea comunei şi de-acolo spre mină.

*

La raionul de Securitate soseşte o informaţie preţioasă: acum se ştie cu exactitate casa în care s-au stabilit cei doi spioni. Gozan ordonă dublarea posturilor care supraveghează căile de acces în mica localitate balneară. El şi Iliu hotărâseră să plece, peste câteva clipe, acolo. Vor acţiona direct; totul trebuia să se petreacă repede şi sigur. Fără vărsare de sânge.

*

În aceeaşi noapte, în casa lui Vasile Bold, spre groaza celor opt copii şi a nevestei sale, năvălesc legionarul Vora şi hoţul Iosif Marton.

— Îl omori pe Gozan! porunceşte Vora.

— Altminteri, mâine poţi să-ţi îngropi copiii, intervine Marton, îndreptând automatele spre pătuţurile lor sărăcăcioase.

Femeia plânge. Cei mai mici dintre copii încep să urle. Vora loveşte pe cel mai mic şi... copilul se rostogoleşte de pe pătuţ, lovindu-se la cap; sângerează. Vasile se repede la copil, iar Marton îl plesneşte peste o mână, cu ţeava automatului. După câteva clipe, groaza a pus stăpânire pe toţi; nimeni nu mai plânge.

Vora scoate un pistol şi o grenadă, pe care i le dă lui Vasile.

— Îl chemi afară, îl împuşti şi după aceea, arunci grenada înăuntru, prin geamuri. Grăbeşte-te, dacă vrei să-ţi mai găseşti copiii în viaţă.

Omul se supune fără să crâcnească. Ia pistolul şi grenada. Porneşte spre uşă şi se opreşte pe prag; pare să chibzuiască la ceva foarte important.

Legionarul, nemulţumit de ezitarea lui Vasile, urlă:

— Ce mă? N-ai priceput ce trebuie să faci?

Bold vine spre el şi Marton crede că vrea să-i atace, aşa că îl face atent.

— Dacă încerci să tragi într-unul dintre noi, celălalt îţi îmbălsămează copiii. Auzi? O rafală, şi gata.

Tatăl celor opt copii apleacă ţeava pistolului, în semn că nici prin minte nu-i trece să-şi primejduiască familia, într-un târziu izbuteşte să-ntrebe:

— Oameni buni, după aia unde m-ascund?

— La noi! îl asigură Vora. Şi-acum, la treabă!

Vasile părăseşte casa fără să arunce nici măcar o privire spre ai săi.

*

Gozan şi Iliu goneau spre mica localitate balneară, unde gândeau că se vor înfrunta cu cei doi spioni. Când ajunseră

la mai puţin de un kilometru de intrarea în comună, o detunătură îngrozitoare făcu să se cutremure maşina.

— Opreşte! ordonă maiorul.

Şoferul frână brusc.

— Mina! Auzi Marine? Acolo, la mină!

O nouă explozie; apoi linişte.

Porniră spre locul nenorocirii. Odată ajunşi, văzură câţiva oameni ale căror chipuri abia se mai puteau desluşi din pricina stratului gros de praf negru, stârnit de răscolirea pereţilor surpaţi în abataje.

— I-a îngropat de vii! strigă unul dintre minierii pe care explozia îl surprinsese la suprafaţă, şi privi disperat spre mină.

— Cine conducea şutul? întrebă maiorul.

— Nica şi Toader.

Gozan organiză o urgentă alarmare – om la om – iar pe ajutorul său îl trimise să strângă încercuirea cât mai aproape de linia de centură a comunei.

— N-au avut timp s-ajungă prea departe, spuse maiorul, gândind că numai mâna criminală a celor doi spioni produsese nenorocirea.

Curând veniră oamenii din comună, pompierii voluntari, turişti, toţi înarmaţi cu sape, lopeţi, târnăcoape. După o vreme, sosiră ambulanţe ale staţiilor de salvare de prin împrejurimi. Treptat, gura de acces fu deblocată şi, unul câte unul, accidentaţii fură aduşi la suprafaţă. Sanitarii nu pridideau cu îngrijirile. Câţiva mineri muriseră. Printre ei se afla şi acel capelmaistru de fanfară, Toader, ale cărui braţe vânjoase n-aveau să se mai ridice nici pentru a porni şutul ortacilor nici spre a porni sunetele fanfarei, pe care el o născuse. Năvala curioşilor devenise o mare pacoste pentru situaţia aceea şi curând haosul ameninţa să ia locul brumei de ordine care domnise până atunci. Gozan apucă pe câţiva vlăjgani dintre cei ce se înghesuiau s-ajungă cât mai aproape de maşinile salvării şi le strigă:

— Voi, bărbaţii cei mai puternici, ajutaţi-mă. Ţineţi lumea cât mai departe! Faceţi orice, dar împingeţi gloata care ia aerul răniţilor!

Se crăpa de ziuă şi în lumina palidă a răsăritului oamenii văzură pe chipul brăzdat şi aspru al maiorului, lacrimi. El era tot minerul de odinioară, iar morţii şi răniţii aceia erau mineri de-ai lui. Şi el se lupta, din răsputeri, cu moartea lor, cu rănile lor. Îi căra spre ambulanţe, cu grija şi dragostea cu care şi-ar fi purtat propriul său copil. Pe unii, nici nu-i mai recunoştea din pricina bandajelor care le acopereau chipurile, dar nu pregeta să-ncurajeze pe oricine. Ambulanţele plecau şi reveneau, într-un iureş. După câteva ore, se făcu apelul: patru morţi şi treizeci şi doi de răniţi. Un medic de la staţia de salvare a spitalului raional, unde fuseseră internaţi toţi răniţii, spuse:

— Treizeci şi patru de răniţi! Aşa ştiu eu.

Erau cu doi mai mulţi decât numărul minerilor care fuseseră trimişi pentru îngrijiri.

— Sigur? întrebă Gozan.

— Absolut sigur.

Maiorul plecă spre primărie, pentru a telefona la spital, în drum se întâlni cu Iliu.

— Budei şi Cioplea au dispărut din locuinţa pe care o închiriaseră ieri dimineaţă, raportă căpitanul. Am făcut o percheziţie şi am găsit aparatul de radio emisie-recepţie, de tipul celui descris de Ormazu.

— Cu siguranţă că e acela pe care l-au luat din casa lui Ion, după ce i-au ucis părinţii.

— Am lăsat un om de pază, spuse Iliu. Oricum, încercuirea este perfectă şi n-au cum să scape.

— Au şi scăpat, Marine.

Căpitanul făcu un pas înapoi, refuzând să creadă spusele superiorului său.

— Cum? Cum? bâigui el.

— Aşa bine; s-au strecurat printre răniţi şi au trecut, cu maşinile salvării, prin încercuire. Asta, după ce au provocat explozia; au profitat de panică.

Urmară câteva clipe de tăcere, timp în care Iliu îl examină şi se sperie de înfăţişarea lui Gozan.

— Tovarăşe maior, urcaţi în maşină. Trebuie s-ajungeţi mai întâi acasă şi pe urmă vom mai vedea ce-o fi de făcut.

Gozan se urcă, docil, şi şoferul demară. Mergea încet, de parcă ar fi transportat un bolnav pe care nu trebuia să-l hurducăie.

— Marine, şopti maiorul într-un târziu, n-am să mai cumpăr trompetă. Auzi? Niciodată n-am să-mi mai cumpăr trompetă.

Îşi duse palmele la ochi şi gemu, rugându-l pe şofer:

— La raion, Mihăiţă.

— ’nţeles!

— Aşa băiete... Aşa... şi dacă poţi, ceva mai repede.

Şoferul acceleră şi maşina îşi iuţi mersul.

Când intrară în oraş, zăriră un bărbat, în mijlocul şoselei, care făcea semne disperate, cerându-le parcă să oprească.

— Mihăiţă! şopti Gozan.

— Ordonaţi!

— Opreşte la vreo zece metri de el.

Câteva secunde şi maşina se opri. Gozan coborî. În faţa lui se afla Vasile, a cărui privire trăda o spaimă de nedescris.

— Ce-i, nea Vasile?

Omul de legătură încercă să răspundă, dar nu izbuti să scoate niciun sunet. În schimb, dădu la iveală pistolul şi grenada primite de la Vora şi le puse pe asfalt.

— Dolman? întrebă ofiţerul.

Celălalt îşi clătină capul, în semn de negare şi, nu mai după un vădit efort, izbuti să bâiguie:

— Vora şi Marton...

Dar fraza şi-o continuă, lovindu-se cu palma pe piept.

— Sunt la dumneata?

— Da...

— Când au venit?

— Pe la unu sau două, noaptea.

— Ţi-au pus condiţii?

— Da.

— Ce anume?

— Copiii...

— Atunci, ce mai aştepţi? Trage!

Vasile se aplecă şi ridică pistolul.

Căpitanul Iliu şi tânărul şofer priveau scena, cu stupefacţie, dar nimeni nu îndrăznea să intervină.

Bold întinse pistolul, maiorului.

— Trageţi dumneavoastră; eu v-am făcut destule necazuri, de când v-am căzut năpastă pe cap. Dacă mă împuşcaţi or să creadă că m-aţi răpus în luptă şi-mi lasă copiii; da, da, nu mi-i mai omoară.

Maiorul îi luă pistolul, şi-l puse în buzunar. Pe urmă, îl întrebă;

— Ce trebuia să faci, după aia?

— Să viu acasă şi de-acolo să fug la bandă; ori să fug de-a dreptul acolo.

— Ţi-au destăinuit locul unde-şi au ascunzătoarea?

Bold îl privi năucit şi abia într-un târziu, bâigui:

— Nu... Asta nu mi-au spus, dar poate că o să m-aştepte careva la bordeiul părăsit, de-ndată ce s-o înnopta.

Gozan tresări şi în colţul buzelor sale se ivi un zâmbet.

— Eee! Păi nu-i chiar atât de gravă situaţia. Dacă ţi-au dat şansa să te poţi refugia, după ce m-ai fi dat gata, înseamnă că ei au părăsit casa dumitale, la scurtă vreme după ce te-au trimis pe urmele mele. Fii sigur că n-au riscat ei s-aştepte rezultatul.

Câteva clipe, chipul lui Vasile se înseninã, dar după aceea trăsăturile feţei i se accentuară din nou:

— Acu’ nu vă supăraţi... S-ar putea ca aşa să fie, dar mâine, gândiţi-vă, mâine, când vor afla că încă mai sunteţi în viaţă, îmi vor omorî copiii. Sunteţi, şi dumneavoastră, tată. Mai bine împuşcaţi-mă pe mine; ascultaţi ce vă spun eu! În felul ăsta, scapă copiii.

Maiorul nu-i răspunse; părea absent, cu gândurile foarte departe de zbuciumul omului care-l implora să tragă asupra lui.

— Nici nu vi-i mintea la durerea mea! strigă, acuzator, Vasile. De ce nu mă împuşcaţi? Eu n-am avut curajul să-mi iau singur zilele, că mi le luam. Ori, şi dumneavoastră vă e teamă?

— Nene, să ştii că moartea dumitale nu-i va ajuta pe copii. Hai, du-te acasă. Ascultă, ai avut încredere în mine şi nu te-am amăgit niciodată. Aşa-i?

Celălalt îşi plecă fruntea, ruşinat de ieşirea pe care o avusese mai înainte.

— Să crezi şi-n ce-ţi spun acuma! Moartea dumitale nu le poate ajuta copiilor.

Bold îl privi aiurit şi murmură prosteşte:

— Bună ziua... bună ziua...

Mihăiţă, care nu pricepuse nimic altceva decât că un părinte se zbuciuma ca să apere viaţa copiilor săi, se urcă în maşină, iar când veniră cei doi ofiţeri, îşi ascunse capul în palme.

— Plângi, fruntaş? se prefăcu Gozan că-l ceartă.

— Plâng, recunoscu soldatul.

— Să spui şi tu, pe unde oi umbla, ce mari eroi au fost bandiţii aceştia! Auzi? Să afle lumea cum se mai vitejeau, ţinând sub ameninţarea armelor o casă cu opt copii şi o femeie bolnavă. Să spui, soldat, ce ai văzut şi-acolo, la mină!

— Am să spun! Am să spun, tovarăşe maior!

— Bine, băiete! Şi-acuma, gata; mergem la raion.

*

În seara aceleiaşi zile, Gozan se afla singur, în biroul său, studiind cu atenţie o hartă topografică a împrejurimilor. Căpitanul Iliu plecase împreună cu colonelul Valeriu Marinescu, să controleze noile dispozitive, instalate cu două ore mai înainte. Maiorul auzi câteva ciocănituri în uşă. Se ridică de la masă dar n-apucă să vină în întâmpinarea vizitatorului, că acesta şi apăru în prag; era unul dintre cei mai buni investigatori.

— Ce-i, Neculai?

Tânărul îi raportă că Gore Cioplea era consătean cu Voidin. Maiorul tresări şi se încruntă, iar investigatorul, surprins de atitudinea superiorului său, se grăbi să-l asigure:

— Tot ce v-am raportat era real; am verificat pe teren!

Gozan se sili să zâmbească şi-l linişti: totul era în ordine şi nu punea la îndoială rezultatul investigaţiilor.

Celălalt salută şi părăsi biroul.

Rămas singur, maiorul chibzui: „Dacă Cioplea răzbate până la bandă, atunci Dolman va afla adevăratul nume al lui Voidin. Asta-i suficient ca banditul să-l cureţe pe băiat. Şi asta se poate întâmpla din clipă în clipă”. Îşi privi ceasul; până la întoarcerea colonelului Valeriu Marinescu şi a căpitanului Iliu aveau să se mai scurgă câteva ore, timp în care băiatul putea fi ucis. Porni spre uşă dar se-ntoarse imediat la masa de lucru. Dădu harta de-o parte, trase un sertar, scoase o foaie de hârtie şi scrise:

„Voidin în mare primejdie. Situaţia nu suportă nicio amânare. Orice mi s-ar întâmpla, nu incumbă responsabilitatea nimănui. Dacă nu mă înapoiez până la ora patru, dimineaţa, flancaţi ambele versante ale muntelui şi luaţi toate măsurile, conform planului stabilit. Dolman îşi va părăsi bârlogul. Maior Tudor Gozan.”

*

Puse scrisoarea într-un plic pe care-l sigilă. Încredinţă plicul ofiţerului de serviciu şi-i ordonă să-l predea căpitanului Iliu, de-ndată ce va reveni la raion, apoi porni aproape în fugă spre bariera oraşului. Acolo rămase câteva clipe pentru a-şi reface forţele, privind încruntat spre desişul pădurii. Îşi aprinse o ţigară şi se sili să nu se gândească la nimic; era un soi de exerciţiu pentru un repaus cât mai complet, care adesea îi reuşea de minune. De data asta, însă, şocul primit la aflarea primejdiei în care se afla Voidin îi ţinea simţurile prea încordate şi nu fu în stare să se deconecteze câtuşi de puţin. Băiatul lui era în pericol şi

Gozan se socotea singurul răspunzător faţă de situaţia în care se găsea Voidin. Îl ştia de copil; el îl îndrumase ca un adevărat părinte, el îl îndemnase să intre la şcoala de ofiţeri şi tot el îi încredinţase acea misiune primejdioasă. El, şi numai el trebuia să-l prevină pe Voidin asupra primejdiei pe care o reprezenta ajungerea lui Gore Cioplea la bandă; şi asta cât de curând. Dar cum? prin ce mijloc?

Nu cunoştea locul exact unde banda lui Dolman îşi avea ascunzătoarea, dar avea să afle el, asta, cu orice preţ. Îşi spuse că din relatările lui Vasile Bold, putea ajunge până la bordeiul părăsit, acolo unde omul său de legătură se întâlnea, de obicei, cu bandiţii. Pe urmă, va vedea încotro s-o apuce. Îşi aruncă ţigara, fumată doar pe jumătate, se asigură că nimeni nu se afla prin preajmă şi porni să urce muntele. După mai bine de o oră ajunse la bordeiul părăsit. De-acolo poteca se bifurca şi Gozan încercă să intuiască drumul care ducea spre ascunzătoarea bandei. Trebuia să ajungă cât mai aproape şi să încerce totul pentru a-l preveni pe băiat. În timp ce chibzuia pe care dintre poteci s-apuce, auzi două fluierături scurte, în clipa aceea ştiu că, într-un fel, nedorit, avea totuşi să-şi atingă ţinta; fusese reperat de bandiţi. Instinctiv, îşi duse mâna la buzunarul în care-şi ţinea pistolul, dar îi veni să râdă, gândind că o astfel de reacţie l-ar fi împiedicat să-l mai prevină pe Voidin. Îşi aprinse o ţigară şi trase câteva fumuri, aşteptând. Semnalul se auzi din nou şi îşi spuse că acela trebuia să fie răspunsul celui de mai înainte. Ţigara îi ajunsese la jumătate, arzând, mai mult singură, când dintr-un tufiş situat în imediata lui apropiere, auzi un foşnet. Apoi, odată cu ivirea unei ţevi de armă, glasul unui bărbat tânăr, îl somă:

— Culcat!

Gozan aruncă ţigarea şi îşi ridică mâinile.

— Vreau să ajung la Dolman; condu-mă!

Banditul ieşi din ascunzătoare şi-l îndrumă pe o potecă ce ducea în Valea Morţii. Acolo fluieră de două ori prelung şi odată scurt. Răspunsul veni imediat.

Maiorul privi spre înălţimile zidului circular care străjuia acel cazan imens, şi văzu, în bătaia lunii, două siluete care parcă se aplecară spre el. După câteva minute, sosi un tip înalt şi spătos, care se grăbi să-i facă percheziţie. După ce îi luă pistolul, vlăjganul îndreptă spre maior un automat şi îl întrebă:

— Cine eşti?

— Vreau să-i spun ceva lui Dolman. Du-mă la el.

Banditul păru descumpănit de siguranţa tonului pe care i se răspunse. Chibzui câteva clipe, şi, mai puţin dur ca mai înainte, insistă:

— Te-am întrebat, cine eşti?

— Sunt maiorul Tudor Gozan!

Răspunsul căzu ca o lovitură de măciucă, asupra vlăjganului care, pur şi simplu, se clătină pe picioare. Apoi, silindu-se să pară cât mai firesc, întrebă:

— Doriţi să mergeţi la dânsul ori să-l chem aici?

— Am spus că vreau să-i vorbesc; restul, te priveşte.

Banditul se avântă pe potecă, spre înălţimile unde şeful lui îşi avea vizuina.

— Spune-mi, întrebă Gozan pe cel care rămăsese de pază, pot să-mi aprind o ţigară?

Cel întrebat se apropie de el şi-i scoase din buzunare ţigări şi chibrituri. Apoi se retrase câţiva paşi, continuând să-l ţină sub ameninţarea armei.

După vreo douăzeci de minute, sosi Dolman, însoţit de cei mai mulţi dintre oamenii săi. Printre ei se afla şi Voidin.

— Mă căutai? îl întrebă Dolman pe maior.

— Drept să-ţi spun... nu tocmai. Făceam o recunoaştere a terenului.

— I-auziţi, măi! strigă Ene, privindu-şi oamenii. Mai întâi mă deranjează şi pe urmă zice că nici nu dorea să mă vadă.

— Atunci, de ce ai spus oamenilor mei că ai treabă cu mine?

— Uite, nu vreau să te mint, răspunse Gozan, calm. Căutam să mă întâlnesc cu unul dintre oamenii dumitale şi să-l câştig de partea mea.

Ene simţi batjocura din glasul maiorului şi căută să nu-i rămână dator.

— Păi, n-ai unul? şi-i arătă pe Voidin. E bun, săracu, numai că l-am lipsit de corespondenţa cu dumneata.

— Lasă prostiile! Acuma, dacă tot ne găsim faţă în faţă, hai să discutăm.

Dolman izbucni în râs.

— Nu cumva vrei să-mi propui un târg?

— N-am de ales, răspunse Gozan, arătându-i siluetele bandiţilor de pe crestele zidului Văii Morţii.

— E în regulă! Vorbeşte-mi despre paraşutişti!

Maiorul îşi spuse că nici nu se putea mai fericit prilej ca să-l prevină pe Voidin, dar se prefăcu a nu fi prea dispus la destăinuiri. Îşi aruncă ţigarea, aprinse alta şi abia într-un târziu, spuse:

— Au fost trei; dacă doreşti, îţi pot da şi numele lor: Ion Ormazu – un băiat de prin părţile astea, Radu Budei şi Gore Cioplea. Îl lăsase pe Gore la urmă, gândind că lui Voidin i se va întipări în minte, mai bine, numele celui din partea căruia îl ameninţa primejdia.

— Cum? interveni Ene. De ce spui „au fost”?

Gozan zâmbi şi preciză:

— A, nu te speria, domnule Dolman; n-am prins decât pe unul dintre ei: Ion Ormazu. Ceilalţi doi, adică Budei şi *Gore Cioplea*... da, da, Gore Cioplea, repetă maiorul, de parcă n-ar fi fost sigur că a pronunţat exact acel nume, au scăpat. Ei pot veni aici dintr-o clipă într-alta, dar nu mai au nici explozivi şi nici aparatul de radio; astea le-am confiscat noi. Atâta doar, dispun de nişte pistoale bune şi sunt trăgători de elită. Mai ales, Gore Cioplea!

— Minte! mârâi Vora, adresându-se lui Dolman. E vorba de zece paraşutişti, nu de trei. Zece mi s-au promis...

Şeful bandei îl bătu pe umăr.

— Dacă-i aşa, împuşcă-l!

Legionarul îndreptă automatul spre maior, dar Ene îi izbi ţeava, îndreptându-i-o spre pământ.

— Poate mai are ceva de spus.

Gozan îşi ridică privirile, din nou, spre crestele zidului circular; bandiţii care străjuiau Valea Morţii, de-acolo, din înălţimi, stăteau aplecaţi peste parapet iar ţevile armelor pe care le ţineau îndreptate spre el luceau ameninţător, în bătaia lunii. Pe urmă trase cu coada ochiului spre Voidin şi după ce se încredinţă că băiatul lui pricepuse ce mare primejdie îl aştepta din partea consăteanului său, Gore Cioplea, spuse:

— Întocmai, domnule Dolman; am ceva să-ţi spun: Dacă nu mă înapoiez la reşedinţă până la ora patru, în zori, îţi complici existenţa! Se ştie încotro am apucat-o...

Şeful bandei îl privi lung pe Gozan, apoi, ochii săi alunecară pe feţele bandiţilor. Dolman era convins de sinceritatea avertismentului pe care i-l dăduse maiorul şi tocmai asta îl făcea să se teamă de o eventuală panică ce i-ar fi putut cuprinde pe oamenii săi. Chipurile bandiţilor erau crispate. Dolman se nelinişti, văzând că ameninţarea lui Gozan îi înfricoşase.

Voidin pricepu că maiorul intenţiona să-l determine pe Dolman şi banda sa, a forţa muntele, de partea celuilalt versant; îşi spuse că, desigur, acolo erau amplasate forţele, dar căută să priceapă pe de-a întregul rostul venirii lui Gozan acolo.

— Şi dacă te las să pleci, eu şi oamenii mei scăpăm? întrebă Dolman.

— Deocamdată, da... Şi-apoi, dacă aveţi de gând s-o ştergeţi din locurile astea, n-aveţi decât; muntele e mare.

Ene miza pe escaladarea muntelui. După câteva clipe de ezitare, râse batjocoritor:

— Vezi dumneata, nu prea am vreme să cred că ai să te ţii de cuvânt. Oricum, pentru mine valorezi mai mult mort decât viu.

Cuvintele sale răsunară aidoma unei sentinţe.

Impresionaţi de cele ce aveau să urmeze, bandiţii rămaseră în apropierea lui Dolman, fără Vora şi Marton.

Urmă o lungă pauză, în timpul căreia şeful bandei aruncă priviri iscoditoare fiecărui om.

Lumina lunii cădea pieziş peste feţele bandiţilor, făcând ca umbrele lor, proiectate pe zidul văii, să capete aspecte de fantasm. Liniştea devenea pe cât de apăsătoare, pe-atât de rău prevestitoare. De undeva, de departe, răzbătu şuieratul unei locomotive. Apoi, iar linişte, curmată de fâlfâitul straniu al aripilor unei pasări de noapte. Într-un târziu, Dolman întinse o mână spre cel mai tânăr dintre bandiţi, şi-i porunci:

— Tu!

Cel vizat înaintă, timid, câţiva paşi.

— Împuşcă-l! mârâi Dolman, arătând spre maior.

Banditul ridică arma, fără prea mare tragere de inima, dar Ene îl opri:

— Nu!

Celălalt răsuflă uşurat şi trecu la loc.

— Tu! strigă şeful bandei, întinzând mâna către un nelegiuit mai vârstnic.

Acela i se înfăţişă cu şi mai mare reţinere şi mormăi:

— Ce am de făcut?

Supărat, Dolman şuieră printre dinţi:

— Nimic, fricosule; marş la loc!

Şi omul făcu calea-ntoarsă.

— Vora!

Legionarul îşi armă automatul, mai înainte ca ecoul numelui său să se fi spart de zidul din stâncă ce împrejmuia Valea Morţii.

— Nu! strigă Dolman; de tine sunt sigur, şi scoase de la brâu un revolver. Îi goli încărcătorul şi apoi îl încărcă doar cu două cartuşe.

— Poftim, domnule locotenent! Ai două cartuşe. Primul, pentru şeful dumitale; al doilea – dacă nu-l nimereşti... pentru dumneata.

Bandiţii urmăreau scena, cu răsuflarea tăiată, fiecare gândindu-se la ce avea să urmeze după asasinarea şefului Securităţii raionale, dar temându-se să intervină în vreun fel.

— Împuşcă-ţi şeful, domnule locotenent! porunci din nou, Ene, arătându-l pe maior.

— Şeful meu sunteţi dumneavoastră!

— Atunci, fă-mi dovada că te-am nedreptăţit, punând la îndoială sinceritatea dumitale.

Locotenentul îl privea năucit pe Dolman.

Maiorul, dându-şi seama în ce derută se afla Voidin, şi mai ales că ezitarea aceea prelungită putea să-l coste viaţa, tună mânios, depărtându-se, câţiva paşi, de bandiţi:

— Dar terminaţi, odată! N-am de gând s-ajung batjocura voastră! Şi plecă spre marginea râpei.

Voidin porni în urma lui. Gozan micşoră pasul şi la un moment dat se-ntoarse brusc, spre el, şuierând printre dinţi.

— Trage! Altminteri murim amândoi, inutil. Acţiunea e primejduită şi ar muri mulţi oameni de-ai noştri.

Voidin îl privea stupefiat.

— Trage! Îţi ordon să tragi! şuieră Gozan cu disperare.

Elevii clasei în care colonelul Ovidiu Cişmaş se apropia de sfârşitul lecţiei, urmăreau cu răsuflarea tăiată povestea despre Gozan şi Voidin. Spre surprinderea lor, profesorul, uitând că până atunci relatase întâmplarea ca şi când ar fi fost vorba despre o cunoştinţă, ori de câte ori se referise la Voidin, şopti, grav şi emoţionat:

— Trage! Îţi ordon să tragi! Aşa mi-a spus.

Apoi, cu glasul coborât, până la o şoaptă abia perceptibilă adaugă:

— În clipa aceea, o rafală mi-a şuierat pe la urechi. Vora îşi pierduse răbdarea şi trăsese în plin. Maiorul Gozan a căzut...

Se-ntoarse, brusc, spre elevii săi, şi, spre surprinderea lui, îi văzu ridicaţi în picioare.

Se îndreptă spre catedră, îşi luă catalogul sub braţ şi porni către uşă. Ar fi vrut să le mai spună că de-ndată ce Gozan a murit, banda s-a supus orbeşte tuturor indicaţiilor lui Voidin. Desigur, poate că i-ar fi şi amuzat să afle cum i-a

învăţat pe bandiţi să pună încărcătoarele într-un sac şi automatele, într-altul, pentru a le „uşura” transportul lucrurilor, de partea cealaltă a muntelui şi că datorită acelui fapt, când şi-au dat seama că intraseră într-o capcană, Dolman şi oamenii săi se treziseră în imposibilitatea de a riposta. Mai zăbovi, cu mâna pe clanţă, câteva clipe, după care îşi spuse că nimic nu merita să mai fie adăugat acelei lecţii pe care Gozan i-o dăduse, acolo, cu prilejul întâlnirii lor în Valea Morţii. Răsuci complet mânerul clanţei, deschise brusc uşa şi părăsi clasa.